

Földtani Közlöny

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT
FOLYÓIRATA

БЮЛЛЕТЕНЬ ВЕНГЕРСКОГО
ГЕОЛОГИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА

BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ GÉOLOGIQUE
DE HONGRIE

ZEITSCHRIFT DER UNGARISCHEN
GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT

BULLETIN OF THE HUNGARIAN
GEOLOGICAL SOCIETY

T. 115.

No. 4.
(1985)

FÖLDTANI KÖZLÖNY

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT FOLYÓIRATA

115. KÖTET

✱

TARTALOMJEGYZÉK — СОДЕРЖАНИЕ — MÉMOIRES

DANK VIKTOR: 40 éve alakult meg a MTE SZ elődje (Elnöki megnyitó, 1985. III. 13.) — Presidential address	349—352
BÉRCZI ISTVÁN: Főtitkári jelentés (1985. III. 13.) — Secretary General's report	353—362

ÉRTEKZÉSEK — НАУЧНЫЕ СТАТЬИ — MÉMOIRES

GÉCZY BARNABÁS: Toarci Ammonites zónák a Gerecse hegységben — Toarcien ammonite zones in the Gerecse Mountains (Hungary) — Тоарские аммонитовые зоны в горах Герече (Венгрия) 363—368	363—368
GIDAÍ LÁSZLÓ: Az oligocén képződmények rétegtani viszonyai a Dorogi-medence nyugati részén — Conditions stratigraphiques de l'Oligocène dans la partie ouest de Bassin de Dörgö (Hongrie) — Стратиграфические условия олигоцена в западной части Дорогского бассейна (Венгрия)	369—384
SCHNEUR GYULA—SCHWEITZER FERENC: Az édesvízi mészkőkörcs típusai és alakulati formái — Types and forms of travertine cones — Типы и морфологические формы пресноводных известняковых конусов	385—396

A MAGYAR FÖLDTANI IRODALOM JEGYZÉKE, 1984. — БИБЛИОГРАФИЯ ЛИТЕРАТУРЫ ГЕОЛОГИЧЕСКИХ И СМЕЖНЫХ НАУК В ВЕНГРИИ 1984. г. RÉPERTOIRE BIBLIOGRAPHIQUE DES PUBLICATIONS DU DOMAINE DES SCIENCES GÉOLOGIQUES EN HONGRIE, 1984	399
HÍREK, ISMERTETÉSEK — СООБЩЕНИЯ, РЕЦЕНЗИИ — NOTICES, REVUE BIBLIOGRAPHIQUE 441	441

40 éve alakult meg a MTESZ elődje

(Elnöki megnyitó*)

Dr. Dank Viktor

Tisztelt Közgyűlés! Kedves vendégeink!

Nemsokára azt a történelmi fordulatot ünnepelhetjük, melynek eredményeként immár 40 esztendeje új társadalmi-állami keretek között, a korábbihoz viszonyítottan merőben eltérő politikai koncepcióban él és fejlődik országunk és benne geotársadalmunk.

Nem túlzás azt állítanunk, hogy ez alatt a 40 év alatt gyökeresen megváltozott a világ. A fejlődés, a változások során e történelmileg viszonylag rövid időszak alatt olyan világ formálódott, mely a korábbtól alapjaiban, ismeretanyagában, információtömegében is különböző. Ismeretszerzési határaink kiterjedtek, rádióteleszkópjainkkal a világegyetem hatalmas méreteit ismertük meg, ugyanakkor részecske-gyorsítóinkkal a parányi anyagmennyiségek legalapvetőbb sajátosságainak tanulmányozása vált lehetővé. A világegyetem és a szubnukleáris jelenségek tanulmányozásában hatalmas eredmények születtek. Ezek az eredmények áldásosak is lehetnek, de veszélyt is hordozhatnak.

Csak az emlékezet felfrissítésére sorolom fel az 1945-ben alkalmazott atombombát, majd az atommagfűzió, a hidrogénbomba okozta potenciális veszélyhelyzetet. Nagy fejlődést hozott a tranzisztorizálás, a kisméretű elektronikus alkatrészek és mikroelektronikai berendezések megalkotása. Ez a körülmény gyökeresen megváltoztatta az élmunka arányát és jelentőségét. Nagyon elősegítette a fejlődésnek ez az ága az ásványi nyersanyagutátásokat, a földkéregből szerezhető információk mennyiségi és minőségi javítását.

Nem kisebb jelentőségű, és a hazai mezőgazdasági termelés növelése egyik bázisának tekinthető a genetikai kódok felismerése, az öröklés mechanizmusának jobb megismerése.

Erre az időszakra esik a világűr meghódítása, az első szputnyik, az első ember felbocsátása az űrbe és az ember első útja egy másik égitesten: a Holdon.

Sok új eredmény született a lézerek felfedezése óta. Ezek alkalmazási lehetőségei még a kezdeti kiaknázásnál tartanak. Mindezek következtében az ember egyre inkább beleavatkozott az őt körülvevő természeti folyamatokba. Erőteljesen igénybe vette a természeti erőforrásokat és bizony pusztította, rongálta saját környezetét. Szinte kicsi lett a Föld a tömegkommunikáció és a közlekedés fejlődésével egyidejűleg, ugyanakkor sajnálatosan megnöttek a különbségek, az inhomogenitások.

Hazánkban a 40 éves fejlődés merőben új helyzetet teremtett. A fejlődés nem volt egyenletes, voltak visszaesések, volt túlméretezés, végre nem hajtás, de

* Elhangzott a Társulat 1985. III. 13-i közgyűlésén.

voltak produktív, szépen ívelő szakaszok; végül is előállt a mai helyzet, ami lényegesen magasabb színvonalat képvisel tudományban, technikában, gazdaságban, életszínvonalban, de amivel korántsem lehetünk elégedettek.

1945 tavaszán a magyar műszaki, természettudományi, agrárértelmiség látta a hatalmas veszteségeket, a háború okozta károkat és tudta, hogy az egyébként is elmaradott országnak ez milyen nagy gondot jelent. Mégis a lelkesedés, az összefogás, az élniakarás megsokszorozta az erőket, és az újjáépítés gyorsabban végbement, mint gondolták. 1949-ben már olyan feszítéseket terveztek a vezetők, melyek irreálisnak bizonyultak, vissza kellett lépni. A felismerés azonban, miszerint a tudományos kutatás és a műszaki fejlődés nélkülözhetetlen a haladáshoz, helyes volt, és ugyancsak helyesek voltak az ipar és a nyersanyagbázis fejlesztésére, növelésére tett erőfeszítések. Helytelen volt — ma már tudjuk — a valóságtól elszakadó ábránd: teljesítmények követelése háttér és alap nélkül, és káros volt a tévedés felismerése és a pályakorrekció helyett a bizalmatlanság és az államhatalmi adminisztráció alkalmazása.

Már 1945-ben megalakították a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezetét, mely ily módon a mai MTE SZ jogelődjeként tekinthető.

Az ipar és a mezőgazdaság fejlesztésében ekkor olyan intézményhálózatot is ki kellett alakítani, ahol a megfelelő képzettségű szakemberek, kutatók nevelése, oktatása, kiképzése folyik. VADÁSZ Elemér elévülhetetlen érdeme 1945 után a magyar geológusképzés megteremtése. (Születésének 100. évfordulóját a közelmúltban ünnepeltük.)

Az erőltetett fejlesztés, majd a megtorpanás és az 1956-ba torkolló események után újra gomboltuk a mellényt. A politikai stabilitás és az új koncepció hatalmas energiákat szabadított fel. 1957-ben KISS Árpád már gondolatokat közöl egy új gazdaságirányítási mechanizmus szükségességéről és az extenzív fejlődés lehetőségeinek korlátairól, 1966-ban NYERS Rezső konkrétan megfogalmazott téziseket dolgozott ki munkatársaival.

Nagyt segített, lendített a közös munkán a felső politikai vezetés azon biztató mozgósítása, mely szerint a szocializmust minden állampolgár számára építjük, és aki nincs ellenünk, az velünk van. Nagyon sok feltételrendszernek tettek eleget ezek a kijelentések és lényegesen meggyorsították az akkor még extenzív fejlődést. 1962-ben létrehozták az OMF B-t. 1969-ben deklarálták a Tudománypolitikai Irányelveket, melyekben a tudományos kutatások szabad-ságelvének megítélése új szempontok szerint történt már.

Az MSZMP X. kongresszusa rámutatott a tudomány és a szocialista építőmunka egymásrautaltságára. Hazai viszonylatban az 1970-es évekig tartó extenzív fejlődési szakasz széles ívű volt, külsőségeiben és tetszetős megnyilvánulásaiban imponáló, valójában azonban a teljesítőképességünk nemzetközi mércével mérve nem volt jelentős, és a tudományos-műszaki eredményeknek a gazdaságban való alkalmazása lassúnak bizonyult.

Igen komoly ásványi készlet gyarapodások jöttek létre a céltudatos földtani kutatómunkálatok eredményeként szinte valamennyi hasznosítható ásványi nyersanyagfajta vonatkozásában.

Megnőttek a társadalmi igények, javult az ismeretterjesztés, a népművelés is. Ennek véleménye mellett olyan árnyoldala is mutatkozott, mely szerint egyesek véleménye az, hogy a tudományos kutatások és a műszaki fejlesztés csodákra képes, mások szerint haszontalan pénzkidobás az ilyesmire fordított költségvetés. Tény az, hogy az új technika, technológia befogadásához megfelelő gazdasági és társadalmi feltételek szükségesek. Lényeges, és ezt elismertetni

prominens feladatunk, hogy a társadalmi közélet értékelje munkánkat és ennek kézzelfogható jelei is megmutatkozzanak. Nem kívánok most kitérni azokra a jelenségekre, melyek a műszaki és természettudományi tevékenységek devalválódását jelentik és amely e munka társadalmi hasznának nem kellő ismeretéből fakad. Törekednünk kell annak felismertetésére, hogy az emberi tényező egyre fontosabb a fejlődésben és paradox módon az élőmunka aránya egyre inkább csökken a modern termelésben. Minősége és hatása viszont nagyságrenddel nagyobb jelentőségű a korábbinál. Ez a felismerés oda kell vezetessen, hogy az alkotó ember működését kell minden területen elősegíteni. Ez így szépen és logikusan hangzik. Tudjuk, a megvalósítás nem egyszerű, mert ez a törekvés a fennálló szokásokkal érdekellentéteket okoz, szembekerül a struktúrával és vele szemben ellenállás támad, amely konfliktusokhoz vezet. Ezeknek feloldása pedig nehéz, sok erőfeszítést igényel és a konstruktív szellemi erővel való mérhetetlen pazarláshoz vezet. Örömmel nyugtázzhatjuk, hogy számos helyen foglalkoznak ezzel a problémával.

Az elmúlt 40 esztendő ipari fejlődését áttekintő konferencia, melyet nemrég a Magyar Kereskedelmi Kamara, a Magyar Közgazdasági Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, az Ipari Minisztérium és az Ipari Szövetkezetek Országos Tanácsa közös rendezésében bonyolítottak le, összegezte az eredményeket és rámutatott a problémákra. Egyik legfontosabb felismerés az volt, hogy a magyar iparszerkezetben nemzetközileg is magas a természeti erőforrás igényes ágak aránya. Termékeink túlságosan súlyosak, előállításukhoz sok erőforrás szükséges, tőkeigényesek, ezenkívül nagy az aránya az importált nyersanyagoknak-energiaforrásoknak a gyártásnál. Miután ezekre az ágazatokra, melyek így termelnek ipari termékeket, jut a hazai ipari termelési volumen több mint 50%-a, világosan kirajzolódnak hátrányos helyzetünk okainak körvonalai, csökkenő versenyképességünk. Nem ártana ismételten áttekinteni, felmérni, hogy vajon a hazai erőforrások között, a hazánk földjében található ásványi nyersanyagok közül melyek vonhatók be fokozottabb mértékben az import helyettesítése céljából, és milyen gyártástechnológiákkal lehetne az anyag- és energiaigényeket csökkenteni. Egy másik sajnálatos ténymegállapítás regisztrálta, hogy míg hazánk részaránya a világ ipari exportjában 1960-ban 0,9% volt, ez 1970-re 0,8%-ra csökkent és 1980-ban már csak 0,5%-os volt. Veszítettünk a KGST import arányából is, mert 1965-ben 7,6, 1980-ban 4,1% származott Magyarországról a szocialista országok által importált gyártmányokból. Kialakult itthon egy import-energia- és tőkeigényes technológia, melynek végterméke a világpiacon leértékelődött, ugyanakkor felértékelődött a sok szellemi befektetés igénylő, szakképzett alkotók által létrehozott, olcsón előállítható termék. A felmérések megállapították, hogy ez az a hiányosság (alacsony szellemi nível, és hatékonyság), melyet béremelésekkel vagy egyéb preferenciákkal nem lehet kiküszöbölni. Itt eljutottunk az oktatás, képzés, műszaki fejlődés komplex kérdéscsoportjához. Lemaradásunk a világ élvonalától, sajnos, nőtt az utóbbi években és hasonló gondokkal küzdenek a környező szocialista országok is. Közös erőfeszítéseinktől függ, hogy az ipari élvonalat követő ország tudunk-e maradni, vagy sereghajtók leszünk az országok nagy-nagy versenyfutásában.

Korszerűsítésre és folyamatos módosításra szorulnak szabályozóink is, adórendszerünk, pénzgazdálkodásunk feladata a vállalkozási kedv, a gazdasági élet felpozíciója.

Mindezen megállapítások, melyek feltárták fejlődésünk gátjainak okait, további tennivalóink irányait, rámutatnak arra, hogy milyenek a megoldás útjai. A megvalósítás természetesen már nehezebb, keményebb dió. A diagnózis felállítása után a terápia kívánja a legnagyobb erőfeszítéseket. Miután „ajándékra” nem számíthatunk, a szelektív fejlesztés elve alapján oda kell csoportosítani erőinket, kapacitásainkat, azt kell fejlesztenünk, ami világviszonylatban, nemzetközileg, hazai vonatkozásban is a leggazdaságosabb, leghasznosabb.

A 40 év alatt elért eredmények kétségtelenül a korábbiakhoz viszonyítva óriási különbséget képviselnek és alapokat szolgáltatnak a továbblépéshez, de tudomásul kell vennünk és tennünk ellene, hogy lemaradásunk nőtt és felzárkózásunknak mielőbb meg kell indulnia. Ugyanakkor tudnunk kell azt is, hogy a verseny ma erősebb, mint bármikor, és ennek csak fokozódására számíthatunk. Szemünk előtt játszódik le a termelés, fogyasztás, életvitel és a gondolkodás átalakulása. A változások során korábban hasznosnak vélt dolgok válhatnak feleslegessé és fordítva. A koncepciók és programok végrehajtására, a cselekvésre, annak eredményeire és az elismerés ehhez kapcsolódó odaítélésére helyeződött a hangsúly. Mindez azt követeli, hogy a struktúrák is változzanak; a régiék fellazulnak, újak, módosultak lépnek helyükbe, a vállalati önállósággal együttjáró jogok a saját érdekszférában megvalósított fejlesztések preferenciáját okozzák. Ezért továbbra is állami feladatnak kell tekinteni a segítséget, támogatást, különösen a kulcsfontosságú témákban, továbbá a hosszú távú és nagy kockázatvállalást igénylő kutatási területeken.

A Társulat és a társulatban végzett társadalmi munka e tekintetben is rendkívüli jelentőségű. Sokat segíthet ez a munka az új koncepciók, tervek, cselekvési programok társadalmi elfogadtatásánál, a fejlesztések sürgetésénél és a teljesítményekhez kötődő elismerésmegvalósítási törekvésénél. Besegíthet a komplex feladatok megoldására képes szerződéses munkákkal.

A MTESZ és a tömörült tagegyesületek szerepének és jelentőségének elismerését, növekedését jelzi, hogy a vezetés rendelkezésre, megvitatásra bocsátotta a VII. ötéves tervkonceptiót, a tudományos kutatás távlati irányait. 1983-ban a MTESZ társadalmi szervezet lett, 1984-ben Kádár János elvtárs is látogatást tett a szervezetnél.

A MTESZ a felmérések alapján elkészítette és a Központi Bizottság Gazdaságpolitikai Bizottságához beterjesztette a szervezet munkája eredményeként milliárd Ft-tal mérhető megtakarításokról szóló jelentéseit, és törekszik a tényleges társadalmi haszon létrehozóinak elismertetésére. Rámutatott a műszaki, természettudományi és agrárértelmiség társadalmi elismerésének devalválódására, sürgette ennek felszámolását, nem csak az egyén, hanem a közösség érdekeinek szempontjából is fontos tennivalóként.

El kell érni, hogy a koncentrált fejlesztési erőfeszítések megvalósítása érdekében a fő munkahely legyen a boldogulás forrása, és a szakmai munkateljesítménytől függjön a szakmai megítélés.

Tisztelt közgyűlés, tisztelt küldöttek, a Magyarhoni Földtani Társulat 1985. évi közgyűlését ezennel megnyitom.

Főtitkári jelentés*

Dr. Bérczi István

Tisztelt Küldöttközgyűlés, kedves vendégeink, hölgyeim és uraim!

Az ötéves választási ciklus utolsó évében az utolsó előtti év eredményeiről beszámolva a számvetést készítőnek nagyon kell fegyelmeznie gondolatait, nehogy már most előzetes végelszámolással rukkoljon elő. Különösen indokolatlan egy olyan esztendő előtt, amely sok szempontból meghatározó lesz az említett időszak végelszámolását illetően.

Először essünk túl a nehezén, lássuk az 1984. év számszaki adatait. A beszámolási időszak végén Társulatunk taglétszáma 1510 fő volt. Ebből 801-en a fővárosi területi szervezetnél, 709-en a 4 vidéki területi szervezetnél regisztrálták magukat. (53:47-es Budapest—vidék arány.) A hivatalosan nyilvántartott taglétszámunk az előző évekhez képest csökkent, mivel az 1984-ben végrehajtott tagdíjrevízió kapcsán 150 főt, az alapszabály értelmében 1 évet meghaladó tagdíjhátralék miatt tagjaink sorából törölni kellett. A törlések a Budapest—vidék arány eltolódását is eredményezték mégpedig 57:43-ról a jelenlegi 53:47-re, jelezve azt, hogy a múlt századvég prózairodalmából ismert „bűnös nagyváros” megjelöléssel illelhetjük budapesti tagtársaink egy hányadának tagdíjfizetési morálját.

Sajnálatos veszteségeink sorába tartozik, hogy 1984-ben 9 tagtársunktól kellett végső búcsút vennünk:

GREGUSS Pál,
HÖRÖMPÖLY Miklós,
MAKARA Károly,
MOLNÁR István,
SALAMIN Pál,
SZABÓ Józsefné,
SZÁDECKY-KARDOSS Elemér,
VARGA Gyula,
VIGH Gusztáv

távoztak el örökre körünkől. Kérem, tisztelegjünk emléüknek néma felállással.

1984. évi rendezvényeink statisztikai oldala évek óta jelentkező, így hosszú távúnak tűnő tendenciákra utal:

* Elhangzott a Társulat 1985. III. 13-i közgyűlésén. (A főtitkár akadályoztatása miatt felolvasta dr. Halmaj János titkár.)

Nagyrendezvény (vándorgyűlés + tanulmányi kirándulás)	4 db	180 fő	45 fő/db
Előadókülések, ankétok	64 db	1128 fő	18 fő/db
Továbbképző tanfolyamok	3 db	140 fő	47 fő/db
Vezető testületek ülései	8 db	424 fő	53 fő/db

A fenti szám adatok, a korábbi évek statisztikai adataival összehasonlítva, az alábbi tendenciákról tanúskodnak: 1. változatlanul kiemelkedő érdeklődésre tartanak számot a továbbképző tanfolyamok, 2. elfogadható, bár kissé csökkenő tendenciát mutat a nagyrendezvények látogatottsága, 3. nem javult, sőt 2 év alatt valamit csökkent (20 fő/db-ról 18 fő/db-ra) az előadókülések, antéktok résztvevőinek száma.

Ebben az a leginkább figyelemre méltó, hogy a mai költségtakarékos időben éppen a legdrágább rendezvényeink a legnépszerűbbek. (Az elmúlt évben rendezett sümegi Szedimentológiai Továbbképző részvételi díja 800,— Ft/fő és a szegedi Ásvány-Kőzettani Továbbképző részvételi díja 420 Ft/fő volt.) Az elvileg semmiféle pénzügyi kötöttséggel nem járó előadókülések a legkevésbé látogatottak. Ez azt a nézetet látszik igazolni, hogy a téma, a helyszín és a gyakoriság helyes megválasztása az, ami lendíthet a látogatottságon. Különösen az első kettőre helyezném a hangsúlyt. Átfogó jellegű, széles szakemberkört érdeklő témák, jól megközelíthető helyen, esetleg egyéb, a szakmai közönséget amúgy is vonzó eseményre „rászervezve” biztos eredményt hoznak. (Jó példa erre néhány nappal ezelőtt, a kibővített elnökségi választmányi ülés délutánján tartott előadások, „Az Alföld harmadidőszak előtti képződményeinek áttekintése”, amely átfogó jellegén kívül az időpont egybeesésének is köszönhető a kiemelkedő látogatottságot, amely 83 fő volt.)

Néhány szó az 1984. évi jelentősebb rendezvényekről:

Vándorgyűlésünket az Észak-magyarországi Területi Szervezet vendégeként Miskolcon rendeztük október 9—10-én. Az első nap előadásai és a második nap terepbejárása megfelelő módon illusztrálta mindazon új ismereteket, amelyek az ország földtani felépítése és nyersanyagbázisa szempontjából oly fontos régióban az utolsó hasonló jellegű rendezvény óta váltak bizonyítottá.

A továbbképzők sorából kiemelkedett az Általános Földtani Szakosztály által az Ifjúsági Bizottság és a Közép- és Északdunántúli Területi Szervezet közreműködésével (a KFH—MÁFI jóvoltából) Sümegen szervezett *Szedimentológiai Tanfolyam*, amely áttekintette e — oktatásunkban sajnos Hamupipőke szerepre kárhözottatott — tudományág legújabb irányzatait.

Az Ásványtan-Geokémiai Szakosztály és az Ifjúsági Bizottság közös vállalkozása volt az *Ásvány-Kőzettani anyagvizsgálatokkal* foglalkozó tanfolyam, amely a korszerű elektronika uszályában látványosan fejlődő új eljárásokat volt hivatva szakmai közkinccsé tenni.

A szedimentológiához hasonlóan mostohán kezelt diszciplínaként került ismételtlen előtérbe a *tektonika*. Ez évben az Ifjúsági Bizottság és a Dél-dunántúli Területi Szervezet vállalkozott a korábbi, nagyszerű büki továbbképző megismétlésére.

Az év során rendezett *ankétok* egyértelműen és örömdetesen a földtudomány eredményeinek a gyakorlatba való átültetése témakörében mozogtak. Az Általános Földtani Szakosztály a Magyar Agrártudományi Egyesület Talajtani Társaságával közösen (külső közreműködők: MÁFI, Alginit Gazdasági Társaság) „*Alginit a mezőgazdaságban*” c. rendezvénnyel csinált publicitást ezen új, sokoldalúan felhasználható nyersanyagfajtának; illetve teremtett kapcsolatot a népgazdaság siker ágazatával, a mezőgazdasággal.

A Szénkőzettani Munkabizottság, a kőolaj és földgáz kutatás földtani megalapozásához szükséges geokémiai módszerek hazai alkalmazásának eredményeit tekintette át a májusi *Szénhidrogéngéokémiai Ankét*on.

Az Agyagásványtani Szakosztály ezúttal Mádton rendezte, a Szilikátipari Tudományos Egyesülettel közösen a földtan és a szilikátipar közös gondjait számba vevő rendezvényei sorában az *illittel* foglalkozót.

Elnevezését tekintve az anketokhoz tartozik, tartalmában azonban nem, az Ifjúsági Bizottság „Első Előadói Anketja”. 1984-ben másodszor kaptak fórumot a nyilvánosság – és zsűri – előtt egyetemi hallgatók és már végzett ifjú geológusok, hogy számat adjanak kezdeti tudományos működésük eredményeiről és előadói kvalitásairól. A két kategóriában összesen 30 fő nevezett, ebből 12 fő hallgató. A győztesek és helyezettek megérdemlik, hogy nevüket megőrizze a Társulat annalesei:

A „hallgató” kategóriában:

- I. LANTAI Csaba: Ny-Mecsek-i bázitok közettani és geokémiai vizsgálata
- II. SCHLEMMER Katalin: Jura korú rétegsorok mikrofácies és üledékföldtani vizsgálata a Mecsek és a Villányi-hegység közötti területen
VAKARCS Gábor – VÁRNAI Péter: Szőc-Halomvölgy XI. számú bauxitlenese rétegsorának elemzése
- III. BÁRSONY Erika – VELLEDETS Felicitás – HIVES Tamás: Földtani vizsgálatok az Óbányai völgyben
HÁMOR Tamás – VIDÓ Mária: A salgótarjáni barnaköszén formáció üledékföldtani jellemzése a dusnoki kutatási területen

A „végzett geológusok” kategóriában:

- I. HIR János: Morfológiai vizsgálatok Serényfalva és Putnok között
MOLNÁR Sándor: Az alföldi alsókréta vulkanitok közettani, kőzetkémiai jellemzése
 - II. VARGÁNÉ BARNA Zsuzsanna: Termogázitrimetriás mérések tapasztalata
BUDAI Tamás: A lemezes-tűzköves dolomit rétegtani helyzete a Keszthelyi-hegységben
 - III. TARNÓCZI Ferenc: Építőipari nyersanyagelőfordulások geostatistikai vizsgálatának néhány tapasztalata
RÉTI Zsolt: Aggtelek – Rudabányai-hegységi bázisos-ultrabázisos kőzetek eddigi vizsgálati eredményei
- A „hallgató” kategóriában a legjobb előadóként III. helyezést ért el*
LEÉL-ÓSSY Szabolcs – FÖZY István: Két Kelet-Mátrai konglomerátum kavics és ősmaradvány anyagának összehasonlító vizsgálata
- a „végzett geológusok” kategóriában II. helyezést ért el*
NAGYNÉ SZENTAI Margit: A Rákhegy-II. bauxittelep ásványtan-üledékföldtani vizsgálata

Az Őslénytan-Rétegtani Szakosztály hosszú távú programjába vette a „rétegtan forradalma” eredményeinek ismertetését, szakmai közkinccsé tételét. Ez évben, a Magyar Rétegtani Bizottsággal közös rendezésben, a *Biosztratigráfiai Anket* került sorra.

A Mérnökgeológia-Környezetföldtani Szakosztály folytatta a „kiszatár forgalommal” egybekötött regionális szemináriumok sorozatát: ezúttal Nógrádban és a szomszédos szlovák területen.

Külön kell szólnom az Elnökség által kinevezett „ad hoc” bizottságok munkájáról. Ezek a Társulat működésével kapcsolatos általános, illetve speciális kérdések megoldási lehetőségeit vizsgálják. Az *Alapszabály Bizottság* (tagjai: ALFÖLDI László a bizottság vezetője, BOGSCH László, CSÍKY Gábor, JUHÁSZ András, KNAUER József, KOVÁCS Endre, ZELENKA Tibor, ZENTAY Tibor) munkáját folyamatosan végzi, hogy az 1986-os tisztújító közgyűlésre a társulati működéshez szükséges változtatások megfelelő javaslatok formájában elkészüljenek. Az *Emlékérem Bizottság* (ALFÖLDI László a bizottság vezetője, tagjai: DUDICH Endre, VARJÚ Gyula, BOHN Péter, JUHÁSZ József, KECSKEMÉTI Tibor, KISS János, BOGSCH László, VARGA Imréné, VÁRHEGYI Győző, SZABÓNÉ BALOG Anna) az Ifjúsági Díj új alapszabályán és az ezzel kapcsolatosan 1986-tól adományozható SEMSEY Andor emlékérem ügyrendjén dolgozik. A különösen értékes munkát végzett a *Társulati Tevékenységet Felülvizsgáló Bizottság* (VITÁLIS György a bizottság vezetője, tagjai: CSERNY Tibor, CSÍKY Gábor, FÖLDVÁRY Mária, GATTER István, HAHN György, JUHÁSZ András, KNAUER József, KOVÁCS Éva, KOVÁCS Endre, LIPTAI Edit, MAJOROS László, MIND-

SZENTY Andrea, NAGYMAROSY András, SZABÓNÉ BALOG Anna, ZELENKA Tibor, ZENTAY Tibor) alapos jelentése megszabja a kívánatos továbblépés irányát és mértékét. A társulat ez év januári műsorfüzetében „Közlemények” rovatában valamennyi tagtársunk megismerkedhet ezzel az értékes anyaggal, amely akár második alapszabálynak is tekinthető. A legtöbb munka a „Nyersanyagkutatás anyagi elismerésével” foglalkozó ad hoc bizottságra vár az elkövetkezendő évben.

Nemzetközi tevékenységünkéből kiemelkedett a 27. Nemzetközi Geológiai Kongresszuson (Moszkva, 1984. augusztus 4–14.) való részvétel. 94 országból 5704 résztvevő között Magyarország 126 fővel szerepelt. Ez a magyar részvétel példa nélkül áll a földtudományi kongresszusok történetében. A kongresszus tudományos munkája 22 szekció mellett 6 kollokvium és 10 szimpózium egészítette ki. Ezeket összesen 3500 előadás hangzott el, köztük mintegy 50 magyar. Sikerként könyvelhetjük el a magyar részvételt a GEOEXPO '84 és a GEO-CHARTA '84 kiállításokon. Elsősorban a kongresszusi különkiadványok, az Acta Geologica különszáma, Geologo Internacia (eszperantó kiadvány) és Magyarország új földtani—mélyföldtani térképsorozata tett mély benyomást a látogatókra.

Ez a nagyszámú részvétel nem lett volna lehetséges a MTESZ nagyvonalú, pozitív hozzáállása nélkül, amely egymillió deviza Ft rendkívüli utaztatási keretet tett számunkra hozzáférhetővé. Ez 64 tagtársunk utaztatását tette lehetővé. Köszönet illeti a Központi Földtani Hivatalt az itthoni és helyszíni szervezőmunkáért, a kiküldöttek vállalatait, intézeteit a deviza forint háttérnek megteremtéséért. Ehhez hozzá kellett még tenni a társulati titkárság ezúttal HALMAI Jánossal kiegészített stábjának rengeteg munkáját és végül, de nem utolsósorban a moszkvai szervezőbizottság végtelen türelmét és megértését, amivel megvárták, míg a magyarok megvívják harcukat a hazai pénzügyi rendelkezések hétfejű sárkányával és régesrégén túl minden határidőn és módosított határidőn, a szükséges befizetéseket rendezni tudják. Tulajdonképpen a sárkánynak csak hat fejét vágtuk le. Azzal, amelyikben az a rögeszme uralkodik, amely egyenlőségjelet tesz egy földtani terepbejárás és egy tesztem fel, disznótoros túra közé, ha történetesen mindkettőt utazási iroda szervezi, most sem bírtunk. Szomorú, mert a 30 elő (540 fő) és 33 utó (700 fő) kirándulás, amelyeken csak tizen tudtak részt venni Magyarországról, számos olyan más-ként talán soha el nem érhető területre eljuttatta volna a magyar szakembereket, ahol a hazaihoz hasonló geológiai körülményeket, sok gondolatébresztő dolgot láthattak volna.

A kongresszus során megválasztották a Nemzetközi Földtudományi Unió, (IUGS) új tisztikarát, az alábbi összetételben:

elnök:	W. W. HUTCHINSON (Kanada)
főtitkár:	R. SINDIG-LARSEN (Svédország)
alelnökök:	V. L. BARSKOV (Szovjetunió)
	M. BENSaid (Marokkó)
	Zhang BINXI (Kína)
	U. G. CORDANI (Brazília)
	S. K. MUKHERJEE (India)
	G. KAUTZKY (Svédország)
	Z. KIELAN-JAWOROWSKA (Lengyelország)
pénzügyek felelőse:	J. A. REINEMUND (USA)

Számos nemzetközi tudományos szervezet is a kongresszus idején tartotta meg tisztújító összejöveteleit. Örömteljes magyar vonatkozásuk, hogy DUDICH Endre tagtársunkat, az Általános Földtani Szakosztály elnökét a Földtudományok Történetével Foglalkozó társaság (az INHIGEÓ) főtitkárává választották. Sok szeretettel gratulálunk hozzá!

Döntés született a következő 28. kongresszus helyszínéről: 1989-ben az Egyesült Államok (Washington D. C.) fogja vendégül látni a világ geológusait. 1993-ban várhatóan Távols-Kelet (Japán vagy Kína) lesz a házigazda.

Képviseltettük magunkat, társulati kiküldöttek részvételével a Nemzetközi Szedimentológiai Asszociáció 5. európai összejövetelén, Franciaországban (RÉVÉSZ István, TÓTH Kálmán); a Mediterrán Neogén Rétegtan Regionális Bizottságának (RCMNS) firenzei, geodinamikai szimpóziumán (HALMAI János); a Lengyel Földtani Társulat éves közgyűlésén (GERBER Pál és LORBERER Árpád), és meghívott előadót adtunk egy ausztriai ásványgyűjtő összejövetelnek (GATTER István).

1985-ben, 1986-ban esedékes nemzetközi kötelezettségeinkkel összhangban egy-egy ülést tartott az RCMNS 8. kongresszus előkészítő bizottsága, illetve az RCMNS elnöksége, valamint a „Nemzetközi Földtudományi Unió Közép-Kelet-Európa Neogén Ösföldrajzi térképei” Kutató-Fejlesztési Project (IUGS RDP)-szerkesztőbizottsága.

Néhány szó tevékenységünk gazdasági oldaláról: Ismeretes, hogy az összhangban a népgazdaság egészét érintő, a gazdaságos működést, önfinanszírozás elérését előirányozó célkitűzésekkel, a MTE SZ egészének és ezen belül az egyes egyesületeknek is ezek megvalósítására kell törekedniök.

<i>Bevételi forrásaink</i>		<i>Kiadás</i>	
Tagdíj	147 934,—	Nyomda	406 971,—
Jogi Tagdíj	48 200,—	Posta	172 145,—
Megbízásos munkák	730 400,—	Működés (egyéb)	249 993,—
Egyenleg (állami támogatás)	337 824,—		

ami az 1285 eFt tervezett állami támogatás összegéhez képest jelentősen csökkent. Az eredmény elismerésképpen dr. TÓTH János MTE SZ főtitkár 1985. január 16-án küldött levélben fejezte ki köszönetét a Társulat társadalmi és apparátusi vezetésének, tagságának, a szerződéses munkák vállalása terén történt erőfeszítéseikért, amely az igényelt állami támogatás ilyen mérvű mérséklését tette lehetővé.

Hosszú távon ezeknek a tendenciáknak a továbbélésével kell számolnunk. A bevétel — kiadás oldal elemzése azt mutatja, hogy elsősorban a bevétel oldal növelésétől várhatunk eredményeket, mivel a kiadás rovat tételeit túlnyúlóan független erkő (l. pl. a belföldi postadíjszabás 84%-os emelése) alakítják. Kisebb újításokkal ugyan próbálkozunk (pl. csoportos postázás, ill. alkalmi küldöncök igénybevétele elsősorban a budapesti intézmények esetén), ezek azonban kevésbé általánosítható megoldások.

A bevétel oldalon, sajnálatos módon nem lehet tovább halasztani a tagdíj jelentősebb felemelését, amennyiben továbbra is fenn kívánjuk tartani a szolgáltatások jelenlegi színvonalát. Az új, felemelt tagdíj 1985. II. felétől érvényes, összege 260 Forint/év. Ennek megfelelő arányban változik a házasársi (100 forint/év) és az ún. regisztrált tagdíj (100 Ft/év) mértéke. Az ifjúsági és nyugdíjas tagdíj összege változatlan. (Csak a kiadások illusztrálására álljon itt egyetlen tétel: a tagdíjsekket 6 Ft/db áron adja az OTP, erre jön 4 Ft postázási díj. Azaz egyetlen tagdíj csekk 10 forintba kerül, ami a régi tagdíj 7, az új tagdíj 3%-a.)

A bevételi oldal jelentősebb növelését a jogi tagság most már valóban elodázhatatlan rendezésétől és a megbízásos munkák megfelelő szinten tartásától, illetve növelésétől várhatjuk. Ezt a kérdést változatlanul napirenden tartjuk.

Hosszabb távú gazdálkodásunk elemeit, 1982—83. évekre visszamenően, 1983. október 22—november 9. között vizsgálta a MTE SZ Ellenőrzési Osztálya. A jegyzőkönyv

össességében kedvező képet festett a Társulat gazdálkodásáról, de felhívta a figyelmet az alábbi, megváltoztatandó jelenségekre:

- törekedni kell a működési, különösen a posta és nyomdai költségek csökkentésére;
- a tervekben kevesebb bizonytalansági tényezőt kell hagyni;
- növelni kell a bevételeket;
- a 140 Ft/év tagsági díjért az összeg mintegy háromszorosának megfelelő szolgáltatást nyújtunk. Ezt a részt szűkíteni kell;
- írásban kell rögzíteni az egyes funkciók ügyrendjét, elhatárolva a hatásköröket.

Úgy illik, hogy e dicsérő vélemények kapcsán kifejezzük köszönetünket a titkársági apparátus dolgozóinak, BÁNSÁGI Lászlónénak, WEIN Györgynének és végül de nem utolsósorban GÉBER Zsuzsannának, akiknek fáradságtalan szívós munkája nélkül ezeket az eredményeket nem érthettük volna el. Önkritikusan azt is meg kell jegyezni, hogy munkájuk egy része tűzoltás: az aktívák és tagok figyelmetlenségéből és mulasztásaiból eredő akadályok, nehézségek legyőzése, elhárítása. Ne tekintsek költői túlzásnak, amikor a valamennyi, ezt a munkát belülről, közelről szemlélő elnökségi tag nevében állítom, hogy kicsit is több odafigyeléssel, fegyelmezettséggel, összeszedettséggel, a másokra is gondolva, nagyon sok felesleges munkától meg tudjuk kímélni az apparátust s el lehet kerülni, hogy minden egyes nagyobb esemény előtt GÉBER Zsuzsa sok-kezdő (szőke) Siva-ként legyen kénytelen bravúrokat is bemutatva megmenteni a rendezvény sorsát. Munkájukat mégegyszer köszönjük!

Tisztelt Küldöttközgyűlés!

A mindenkori főtítkári beszámoló legkellemesebb része következik, amikor röviden ismertetem azon tagtársaink névsorát, akik 1984 során végzett munkájuk elismeréseként vállalati szintűnél magasabb kitüntetésben részesültek:

A *Munka Érdemrend ezüst fokozatát kapták*: ALFÖLDI László, POJJÁK Tibor (posztumusz), PÓKA Teréz; a *Munka Érdemrend bronz fokozatát kapta*: CSÁSZÁR Géza.

Az ipari miniszter Társulatunk Dél-dunántúli Területi Szervezetében annak megalakulása óta kifejtett eredményes munkásságáért *Kiváló Munkáért kitüntetést* adományozott FEJÉR Leontin, NÉMETH Gusztáv és TÓKA Jenő tagtársainknak.

A Központi Földtani Hivatal elnöke *Kiváló Munkáért kitüntetést* adományozott az alábbi tagtársainknak: ERDÉLYI Károlyné, DR. KOVÁCS Sándor, LUMSDENNÉ HORVÁTH Gabriella, DR. MÜLLER Pál, B. NAGY József, DR. NEMECZ Ernő, DR. ORAVECZ Jánosné, DR. RÁNER Géza, SZÉLES Lajos, DR. ZELENKA Tibor.

DR. MÁRTON Péter és MÁRTONNÉ DR. SZALAY Emőke *megosztva akadémiai díjat* kaptak a Magyar Tudományos Akadémia 144. közgyűlésén (1984), a kőzetek paleomágneses tulajdonságainak meghatározására kidolgozott eljárásért, a mérésekhez szükséges műszeresport kialakításáért, az így nyert és feldolgozott adatok eredményes — nemzetközileg elismert — felhasználásáért.

Tisztelt Küldöttközgyűlés!

Az évtizedek során kialakult íratlan szabályok szerint a földtan Társulaton kívül eső szféráiban bekövetkező személyi változások nem képezik szükségképp egy főtítkári jelentés részét. Ezúttal legyen szabad kivételt tennem, mivel az

1984-ben és 1985 első két hónapjában bekövetkezett változások részben olyan posztokat érintenek, amelyek lehetőséget adnak a szakmai stratégiai távlatok figyelembevételére és a fejlődési folyamatok befolyásolására; részben pedig olyan helyeken következtek be, amelyek mindenkor birtokosai hagyomány szerint fontos szerepet játszhatnak a Társulat életében.

A Központi Földtani Hivatal új elnökévé Társulatunk elnökét, DANK Viktort nevezte ki a Minisztertanács. Hivatali elődje FÜLÖP József tiszteleti tagunk az Eötvös L. Tudományegyetem rektori székébe került, az Országos Kőolaj és Gázipari Tröszt új vezérigazgatóhelyettese VÁNDORFI Róbert, főgeológusa KÓKAI János. A Magyar Alumíniumipari Tröszt főgeológusi székébe, a nyugalmába vonult BÁRDOSY György helyére TÓTH Álmos, a Geofizikai Kutató Vállalat hasonló posztjára a nyugalmába vonult KOMJÁTI János helyére POGÁCSÁS György került. A VITÜKI új főigazgatója ALFÖLDI László. Felelősségteljes új feladatokhoz jókívánásainkat tolmácsolva kérjük, hogy befolyásukat mindenkor vessék latba a Társulat érdekében is.

További személyi fejlemények, hogy GRASSELY Gyula tiszteleti tagunkat az MTA említett 144. közgyűlése a Tudományos Minősítő Bizottság tagjává választotta. FÜLÖP József tiszteleti tagunk az 1985-ös Állami és Kossuth-díjakat odaítélő bizottságra nyert kinevezést.

Tisztelt Küldöttközgyűlés!

Rátérve MTESZ-en belül kialakult kapcsolatrendszerünkre, 1984 során is törekedtünk a mozgásterünknek az interdiszciplináris területekre való kiterjesztésére. Jó példája ennek az 1984. évi vándorgyűlés, az illit és alginit ankét. Nem vitás, és ezt társulati ellenőrző bizottságunk is megállapította, hogy bőségesen van még lehetőség ezen a területen, nem kívánjuk e lehetőségeket formális lépésekkel kitölteni, természetesen örömmel vesszük a társegyesületek minden ésszerű ajánlatát is.

Elnökségi bizottságaink képviselői rendszeresen részt vesznek a megfelelő MTESZ bizottságok munkájában. Különösen a Gazdasági Bizottságra hárult sok teendő a tárgyévben. A társulati vezető testületek feladata volt az országos kérdésekben a MTESZ szintű állásfoglalások kialakításában való részvétel. Ez évben ezek közül kiemelkedett a XIII. pártkongresszus téziseinek társadalmi vitájába való bekapcsolódás. Esetenként azonban a túl szoros határidő akadályozta az elmélyültebb elemzésnek. Reméljük, hogy a jövőben már ez sem lesz akadály a MTESZ és társegyesületeiben tömörült szakemberek felgyülemlett szakmai tapasztalatai rendeltetésszerű, társadalmi hasznosításának.

Néhány szó kiadói tevékenységünkről. 1984-ben megjelent a Földtani Közlöny 114. évf. (1984) 1–3. száma; (A 4.-re sajnos papírkontingens problémák miatt kissé várni kell!) Közreadtuk az Általános Földtani Szemle 20, a Tudománytörténeti Szemle 9, a Mérnökgeológia-Környezetföldtani Szemle 31, az Őslénytani Viták 30. számát és eljuttattuk tagtársainkhoz a Földtani Kutatás 1–3. számait.

Tiszteltközgyűlés!

1985-ös év munkatervét áttekinthetően a bőség zavara szembevetendő: a 19 ankét, 6 terepbejárás címlistája néhány kivételtől eltekintve szélesebb szakmai körök érdeklődésére számottartó témákat ígér:

Ankétok

Április	<p>Az agyagásvány tartalmú minták vizsgálatának röntgendiffrakciós fázisanalitikai módszerei</p> <p>A Bakonyi Bauxitbánya Vállalat szakmai napja „A vállalat területének földtani kutatási eredményei és várható lehetőségei, a bauxit termelési jelenlegi lehetőségei és további célkitűzései” bányabejárással egybekötve</p> <p>A nyersanyag minősítésének új rendszere</p>	<p>Agyagásványtani Szakosztály</p> <p>Közép- és Északdunántúli Területi Szervezet</p> <p>Gazdaságföldtani Szakosztály</p>
Május	<p>Észak-Magyarország újabb földtani eredményei a Borsodi Műszaki és Közgazdasági Hetek keretében</p> <p>Baranya megye geotermikus melegvízhasznosításának eredményei, további — kiemelten mezőgazdasági hasznosítás céljaira történő — felhasználásának lehetőségei</p> <p>„Maros” Ankét (Makó—Szeged szakasz)</p> <p>Az Algyői szénhidrogén terület kutatásának története és eredményei</p>	<p>Észak-magyarországi Területi Szervezet, a Miskolci Akadémiai Bizottság, az MGE Nagyalföldi Szervezete</p> <p>Déldunántúli Területi Szervezet, MAE és MHT Baranya megyei csoportja</p> <p>Alföldi Területi Szervezet, MHT Szegedi Területi Szervezet</p> <p>Alföldi Területi Szervezet, OMBKE Alföldi Fűrási Csoport</p>
Május vagy Június	<p>A természeti paraméterek szerepe egy új ásványvagyon minősítése rendszerében</p>	<p>Gazdaságföldtani Szakosztály</p>
I. vagy II. negyedév	<p>Paleobotanikai Nap</p>	<p>Őslénytan-Rétegtani Szakosztály</p>
II. negyedév	<p>Vízföldtani Ankét</p>	<p>Közép- és Északdunántúli Területi Szervezet</p>
Szeptember	<p>50 éves a dunántúli szénhidrogénkutatás</p>	<p>Déldunántúli Területi Szerv. MGE és OMBKE Zala megyei Csoport</p>
Október	<p>Szedimentológiai Ankét</p> <p>A szénhidrogén prognózis földtani vonatkozásai</p> <p>Az építőipari és ásványbányászati nyersanyagok értékelése</p> <p>Somogy megyei Regionális Ankét</p>	<p>Alföldi Területi Szervezet</p> <p>Budapesti Területi Szervezet</p> <p>Gazdaságföldtani Szakosztály</p> <p>Dunántúli Területi Szervezet és MHT Somogy megyei Csoport</p>
November	<p>Korszerű vizsgálati módszerek alkalmazása agyagásványokon</p>	<p>Agyagásványtani Szakosztály</p>

November	A Rózsadombon folyó építkezésekkel kapcsolatos mérnökgeológiai problémák	Mérnökgeológia-Környezet-földtani Szakosztály
	Formációk, továbbképző tanfolyam	Ifjúsági Bizottság Óslénytan-Rétegtani Szakosztály
November vagy december	A lemeztektonika és érekképződés kapcsolata a mediterrán térségben	Általános Földtani Szakosztály
III. vagy IV. negyedév	Paleobiológiai és evolúciós problémákról	Óslénytan-Rétegtani Szakosztály
<i>Terepbejárások</i>		
Április	A Budai-hegységbe	Budapesti Területi Szervezet
Május	A balatonfői alaphegységi rögök megtekintése	Általános Földtani és Óslénytan-Rétegtani Szakosztály
	A Duna—Tisza közti szikes tavak tanulmányozására	Alföldi Területi Szervezet és MHT Szegedi Területi Szervezete
Június	Kőszeg—Sopron hegység óslénytani és rétegtani viszonyainak bemutatására	Óslénytan-Rétegtani Szakosztály
	Mérnökgeológiai Szeminárium szlovákiai terepbejárással egybekötve	Mérnökgeológiai Szakosztály
Október	2—3 napos nagy-alföldi terepbejárás	Ifjúsági Bizottság

Ebben az évben is megrendezzük a közeljövő nemzetközi rendezvényeire (RCMNS, Kárpát—Balkán Geológiai Asszociáció) benevezett hazai előadások bemutatását, mint ahogy már január—februárban megtörtént a múlt év legújabb nemzetközi geológiai eseményének, a 27. Nemzetközi Geológiai Kongresszusnak visszatekintő feldolgozása. Ez évi vándorgyűlésünket a 8. RCMNS kongresszus köztes kirándulásaival egybekötve szeptember 19-én Ipolytarnócon tartjuk.

Nemzetközi kötelezettségeink sorából kiemelkedik a Neogén Rétegtan-Mediterrán Regionális Bizottsága 8. kongresszusa, amelyet szeptember 15—22 között tartunk a Budapesti Kongresszusi Központban. A végső tudnivalókat tartalmazó 3. körülményre a napokban postázzuk, illetve részben már postáztunk. A 2. körülményre történt reagálás alapján 200 körüli résztvevővel számolhatunk külföldről. Ha karikírozni akarnám a helyzetet, azt kellene mondanom, hogy egyetlen érdekelt ország részvétele kétséges: Magyarorszáé. Már tudniillik az eddig beérkezett jelentkezési lapokat illetően. Tény, hogy szóbeli ígéretek, írásban rögzített előadáscímeket az előadók neveivel kaptuk, ehhez azonban a pontosan kitöltött jelentkezési lap is szükségeltetik. A további tévedések elkerülése végett szeretném kiemelni, hogy az RCMNS elnöksége által kinevezett Nemzetközi Szervező Bizottság döntése értelmében előadást csak olyan személy tarthat, aki adott határidőre (1985. március 31.) a részvételi díjat befizeti, és az előadáskivonatot a Szervezőbizottságnak megküldi. Márpedig az „igazság pillanata”, március 31, vésszenen közeledik. Kérjük tehát érdekelt tagtársainkat,

különösen a főgeológusokat, hogy a fentiek értelmében szükséges lépéseket a tisztas magyar részvétel érdekében tegyék meg.

Ez az esemény nem szabad, hogy háttérbe szorítsa többi nemzetközi kötelezettségeinket. Így részt veszünk az Európai Földtani Társulatok 5. találkozásán (Edinburgh), a Kárpát—Balkán Geológiai Asszociáció 13. kongresszusán (Krakkó) és a 18. Európai Mikropaleontológiai Kollokviumon (Cagliari). Ez utóbbi különösen fontos, mivel a 20., 1989-ben esedékes kollokviumot Magyarországon szeretnénk megtartani.

Tisztelt Küldöttközgyűlés !

Az utóbbi évtized egyik legnagyobb szénhidrogén kutatási siker sztorija egy Európában alig ismert kis kanadai társaság nevéhez fűződik. Sok éves szívós munka eredményeképpen, szedimentológiai-tektonikai megfigyelésekre felépített kutatási koncepciójukban rendíthetetlenül és megingathatatlanul bízva akkor is, amikor minden reménytelennek látszott, minden eddigi teleptani szabályt cáfoló helyzetben, a Sziklás-hegység keleti előterében vizes rétegek alatt megtalálták Kanada eddigi legnagyobb, közel 1000 milliárd m³ kezdeti földtani vagyonnal rendelkező földgáztelepét. E cég, a „Canadian Hunters” elnöke szobájának falát egyetlen szerény felirat díszíti:

11. parancsolat: Sose add fel!

Amikor végignézzünk — sokszor szerénynek vélt vagy valóban olyan — eredményeinken, számba vesszük ambícióinkat, az előttünk álló feladatokat és szembeállítjuk a nehézségekkel és a rendelkezésünkre álló eszközök korlátozott voltát, akkor kezdjük csak megérteni kanadai kollégánk jelszavának igazát. Érvényes ez a tényleges földtani kutatáson túl a társulati munkára is, sőt talán sokkal tágabban is minden emberi munkálkodásra. Így talán nem stilszerűtlen, hogy az 1984-es évről szóló beszámoló végén ezt a jelszót ajánlva szíves figyelmükbe kívánok 1985-ös céljaikhoz mindenkinek sikeres munkálkodást, jó egészséget és jó szerencsét !

ÉRTEKEZÉSEK

Földtani Közlöny, Bull. of the Hungarian Geol. Soc. (1985). 115. 363 — 368

Toarci Amonites zónák a Gerecse hegységben*

Dr. Géczy Barnabás**

Összefoglalás: A mediterrán övbe tartozó Gerecse hegységben a toarci szelvények szórványosan ÉNy-európai faunaprovinciába tartozó ammoniteszeket tartalmaznak. Ezek alapján a monoton, ammonitico rosso fáciesbe tartozó rétegek 7 ÉNy-európai standard zónába sorolhatók, és a mediterrán ammonitesz genusok vertikális elterjedése rögzíthető.

Bevezető

A Bakony hegységtől É-ra fekvő Gerecse hegység jura formációiról FÜLÖP J. (1971) nyújtott áttekintést. 1976-ban a hegységben KONDA J., a Magyar Állami Földtani Intézet Igazgatója rendszeres és mélyreható kutatást indított el, amelynek eredményeként a következő lelőhelyekről gazdag ammonites faunát gyűjtöttek:

Nagypisznice	(1976—1978)
Kisgercse	(1978—1979)
Tölgyhát	(1979—1980)
Bányahegy	(1981—1982)

A fauna ammonitico-rosso márga és mészkő fáciesből került elő. A gyűjtés a Bakony hegységben már sikerrel alkalmazott módszer szerint, nagy rétegfelületen, rétegről rétegre történt. A négy szelvény átlagos rétegfelülete 17,5 m² volt, összesen 610 m³ átvizsgált kőzetanyaggal. A kőzet összesen 15 690 ammoniteszt tartalmazott.

A teljes faunát az Egyetemi Őslénytani Intézetben magam preparáltam és határoztam meg. A határozás lehetőleg faj szinten történt. A kiértékelést a párizsi P. M. Curie Egyetemen DERCOURT professzor támogatásával végeztem. Ezúton köszönöm meg KONDA J. és DERCOURT J. értékes segítségét.

A faunaösszetétel rétegenkénti mennyiségi vizsgálatánál a széttagoló rendszert követtem. Az összesítésnél viszont DONOVAN et al. (1981) összevonó osztályozását vettem alapul, a könnyebb áttekintés érdekében. Az egyetlen kivételt a *Dumortieria* genus jelentette, amelybe bevontam a *Catullocerus* (GEMMELLARO, 1886) genus is.

A mennyiségi gyűjtés alapján sikerült a kis rétegvastagságú, monoton rétegsort az ÉNy-európai, különösen a franciaországi zónabeosztás alapján tagolni,

* Előadva 1984. IX. 3-án Erlangenben, a Nemzetközi Jura rétegtani szimpóziumon.

** Eötvös L. Tudományegyetem, Őslénytani Tanszék 1088 Budapest, VIII. Kun Béla tér 2.

az egyes genusok vertikális elterjedését rögzíteni a mediterrán területen, és paleobiogeográfiai változásra következtetni a toarci/aaléni határon.

A toarci zónabeosztásánál kis módosítással DEAN et al. (1961) ÉNY-európai és GABILLY (1976) franciaországi (Thouars) beosztását követtem. DEAN et al. *Harpoceras falciifer* zónája helyett indokoltabbnak tűnt a GABILLYTől kiemelt, és prioritást élvező Serpentinus Zóna (OPPEL, 1856) név használata. A Thouarsense Zónát — ugyancsak GABILLYT követve — két zónára (Thouarsense és Insigne Zóna) tagoltam. Megőriztem viszont a *Dumortieria levesquei* zónát, amelyet GABILLY két zónára (Pseudoradiosa és Aalense Zóna) tagolt. Az egyes zónákra a következő ammonitesz összetétel jellemző:

Zónabeosztás

Dactyloceras tenuicostatum Zóna

A zónát mindössze a kisgerecsei szelvényben sikerült kimutatni.

A 112—113 sz. réteg összvastagsága 15 cm. A 113 sz. rétegből a *Fontanelliceras cf. fontanellicense* (GEMMELLARO, 1885) egyik példánya került elő, kissé sötétebb színű mészkőből, mint a többi példány. A zónára a *Dactyloceratida*ek robbanásszerű felvirágzása jellemző. A doméri (toarci) határ pontosítása további gyűjtő munkát igényel.

Hildaites serpentinus Zóna

A zónát GABILLY (1976) értelmében különítettem el, de a legfelső *Orthildaites* tartalmú rétegeket — amivel az *Orthildaites* a *Hildoceras* szinonimjének tekinthető — indokoltnak tűnt a Bifrons Zónába sorolni.

A zóna átlagos vastagsága 123 cm. A gyűjtött példányok száma 644. Ebből a *Phylloceratinák* és *Lytoceratinák* a fauna 77%-át, az Ammonitínák a fauna 23%-át alkotják. Az Ammonitínák 54%-a a *Dactyloceratidae*, 46%-a a *Hildoceratidae* családba tartozik. Ez utóbbiak közül gyakoriak a *Hildaites*ek, a *Harpoceras*ok és a *Polyplectus*ok.

Hildoceras bifrons Zóna

A mediterrán jurából sokat idézett Bifrons Zóna mind a négy szelvényben kimutatható. A zóna a *Hildoceras* teljes vertikális elterjedésével jellemezhető.

A Bifrons Zóna átlagos rétegvastagsága 263 cm. A fauna 6236 Ammonitest tartalmazott. A *Phylloceratinák* és *Lytoceratinák* viszonylag háttérbe szorulnak (45%) a *Hildoceras*ok tömeges előfordulása miatt. Az Ammonitínákon belül a *Dactyloceratida*ek száma csökken (17%), a *Hildoceratida*ek nagyon gyakoriak (75%), a *Phymatoceratida*ek száma még alárendelt (8%). A *Collina* genus már együtt található a *Hildoceras semipolium* fajjal jellemzett rétegekben. A *Harpoceras* az egész zónán végighúzódik. A legalsó, „*Orthildaites*es” rétegek *Mercaticerast* még nem tartalmaznak. Paleobiogeográfiai szempontból figyelemre méltó a *Leukadiella* genus megjelenése a zóna alsó részében. A *Phymatocer*asok szórványosan kitöltik a zónát, de az első *Hammatoceras* a zóna

felső részében jelenik meg. A perzisztens formák közé nagyon eltérő morfológiájú alakok tartoznak: A *Polyplectus oxycon*, a *Dactylioce serpenticon*, a *Phymatoceras* planulált a perzisztens Ammonitinák közül. A Bifrons Zónában feltűnően nagy az Ammonitina genusok száma (19!).

Haugia variabilis Zóna

A Variabilis Zónát a Haugiák megjelenése és szórványos előfordulása, a Hildocerasok hiánya és a Brodieiák viszonylagos gyakorisága jellemzi. A *Haugia mentes*, *Hildoceras semipolatum*ot és *Collinát* együtt tartalmazó rétegeket még a Bifrons Zónába soroltam. A Variabilis Zóna többé-kevésbé megfelel a GALLITELLI-WENDT által (1969) elkülönített *Collina gemma* és *Paroniceras sternale* Subzónáknak a DONOVAN-tól (1958) elkülönített, immár klasszikus Erbaense Zónán belül.

A zóna mind a négy vizsgált szelvényben faunával igazolható. Az átlagos rétegvastagság 110 cm. A vizsgált Ammonitesek összpéldányszáma 2375. A faunában a Phylloceratinák (58%) és a Lytoceratinák (20%) uralkodnak. A Lytoceratinák gyakorisága evolúciós sikernek számít („*Lytoceras Jurensis* Zóna”). Az Ammonitinák közül a Phymatoceratidaek a leggyakoribbak (54%). Különösen a Brodieiák (= *Pseudobrodieia*, *Merlaites*) és a Pseudomercaticerasok (= *Crassiceras*) gyakoriak. A Phymatoceratidaeken belül a Phymatoceratinaek 82%-ával szemben a Hammatoceratinaek 18%-a teljesen alárendelt. Az Ammonitinák 28%-át Hildoceratidaek alkotják, 80%-ban Grammoceratinaekkel (*Pseudogrammoceras*) és 20%-ban Harpoceratinaekkel (főleg a Pseudoliocerasok közé sorolható „*Osperlioceras*” és *Plyplectussal*). A Dactylioceratidaek (18%) mindössze három génussal (*Collina*, *Porpoceras*, *Dactylioce*ras) vannak a faunában képviselve. A *Harpoceras*, *Hildoceras* és *Mercaticeras* a Variabilis Zónából hiányzik.

Grammoceras thouarsense Zóna

A Thouarsense Zónát a Grammocerasok fellépése jelzi.

A zóna három szelvényből mutatható ki, összesen 120 cm rétegvastagsággal. A zónában az Ammonitesek feltűnően megritkulnak. Az összpéldányszám mindössze 439. Amíg a Bifrons Zónában az ammonitico rosso márga m³-ként átlagosan 30 példányt tartalmazott, addig ez a szám a Thouarsense Zónában 23-ra csökkent. A fauna 49%-a Phylloceratina, 15%-a Lytoceratina és 36%-a Ammonitina. A Pseudogrammocerasok gyakorisága miatt az Ammonitinák 85%-a Hildoceratida, több mint 99%-os *Pseudogrammoceras* túlsúllyal.

Mivel a Dactylioceratidaek a zónából hiányzanak, a többi Ammonitina a Phymatoceratidae családba tartozik (14%). A családon belül a Hammatoceratinaek bizonyos előretörése (31%) figyelhető meg a Phymatoceratinaekkel (69%) szemben. A Thouarsense zónát ritkán idézik a mediterrán területekről. Ennek oka a kis rétegvastagságban, a fauna megritkulásában és a zónajelző Grammocerasok nagy ritkaságában (0,06%) kereshető. A zónát a mediterrán régióban inkább negatívumok jellemzik. A genusok számának csökkenése is erre utal. A Thouarsense zónákban 7 Ammonites genus került elő szemben a Variabilis zóna 13 genusával.

Hammatoceras insigne Zóna

A zóna elhatárolásánál a Pseudoliliák és Phylseogrammocerasok megjelenését vettem alapul. A zónának jellemző *Hammatoceras* faunája van: *H. aff. insigne* (SCHUBLER in ZIETEN 1930). *H. victorii* BONARELLI, 1899, *H. capuccinum* BUCKMAN, 1921, *H. speciosum* JANENSCH, 1902.

Az Insigne Zóna mind a négy szelvényben kimutatható, 98 cm összéregvastagsággal. A zónából 2143 *Ammonites* került elő. Ennek 51%-a a *Phylloceratina*, 21%-a a *Lytocerotina* és 28%-a az *Ammonitina* alrendbe tartozik. A faunakép a Thouarsense Zónához viszonyítva jelentősen változott. A Pseudogrammocerasok és a Grammocerasok megritkulásával a Hildoceratidaek háttérbeszorulnak (27%), a Phymatoceratidaek viszont előretörnek (73%). A Phymatoceratidae családon belül megváltozik a Phymatoceratinaek (6%) és a Hammatoceratinaek (94%) aránya. A Hildoceratidaek közé tartozó *Oxyparomiaceras* a zóna legalsó részére korlátozódik. A *Polyplectus discoides* (ZIETEN, 1831) faj nagy példányai az egész zónán végig követhetők. Az *Ammonites* genusok száma a zónában alig több (9), mint a Thouarsense zónában volt.

Dumortieria levesquei Zóna

A Levesquei Zónát a Dumortieriák megjelenése jelzi.

A zóna valamennyi vizsgált szelvényben kimutatható átlagosan 149 cm összéregvastagsággal. A zónából 2142 ammonites került elő. A fauna 64%-a *Phylloceratina*, 20%-a *Lytocerotina* és mindössze 16%-a *Ammonitina*. Az *Ammonitina* 53%-a a *Hammatoceratidanae* alcsaládba tartozik, 47%-a *Grammocerotinae*. A fauna feltűnően egyhangú, *Hammatoceras*okkal, *Erycites*ekkel és tágabb értelemben vett *Dumortieriákkal*. A Levesquei Zónából egyetlen *Polyplectus* került elő. A Pleydelliák három szelvényből hiányoznak.

Következtetések

A gerecei toarci *Ammonites*-faunák kvantitatív vizsgálatából távolabbi biosztratigráfiai és paleobiogeográfiai következtetések vonhatók le.

A fauna egyértelműen mediterrán jellegű, a *Phylloceratina* és *Lytocerotina* csaknem állandó dominanciájával. A *Phylloceratina* és *Lytocerotina* felső-toarciban fokozódó gyakoriságából a medence fokozódó süllyedésére következtethetünk. Említésre méltó, hogy az aaléni *Opalinum* Zónájában az *Ammonitina* a faunának mindössze 13%-át alkotják!

A zónák és a rétegvastagság összefüggését vizsgálva a pelágikus ammonitico rosso fáciesben az átlagos rétegvastagság meglepően korrelál az ÉNY-európai *Ammonites* horizontok számával. A Gerecse hegységben a *Tenuicostatum* Zóna a legvékonyabb, amely GABILLY (1976) szerint mindössze két horizontra tagolható. A legvastagabb a *Bifrons* Zóna viszont 6 horizontnak felel meg. Ugyanennyi horizontra tagolható a szintén vastag Levesquei Zóna. A lokális differenciák ellenére összefüggés van a horizontok száma és az óceáni üledékképződés sebessége között. A *Bifrons* „chron” nagyobb időintervallum lehetett, mint a *Tenuicostatum* „chron”.

Paleontológiai, és biosztratigráfiai szempontból a Bifrons Zónának kitüntetett helyzete van. Az Ammonites genusok száma ebben a zónában a legnagyobb, és az egy m³-re jutó példányszám a legmagasabb. Ezek a maximumok eltompulnak, ha a zónát a többi toarci zónánál nagyobb időintervallumnak tekintjük. A *Hildoceras* és a *Dumortiera* könnyen felismerhető vezérkövület. Ez — a nagyobb időintervallummal együtt — szerepet játszhat abban, hogy a Bifrons és a Levesquei (= Meneghinii) zónát a rétegtani irodalom a mediterrán területeken gyakran idézi.

Paleobiogeográfiai szempontból különösen feltűnő az ÉNY-európai zónajelzők nagy ritkasága a mediterrán területeken. Ez okozhatta, hogy a Bifrons Zónától a Levesquei Zónáig tartó időintervallumot általában egyetlen zónába (Erbaense Zóna, DONOVAN, 1958) sorolták. Nagy mennyiségű gyűjtést igényelt annak a kimutatása, hogy az „Erbaense Zóna” — legalábbis a Gerecse hegységben — három ÉNY-európai zónának felel meg. A három egymást követő zónajelzőből a Haugiák 0,08%-át, a Grammocerasok 0,6%-át, a Physeogrammocerasok 0,07%-át alkották a faunának! Meglepően alacsony érték, mégis elég ahhoz, hogy a faciológiai szempontból monoton rétegsor beilleszthető legyen az ÉNY-európai standard skálába.

Kérdés, mivel magyarázható az ÉNY-európai index fossziliák feltűnő ritkasága a mediterrán területeken? Ősföldrajzi oldalról közelíthető meg a felelet.

Feltehető, hogy a mediterrán faunaprovincia elkülönülése az ÉNY-európai-tól földrajzi elszigetelődésre vezethető vissza (GÉCZY, 1973). Az izolációnál egyaránt számolni lehet a két provincia közt feltételezett jelentős távolsággal és a köztes tengeralatti relieffel, amely egyaránt szerepet játszott a két epipelágikus Ammonitina fauna kicserélődésének leszűkítésében (= Tethys szűrő, GÉCZY, sajtó alatt). Ez a szűrő már a pliensbachiban, esetleg a szinemuriban létezett. Erre utalnak a Bakony hegységben gyűjtött mennyiségi adatok. A pliensbachi Davoei Zónájából 11615 Ammonitest vizsgáltam (GÉCZY, 1982). Ebből mindössze 5 ÉNY-európai index fosszilia (*Prodictyloceras davoei* SOWERBY, 1822), és 47 szubzónajelző Liparoceratidae került elő. Ezek, a fauna kis töredékét alkotó példányok viszont fajra azonosíthatók voltak az ÉNY-európaiakkal (DOMMERGUES et al. 1983). Kétségtelen, hogy a pliensbachiban és a toarciban a két provincia közt nem volt barrier.

A toarci/aaléni határon a helyzet megváltozott.

A bakonycsérnyei Tűzkövesárok faunareviziója szerint (GÉCZY, 1967) az Ammonitinák közül mindössze 11 faj kizárólag mediterrán, 6 főleg mediterrán, 7 kozmopolita, 15 főleg és 36 kizárólag ÉNY-európai. Erről a lelőhelyről 10 olyan faj került elő, amelyet korábban csak Dél-Angliából ismertek! Ezt az eredményt újabban megerősítette GALÁCZ (1980) gyenespusztai (Bakony hegység) vizsgálata. Az Ammonitinák közül 4 mediterrán, 20 kozmopolita és 10 ÉNY-európai faj fordult elő a bajóciából, 4 mediterrán, 14 kozmopolita és 6 ÉNY-európai a bathból. A középsőjében a provinciák önállósága csökkent, a kozmopoliták száma nőtt, a Tethys szűrő „Tethys folyosóvá” vált!

Feltehető, hogy az alsójában létező szűrő megszűnése egyrészt a két faunaprovincia közeledésével, másrészt a feltételezett tengeralatti kiemelkedés megsemmisülésével járt. Ez könnyítette meg a faunakicserélődést az epipelágikus Ammonitinák számára. A kettős paleogeográfiai folyamat lemeztektonikai modellbe illeszthető. BIJU-DUVAL et al. (1977) feltevését követve lehetséges, hogy a toarci/aaléni határon megfigyelt faunisztikai változás a keletmediterrán medencében fellépő szubdukcióval magyarázható. Így az Apuliai lemez ÉK-i

pereme, ahova a Bakony hegység és a Gerecse hegység tartozott közelebb került az európai kratonhoz, és a köztes tengeralatti hátság összegerogyva elvesztette szűrő szerepét.

Irodalom — References

- BLU DUVAL, B.—DERCOURT, J.—LE PICHON, X. (1977): From the Tethys Ocean to Mediterranean Seas: A plate tectonic model of evolution of the Western Alpine System—Int. Symp. Struct. Hist. Medit. pp. 143—167.
- DEAN, W. T.—DONOVAN, D. T.—HOWARTH, M. K. (1961): The Liassic ammonite zones and subzones of the North-West European Province — Bull. British Mus. (Nat. Hist) 6 N 10. pp. 435—505.
- DOMMERGUES, J. L.—FERRETTI, A.—GÉCZY B.—MOUTERDE, R. (1983): Éléments de corrélation entre faunes d'ammonites mésogènes (Hongrie, Italie) et subboréales (France, Portugal) au Carixien et au Domérien inférieur—Geobios 16 N° 4, pp. 471—499.
- DONOVAN, D. T. (1958): The Ammonite Zones of the Toarcian (Ammonitico Rosso Facies) of Southern Switzerland and Italy — Eclogae Geol. Helv. 51, N 1. pp. 33—60.
- DONOVAN, D. T.—CALOMON, J. H.—HOWARTH, M. L. (1981): Classification of the Jurassic Ammonitina — System, Assoc. Spec. Vol. 18, Housa, M. B., Senior, J. R. (Eds). pp. 101—155.
- FILŐP J. (1971): Les Formations Jurassiques de la Hongrie — Ann. Inst. Geol. Publ. Hungarici 54 N° 2. pp. 31—45.
- GABILLY, J. (1976): Le Toarcien à Thouars et dans le Centre-Ouest de la France—Les Stratotypes Français vol. 3. CNRS. pp. 1—217.
- GÁLÁZ A. (1980): Bajocian and Bathonian ammonites of Gyenespuszta Bakony Mts., Hungary — Geol. Hung. Ser. Palaeont. 39. pp. 1—227.
- GALITELLI VENDT M. F. (1969): Ammoniti e stratigrafia del Toarciano Umbro-Marchigiano (Appennino Centrale) — Boll. Soc. Paleont. Ital. 8. pp. 11—62.
- GÉCZY B. (1967): Ammonoides Jurassiques de Osernye Montagne Bakony, Hongrie. Part 2. — Geol. Hung. Ser. Palaeont. 35. 1—413.
- GÉCZY B. (1973): The origin of the Jurassic faunal provinces and the Mediterranean plate tectonics — Ann. Univ. Sci. Budapest. Sect. Geol. 16. pp. 99—114.
- GÉCZY B. (1982): The Davoei Zone in the Bakony Mountains, Hungary—Ann. Univ. Sci. Budapest Sect. Geol. 21. pp. 1—11.
- GÉCZY B. (1985): Provincialism of Jurassic ammonites: examples from Hungarian faunas — Acta Geol. Ac. Sci Hungaricae (sajtó alatt).

A kézirat beérkezett: 1984. VIII. 22.

Toarcian ammonite zones in the Gerecse Mountains (Hungary)

B. Géczy*

Although belonging to the Mediterranean zone, the Gerecse Mountains includes Toarcian profiles containing sporadic occurrences of Ammonites belonging to the NW European faunal province. On the basis of these, the monotonous sequences belonging to the ammonitico rosso facies can be assigned to 7 NW European standard zones, the vertical ranges of the Mediterranean ammonite genera being determinable.

Manuscript received: 22nd August, 1984.

Тоарские аммонитовые зоны в горах Гереце (Венгрия)

Б. Геци

Несмотря на то, что тоарские разрезы в горах Гереце относятся к средиземноморской зоне, в них были обнаружены аммониты, приуроченные к северо-западной европейской фаунистической провинции. На этом основании монотонные толщи, представляющие фауну аммонитико rosso, могут быть также отнесены к семи северо-западным европейским стандартным зонам, при этом в вертикальном разрезе могут быть четко выделены границы распространения различных средиземноморских аммонитовых родов.

* Institutum palaeontologium Univ. Sci. de R. Eötvös nom. H-1083 Budapest, VIII. Kun Béla tér 2.

Az oligocén képződmények rétegtani viszonyai a Dorogi-medence nyugati részén

Dr. Gidai László*

(7 ábrával, 2 táblázzal)

1. Bevezetés

A Dorogi-medence a magyarországi oligocén kutatás klasszikus területe. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a Dorogi-medencei kőszénbányászat az oligocén kőszéntelepekben indult meg. De talán azért is, mert az oligocént, fedője lévén a vastag jó minőségű barnakőszéntelepeket tartalmazó eocénnek, számos bányászati feltárás és fúrás harántolta. Itt munkálta ki az alapokat a magyar rétegtani kutatás nagy pionírja HANTKEN Miksa, itt alkotott maradandót a ROZLOZSNIK P. — TELEGDI-ROTH K. — SCHRÉTER Z. szerzői hármassal.

A Dorogi-medence oligocén rétegsora köztes helyzetet foglal el az ÉK-magyarországi tengeri kifejlődésű, és a dunántúli szárazföldi kifejlődésű oligocén között. A Dorogi-medence területén a szárazföldi hatás az oligocén alsó részében érvényesül. Eltérés még az is, hogy a Dorogi-medence területén az oligocén alján műrevaló kőszéntelepek is vannak. Ezt az oligocén rétegsort szeretnénk bemutatni a Dorogi-medence Ny-i részén levő Mogyorósbánya, Szarkáspuszta, Nagysáp, Tokod környéki viszonyok ismertetésével.

Először ezzel az 1960-as évek elején foglalkoztam a Mogyorósbánya környéki 1:10 000-es térképlapok (Mogyorósbánya, Tokod, Nagysáp, Sárísáp) felvétele és kiadása kapcsán.

1983-ben pedig azt a feladatot kaptam, hogy készítsem el a Mogyorósbánya-Szarkáspuszta környéki oligocén kőszén kifejlődés prognózis tanulmányát. Mogyorósbánya környékén az oligocén képződmények általános elterjedésűek, a vizsgált terület mintegy negyötödén kimutathatók (1. ábra).

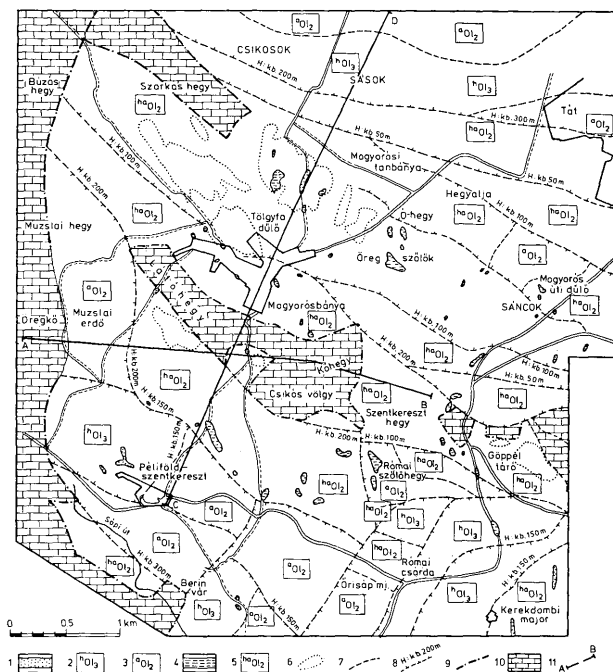
Hiányzik az oligocén a bajóti Öregkőtől és a nagysápi Domonkoshegytől Ny-ra, az ÉNy—DK-i csapású hejzobaszöllöki-szarkáshegyi, és a szintén ÉNy—DK-i csapású Látóhegy-Kőhegy sashércén. Máshol a kvarter alatt triász, kréta vagy eocén képződmények települnek.

* Magyar Állami Földtani Intézet, H-1143 Budapest, XIV. Népstadion út 14.

I. táblázat — Tableau I.

A Dorogi-medence oligocénjének tagolására vonatkozó fontosabb álláspontok

Emel.	HANTKEN M. 1971	ROZLOZSNIK P. — SCHRETER Z. — TELEGDI-ROTH K. 1922	VITÁLIS S. 1939—1943	MAJZON L. 1957	VADÁSZ E. 1960	SPOSS Z. 1965	
Katti	Felsőoligocén tengeri képződmény	Foraminiferás agyagmárga Tengeri márga és homokkő Édes- és élegvízi rétegek	Rupelian + Chattien	Csilágos, meszes homok, homokos agyag	Csökkentsősvízi és tengeri rétegek (<i>Pectunculus obovatus</i> , <i>Cerithium margaritaceum</i>)	Foraminiferás agyagmárga Tengeri márga és homokkő (<i>Glycymeris obovatus</i>) Csökkentsősvízi és édesvízi rétegek	Laza homok, homokkő réteg- csoport
Rupéli		Kövületmentes homok és konglomerátum Sztratigráfiai hézag és denudáció		Foraminiferás „kis- cella” agyag szintje Vegyes fácies szint Szénképződmény	Foraminiferás agyagmárga	Foraminiferás agyagmárga	Foraminiferás agyagmárga, homokos agyag, agyagos homok, homokkő rétegek, tarkaagy. és kavicsos betet. Barnakőszén, molluskás márga. Tarkaagy. és durva homok váltakozva.
Laktori	Alsóoligocén tengeri képződmény	?		Barnakőszénes rétegek Kvarchomokkő konglome- ratum	Foraminifera nélküli homo- kos agyag és homokkő, sajátul nőv. rész. és barna- kőszénes zainórokkal. Lepusztulásos hézag	Üledékhiány Durva kvarchomokkő	
		Clavulina Szabói rét.					

1. ábra. A Mogyorósbánya környéki oligocén képződmények mélyföldtani vázlata. J e l m a g y a r á z a t: 1. Kovácovi formáció (= katti homok, homokkő) a felszínen, 2. Ugyanaz, negyedkori képződményekkel fedve, 3. Kiscelli agyag formáció (= rupéli foraminiferás agyagmárga) negyedkori képződményekkel fedve, 4. Hárshegyi homokkő formáció (= rupéli váltakozó kifejlődési ízeslet) a felszínen, 5. Ugyanaz, negyedkori képződményekkel fedve, 6. Lefektetett oligocén kőszéntelepek, 7. Szerkesztett képződményhatár, 8. Szerkesztett vető, elvetési magassággal, 9. Az oligocén képződmények elterjedési határa, 10. Az oligocén képződmények hiányoznak, 11. A földtani szelvény nyomvonal

Fig. 1. Esquisse de géologie souterraine des formations oligocènes dans la région de Mogyorósbánya. L é g e n d e: 1. Formation de Kovácov (= sable, grès chattiens) en affleurement, 2. Idem, recouvert de formations quaternaires, 3. Formation Argileuse de Kiscell (= marne argileuse à Foraminifères du Rupélien) en affleurement, 5. Idem, recouvert de formations quaternaires, 6. Couches de lignite oligocènes épuisées par l'exploitation minière, 7. Limite de formation construite, 8. Faille construite, avec la hauteur du rejet, 9. Limite de la répartition des formations oligocènes, 10. Formations oligocènes absentes, 11. Trace de la coupe géologique

2. Kutatástörténeti áttekintés

A terület oligocén képződményeinek első, a későbbi szerzőkre is nagy hatást gyakorló szintézisére HANTKENTŐL (1871) származik. Összefoglalásából (I. táblázat) megállapítható, hogy az „oligocén félig sósvízű képlet” alatt a barnakőszén összetét, annak fedőjét, *Polymesoda* (= *Cyrena*) *semistriata* DESHAYES, a

Tympanotonus margaritaceus (BROCCHI) és a *Pirenella plicata* (BRUGUÈRE) tartalmú csökkentsósvízi összletet, míg a „*Pectunculus* homokkő” néven a csökkentsósvízi összlet fölötti vegyes kifejlődésű homok, homokkő, homokos agyag, tarkaagyag rétegsoportot értette, de nem a mai ismereteink szerinti, a rupéli agyagmárga fölötti katti homok, homokkő és kavicsösszletet. Ezt bizonyítja HANTKENnek a rétegsoportokat jellemző rétegleírása, valamint az hogy a *Tympanotonus margaritaceus* (BROCCHI) és a *Pirenella plicata* (BRUGUÈRE) a kiscelli agyag fölött a térképlap területén nem fordul elő. A HANTKEN által helyesen felismert rétegsoportok mai megjelölése a következő:

	Mai megjelölés	HANTKEN M. megjelölése
HÁRSHEGYI HOMOKKŐ FORMÁCIÓ	KISELLI AGYAG FORMÁCIÓ (= foraminiferás agyag- márga)	<i>Clavulina szabói</i> rétegek
	Váltakozó kifejlődésű összlet	<i>Pectunculus</i> homokkő
	Barnakőszénösszlet, csökkentsósvízi molluskás márga	Oligocén féligősósvízi képlet

A gyéren *Pectunculus*okat tartalmazó felsőoligocén összlet valójában a „*Clavulina szabói* rétegek” fölött települ. HANTKEN M. a „*Clavulina szabói* rétegek” alatti, túlnyomóan homokból, homokkőből álló, változó kifejlődésű összletet azonosnak vélhette a felszíni feltárásokban mutatott hasonlóságuk alapján a „*Clavulina szabói* rétegek” fölötti homok-, homokkőösszlettel. HANTKENnek ez a véleménye a későbbi irodalmi összefoglalásokban is tükröződött. Előbbi állásponttal szemben bizonyos előrelépést jelentett ROZLOZSNIK P. — SCHRÉTER Z. — TELEGGDI-ROTH K. (1922) szerzők hármas munkája az oligocén rétegsoportok egymásutánjának felismerése terén. A „hárshegyi homokkő” összletet a rupéli emeletbe sorolták be. A fölötté levő teljes oligocén rétegsort pedig a katti emeletbe.

A Bajót K, Mogyorósbánya, Nagysáp É, Tokod Ny-i terület oligocénjének tagolása és korbesorolása
(GIDAI László, 1983)

II. táblázat — Tableau II.

Hagyományos korbesorolás	A térképészeti munka során alkalmazott tagolás	Formáció beosztás BÁLDI T. 1983 nyomán	
Katti	Túlnyomóan homokból, homokkőből és homokos agyagból álló rétegsoport. Ritkán <i>Glycymeris obovatus</i> (LAMARCK)	Kovačovi formáció	Egértlen
Rupéli	felső Gazdag, a „kiscelli agyag”-ra jellemző faunát tartalmazó foraminiferás agyagmárga	Kiscelli agyag formáció	Kiscellien
	alsó Tengeri, csökkentsósvízi, szárazföldi kifejlődésű rétegsoport, tarkaagyag, agyag, homokos agyag, homok, homokkő (VITÁLIS S.: „Vegyes fáciesű szint”) barnakőszénösszlet	Hárshegyi homokkő formáció	
Lettorfi	Üledékhiány		

MAJZON L. (1957), VADÁSZ E. (1960), SIPOSS Z. (1964) és NAGYNÉ GELLAI Á. (1964) foglaltak még állást a terület oligocénjének a szintezésében.

Az anyagvizsgálatai s főleg a térképezési és térképszerkesztési tapasztalatok felhasználásával alakítottam ki az oligocén képződmények tagolására vonatkozó álláspontomat (GIDAI L. 1968, 1972). KORPÁS L. (1981) a „Vegetációs szintet” a *mányi homok formációval* tartotta azonosnak. A Foraminiferás agyagmárgát a *kiscelli agyag formáció*, a katti képződményeket a *törökbálinti formáció* részeként tekintette. A kőszenes rétegcsoportot *esztergomi tagozatként* különítette el. BÁLDI T. (1983) a katti emeletbe sorolt képződményeket a *kovácsi formációval*, a vegyes fáciesű összletet a *hárshegyi homokkő formációval* tekintette azonosnak. A foraminiferás agyagmárgát szintén *kiscelli agyag formációként* jelölte meg. A latorfi és a rupéli emelet helyett a kiscelli, a katti emelet helyett az egeri emeletet alkalmazta.

3. Az oligocén képződmények rétegtani viszonyai

A Mogyorósbánya környéki oligocén képződmények maximális vastagsága 550 m körülnek becsülhető (2. ábra), amelyet a kőzettani kifejlődés a faunatastalom alapján a következő három FORMÁCIÓRA tagolhatunk:

a) HÁRSHEGYI HOMOKKŐ FORMÁCIÓ („Változó kifejlődésű összlet”) KISCELLIEN

Ez a FORMÁCIÓ magába foglalja az oligocén barnakőszénösszletet, annak fekvő és fedő rétegcsoportjait, valamint az ezek fölött s a KISCELLI AGYAG FORMÁCIÓ alatt telpülő vegyes kifejlődésű rétegcsoportot.

A változó kifejlődésű összlet eredeti vastagsága rendszerint 100–300 m között ingadozik.

A felszínen és közvetlenül a negyedidőszaki képződmények alatt a magasabb szerkezeti helyzetű területeken található meg, ahol az oligocén után a fiatalabb oligocén képződmények lepusztultak. A kiscelli emelet alsó részébe sorolt HÁRSHEGYI HOMOKKŐ FORMÁCIÓ alsó tagozataként az oligocén *barnakőszénösszlet* 15 m körüli összvastagságú *fekvőrétegcsoportját* különítjük el. A fekvőrétegcsoport felépítésében (Mogyorósbánya 93. sz. fúrás) szárazföldi kifejlődésű zöldesszürke, homokos, szürke pizolitos agyag, aleuritos agyag, téglavörös és zöldesszürke tarkaagyag és kőszenes agyag vesznek részt. A vizsgált terület DNY-i részén mélyült Bj-21. sz. fúrás 8,5 m vastagságban harántolta az oligocén barnakőszénösszlet fekvő rétegcsoportját, amelyben pizolitos tarkaagyag, szürke, világoszürke aleurit és homok rétegek voltak elkülöníthetők.

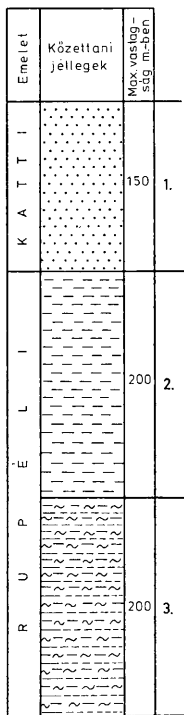
A barnakőszéntelepek, illetve padok száma változó. Mint ahogy azt HANTKEN M. (1878) helyesen felismerte, általában három szénpad fejlődött ki. Előfordul azonban, hogy csak egy vagy háromnál több szénpad is kifejlődött. A fejthető telepvastagság 1,0–2,2 m között van. A széntelepek minősége elég jónak mondható, az átlagos fűtőérték. 4000 kcal fölött van, és 4700–5000 kcal körüli fűtőértékek is vannak.

A fekvő és a barnakőszénösszlet déli elterjedési területe a — bányászati adatok szerint — Mogyorósbányától D-re van.

A felszínhez közeli telepeket korábban bányászták. Északi elterjedési területe az előbbinél nagyobb: Mogyorósbánya É-i részén a Szarkáshegytől az Öreg

Szőlőlig húzódik kb. 1 km szélességben. A szarkási telepeket a Dorogi Szénbányák tanbányájában jelenleg is művelik.

A terület DNy-i részén mélyült Bj-21. sz. fúrás rétegsorában az oligocén kőszenes rétegcsoport 0,5 m kőszenes agyag és 0,3 m barnakőszén rétegből áll

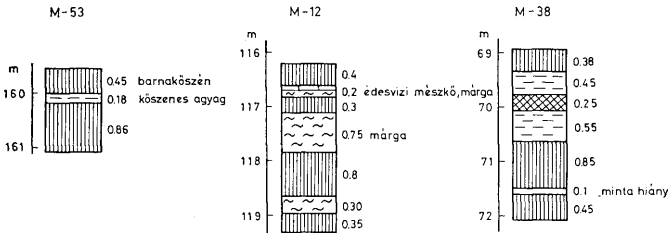
2. ábra. A Mogyorósbánya környéki oligocén képződmények idealizált szelvénye (GIDAI L. 1983). J e l m a g y a r á z a t: 1. Kovácovi formáció: szürke, zöldesszürke homok, homokos agyag, homokkő és agyagmárga váltakozása, 2. Kiscelli agyagformáció: szürke, zöldesszürke homokos-aleuritos agyagmárga, gazdag Foraminifera faunával: *Planularia kubinyii* (HANTKEN), *Spiroloculina tenuis* (C32.), *Marginulina fragaria* (GÜMBEL), *Marginulina gladius* PHIL., *Bolivina semistriata* HANTKEN, 3. Hárshegyű homokkő formáció (= változó kifejlődésű összlet): anyagmárga, agyagos aleurit, barnakőszén, zöldesszürke, pizolitos agyag, aleuritos agyag, téglavörös agyag, barnakőszenes agyag

Fig. 2. Coupe idéalisée de l'Oligocène dans la région de Mogyorósbánya (L. Gidai 1983). L é g e n d e: 1. Formation de Kovácov: alternance de sables, argiles sableuses, grès et marnes argileuses gris à gris verdâtre, 2. Formation Argileus de Kiscell: marne argileuses sablonneuses-siltiques grises à gris verdâtre avec une faune riche de Foraminifères: *Planularia kubinyii* (HANTKEN), *Spiroloculina tenuis* (C32.), *Marginulina fragaria* (GÜMBEL), *Marginulina gladius* PHIL., *Bolivina semistriata* HANTKEN, 3. Formation de Grès de Hárshegy (= série d'une lithologie variée): marne argileuse, silt argileux, lignite, argile pisolitique gris verdâtre, argile siltique, argile rouge-brique, argile lignitifère

(mélységköz: 44,7—45,5 m). A barnakőszenes rétegcsoport felépítéséről az 5., 6. és 7. ábrák adnak áttekintést.

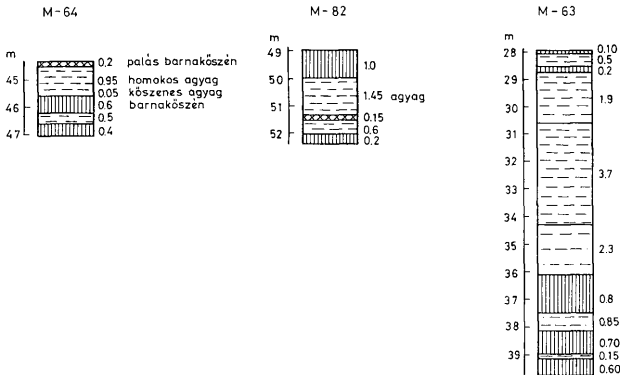
A barnakőszénösszletet és fekvőjét településhelyzete alapján soroltuk a kiscelli emelet alsó részébe. A barnakőszenes rétegcsoport közvetlen fedőjét *csökkentsósvízi rétegek alkotják. E rétegek jellemző ősmaradványai a következők: Melanopsis hantkeni HOFMANN, Pirenella plicata (BRUGUIÈRE), Tympanotonus margaritaceus BROCCHI, Congeria brardii BRONGNIART, Polymesoda (= Cyrena) semistriata DESHAYES, Neritina picta FÉRUSSAC, Psammobia aquitanica MAYER.*

A kőszén közvetlen fedője kővületekben különösen gazdag. A barnakőszénösszlet és a gazdag Foraminifera faunát tartalmazó kiscelli agyagmárgaösszlet

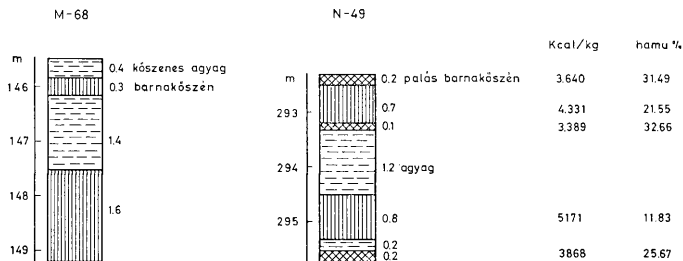
3. ábra. A mogyorósbányai Óhegy nyugati részén mélyített M-53., M-12. és M-38. sz. fúrásokban kimutatott oligocén kőszéntelepek. ALBEL F.—SZALAI T.—VITÁLIS S. rétegleírásai alapján szerkesztette GIDAI L. 1983.

Fig. 3. Couches de lignite oligocènes découvertes dans les sondages M-53, M-12 et M-38 forés dans la partie ouest du mont Óhegy de Mogyorósbánya. Construit par L. GIDAI 1983 sur la base des descriptions données par F. ALBEL—T. SZALAI—S. VITÁLIS.

4. ábra. Az M-64., M-82. és az M-63. sz. fúrásokban (a Látóhegytől délre) harántolt oligocén kőszéntelepek. DOBOS I.—SZABÓ I. rétegleírása alapján szerkesztette GIDAI L. 1983.

Fig. 4. Couches de lignite oligocènes traversées par les sondages M-64, M-82 et M-63 (au sud du mont Látóhegy). Construit par L. GIDAI 1983 sur la base des descriptions données par I. DOBOS et I. SZABÓ

5. ábra. Az M-68. és az N-49. sz. fúrásokban (Szentkereszthegy, Római Szőlőhegy) feltárt oligocén kőszéntelepek. DOBOS I.—SALGÓ M. rétegleírásai alapján szerkesztette GIDAI L. 1983.

Fig. 5. Couches de lignite oligocènes découvertes par les sondages M-68 et N-49 (Szentkereszthegy, Római Szőlőhegy). Construit par L. GIDAI 1983 sur la base des descriptions données par I. DOBOS et M. SALGÓ

között növényi törmelékes, molluszka törmelékes, gyéren agglutinált Foraminiferákat tartalmazó képződmény települ, amely uralkodóan közép- és durvaszemcsés szürke homokkőrétegből áll, helyenként apró kvarckavicsok is található, de néhány vékony agyagmárga réteg és a felső részen agyagos aleuritréteg is előfordulnak benne.

Ez az ún. „Vegyes kifejlődésű rétegcsoport”. A barnaköszénösszetlet közvetlen fedőjét agyagmárga rétegek alkotják. Szinte az egész — max. 200 m körüli vastagságú — összetlet tartalmaz több-kevesebb biotitot. A növényi és molluszka törmelék az egész összetletre jellemző.

Foraminifera faunáját NAGYNÉ GELLAI Á. határozta meg: *Ammomarginulina* sp. (gyakori, jellemző), *Ammobaculites* sp. (gyakori, jellemző), *Globigerina* sp., *Rotalia beccarii* LINNÉ, *Rotalia kiliani* (D'ORB.), *Triloculina* sp., *Nonion granosum* (D'ORB.), *Miliolina* sp. (gyakori, jellemző), *Quinqueloculina* sp., *Elphidium hiltermanni* HAGN., *Dentalina* sp., *Polymorphina* sp., *Trochammina* sp.

A Foraminiferák közül a *Rotalia beccarii* LINNÉ és a *Rotalia kiliani* D'ORB. fajok uralkodnak, az *Ammobaculites* és *Ammomarginulina* félék helyenként tömegesen jelentkeznek. NAGYNÉ GELLAI Á. nyomán az összetletet a szintjelző agglutinált Foraminiferák alapján soroljuk a kiscelli emelet alsó részébe. A képződmény számos felszíni feltárása ismert, délen a Látóhegy és a Római Szőlőhegy környékén. É-on Mogyorósbánya község területén, Szarkáspusztá, Ábelvölgy és az Öregszőlők környékén, legnagyobb elterjedésben a negyedidőszaki képződmények alatt nyomon követhető.

b) **KISCELLI AGYAG FORMÁCIÓ**, Kiscellien (= Foraminiferás agyagmárga, rupéli emelet)

A **KISCELLI AGYAG FORMÁCIÓ** uralkodóan szürke, zöldesszürke, helyenként homokos, helyenként aleuritos agyagmárga rétegekből áll, felső részén homokkő-, aleurit- és homokos agyagrétegek is találhatóak benne. Molluszka héjlenyomatok és héjtörmelék darabok az egész összetletben előfordulnak. Gazdag Foraminifera faunáját NAGYNÉ GELLAI Á. határozta meg: *Bolivina semistriata* HANTKEN, *Bolivina punctata* D'ORB., *Robulus limbosus*

(REUSS), *Robulus cultratus* (MONTE), *Robulus vortex* (FICHEL et MOLL.), *Almaena osnabrugensis* (ROEMER), *Elphidium* sp., *Uvigerina hantkeni* CUSHMANN, *Uvigerina pygmaea* D'ORB., *Marginulina fragaria* GÜMBEL, *Marginulina glaudius* PHIL., *Spiroplectamina carinata* (D'ORB.), *Dentalina acuta* D'ORB., *Dentalina approximata* REUSS, *Gyroïdina soldanii* (D'ORB.), *Nodosaria crassa* HANTKEN, *Nodosaria pyrula* D'ORB., *Nodosaria acuminata* HANTKEN, *Nodosaria scalaris* BATSCH, *Nodosaria spinicosta* D'ORB., *Bulimina truncana* GÜMBEL, *Bulimina inflata* SEGUENZA, *Bulimina elongata* D'ORB., *Eponides budensis* (HANTKEN), *Eponides umbonatus* (REUSS), *Lagena striata* (D'ORB.), *Plectofrondicularia incompleta* FRANZ., *Sigmoilina celata* COSTA, *Spiroloculina tenuis* (ČŽJZEK), *Karrerella hantkeniana* CUSHMANN, *Cyclammina placenta* (REUSS), *Textularia trochus* D'ORB., *Rhabdammina abyssorum* M. SARS, *Planulina compressa* (HANTKEN), *Planulina costata* (HANTKEN), *Planularia kubinyi* (HANTKEN), *Sphaeroidina elegans* (D'ORB.), *Sphaeroidina bulloides* D'ORB., *Epistomina elegans* (D'ORB.), *Guttulina problema* D'ORB., *Vulvulina subflabelloformis* (HANTKEN), *Cibicides ungerianus* (D'ORB.), *Cibicides cf. propinquus* (REUSS).

Az összletet a Foraminifera faunája alapján soroltuk a kiscelli emeletbe. A fúrások szerint a negyedidőszaki képződmények alatt több helyen nagyobb összefüggő területen megtalálható. Az elfedett előfordulások közül a legnagyobb kiterjedésű a Muzslai-hegy és a Muzslai-erdő környékén, valamint a Csikósok-Sásoktól É-ra ismert. A képződmény megjelenése a kováčovi formáció alatt is valószínűsíthető. Pélifyöldszentkereszt D-i része és az Őrisápi-major között és a Római Szőlőhegy környékén általános elterjedésű a negyedidőszaki képződmények alatt. Területünk keleti részén (Tá-2. sz. fúrás) szintén kimutatható volt.

c) KOVAČOVI FORMÁCIÓ, Egerien

(= Homok, homokos agyag, homokkő, katti emelet)

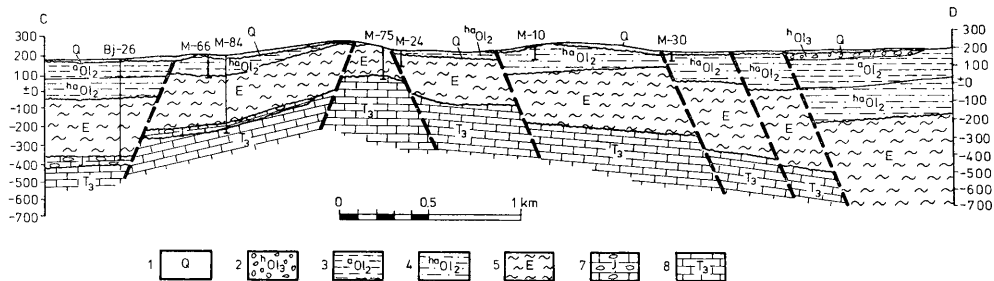
A katti emelet képződményeit szürke, világosszürke és zöldesszürke homok, homokkő, homokos agyag és agyagmárga alkotják. A Csikósok és a Sások területén lemélyített térképező fúrások anyagából NAGYNÉ GELLAI Á. a kövekező, az egerienre jellemző mikrofaunát határozta meg: *Elphidium hiltermanni* HAGN, *Marginulina fragaria* GÜMBEL, *Almaena osnabrugensis* (ROEMER), *Dentalina* sp., *Sigmoilina celata* COSTA, *Spiroloculina tenuis* ČŽJZEK, *Spiroplectamina carinata* (D'ORB.), *Quinqueloculina* sp., *Uvigerina hantkeni* CUSHMANN, *Planulina costata* (HANTKEN), *Nodosaria* sp., *Trochammina* sp., *Cibicides ungerianus* (D'ORB.), *Eponides budensis* (HANTKEN), *Robulus* sp., *Ceratobulimina contraria* (REUSS), *Globorotalia* sp., *Rotalia* sp., *Bolivina* sp.

Az összlet max. vastagsága 150 m körüli, felszíni feltárása csupán a pélifyöldszentkereszt Szentkútnál ismeretes. Több negyedidőszaki képződményekkel fedett előfordulási területe ismeretes: Pélifyöldszentkereszt területén, a Csikósok és a Sások környékén, valamint a Berinn vár közelében.

A kováčovi formáció nagyobb összefüggő területen belül nyomozható a Római Csárda, Kerekdombi major környékén.

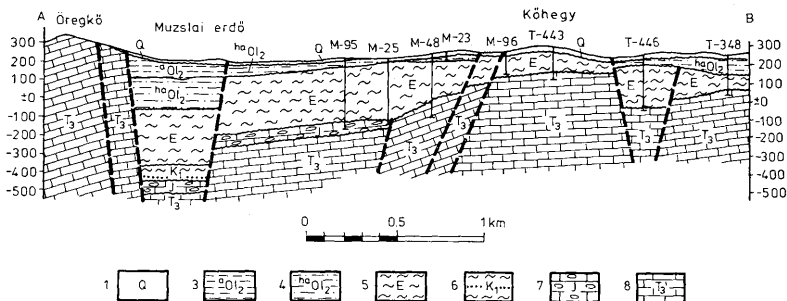
4. Szerkezeti viszonyok

A tanulmányunk tárgyát képező terület a Dorogi-medencének a nyugati részén helyezkedik el. A területen általában az ÉNy—DK-i szerkezeti csapás jellemző. A terület közepére esik a levetőkkel mind a négy oldalról körülhatá-

6. ábra. É-D-i irányú szelvény a mogyorósbányai területen keresztül. Szerk.: GIDAI L. 1984. Jelmagyarázat: 1. Negyedkori képződmények, 2. Kovácsi formáció (= homok, homokkő, kavics, homokos agyag, katti emelet, 3. Kiscelli agyagformáció (= foraminiferás agyag, agyagmárga), rupéli emelet, 4. Hárshegyi homokkőformáció: szárazföldi és tengeri rétegek — tarkaagyag, barnakőszén, homok, homokkő, agyag; rupéli emelet, 5. Homokkő, mészkő, márga, agyag, barnakőszén, tarkaagyag; eocén, 6. Márga, vékony homokkő betelepülésekkel; alsókréta valangini, hauterivi emelet, 7. Tűzkő, mészkő, jura, 8. Dachsteini mészkő; triász nori-rheti emelet

Fig. 6. Coupe méridionale à travers le territoire de Mogyorósbánya. Constr. par L. GIDAI 1984. Légende: 1. Formation quaternaires, 2. Formation de Kováčov (= sable, grès, graviers, argile sableuse), Chattien, 3. Formation Argileuse de Kiscell (argile et marne argileuse à Foraminifères), Rupélien, 4. Formation de Grès de Hárshegy: couches terrestres et marines — argile bariolée, lignite, sable, grès, argile; Rupélien, 5. Grès, calcaire, marne, argile, lignite, argile bariolée; Eocène, 6. Marne à intercalations de grès minces; étages Valanginien — Hauterivien du Crétacé inférieur, 7. Silex, calcaire; Jurassique, 8. Dachsteinkalk; étages Norien-Rhétien du Trias

7. ábra. Ny—K-i irányú szelvény a mogyorósbányai területen keresztül. Szerk.: GIDAI L. 1984. Jelmagyarázat: lásd a 6. ábránál

Fig. 7. Coupe de direction W—E à travers le territoire de Mogyorósbánya. Constr. par L. GIDAI 1984. Légende: voir Fig. 6.

rolható látóhegyi-kőhegyi sasbércvonulat, aminek a csapása szintén ÉNy—DK. Ezen a kb. 2,5 km hosszú és 0,3—1,0 km széles sasbércvonulaton az oligocén képződmények hiányoznak.

Az eocén üledékek itt több helyen a felszínen vannak, vagy negyedkori képződmények fedik (1. ábra). Ezt a sasbércet ÉK-i oldalán egy kb. 250 m-es levető határolja. Innen ÉK-felé, kb. 250 m-re van egy újabb, az előbbivel párhuzamos kb. 100 m elvetési magasságú vető.

Az ezután ÉK-i irányban következő kb. 1,5 km széles szerkezeti röglépcső viszonylag nyugodt településnek mondható. Ezekben a szerkezeti egységeken a kiscelli emelet alsó részét képviselő *hárshegyi homokkő formáció* képviseli az oligocént. A fiatalabb oligocén képződmények ezeken az egyre mélyebbre süllyedő szerkezeti egységeken hiányoznak. Ide esnek a régi szarkási és mogyorósbányai oligocén kőszénbányák.

Újabb levetőket után a Csikósok-Sások területén már a felső *kiscelli agyag formáció* és a *kovačovi formáció* települ a kvarter alatt. (Az oligocén kőszénképződmény mélysége — megléte esetén — 350—400 m-nél nem lenne kevesebb.) Ez, az itt már Ny—K-i irányúvá alakuló szerkezeti süllyedék keleti irányban kapcsolódik a tát-kenyérmezői süllyedékhez, ahol a paleogén képződmények vastagsága 1000 m körüli.

A Látóhegy-kőhegyi sasbércvonulat délnyugati határát egy kb. 200 m-es vető alkotja. Ettől DNy-ra következik egy 600—900 m szélességű és közel 3 km hosszú szerkezeti lépcső, ahol a negyedkori képződmények alatt az oligocén kőszénösszetlet tartalmazó *hárshegyi homokkő formáció* települ. Ezen a szerkezeti egységen helyezkednek el a régi oligocén kőszénbányák.

A Látóhegy-kőhegyi sasbérc és a bajóti Öregkő között húzódik egy É—D-i irányú szerkezeti árok. Megjegyezzük, hogy ez a szerkezeti irány a Dorogi-medence Ny-i részének — Nyergesújfalú, Lábatlan környékének — jellemző szerkezeti iránya. DNy-i irányban haladva újabb levetőket következnek, s a pélföldszentkeresztli szerkezeti süllyedék területén a negyedkori képződmények

alatt bejön a *kiscelli agyag formáció* és a *kovačovi formáció*. A Berinn-várnál újabb szerkezeti depresszió van, a *kovačovi formáció* települ a kvarter alatt. A Római-Csárda és Kerekdombi-major környékén szintén a *kovačovi formáció* alkotja a negyedkori képződmények aljátát.

A Látóhegyi-Kőhegyi sasbércet keleten szintén egy É—D-i irányú levető határolja, amelynek az elvetési magassága kb. 200 m.

Irodalom — Littérature

- BÁLDI T. (1976): A Dunántúli-középhegység és Észak-Magyarország oligocénjének korrelációja — Földt.Közl. pp. 407—424.
- BÁLDI T. (1983): Magyarországi oligocén és alsómiocén formációk — Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 1—293.
- BÁLDI T., — B. BEKE M., — HORVÁTH M., — KEOSKEMÉTI T., — MONOSTORI M., — NAGYMAROSY A. (1976): A Hárshegyi Homokkő kora és képződési körülményei — Földt. Közl. 106, pp. 353—386.
- GIDAI L. (1961): A 195-ös lap (Muzslai-hegy) földtani leírása — Jelentés az 1960. évről. MÁFI Adattár. Kézirat.
- GIDAI L. (1961): A 211-es lap (Óregkő) földtani leírása — Jelentés az 1960. évről. — MÁFI Adattár. Kézirat.
- GIDAI L. (1963): A Sárísáp jelű 10.000-es térkép észlelési változata — A MÁFI kiadványa.
- GIDAI L. (1963): A Sárísáp jelű 10.000-es térkép földtani változata — A MÁFI kiadványa.
- GIDAI L. (1966): A Tokod jelű 10.000-es térkép észlelési változata — A MÁFI kiadványa.
- GIDAI L. (1966): A Tokod jelű 10.000-es térkép földtani változata — A MÁFI kiadványa.
- GIDAI L. (1967): Földtani alapadatgyűjtemény a Dorogi-medence 10.000-es földtani térképsorozatához. Nagysáp — MÁFI Adattár, Kézirat.
- GIDAI L. (1968): Magyarázó a Dorogi-medence földtani térképéhez, 10.000-es sorozat, Tokod — Budapest, pp. 1—45.
- GIDAI L. (1971): Magyarázó a Dorogi-medence földtani térképéhez, 10.000-es sorozat. Nagysáp — Budapest, pp. 1—37.
- GIDAI L. (1971): A Mogyorósbánya jelű lap földtani alapadatgyűjteménye — MÁFI Adattár, Kézirat (Ter. 3058)
- GIDAI L. (1973): Magyarázó a Dorogi-medence földtani térképéhez, 10.000-es sorozat, Mogyorósbánya, pp. 1—42. MÁFI Budapest.
- GIDAI L. (1973): Magyarázó a Dorogi-medence földtani térképéhez, 10.000-es sorozat Sárísáp — Budapest, pp. 1—41.
- GIDAI L. (1973): A Nagysáp jelű 10.000-es térkép észlelési változata — A MÁFI kiadványa.
- GIDAI L. (1973): A Nagysáp jelű 10.000-es térkép földtani változata — A MÁFI kiadványa.
- GIDAI L. (1973): A Mogyorósbánya jelű 10.000-es térkép észlelési változata — A MÁFI kiadványa.
- GIDAI L. (1973): A Mogyorósbánya jelű 10.000-es térkép földtani változata — A MÁFI kiadványa.
- GIDAI L. (1983): A Mogyorósbánya-Szarkáspuszta környéki oligocén kőszéntelepek prognózisa — MÁFI Adattár. Kézirat.
- HANTKEN M. (1871): Az esztergomi barnaszénterület földtani viszonyai — Földtani Int. Évk. I. pp. 1—141.
- HANTKEN M. (1878): A Magyar Korona országainak széntelepei és szénbányászata — Budapest, pp. 1—331.
- JASKÓ S. (1959/a): Szarkáspuszta környékének bányageológiai leírása (196-os lap) — Kézirat, MÁFI Adattár.
- JASKÓ S. (1959/b): Mogyorósbánya környékének bányageológiai leírása (212-es lap) — Kézirat, MÁFI Adattár.
- KORPÁS L. (1981): A Dunántúli Középhegység oligocén-alsó miocén képződményei — MÁFI Évk. LXIV. pp. 1—140.
- MAJZON L. (1957): A magyarországi oligocén mikropaleontológiai rétegtana — Akad. dokt. ért. Kézirat. MÁFI Könyvtár, Budapest, pp. 1—271.
- NAGYNÉ GELLAI Á. (1964): A Dorogi-medence oligocén képződményeinek Foraminiferái — Földt. Int. Évi Jel. 1961-ről, I. köt. pp. 369—382.
- RÁKOSI L. (1960): Kőszénesedett autochton fatörzs a dorogi barnakőszén medencében — Földt. Közl. XC. pp. 459—461.
- ROZLOZSNIK P., — SCHRÉTER Z., — TELEGDY-ROTH K. (1922): Az esztergomvidéki szénterület bányaföldtani viszonyai — A Földtani Int. kiadványa, pp. 1—125.
- SPOSS Z. (1964): A Dorogi-medence oligocén képződményeinek kifejlődési típusai — Földt. Int. Évi jel. 1961-ről, I. köt. pp. 355—367.
- VITALIS I. (1939): Magyarország szénlefordulásai, Sopron, pp. 1—407.

A kézirat beérkezett: 1984. V. 4.

Conditions stratigraphiques de l'Oligocène dans la partie ouest du Bassin de Dorog (Hongrie)

Dr. L. Gidai

Dans la région de Mogyorósbánya, les formations oligocènes ont une répartition générale, étant retrouvables sur à peu près quatre cinquièmes du territoire étudié (Fig.1).

Les fondations de la stratigraphie oligocène furent élaborées par Miksa HANTKEN. Voici la nomenclature actuelle des termes reconnus par lui:

	Nomenclature actuelle	Termes désignés par M. HANKTEN
	Formation Argileuse de Kiscell (= marnes argileuses à Foraminifères)	Couches à <i>Clavulina szabói</i>
Formation de grès	Série d'une composition lithologique diverse	Grès à <i>Pectunculus</i>
de Hárshegy	Série lignitifère, marnes d'eau saumâtre à Mollusques	Formation oligocène semi-saline

La puissance maximum de l'Oligocène dans la région de Mogyorósbánya est estimée à 550 m environ (Fig. 2) qui, sur la base des caractères lithologiques, se subdivise en trois formations:

a) FORMATION DE GRÈS DE HÁRSHEGY, Kiscellien
(„Série d'une composition lithologique diverse", Rupélien)

Cette formation comprend la série lignitifère oligocène, les terms du mur et du toit, ainsi que la Formation de Grès située au-dessous des marnes argileuses à Foraminifères. Son épaisseur originale est de 100 à 300 m.

Son membre inférieur c'est le term du mur puissant de 15 m environ de la série lignitifère oligocène. Le nombre des couches de lignite, resp. leur bancs est varié, mais généralement trois bancs de lignite sont développés. La puissance extractable varie entre 1,0 et 2,0 m, la valeur calorifique moyenne étant supérieure à 4000 kcal.

Les couches directement superposées à la série lignitifère sont des dépôts d'eau saumâtre. Les fossiles caractéristiques de ces couches-là sont données dans le texte hongrois (p. 375).

Le toit immédiat du lignite est particulièrement riche en fossiles, étant constitué par des marnes argileuses. Presque la série entière d'une puissance maximum de 200 m environ contient une quantité variable de biotite. La présence de détritux végétaux et de Mollusques est caractéristique de la série entière. Pour la faune des Foraminifères, voir p. 376.

b) FORMATION ARGILEUSE DE KISCELL, Kiscellien
(= marnes argileuses à Foraminifères, Rupélien)

Série constituée surtout par des couches de marne argileuse-silteuse, grise à gris verdâtre, mais la partie supérieure comprend des couches de silt et d'argiles sableuses aussi. Des empreintes de coquilles de Mollusques et du détritux de Mollusques se rencontrent partout dans la série entière. Pour la faune de Foraminifères riche, voir p. 376 — 377.

c) FORMATION DE KOVAČOV, Égérien
(= Sables, argiles sableuses, grès, Chattien)

Série composée de sables, de grès, d'argiles sableuses et de marnes argileuses gris et gris clair à gris verdâtre. Son épaisseur maximum est 150 m environ. Pour sa microfauna caractéristique de l'Égérien, voir p. 377.

Le territoire étudié se situe dans la partie ouest du Bassin de Dorog. La direction générale des couches sur le territoire en question est NW-SE. C'est au centre du territoire que se situe la chaîne de horst Látóhegy—Kőhegy entourée des quatre côtés par des failles, sa direction générale étant également NW-SE. Dans cette zone de horst, longue de 2,5 km et large de 0,3 à 1,0 km, les formations oligocènes manquent. Les sédiments éocènes ici affleurent à plusieurs points, ou bien ils sont couverts de formations quaternaires (Fig. 1). Dans la dépression de Tát-Kenyérmező, la puissance des formations oligocènes est de 1000 m environ.

La limite du SW de la chaîne de horst de Látóhegy-Kőhegy est constituée par une faille de 200 m environ. Au SW de celle-ci, suit un échelon structural large de 600 à 900 m

* Institut géologique national de Hongrie, H-1143 Budapest, XIV. Népstadion út 14.

et long de 3 km environ, où le Quaternaire surmonte une série d'une lithologie variée renfermant un complexe lignitifère oligocène. C'est dans cette unité structurale que les anciennes mines de lianite oligocène se trouvent.

Manuscrit reçu: le 4 mai, 1984.

Стратиграфические условия олигоцена в западной части Дорогского бассейна (Венгрия)

Д-р Ласло Гидач

В районе Модьорошбаня олигоценовые отложения имеют общее распространение, охватывая около четырех пятых площади рассматриваемого участка (Рис. 1).

Основы стратиграфии олигоцена были разработаны Микшей Ханткенем. Современная номенклатура стратиграфических подразделений, выявленных им, сводится к следующему:

Современная номенклатура		Наименования соответствующих подразделений по Ханткену
	Кишцеллийская глинистая формация (= глинистые мергели с фораминиферами)	Слон с <i>Clavulina szabófi</i>
Формация харшхельских песчаников	Неоднородная толща	Песчаники с <i>Pectunculus</i>
	Угленосная толща, солоноватоводные мергели с моллюсками	Олигоценовая свита полупресноводного происхождения

Максимальная мощность олигоценовых отложений в районе с. Модьорошбаня оценивается примерно в 550 м (рис. 2). По литологическим признакам эта толща расчленяется на три формации:

а) Формация харшхельских песчаников, кишцеллийская свита («Неоднородная толща, рупелий»)

Эта формация включает в себя угленосную толщу, покрывающие и подстилающие её слои, а также Формацию песчаников, подстилающих фораминиферовые глинистые мергели.

Первоначальная мощность формации составляет 100—300 м.

Нижним ее подразделением является подугловая толща мощностью 25 м. Количество буроугольных пластов (пачек) изменяется, но чаще всего равняется трем. Продуктивная мощность варьирует между 1,0 и 2,0 м. Средняя калорийность угля превышает 4000 ккал.

Слои, непосредственно покрывающие толщу бурого угля, представляют собой осадки солоноватоводного происхождения. Характерные органические остатки, найденные в этих слоях, перечислены в венгерском тексте (стр. 375).

Непосредственная кровля угленосной толщи сложена глинистыми мергелями богатыми органическими остатками. Почти вся толща, максимальная мощность которой достигает 200 м, характеризуется наличием биотита. Присутствие растительных остатков и обломков раковин моллюсков характерно для всей толщи. См. фауну фораминифер на стр. 376.

- б) Кишцеллийская глинистая формация, кишцеллийская свита
(= глинистые мергели с фораминиферами, рупелий)

Толща, сложенная в основном серыми или зеленовато-серыми, местами с примесью песка, местами алевритово-глинистыми мергелями. В верхней ее части встречаются также песчаники, алевритовые глины и суглинки. Отпечатки и обломки раковин моллюсков встречаются по всему разрезу толщи. Что касается её богатой фораминиферной фауны, см. стр. 376—377.

- в) Ковачевская формация, эгерий
(= пески, суглинки и песчаники, хатский ярус)

Формация сложена серыми, светло-серыми и зеленовато-серыми песчаниками, песками, суглинками и глинистыми мергелями с максимальной мощностью около 150 м. Что касается микрофауны толщи, характерной для эгерия, см. стр. 377.

Исследованный нами участок расположен в западной части Дорогского бассейна. На рассматриваемой территории простираение структур имеет, как правило, направление с СЗ на ЮВ. В центре территории расположена зона горстов Латохедь—Кёхедь, ограниченная со всех сторон сбросами. Зона горстов также имеет простираение с СЗ на ЮВ. В этой зоне длиной примерно 2,5 км и шириной около 0,3—1,0 км олигоценные отложения отсутствуют. Эоценовые отложения здесь во многих местах выходят на дневную поверхность или перекрыты четвертичными отложениями (рис. 1).

В депрессии Тат-Кенъермезё палеогеновые отложения имеют мощность около 1000 м. Юго-западную границу горстовой зоны Латохедь—Кёхедь образует сброс высотой около 200 м. К юго-западу от него следует структурный уступ шириной 600—900 м и длиной около 3 км, где под четвертичными отложениями залегает разнообразная по литологическому составу угленосная толща олигоценного возраста. В пределах этой структурной единицы расположены старые олигоценные угольные шахты.

Az édesvízi mészkőkúpok típusai és alakulati formái

Dr. Scheuer Gyula*—Schweitzer Ferenc**

(9 ábrával, 3 táblázzal)

Összefoglalás: Az édesvízi mészkőfeleségek egyik érdekes típusa az édesvízi mészkőkúpok, amelyek hazánkban ugyan elszigetelten fordulnak elő, de számos országban (Szlovákia, Románia, Törökország, USA, Algéria) gyakoriak és megjelenésformáik miatt esetenként természeti látványosságok. Megvizsgáltuk azokat a környezeti adottságokat, amelyek keletkezésükben közrejátszottak és hogy milyen kémiai összetételű forrásokhoz kapcsolódnak. Továbbá megkíséreltük több száz előfordulás alapján legjellemzőbb alakulati formáikat meghatározni és tipizálni.

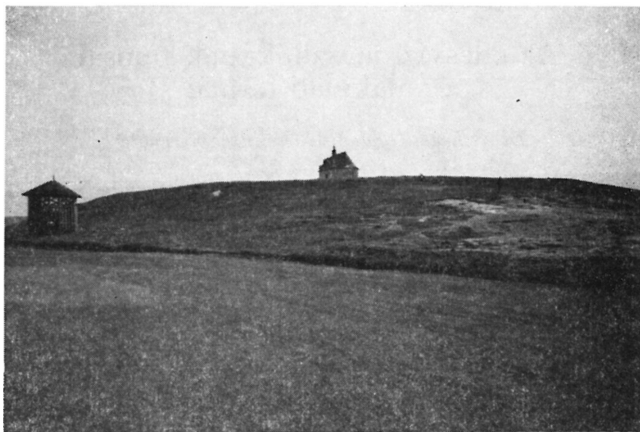
1. Bevezetés

A szárazföldi üledékes kőzetek egyik különleges változatának tekinthetők a forrás-lerakódásokon belül azok az édesvízi mészkőkúpok és halmok, amelyek meghatározott forrásfeltörési helyek környezetében keletkeztek (1. ábra). A rendelkezésre álló anyag alapján jelen munka keretében megkíséreltük meghatározni azokat a tényezőket, amelyek keletkezésükben közrejátszottak, feltárni az egyedi jellemvonásaikat, melyek megkülönböztetik a többi édesvízi mészkő típusoktól, továbbá alakulati formáikat összesíteni és tipizálni a recens előfordulások figyelembevételével.

Az édesvízi mészkővel kapcsolatos hazai irodalomból felhasználtuk BOLEMAN J. (1896), PÁLFY M. (1905, 1907, 1925), SZONTÁGH T. (1908) közleményeit. A külföldi publikációkból E. A. BASZKOV—SZ. N. SZURIKOV (1975), J. H. FETH—J. BARNES (1979), O. FRANKO és munkatársai (1975), KEITH E. BARGAR (1978), P. KRAHULEC és munkatársai (1977), M. MESSINI—G. C. DI LOLLO (1957) és J. S. RINEHART (1980) eredményeit hasznosítottuk, főleg vízvegyésze-ti vonatkozásban.

* Földmérő és Talajvizsgáló Vállalat H-1088 Budapest, VIII. Reviczky u. 4.

** MTA Földrajzi Kutató Intézet H-1062 Budapest, VI. Népköztársaság útja 62.

1. ábra. Hideg kalcium-hidrogénkarbonátos-szulfátos, erősen szénsavas forrásvízből képződött hatalmas édesvízi mészkőkúp. Siva Brada (Zsibra), Szlovákia

Fig. 1. Huge travertine cone deposited in cold calcium-hydrogen carbonate- and sulphate-containing springwater of high carbonic acid content. Siva Brada (Zsibra), Slovakia

2. Az édesvízi mészkőkúpok keletkezése

Áttekintve általánosságban az édesvízi mészkőképződés szerteágazó folyamatát és a keletkezett üledékes kőzetek igen nagy fokú változékonyságát, megállapítható, hogy az édesvízi mészkőkúpok tekinthetők az egyik legtípusosabb, forrásvizekből képződött, szárazföldi karbonátos kőzetnek. Olyan egyedi keletkezési adottságaik és megjelenési formáik vannak, amelyek csak ezekre a lerakódásokra jellemzők. Figyelembe véve az általános üledékképződési szempontokat és ezeket vonatkoztatva az édesvízi mészkőkúpokra, keletkezési körülményeik főbb jellemzőit az I. táblázatban foglaltuk össze.

A mészanyag forrásvizekben oldva a föld mélyéből kerül a felszínre, és a vízfeltörés környezetében rögtön kicsapódik és felhalmozódik, azonnal kemény kőzetként. A keletkezés módja így elsődleges és a kiválás közvetlen. A növényzet alárendelten segíti elő a kicsapódást.

A gyors és intenzív mészanyag-felhalmozódást az okozza, hogy az édesvízi mészkőkúpokat létrehozó források rendszerint nagyon gazdagok oldott anyagokban és gázokban, főleg CO_2 -ben, ezért nagyon labilis kémiai egyensúlyi állapotúak. Az a kémiai egyensúly, amely egy adott nyomás és hőmérséklet mellett kialakult a föld mélyében, a felszínre lépés pillanatában megbomlik, mert megváltoznak azok a feltételek, amelyek a vízben levő anyagok oldatban tartását biztosították. Ez a folyamat már a felszín közelében megindul, mintegy előkészítve a kicsapódást. A kiválás lényegében három tényezőre vezethető vissza: a) nyomáscsökkenés, b) hőmérséklet változás (rendszerint hőmérséklet

Osszefoglaló táblázat az édesvízi mészkőkúpok keletkezési körülményeiről
 Summarizing table on the circumstances of travertine-cone formation

I. táblázat — Table I.

1	Anyagszállítás módja Means of transport	Forrásvízben oldva Dissolved in springwater
2	Lerakódás közege Depositional environment	Primer forrásvíz Primary springwater
3	Keletkezés módja Mode of generation	Elsődleges Primary
4	Kiválás formái Forms of precipitation	Közvetlen (szeretlen) Direct (anorganic)
5	Lerakódás helye Place of deposition	Helyben képződött (autochton) In situ (autochtonous) A forrás közvetlen környezetében Immediate neighbourhood of spring
6	Kőzettéválás formái Forms of lithification	Kiváláskor azonnal kemény Immediately hard at precipitation

csökkenés), c) a CO_2 gáz eltávozása a vízből. Az oldott mészsanyag a feltörés közvetlen környezetében, mindaddig kiválik, amíg az új helyzetnek megfelelő kémiai egyensúly ki nem alakul. Így az édesvízi mészkőkúpok annak köszönhetik keletkezésüket, hogy a források körül azonnal dinamikus mészkiválás történik, és miután ez a vízkilépések helyénél a legintenzívebb, és attól távolodva fokozatosan csökken, különböző kúpok jönnek létre. Ez a forma van összhangban az adott forrás üledékképző adottságaival.

3. Az édesvízi mészkőkúpokat létrehozó források vizsgálata

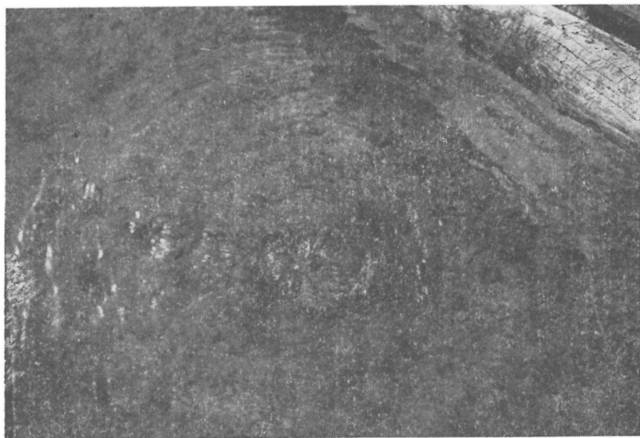
A korábbi vizsgálatok szerint (SCHEUER Gy. — SCHWEITZER F. 1983/a, b.) a különböző édesvízi mészkőtípusok származásilag eltérő genetikájú forrásvizekkel állnak kapcsolatban.

Így például a folyóvízi-völgyi édesvízi mészkő keletkezése a kis oldott sótartalmú, hideg karsztforrásokhoz kapcsolódik, míg a tárgyalt édesvízi mészkőkúpokat létrehozó források mind genetikailag, mind pedig vízkémiaiilag azoktól alapvetően eltérnek.

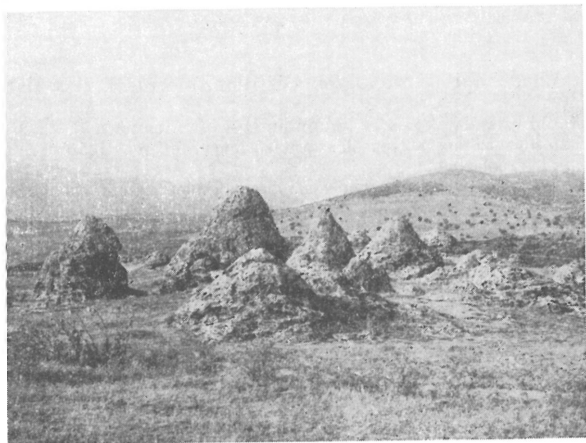
3.1 Az édesvízi mészkőkúpokat létrehozó források vízkémiai adottságai

Összegyűjtöttük több száz recens édesvízi mészkőkúpot létrehozó forrás vízkémiai analízisét. Ezek felhasználásával a II. táblázatot állítottuk össze. Az adatok alapján megállapítható, hogy vízhőmérséklet vonatkozásában mindenféle hőmérsékleti érték előfordul, a hidegtől (6–7 °C) a forróig (98 °C), de túlsúlyban vannak a hűvös és langyos vízi források. Nagyon magas (90 °C felett) vízhőmérsékletek egészen ritkán fordulnak elő.

A vízben oldott anyag mennyisége vonatkozásában az rögzíthető le, hogy a források a jelentős (1000–3000 mg/l) oldott sótartalmú vizek csoportjába tar-

2. ábra. Édesvízi mészkőkúpot felhalmozó forrás, amely a CO_2 gáztól erősen pezseg. Stankováni, Szlovákia
Fig. 2. Spring heavily effervescent with CO_2 , depositing a freshwater cone. Stankováni, Slovakia

3. ábra. Édesvízi mészkőkúpmező. Hammam Meskoutine, Algéria
Fig. 3. Travertine cone-field. Hammam Meskoutine, Algeria

A források osztályozása fizikai, kémiai és balneológiai tulajdonságok alapján
Classification of springs in terms of physical, chemical and balneological characteristics

1	vízhőfok °C water temperature °C	
1/1	hideg cold	below 12 °C alatt
1/2	hűvös cool	13—20
1/3	langyos subthermal (tepid)	20—32
1/4	meleg warm	33—50
1/5	forró hot	above 50 °C felett

2	gáztartalom (szabad gáz mg/l) gas-content (free gas mg/l)	
2/1	kissé gázos slightly gassy	250-ig
2/2	gázos gassy	750-ig
2/3	erősen gázos heavily gassy	above 750 felett

21	gáz, eredete szerint according to the origin of the gas	
21/1	atmoszférikus atmospherical	
21/2	biogén biogenic	
21/3	utóvulkáni postvolcanic	
21/4	kevert mixed	

22	gáz, minősége szerint according to gas quality	
22/1	semleges-közömbös gázos vizek neutral-indifferent gassy waters	
22/2	CO ₂ tartalmú vizek CO ₂ -containing waters	

3	kémiai adottságok chemical characteristics
---	---

31	az oldott anyag mennyisége according to the quantity of dissolved solids mg/l	
31/1	közepes mean	500—1000
31/2	jelentős fair	1000—3000
31/3	nagy rich	3000—5000
31/4	extrém nagy extremely rich	above 6000 felett

32/1	hidrogénkarbonátos vizek hydrogen-carbonate waters	
32/11	Ca (Mg)	
32/2	Ca + Mg	
32/13	Ca + Mg + Na	
32/14	Na (Ca)	
32/15	Na + Ca	
32/16	Na + Ca + Mg	

32	kémiai összetétel chemical composition
----	---

32/2	hidrogénkarbonátos szulfátos vizek hydrogen-carbonate-to sulphate-containing waters	
32/21	Ca (Mg)	
32/22	Ca + Mg	
32/23	Ca + Mg + Na	

32/4	szulfátos vizek sulphate-containing waters	
32/41	Ca + Mg	
32/42	Ca + Mg + Na	

4	balneológiai szempontok balneological features	
4/1	ásványvíz mineral water	
4/2	gyógyvíz jellegű of spa (medicinal spring) character	
4/3	gyógyvíz spa (medicinal spring)	

32/3	szulfátos hidrogénkarbonátos vizek sulphate-to hydrogen-carbonate-containing waters	
32/31	Ca	
32/32	Ca + Mg	
32/33	Ca + Mg + Na	

32/5	kloridos hidrogénkarbonátos vizek chloride-containing hydrogen-carbonate waters	
32/51	Na (Ca)	
32/52	Ca + Na	

Kilépési hely morfológiája és megjelenés formák
 Morphology of place of effluence and forms of water exit

III. táblázat — Table III.

1	Vízkielégés történéhet Water may flow out
---	--

1/1	völgyek és síkságok valleys and plains
1/11	völgytalpon valley floor
1/12	folyóteraszon river terrace
1/13	alluviális síkon alluvial plain
1/14	völgyi medencében valley basin

1/2	domb és hegyvidék hillcountry and mountains region
1/21	lejtőn, domboldalba slope, hillside
1/22	tereplépcsőn bench
1/23	fennsíkon plateau
1/24	nyeregben saddle

2	Források megjelenési formái Forms of springs
---	---

2/1	területi adottságok és források száma topographic characteristics and number of springs
2/11	egyedi forrás individual spring
2/12	forráscsoport spring-cluster
2/13	forrás terület spring-area
2/14	forrás vidék spring-region

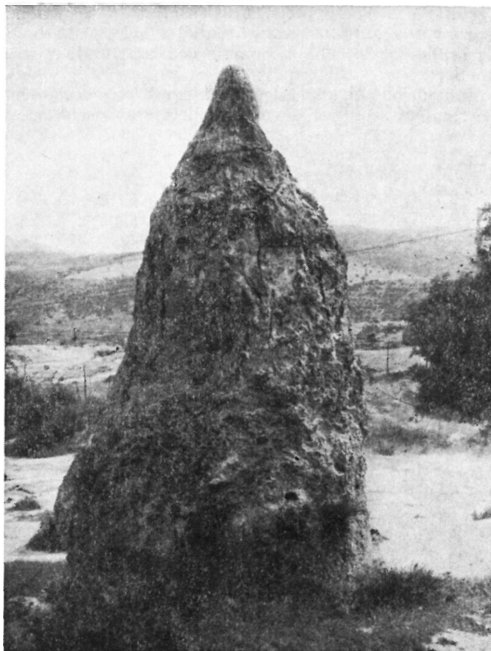
2/2	vízhozam nagysága szerint according to the size of water yield
2/21	főforrás first-order spring
2/22	másodrendű forrás second-order spring
2/23	harmadrendű forrás third-order spring
2/24	jelentéktelen vízkielégés insignificant water exit discharge

2/4	vízvezető járat lehet a water-conducting channel may be
2/41	egy ágú nondifferentiated
2/42	több ágú with two or more channels
2/43	sok ágú with many channels

2/5	víz mennyiség megoszlása szerint according to the distribution of water quantity
2/51	központi vízvezető járat central water-conducting channel
2/52	melék vízvezető járat accessory water-conducting channel

2/3	feltöltési hely formái forms of place of welling up
2/31	forrás járat spring-vent
2/32	forrás kürtő spring-funnel
2/33	forrás tölcser spring-neck
2/34	forrás tó spring-lake

2/6	vízkielégések egymáshoz viszonyított helyzetére szerint according to the position of water exits relative to each other
2/61	egyedi individual
2/62	vonalmenti linear
2/63	csoportos grouped (clustered)
2/64	szétszórt scattered

4. ábra. Kis alapterületű, meredek oldalú édesvízi mészkőkúp. Hammam Meskoutine, Algéria
 Fig. 4. Travertine cone of small basal area and with steep sides

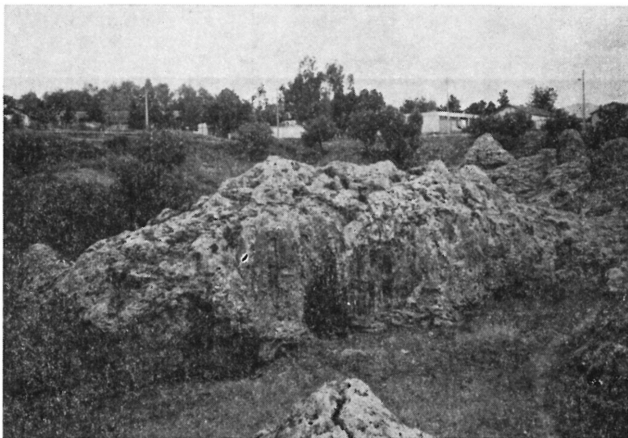
toznak. De nem ritkák az ennél magasabb sótartalmú vizek sem. Az alacsonyab (1000 mg/l alatt) sótartalmú források, ritkán kúpképzők. A források általában gázosak. Rendszerint magas CO_2 gáztartalmukkal tűnnek ki (2. ábra), de vannak gázmentes vizek is.

A táblázat 32 jelű része tartalmazza a forrásvizek kémiai összetétele alapján elkészített beosztást. A kúpokat létrehozó források öt nagy csoportra oszthatók az anionok uralkodó mennyiségi viszonyai szerint és ezeken belül, a kationok mennyisége és egymáshoz viszonyított aránya alapján, további alosztályokra tagolhatók.

A legjelentősebb csoportot képezik a hidrogénkarbonátos vizek, amelyeknek egy részénél az uralkodó kation a kalcium, másik részénél azonban már túlsúlyra jut a nátrium, természetesen magas kalciumtartalom mellett. A két víztípus közötti átmenet is megtalálható. Egyes víztípusokban a hidrogénkarbonát mellett jelentős a klorid mennyisége is.

A másik a szulfátos vizek csoportja. A csak szulfátos vizek ritkák. Gyakoriak a hidrogénkarbonátos-szulfátos vagy szulfátos-hidrogénkarbonátos vizek. A kalcium az uralkodó, de néha a nátrium is felszaporodhat 20 eé% fölé, a magnézium mellett.

Hammam Meskoutine-nál, ahol Algériának egyik legmelegebb hévízfeltörése található, a termálvíz szorosan egymás mellett álló kisebb-nagyobb forrás-

5. ábra. Édesvízi mészkőgerinc, amelyet kb. 20 m hosszú repedésből feltörő hévíz hozott létre, és a tetején kis kúpok képződtek. Hammam Meskoutine, Algéria

Fig. 5. Travertine limestone ridge produced by hot-spring water welling up from a fissure of about 20 m length. Note the small cones formed at its top

kúpokat hozott létre (forráskúp mező) (3. ábra). A kémiai összetétel alapján a forrásvíz a magas hőmérsékletű (98 °C) és oldott só-tartalmú kalcium- és nátrium-kloridos, -hidrogénkarbonátos, -szulfátos vizek csoportjába sorolható.

A forrásoknál ma már nem figyelhető meg kúpképződés, ez a típusú forráslerakódás megszűnt, de a völgyoldalban jelenleg igen látványos édesvízi mészkőkiválás van. A Hammam Meskoutine-i előfordulásokra a kisebb (max. 5 m magasságú, meredek oldalú, kis alapterületű) méhkasszerű, vagy annál hegyesebb édesvízi mészkőkúpformák a legjellemzőbbek (4. ábra). Ritkán keskeny, hosszán elnyúló édesvízi mészkőformák is kialakultak: az ún. bordák vagy gerincek (5. ábra).

Az erősen szénsavas források egyes esetekben hatalmas édesvízi mészkőkúpot hoztak létre. A legnagyobbak méretei megközelítik az 1 km-es átmérőt és a 70–80 m-es magasságot. Ezek képviselik az édesvízi mészkőkúpok másik szélsőséges változatát, ahol az átmérő sokszorosan meghaladja a magasságot (SCHEUER GY.—SCHWEITZER F. 1981).

3.2 A recens édesvízi mészkőkúpokat létrehozó források vízföldtani adottságai

Az édesvízi mészkőkúpok keletkezését, és kialakulási formáit döntően az őket létrehozó források vízföldtani viszonyai határozzák meg, de a morfológia is befolyásoló tényező. A források környezetére jellemző főbb morfológiai helyzetet, valamint megjelenési formáikat a III. táblázatban foglaltuk össze, amelyek valamilyen formában befolyásolják az édesvízi mészkőkúpok képződését és különböző változatainak kialakulását.

A felsoroltakon túlmenően természetesen még további befolyásoló tényezők vannak, mint pl. a vízhozam, hidrodinamikai adottságok stb.

A vízkilépések morfológiai helyzeteit a táblázat $1/1$ és $1/2$ jelű része tartalmazza. A legszebb formák általában a sík felszíneken keletkeznek. A ferde felszíneken képződőknél egyedi, torzult formák jönnek létre.

Az édesvízi mészkőkúpok számát és alakulati formáit, továbbá az azokon keletkezett egyéb alakzatokat (pl. forrástölesér) nagymértékben befolyásolják a forrásokkal kapcsolatos adottságok. Ezt a III. táblázat 2 jelű része tartalmazza. Ebben megkíséreltük összegyűjteni és rendszerbe foglalni mindazokat a jellemzőket, amelyek befolyásoló tényezők lehetnek. Így például egy egyedi forrás esetén csak egy kúp képződik, míg egy nagyobb területen fakadó forrásoknál — pl. forrásvidék — a kúpok százaai keletkezhetnek.

Nagyon változatosak még a kúpoknál a források feltörésének megjelenési formái is. Vannak, ahol egy ponton, szűk kis járatból lép ki a víz a felszínre. Ennek másik szélső változata az, amikor a kúp tetején 20–30 m átmérőjű forrástó képződött, mint Szlovákiában Ruzsbach fürdőnél vagy Zólyom mellett Borova Horánál. Ha a mélyből feláramló víz hosszabb repedésből (10–60 m) tör fel, akkor a kúpok helyett édesvízi mészkőtaréjok vagy gerincek képződnek.

Kiseb kúpoknál (6–8 m átmérőjű) is megfigyelhető esetenként 3–4 m átmérőjű forráskürtő, és nagy kúpoknál pedig csak 8–10 cm nagyságú vízvezető járat.

Határozott összefüggés mutatható ki a források fakadási formái és a vízkémiái összetétel között. Azoknál a forrásoknál találunk nagyobb, több méter átmérőjű formákat, mint forráskráter, forrástó, amelyek a kúpképződés szempontjából az egyszerűbb és lágyabb vizekhez tartoznak.

Vizsgálva az édesvízi mészkőkúpokat létrehozó források vízhozamait megállapítható, hogy döntő többségük a kis vízhozamú források csoportjába tartozik.

Vannak olyan területek, ahol lokálisan a földtani és vízföldtani adottságok olyan kedvezően alakultak, hogy a forráskúpok nagy számban keletkeztek, így egész forráskúpmezők alakultak ki (Hammam Meskoutine). Ilyen helyeken egy-egy kúpot létrehozó forrás hozama rendszerint kicsi (1–5 l/min), de együttesen már nagy összhozamot kapunk (150 l/min felett). A ma is működő forrásoknál, amelyek kúpokot hoznak létre, megfigyelhető, hogy a kis vízhozam miatt a nagyobb, laposabb kúpok esetében, a kúpnak csak az egyik oldalán képződik mészkő. Ezek alapján a kúp fejlődése úgy történik, hogy a lefolyó víz fokozatosan mindig tolódik a kúp körül, magasítva azt és növelve átmérőjét. A meredek vagy közel függőleges oldalú kúpok esetében — kaptár vagy lán-dsahegy formájúaknál — a kúp tetején kilépő víz rendszerint minden irányba szétfolyik, vékony vízréteggént, így a kúp növekedése egységes.

Az édesvízi mészkőkúpokat létrehozó források természetesen nem örök

életfűk. Keletkezésüket, működésüket és elhalásukat a földtörténeti fejlődéssel összefüggő események határozzák meg és irányítják. Ezért földtani időmértékkel mérve csak egy kis állomásnak, epizódnak tekinthetők.

A kúpok nagyságának létrehozásában jelentős szerepe van a vízhozamon felül az időtényezőnek is. Vannak helyek, ahol csak nagyon rövid ideig működtek a források, ezért kis kúpokat vagy kúp kezdeményeket hoztak létre. Egyes ma is fejlődő hatalmas kúpok korát azonban már százezer évekre becsülhetjük.

A kúpokat lerakó források hidrodinamikailag kivétel nélkül a felszálló vízi források csoportjába sorolhatók. A víz minden esetben a környezet fölé magasodó kúpok tetején lép ki. Így egy adott terület kúpjainak magasságát a forrásokhoz tartozó hidrodinamikai rendszer nyomásviszonyai határozzák meg.

Amennyiben a kúp magassága eléri a forráshoz tartozó hidrodinamikai rendszer nyomómagasságát, a forrás „elalszik” és a növekedés leáll.

A nyomás nagyságát a hidrosztatikai, gáz, hőmérséklet és egyéb vízföldtani tényezők befolyásolják.

A források genetikailag az összetett vagy poligenetikus vizek csoportjába sorolhatók. Azok a víz típusok, amelyeknek nem magas az oldott sótartalmuk és egyszerűbb összetételt mutatnak, mint a pl. a kalcium-hidrogénkarbonátos vizek, azok lényegében csak kétféle ásványosodási folyamaton estek át. Először karbonátosodtak, majd más típusú vízzel vagy gázzal keveredtek a földalatti útjuk során. Ez a folyamat előfordulhatott gipszes víznél is. A poligenetikus víz fajták több és nem mindig egyenlő intenzitású ásványosodási folyamatok útján keletkeztek. Az ilyen víz rendszerint magas oldott sótartalmú, gázos és sokféle ásványi anyagot tartalmaz.

A vizek származása összekapcsolható a vulkáni utóműködéssel.

4. Az édesvízi mészkőkúpok főbb megjelenési formái

A mészanyagban gazdag források által létrehozott édesvízi mészkőkúpoknak számos változatát, típusát lehet megfigyelni, továbbá egy-egy aktív forrás területén, ahol a vízföldtani viszonyok nagyon kedvezőek, a kúpoknak egész rendszere képződhet, amelyek különböző formában összenőhetnek, fokozva ezzel az alakulati jellemzők gazdagságát.

A vizsgálatok szerint az édesvízi mészkőkúpok lehetnek kicsik és hatalmasak, az oldalaik meredek — közel függőlegesek — vagy enyhe lejtésűek, szabályosak vagy torzultak (6. ábra).

A 7. ábrán mutatjuk be az édesvízi mészkőkúpok főbb típusformáit. A tapasztalatok szerint a kúpok magassága a kicsitől (1 m alatti) kb. 80 m-ig változhat. Ennek alapján megkülönböztethető:

1. kicsi (1 m alatti)
2. közepes (5 m-ig)
3. nagy (15 m-ig)
4. hatalmas (15 m feletti)

A kúpok alakját lényegében a magasság és az alapátmérő viszonya határozza meg. Vannak kis magasságú (1–2 m), nagy alapterületű kúpok, enyhe lejtésű oldalakkal; ezek lapos (lapított) formát mutatnak, mint pl. Szlovákiában Szántónál, a Bori patak völgyében (8. ábra). Ilyen esetekben a kúp átmérője többszörösen meghaladja a magasságot. Evvel ellentétes másik szélsőséges változat az, amikor a magasság jelentősen meghaladja az alapátmérőt, mint

6. ábra. Langyos (28 °C) nátrium-kalcium-hidrogénkarbonátos, erősen szénsavas, magas oldott só tartalmú forrásvízből képződött 7 m magas, kb. 15 m átmérőjű kúp oldala. Dudince (Gyűgy), Szlovákia

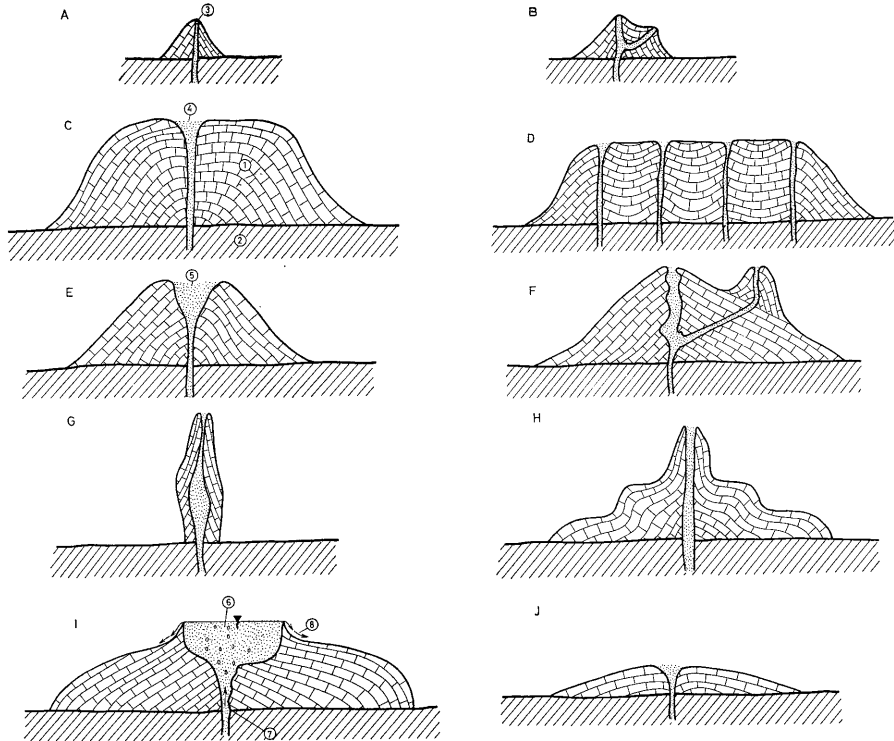
Fig. 6. Side of a cone of 7 m height and about 15 m in diameter formed from subthermal springwater of sodium-calcium hydrogen carbonate type having a high carbonic acid- and dissolved solids content Dudince (Gyűgy), Slovakia

pl. Algériában Hammam Meskoutine-nál vagy a Yellowstone Nemzeti Parkban levő édesvízi mészkőkúpok. A nagyobbaknak és nevezetesebbeknek nevet is adtak („Szabadság sapka”, „Ördög uja”). Ezek magassága eléri a 14 m-t, az alap átmérője pedig csak 3–4 m (KEITH E. BARGAR 1978). Megfigyelhető még ilyen keskeny — hegyes kúpoknál az a jelenség is, hogy a legnagyobb átmérő nem az alapnál van, hanem hasonlóan a hordóhoz, középen vagy az alsó harmadnál kivastagodik és az alap felé ismét keskenyedik.

A kúpok alakjában torzulásokat idéznek elő a kúpon vagy oldalában fakadó mellékforrások okozta lerakódások. Ennek a legtipusosabb esete a parazita kúp kifejlődése.

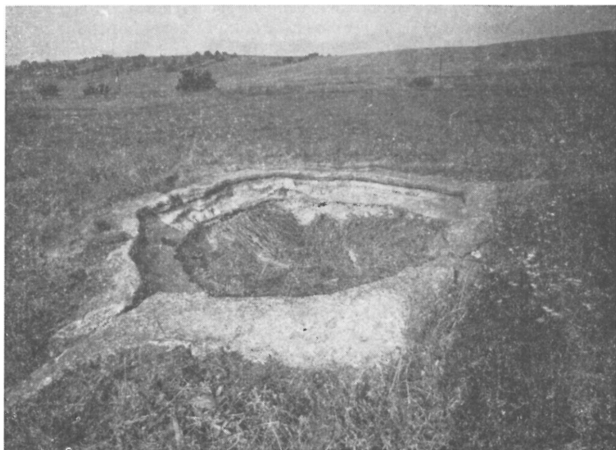
Változatos, torzult édesvízi mészkőkúpok keletkezését okozhatják még a morfológiai adottságok is. Lejtőn, hegyoldalban kilépő forrásvizeknél féloldalasan kifejlődött kúpok figyelhetők meg.

Abban az esetben, ha a forrásvizek repedés mentén törnek fel, akkor az előzőekben ismertetett kúpos formák helyett édesvízi mészkő taréjok-gerincek keletkeznek. Hosszúságuk 10–60 m között változhat, magasságuk pedig a 8 m-t is elérheti, szélességük a 2–5 m-t. A tetejükön sok esetben ma is megfigyelhető az a repedés, amelyből a víz feltört. Ez a megjelenési forma az édesvízi mészkőkúpoktól független önálló képződményként értékelhető. Megfigyelhető olyan jelenség is (Hammam Meskoutine), hogy az édesvízi mészkőgerinceken kisebb, 2–3 m nagyságú kúpok helyezkednek el (5. ábra). E jelenség avval magyarázható, hogy a gerincet létrehozó vízszállító repedés szakaszosan eltömődött és csak helyenként, pontszerűen maradt vízvezető, így a vonalmenti édesvízi mészkőképződés átfelődött kúpos típusba.

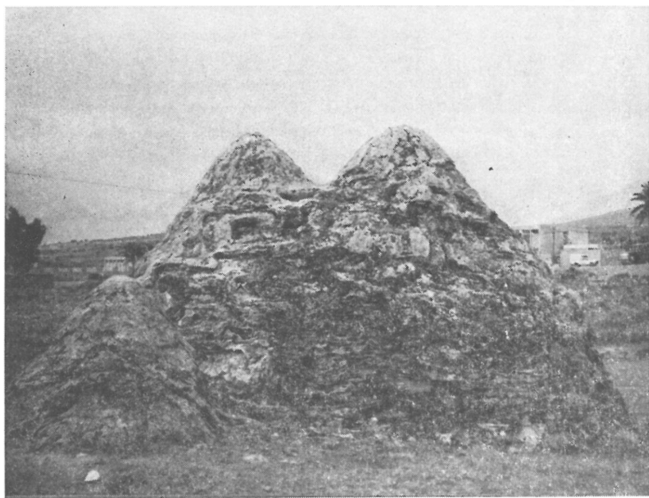

7. ábra. Az édesvízi mészkőkúpok főbb típusformái. A. Szabályos kis forráskúp, B. Torzult kis forráskúp, C. Nyújtott formájú kúp, D. Összenőtt forráskúpsor, E. Szabályos forráskúp, F. Forráskúp parazita kúppal, G. Kis alapterületű, meredek falú forráskúp, H. Tetarata lépcsős forráskúp, I. Kúp forrástóval, J. Lapos, kis magasságú forráskúp, 1. Édes vízi mészkő, 2. Alapkőzet, 3. Forrásjárat, 4. Forráskürtő, 5. Forrástölcsér, 6. Forrástó, 7. Vízfeláramlás, 8. Túlfolyló forrásvíz

Fig. 7. Main morphological type of travertine cones. A. Regular small spring-cone, B. Distorted small spring-cone, C. Elongate cone, D. Coalesced spring-cones aligned, E. Regular spring-cone, F. Spring-cone with parasitic cone, G. Springcone of small basal area with steep sides, H. Stepped spring-cone, „Tetarata” I. Cone with spring-lake, J. Flat springcone of low height, 1. Freshwater limestone, 2. Country rock, 3. Spring-vent, 4. Spring-kurt, 5. Spring-neck, 6. Spring-lake, 7. Upwelling water low, 8. Overflowing springwater

8. ábra. Kis magasságú, lapos édesvízi mészkőkúp, forrástölcsérrrel. Santov (Szántó), Szlovákia
Fig. 8. Flat, low-height travertine cone with spring funnel. Santov (Szántó), Slovakia

9. ábra. Iker forráskúp. Hammam Meskoutine, Algéria
Fig. Twin spring-cones. Hammam Meskoutine, Algeria

A vizsgálatok szerint az előzőekben ismertetett egyedi alakulati formákon túl előfordulnak olyan esetek is, amikor a kúpok oly közel képződnek egymáshoz, hogy különféle formában összenőnek. Így létrejöttek kettős (9. ábra), hármas önálló forrásjáratokkal és kúppal rendelkező formátípusok is. Ennek a kifejlődési formának szélső változata az az eset, amikor a sok kisebb-nagyobb kúp összesző — így a kúpok egymáshoz viszonyított elhelyezkedéséből adódóan vonalmenti vagy csoportos összenövésük figyelhető meg, növekedés az édesvízi mészkőkúpok alakulati formáinak változatosságát.

Vizsgálva az édesvízi mészkőkúpok egy adott forrásterületen belüli, egymáshoz viszonyított helyzetét és a kúpok számát, különböző megjelenési formák ismerhetők fel, amelyek visszatükrözik a vízföldtani adottságokat. Megkülönböztethető egyedi kúp, kúpcsoport, kúpmező, egy meghatározott irány mentén kifejlődött kúpsor.

Összefoglalva megállapítható, hogy az édesvízi mészkőkúpok igen nagy formagazdagságban mutatkoznak és keletkezési formáikat a vízföldtani viszonyok, a vízkémiai adottságok, a felszíni formák, és egymáshoz viszonyított helyzetük határozza meg. Továbbá, hogy képződésük magas ásványi sótartalmú, kis vízhozamú, összetett vagy poligenetikus forrásokkal áll szoros összefüggésben, amelyek keletkezése a posztvulkáni tevékenységgel kapcsolatos. Ezért az édesvízi mészkőkúpok a posztvulkáni forrás-tevékenységű területek formakincsé tartozékainak tekinthetők.

Irodalom — References

- (1968): *Algerie*, 90 p. Alger
- BASZKOV, E. A. — SZURIKOV, SZ. N. (1975): Hidrotermnii Tyihookeanszkogo szegmenta zjempli. Moskva. 171 p.
- BOLLEMAN J. (1896): Magyar fürdők és ásványos vizek. Budapest, 158 p.
- CHITTENDEN, J. M. (1933): Yellowstone National Park. Stanford University Press. California
- EMSZT K. (1924—25): A kékkúti Teodora forrás kémiai elemzésének eredményei — Hidr. Közl. 4—5. pp. 9—11.
- FETH, J. H. — BARNES, J. (1979): Springs Deposited Travertine in eleven western States — US Department of the Interior, Geol. Survey. Abstracts.
- FRANKO, O. — GAZDA, S. — MIRALIOSEK, M. (1975): Vtorba a klasifikácia mineralnych vod západnych Kárpát. Bratislava pp. 104—188.
- KEITH E. Bargar, (1978): Geology and Thermal History of Mammoth Hot Springs, Yellowstone National Park, Wyoming — Geol. Survey Bull. 1444. pp. 1—55.
- KISGYÖRGY Z. — KRISTÓ A. (1978): Románia ásványvizei. Tudományos és Enciklopédiai Könyvkiadó, Bukarest.
- KOVANDA, J. (1971): Kvárténi vápence Československa. Antropozoikum. Praha.
- KRAHULEC, P. et al. (1977): Minerálne vody Slovenska. Bratislava.
- MAXIMOV, W. M. et al. (1967): Szpravocnoje rukovodstvo gidrogeologia. I. k. Leningrad Nyedra Kiadó pp. 156—165.
- LOZEK, V. (1961): Travertines. INQUA. Warszawa. pp. 1—19.
- PÁLFY M. (1905): Borszékfürdő és Gyeryőbélbör geológiai és hidrológiai viszonyai — Földt. Közl. XXXV. pp. 1—12.
- PÁLFY M. (1907): A Marosvölgy jobb oldalának geológiai alkotása Algyógy környékén — Földt. Közl. XXXVII. pp. 1—12.
- PÁLFY M. (1925): A Zala megyei kékkúti savanyúvíz forrás hidrológiai viszonyai — Hidr. Közl. 4—5. pp. 3—8.
- MESSING, M. — DI LOILO, G. C. (1957): Acque minerali del Mondo. Roma.
- REINHARD, J. B. (1980): Geysers and Geothermal Energy. Springer Verlag, New York, Heidelberg, Berlin.
- PRICAJAN, A. (1972): Apele minerale si termale din Romania. Editura Tehnica. Bukarest.
- SCHUEER GY. — SCHWEITZER F. (1974): Adatok a Balaton-felvidéki forrásüledékek vizsgálatához — Földr. Ért. 23. pp. 347—357.
- SCHUEER GY. — SCHWEITZER F. (1978): Az édesvízi mészkövet lerakó források sajátosságai — Földr. Ért. 28. pp. 475—486.
- SCHUEER GY. — SCHWEITZER F. (1981/a): A hazai édesvízi mészkőösszeletk származása és összehasonlító vizsgálatuk — Földt. Közl. 111. pp. 67—97.
- SCHUEER GY. — SCHWEITZER F. (1981/b): A Kárpát-medence környéki édesvízi mészkőelőfordulások összehasonlítása a hazai adottságokkal. I. Szlovákia — Földt. Közl. 111. pp. 453—471.
- SCHUEER GY. — SCHWEITZER F. (1983): Az édesvízi mészkővek keletkezési körülményei és kifejlődési formái — Földr. Közl. 31 (108) pp. 241—246.
- SCHULHOFF Ö. szerk. (1957): Magyarország ásvány és gyógyvizei. Akadémiai Kiadó. Budapest. 963 p.
- SZONTÁGH T. (1908): A Hont vármegyei Bur patak völgyének ásványos forrásaival — Földt. Közl. XXXVIII. pp. 329—337.
- VITÁLIS I. (1911.): A Balatonvidéki bazaltok — A Balaton Tud. Tanulm. Eredm. I. k. Függelék, II. rész. pp. 1—169.
- VITÁLIS GY. (1962.): Földtani és vízföldtani megfigyelések a Magyar Hidrológiai Társaság 1962. évi romániai tanulmányútján — Hidr. Tájé. pp. 68—74.

A kézirat beérkezett: 1984. VIII. 28.

Types and forms of travertine cones

Dr Gy. Scheuer*—F. Schweitzer**

Travertine cones may be regarded as the most typical representatives of continental carbonate sediments deposited in springwater. They show special genetic characteristics and forms of manifestation that are characteristic only of these deposits. The lime matter comes dissolved from the depth to the surface and is immediately precipitated once exposed to the atmosphere and accumulates as a hard rock. Thus the mode of formation is primary and the precipitation direct. Plants enhance precipitation only in rare cases. Rapid and intensive accumulation of calcium carbonate is caused by the fact that springs producing travertine cones are usually very rich in dissolved matter and gases, mainly CO_2 , and that, for this reason, they are in a very unstable state of chemical equilibrium.

All cone-depositing springs without exception are hydrodynamically assignable to the group of ascendent springs. The water comes to daylight at the top of the cones soaring above their surroundings. Thus the height of the cones of a particular area is controlled by the pressure conditions of the hydrodynamic regime associated with the springs.

Once the height of the cone reaches the head of the hydrodynamic regime in question, the spring „dies” and the growth is stopped.

As shown by the results of investigations, travertine cones may be small and huge, their slopes steep — subvertical — or gently sloping, regular or distorted. The shape of a cone is determined essentially by the height to basal diameter ratio. There are cones of low height (1—2 m) with a large basal area and with gently sloping sides showing a flat (flattened) form. The other extreme variety is met with in the case when the height out-scores the basal diameter.

In the case if springwaters welling up along fractures, travertine ridges or crests rather than the previously discussed conical forms will be formed.

Travertine cones may be regarded genetically as typical relief forms associated with areas in which postvolcanic springs are active.

Manuscript received: 28th August, 1984.

Типы и морфологические формы пресноводных известняковых конусов

Д-р Дь. Шейер—Ф. Шейцлер

Пресноводные известковые конусы могут рассматриваться как один из примеров наиболее типичных континентальных карбонатных осадков, образующихся из воды источников. Они характеризуются специфическими условиями формирования, которые свойственны лишь этим отложениям. Карбонатные соединения, попадающие на дневную поверхность в растворенном состоянии с водой источников, сразу же переходят в твердый осадок, накапливающийся вокруг источника в виде твердой породы. Таким образом, путем непосредственного выпадения в осадок растворенных карбонатных соединений образуется первичная порода. Растительность лишь редко способствует образованию осадка. Быстрое и интенсивное накопление известковых осадков обуславливается тем, что вода источников, создающих конусы пресноводных известняков, как правило насыщена растворенными веществами и газами, в первую очередь CO_2 , что объясняет весьма неустойчивое состояние равновесия раствора.

В гидродинамическом отношении источники, создающие конусы пресноводных известняков, могут быть без исключения отнесены к группе восходящих источников. Их выход на дневную поверхность приурочен к вершинам конусов карбонатных осадков, превышающих по своей высоте окружающую местность. Таким образом высота конуса определяется

* Surveying and Soil Testing Enterprise, H-1088 Budapest VIII. Reviczky u. 4.

** Hungarian Academy of Sciences Geographical Research Institute, H-1062 Budapest VI. Népköztársaság útja 62.

условиями напора гидродинамической системы. При выравнивании высоты конуса и величины напора источник «угасает», и формирование конуса прекращается.

По результатам проведенных исследований конусы пресноводных известняков могут быть мелкими и крупными, их боковые стороны субвертикальными и слегка наклонными, правильной или искаженной формы. Форма конуса определяется в сущности соотношением его высоты и диаметра основания.

Существуют невысокие конусы (1—2 м) с большой площадью основания и слегка наклонными боковыми сторонами. Такие конусы имеют пологую (плоскую) форму. Противоположной является форма конуса, при которой высота превышает диаметр его основания.

В случае, если воды источника восходят вдоль трещин, вместо упомянутых конических форм возникают гребни пресноводных известняков.

Конусы пресноводных известняков в генетическом отношении считаются формами, свойственными районам проявления деятельности поствулканических источников.

A magyar földtani irodalom jegyzéke, 1984

Библиография литературы геологических и смежных наук в Венгрии 1984. г.
Répertoire bibliographique des publications du domaine des sciences géologiques
en Hongrie, 1984

- ÁCS E.: A külfejtés felhagyásának mérnök-geológiai feladatai — Engineering geological problems of abandonment of surface mining — *Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review)* 31. 1983. pp. 217—231. 1 ábra, eng., rus. R
- ÁDÁM O.—HAAS J.—NEMESI L.—REDLERNÉ TÁTRAI M.—RÁNER G.—VARGA G.: Földtani alapszelvények geofizikai vizsgálata — *Az ELGI 1983. Évi Jel.* pp. 37—44. 6 figs, eng., rus. R
- AJTAY F. L.: A mangaliai kénes források — *Természet Világa* 115. 4. 1984. pp. 184—185., 2 ábra
- ALBANI R.—LELKES-FELVÁRI Gy.—TONGIORGI M.: First record of Ordovician fossiliferous (Acrirarches) beds in Bakony Mts. (Hungary) — *IGCP No 5. Newsletter*, Vol. 6. pp. 5—7. 1984.
- ALBU I.: lásd: POSGAY K.
- ALBU I.—NAGY E.—VERŐ L.—ZELENKA T.: Az Alsótelekes környéki evaporit előfordulás geofizikai vizsgálata — *Az ELGI 1983. Évi Jel.* pp. 33—35. 3 figs, eng, rus R
- ALGAY I.—MOLNÁR GÁBORNÉ: Lyukfeltöltő folyadékok gyakorlati alkalmazásának tapasztalatai — *Experiences of packer fluid applications — Földt. Kut. XXVII.* 2. 1984. pp. 83—85.
- ALLIQUANDER Ö.: A mélyfúrás öblítésének szerepe a furadék-kiszállításától, a jet-öblítés útján, az eróziós rotarfúrás megvalósulása felé — *The evolution of circulation in drilling technics, from simple cuttings removal, through jet drilling toward to accomplishing of erosion rotary drilling — Földt. Kut. XXVII.* 2. 1984. pp. 29—34., 4 figs
- ALMÁR I.: A szerzőről — sajnos múlt időben (Hédervári Péter) — *Természet Világa* 115. 10. 1984. p. 465.
- ANDÓ J.: lásd: HOFFMANN L.
- ANONYMUS: A Föld változó arca: Pangagától Pangeáig — *Élet és Tudomány* XXXIX. 44. 1984. pp. 1379—1381. 4 ábra
- ÁRKAI P.: Polymetamorphism of the crystalline basement of the Somogy-Dráva Basin (SW Transdanubia, Hungary) — *Acta Miner. Petr.* XXVI. 2. Szeged, 1984. pp. 129—153. 6 figs, 2 plates, 7 tables
- ÁRKAI P.—TÓTH M. N.: Illite crystallinity: combined effects of domain size and lattice distortion — *Acta Geol. Hung.* 26. 3—4. 1983. pp. 341—358. 10 figs., 2 tables
- AUJESZKY G.—KARÁCSONYI S.: Dúsítás alkalmazása partiszűrési víznyerőhelyeken — *Anwendung der Anreicherung an Gewinnungstäten von Uferfiltrat — Hidr. Közl.* 64. 1. 1984. pp. 16—26. 10 figs, rus, ger R
- AUJESZKY G.—SCHEUER Gy.: A Budapest—Mohács közötti Duna jobbszéli geohidrológiai viszonyai — *Geohydrological conditions of the right bank of the Danube between Budapest and Mohács — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review)* 32. 1984. pp. 47—66. 3 figs, eng, rus R
- BÁCSKAY E.: Prehistoric flint mines (exploitation sites) in Hungary and their role in raw material supply — *Reports of the III. Int. Seminar in Petroarcheology*, pp. 127—145. 15 figs Bulgaria, Bulgarian Academy of Sciences
- BÁCSKAY E.—KORDOS L.: Pontosabb szórványleletek a MÁFI gerinces gyűjteményéből (9. közlemény) — *Major finds scattered fossils in the Paleovertebrate collection of the Hung. Geol. Inst. (Comm. No. 9) — Földtani Int. Évi Jel.* 1982-ről, 1984. pp. 355—361. 6 figs, 1 table, eng R
- BÁCSKAY E.—T. BÍRÓ K.: A lengyeli telep pattintott kőeszközéről — *A Béri Ba-*

- logh Ádám Múz. Évk., Szekszárd. XII. 1984. pp. 43–67. 9 ábra, eng R
- BADINSZKY P.: Településeink építőanyag-bányászatának jelentősége – Szilikát-technika. 1983. 5. sz. pp. 117–118.
- BADINSZKY P. – BERNÁTH Z.: Komplex szilikátipari ásványi nyersanyagkutatások a bükkaljai körzetben – Építőanyag, XXXVI. 7. 1984. pp. 193–202. 6 ábra
- BADINSZKY P. – FAICS I.: A komplex agyagkutatások legújabb eredményei – Recent results of complex clay research – Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 13–22. eng, rus R
- BADINSZKY P. – JAKAB J.-NÉ: Bányameddők kutatásmetodikájának kialakítása és építési célú hasznosítása – Műszaki Tervezés. 1984. 7. sz. pp. 47–48. 3 ábra
- BAJBAKOV N. K. – GARUSEV A. R.: Kőolaj-lelőhelyek leművelésének termikus módszerei – Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1983., 268 old.
- BAJUK, E. I. – JUREL, G. N. – ROSNIKOVA, A. P. – MANSUROV, V. A.: About mechanism of residual strain of marble under complex stressed states – Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 31–33. 1 ábra, 1 tábl. (in Russ.)
- BAKIEV, M. H.: Fizicheskiye svoystva gornyh porod iz razlichnyh seismoaktivnyh regionov Uzbekistana pri vysokih termobaricheskikh uslovijah – Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 43–47. 1 fig, eng R
- BAKSA Cs.: A recski ércesedés genetikai vázlata – Genetic aspects of the Reck mineralized complex – Földt. Közl. 114. 1984. pp. 335–348. 10 figs, eng R
- BAKSA Cs.: Genetic aspects of the Reck mineralized complex – Abstracts, vol. VI. pp. 12–13. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- BALAKISHIYEV, SH. A. – ISAYEVA, M. I. – GASANOV, A. B.: Estimation of the effect of secondary variations on the physical characteristics of ultrabasites at high p, T-conditions – Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 55–68. 1 ábra, 1 tábl., eng R (in Russ.)
- BALÁSHÁZY L. – DEÁK LÁSZLÓNÉ: Az alföldi ivóvizellátás javításának programja – Búvár XXXIX. 5. 1984. pp. 198–200. 5 ábra
- BALÁSHÁZY L.: lásd: CSÁKI F.
- BALÁZS Á. – KONCZ L. – TÓTH P.: Issledovanie prevrashcheniya rasseyannykh organicheskikh veshchestv – Práce Vyzkumného Ústavu Geologického Inženýrství 35. 1A. pp. 89–98. Brno, 1978.
- BALÁZS D.: CHOLNOKY Jenő szerepe a karsztudomány fejlődésében – The role of Jenő CHOLNOKY in the development of the science of Karst – Karszt és Barlang 1982. I. 1.–10. – 9 figs, eng rus R
- BALÁZS D.: Barlangok SZALLER György Államisméjében (1796) – Caves of Hungary in the Geography Book of György SZALLER, 1796 – Karszt és Barlang 1982. I. p. 51.
- BALÁZS D.: Ausztria leghosszabb és legmélyebb barlangjai – The longest and deepest caves of Austria – Karszt és Barlang 1982. I. p. 52., 1 tábl.
- BALÁZS D.: Barlangkutatás Venezuelában – Cave research in Venezuela – Karszt és Barlang 1982. I. p. 53. 1 fig.
- BALÁZS D.: Az tsudálatos Baragly nevű barlang – Description of the Aggtelek Cave – Hungary – from the year 1788 – Karszt és Barlang 1982. II. pp. 97–100. 3 figs, eng, rus R
- BALÁZS É.: lásd: SILLAG J.
- BALÁZS É.: lásd: JAKAB G.
- BÁLDI T.: Nemzetközi konferencia Visegrádon az eocén-oligocén határ kérdéséről, valamint a kiscelli emeletről – The Eocene/Oligocene boundary and the Kiscellian Stage: An international symposium at Visegrád – Ősl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 3–12; 13–16.
- BÁLDI T.: Nemzetközi konferencia Visegrádon az eocén-oligocén határkérdéséről, valamint a kiscelli emeletről – Földt. Közl. 114. 1984. pp. 244–246.
- BÁLDI T.: The terminal Eocene and Early Oligocene events in Hungary and the separation of an anoxic, cold Paratethys – Eclogae geol. Hel. 77. 1. 1984. pp. 1–27.
- BÁLDI T.: A Kiscelli-tenger nyomában – Természet Világa 115. 2. 1984. pp. 59–62. 8 ábra
- BÁLDI T.: Tenger kontra szárazföld. Globális tengerelöntések – Természet Világa 115. 11. 1984. pp. 487–490. 6 ábra
- BÁLDI T. – HORVÁTH Mária – NAGYMAROSY A. – VARGA, P.: The Eocene-Oligocene boundary in Hungary. The Kiscellian Stage – Acta Geol. Hung. 27. 1–2. 1984. pp. 41–65. 13 figs
- BÁLDI-BEKE M.: lásd: BIOLZI, M.
- BÁLDINÉ BEKE M.: A dunántúli paleogén képződmények nannoplanktonja – The Nannoplankton of the Transdanubian Paleogene Formations – Geol. Hung. ser. Palaeont. Fasc. 43. 1984. pp. 1–307. 49 figs, 42 plates
- BALLA Z.: A szarvaskői párnaláváról – On the Szarvaskő pillow lavas (Bükk Mts., N. Hungary) – M. All. Földtani Int. Évi Jel. az 1982. évről, 1983. pp. 73–99. 8 pls, 2 tables, eng R

- BALLA Z.: Palealpine geodynamics of the Carpathian-Pannonian region — Abstracts, vol. III. p. 116. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- BALLA Z.: Rannealpiyskaya geodinamika Karpato-Pannonskogo regiona — 27-y Mezhdunarodnyy Geologicheskiiy Kongress, Tektonika, Sektsiya C. 07. Doklady, Tom 7, Nauka, Moskva, 1984. pp. 63—73. 3 figs, 2 tables, 1 enclosure
- BALLA Z.: The North Hungarian Mesozoic mafics and ultramafics — Acta Geol. Hung. 27, 3—4. 1984. 4 figs, 4 tables
- BALLA Z.—DOBRETSOV N. L.: Mineralogopetrograficheskiiy ocherk magmaticeskikh porod okrestnostey Szarvaskó (gory Bükk, Severnaya Vengriya) — Mineralogic and petrogenetic outline of magmatic rocks from Szarvaskó (Bükk Mts., North Hungary) — Miner. Slov. (Košice), 16. 1. 1984. pp. 95—102. 3 figs, eng R
- BALLA Z.—DOBRETSOV N. L.: Mineralogiya i petrologiya magmaticeskikh porod ofiolitovogo kompleksa rayona Szarvaskó (gory Bükk, Severnaya Vengriya) — Mineralogy and petrology of magmatic rocks of ophiolite complex in the region of Szarvaskó (Bükk Mountains, Northern Hungary) — Geol. i Geofiz. (Novosibirsk, 9. 1984. pp. 11—26. 5 figs, 4 tables, eng R
- BALLA Z.—DOBRETSOV, N. L.: Mineralogy and petrology of peculiar type ophiolites — magmatic rocks from Szarvaskó (Bükk Mountains, North Hungary) — Ofioliti (Firenze) 9. 2. pp. 107—122. 4 figs, 2 tables
- BALLA K.—TENKEI S.—BÉRCZI I.—GRÓNAI M.: Reservoir parameters of fractured metamorphic rocks and some methodological developments in their determination as revealed by case histories from Hungary — Abstracts, vol. VII. pp. 13—14. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- BALLA Z.: lásd: DEBCOURT J.
- BALLENEGGER R.: lásd: RÓNAI A.
- BALOG Anna: lásd: DÓDONYI I.
- BALOGH Ernő: lásd: CSÍKY J.
- BALOGH Gy.: lásd: CSETÉNYI J.
- BALOGH Kadosa: K/Ar kor meghatározások a hazai eocén-oligocén alapszelvényekből — K/Ar dates of some Hungarian Late Eocene — Early Oligocene samples — Ősl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 43—48; 49—51. 2 tables
- BALOGH Kadosa—HERTELENDI E.: Természetes trícium koncentrációk mérésének lehetősége tömegspektrométerrel — On the possibility of mass spectrometric tritium determination in natural waters — Hidr. Közl. 61. 12. 1981. pp. 553—559. 2 figs, rus, eng R
- BALOGH Kadosa—JÁMBOR Á.—PARTÉNYI Z.—RAVASZ-BARANYAI L.—SOLTI G.—NUSSZFER A.: Petrography and K/Ar dating of Tertiary and Quaternary basaltic rocks in Hungary — Anuarul Institutului de Geol. Geof. 61. (98) pp. 365—373. 12 figs, Bukarest, 1984.
- BALOGH Kadosa—PÉCSKAY Z.—SZÉKÉY-FUX V.—GYARMATI P.: Chronology of miocene volcanism in North-East Hungary — Travaux du XIIème Congrès de l'Assoc. Géol. Carpatho-Balcanique 1981. Annuaire de l'Inst. Géol. Géophys. Vol. LXI. 1984. pp. 149—158. 1 fig. 2 tables
- BALOGH Kadosa: lásd: FÖLDVÁRI M.
- BALOGH Kadosa: lásd: SZÉKÉY-FUX V.
- BALOGH Kálmán—KOZUR H.—PELIKÁN P.: Die Deckenstruktur des Bükk-Gebirges — Geol. Paläont. Mitteilungen, Innsbruck, 13. 3. 1984. pp. 89—96. 2 Fig. 1 Tab. eng R
- BÁN Á.: Halmaztelepek kutatása és termelése — Exploration and production of mass-type reservoirs — Kőolaj és Földgáz 15. (115). 5. 1982. pp. 129—137. 9 figs, 1 tabl. rus, ger, eng R
- BÁNHÉGYI M.: lásd: RADNAINÉ GYÖNGYÖS Zs.
- BARABÁS I.: Szenzációs fúrású siker Abonyban — Vizkutatás 1984. 4. pp. 5—6. 3 ábra
- BARABÁS I.: 1520 1/p Tiszapüspökiben! — Vizkutatás 1984. 5. pp. 2—3. 4 ábra
- BARABÁS Z. Hetvenhat év virágporban elbeszélve. Beszélgetés Zólyomi Bálint akadémikussal — Élet és Tudomány XXXIX. 16. 1984. pp. 486—487. 1 ábra
- BÁRDOSY A.—BÁRDOSY Gy.: Comparison of geostatistical calculations with the results of open pit mining at the Iharkút Bauxite District, Hungary: A Case Study — Mathematical Geology, New York, vol. 16. No. 2. 1982. pp. 173—191. 14 figs, 6 tables
- BÁRDOSY Gy.: Bauxitkutatás és bauxitföldtan — In: A magyar alumínium 50 éve. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1984. pp. 89—105. 4 ábra, 2 táblázat
- BÁRDOSY Gy.: European bauxite deposits — Proc. of the 1984 Bauxite symposium, Los Angeles, Calif., February 27 — March 1. 1984. Published by Soc. Mining Engin. New York. pp. 411—435. 7 figs
- BÁRDOSY Gy.—SZANTNER F.—SZABÓ E.—HEGEDŰSNÉ KONCZ M.: Main types of bauxite deposits in Hungary — Abstracts, vol. VI. p. 22., 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.

- BÁRDOSY GY.—SZANTNER F.—SZABÓ E.—HEGEDŰSNÉ KONCZ M.: The main types of bauxite deposits in Hungary — Proc. of the 27th Int. Geol. Congress, Sect. C. 12. Moscow, 1984. pp. 95—106. 9 figs, 2 tables (also in Russian)
- BÁRDOSY GY.: lásd: BÁRDOSY A.
- BARLAI Z.—RÉZ F.: Determination of hydrocarbon saturation, rock composition, porosity and permeability in clayey-silty sandstones exhibiting sandwich-type development — Ninth International Formation Evaluation Symposium's Transactions, S. A. I. D., Paris, October 24—26. 1984. Paper 26, pp. 1—16. 6 figs
- BARTHA A.: lásd: IKRÉNYI K.
- BÁTHORY S.: lásd: SZŐÖR GY.
- BEER F.: A nagytérmőjű kutak kivitelezésének jelentősége a hazai kútúrásban — Vízkiutató 1984. 4. pp. 2—4.
- BÉLDI L.: lásd: VÁNDORFI R.
- BÉLL B.—ZÓLYOMI B.: Alpesi fény Budapesten — Természet Világa 115. l. 1984. pp. 18—21. 5 ábra
- BENDEFY L.: lásd: ÉRDÉLYI M.
- BENDEFY L.: lásd: VÉRTESI Péterné
- BENEDEK M.: A mérnökeológia szerepe a külféjtéstechnológiai tervezésben — The role of engineering geology in the planning of open-pit mining technology — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 35—45. eng, rus
- BENKŐ Z.—MIKLÓS T.—PAPP I.—VOLL L.: Az algyői felső és alsó pannon korú gáztelepek hidrodinamikai összefüggéseinek vizsgálata és termelésük előrejelzése — Examination of the hydrodynamic relationship of the Upper- and Lower-Pannonian natural gas reservoirs at Algyő and prediction of their production — BKL Kőolaj és földgáz 17. (117). 1984. pp. 173—182. 10 figs, 4 tables, rus, ger, eng R
- BÉRCI J.: lásd: MINDSZENTY A.
- BÉRCZI I.—DANK V.—KÓKAI J.—SOMFAI A.: Some sedimentological results and their petroleum geological implications in the Hungarian part of the Pannonian Basin. (Abstract) — 11th Intern. Congr. Sedimentology, Hamilton, 1982. p. 45.
- BÉRCZI I.—GRÓNAY Istvánné: A vegyes porozitású tárolókőzetek vizsgálatának és geológiai értelmezésének módszertani kérdései — Some methodological aspects of the examination and geological interpretation of mixed-porosity reservoir rocks — Kőolaj és földgáz 15. (115.) 10. 1982. pp. 304—311. 8 figs, 2 tables, rus, ger, eng R
- BÉRCZI I.—PHILLIPS, L. R.: Preliminary sedimentological investigation of a characteristic Neogene depression area in the Great Hungarian Plain (SE-Hungary). (Abstract) — 11th Intern. Congr. Sedimentology, Hamilton, 1982. p. 181.
- BÉRCZI I.—NÉMETH G.: Oil and gas exploration problems in highly explored areas — Acta Geol. Hung. 26. 3—4. 1983. pp. 313—320. 1 fig.
- BÉRCZI I.—GEIGER J.—RÉVÉSZ I.—GAJDOS I.—PAP S.—POGÁCSÁS GY.—RÜMPFLER J.: Sedimentological investigation of the Neogene sequence of some regional geological profiles through the Hungarian part of the Pannonian Basin — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. II. pp. 19—20. Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- BÉRCZI I.: lásd: BALLA K.
- BÉRCZI J.: A neutronaktivációs elemzés néhány alkalmazási lehetősége az ásványtani-geokémiai kutatásokban — Korszerű ásványtani és geokémiai anyagvizsgáló módszerek. A Magyarhoni Földtani Társulat kiadása, Budapest, 1979. pp. 93—106.
- BÉRCZI MAKK A.—HAJDÚ D.—KURUCZ B.: Stratigraphical and microfasciologial characteristics of the Mesozoic formations in the basement of the Great Hungarian Plain (E-Hungary) — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. I. p. 20. Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- BÉRCZINÉ MAKK A.—PELIKÁN P.: Jura képződmények a Bükk hegységből — Jusassic formations from the Bükk Mountains — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 137—166. 1 fig, 10 plates, eng R
- BERGERAT F.—GEYSSANT J.—LEPVRIER C.: Étude de la fracturation dans le bassin pannonien: Mécanismes et étapes de sa création — Annales de la Soc. Géol. du Nord, t. 103. Lille, 1984. pp. 265—272. 9 figs, eng R
- BERGERAT F.—GEYSSANT J.—LEPVRIER C.: Tectonique cassante et champs de contrainte tertiaires dans les montagnes centrales hongroises: mécanismes et étapes de l'extension du bassin pannonien (Hongrie) — C. R. Acad. Sc. Paris, Sér. II. t. 296. (30 mai 1983), pp. 1555—1558. Paris, 1983.
- BERKES Z.—POGÁCSÁS GY.—SZANYI B.: Seisma stratigrafio de neogena depresio en la orienta Hungario — Geologio Internacia vol. 5. 1984. pp. 241—253.
- BERNÁTH Z.—KARÁCSONYI S.: Kavicsbánya üzemelésének bányaföldtani előkészítése — Szilikástechnika. 1983. 5. pp. 113—116. 5 ábra
- BERNÁTH Z.: lásd: BADINSZKY P.
- BERNÁTH Z.: lásd: KARÁCSONYI S.
- BERNHARD B.—KOVÁCS G.—MAJKUTH T.—REZESSY G.—TÁBORCSI Gy.: Bokod

- III — Márkushegy NY geofizikai előkutatása — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 18—20. 3 figs, eng, rus R
- BESZEDA T.: BASIC. BASIC interpreter. Felhasználói kézikönyv a BASIC rendeltetéséről, kezeléséről — MIKROPO GMK 1325 Budapest, Pf. 52. (magánkiadvány), Budapest, 1984.
- BESZEDA T.—RENNER J.—SIKLÓS A.: Komplex maggeofizikai berendezés — Nuclear geophysical analyser — Kompleksnaya yaderno geofizicheskaya ustanovka — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 97—98.; p. 162.; 217—218.
- BIDLÓ G.: Schmidt Sándor életműve — The life work of Sándor Schmidt — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 49—54. eng R
- BIDLÓ G.: LOCZKA József, a magyar ásványkémia megalapítója — József LOCZKA, the founder of mineral chemistry in Hungary — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 55—65. bibliography, eng R
- BIDLÓ G.: Mineralogical investigation of degraded kaolinites from Dunántúl (Transdanubian) area — Acta Miner. Petrogr. Szeged 24. 1984. Suppl. pp. 111—114.
- BIHARI D.: lásd: HORVÁTH I.
- BIHARI LNÉ: lásd: KARAS Gy.
- BILIK I.: Lower Cretaceous submarine (rift) volcanism in South Transdanubia (South Hungary) — Proc. 17th Assembly of the European Seismol. Commission. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. pp. 569—576. 7 figs
- BILIK I.: lásd: CSÁSZÁR G.
- BILIK I.: lásd: HAAS J.
- BILIK I.: lásd: KUBOVICS I.
- BIOZZI M.—BÁLDI-BEKE M.—MUELLER C.—ROMEIN A.: Calcareous Nannoplankton of the Navazuelo and Barranco Blanco sections, Betic Cordilleras, Spain — in: Gelati R. and Steininger F. F. (eds) In Search of the Paleogene/Neogene Boundary Stratotype, Part 2. — Rivista Ital. Paleont. Stratigr. 89. 4. Milano, 1984. pp. 480—482. and 488—490. 2 figs
- BÍRÓ Z.: lásd: SZITTÁR A.
- BISZTRICSÁNY E.—HETESI L.—SZABÓ I.—SZEIDOVITZ Gy.: Seismological telemetry network in Hungary — Proc. 17th Assembly of the European Seismol. Commission. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. pp. 185—190. 6 figs
- BISZTRICSÁNY E.—SZEIDOVITZ Gy. (ed.): Proceedings of the Seventeenth Assembly of the European Seismological Commission. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. XVIII + 689 p.
- BOBOK E.—KONCZ I.—SZALAY Á.: A paleogeotermikus rekonstrukció szerepe — On the role of paleogeothermal reconstruction — Kőolaj és Földgáz 15. (115.) Különszám, 1982. május, pp. 17—21. 4 figs, 1 table, rus, ger, eng R
- BOCHNICEK, J.: Der Einfluß der geometrischen Form und des Erkaltungsregimes auf den Verlauf der Magnetisation innerhalb einiger geologischer Gebilde — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 111—113. 1 Fig.
- BODRI Gy.—KAKAS K.: Bauxitkutatás Iharkúttól K-re — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 24—25. 1 fig, eng, rus R
- BOGLÁR L.: A Lagoa Santa-i ember — Élet és Tudomány XXXIX. 49. 1984. pp. 1539—1541. 5 ábra
- BOGNÁR L.: A tardi agyag és budai márga röntgenpor-diffrakciós vizsgálata — X-ray powder diffraction study of Tard Clay and Buda Marl — Ősl. Viték (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 81—83. eng R
- BOGSCH L.: Visszaemlékezésem KADIÓ Ottokárra — My memory about Ottokár KADIÓ — Karszt és Barlang 1982. I. pp. 17—22. 5 figs, eng, rus R
- BOGSCH L.: SZALAI Tibor emlékére — In memoriam Tibor SZALAI — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 183—198. bibliography, eng R
- BOGSCH L.: 22 hazai öslénytani tanulmány referátuma a Zentralblatt für Geologie und Paläontologieban, 1984.
- BOHÁTKA S.: lásd: SZŐÖR Gy.
- BOHN P.: Die Rolle der Geologie im Umweltschutz Ungarns — Abstracts, vol. VIII., pp. 17—18. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- BOHN P.—FÖRDÖSNÉ Bozó Magdolna—HALASI L.—KISS Klára—MARCZIS J.—OSWALDNE BÁRANY Irén: A Magyar Állami Földtani Intézet adattárának országos feladatai — Landesaufgaben des geologischen Fonds der Ungarischen Geologischen Anstalt — Földt. Kut. XXVII. 1. 1984. pp. 73—80. 5 Fig.
- BOHN P.—MARCZELL Ferencné: Magyarország mélyfúrásai alapadatai. Retrospektív sorozat III. Dél-Dunántúl, pp. 1—606. Budapest, 1984.
- BOHUS G.: A kőzetjövésztést akadályozó „beszorítás” hatásának ellensúlyozása — How to counteract the effect of constraint in rock blasting — Építőanyag, XXXVI. 6. 1984. pp. 176—182. 11 figs, rus, ger, eng R
- BORSY Z.—CSONGOR É.—SÁRKÁNY S.—SZABÓ I.: Phases of blown-sand movement in the North-East part of the

- Great Hungarian Plain — Acta Geogr. Debrecen 20. (1981.) pp. 5–33. 1982.
- BORSY Z.—FÉLSZERFALVI J.—LÓKI J.: A jánosalmi MÁFI alapfúrás homoküledékeinek elektronmikroszkópos vizsgálata — Acta Geogr. Debrecen 20. 1981. pp. 35–50. 1982.
- BÖHM F.: lásd: TÓTH János
- BRASSÓT FUCHS Herman: Száz éves a mócsi meteorit — 100th anniversary of the Mocs meteorite fall — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980–81. (9.) 1983. pp. 263–272. 1 fig, eng R
- BRASSÓT FUCHS H.: Kőltők és kővületek — Természet Világa 115. 5. 1984. pp. 230–231. 3 ábra
- BREZSNYÁNSZKY K.: Megatectonic maps of the Carpathian basin in connection with the evolution of tectonic theories — Contributions to the history of geological mapping, pp. 119–128., 1 fig. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984.
- BREZSNYÁNSZKY K.—CSÁSZÁR G.: Az iszapvulkánok földjén — Élet és Tudomány XXXVIII. 43. 1983. pp. 1356–1358. 6 ábra
- BREZSNYÁNSZKY K.—FRANCO G. L.—RADÓCZ Gy.: Perfiles comparativos de las áreas de Cabo Cruz y Maisi — Contribución a la geología de Cuba Oriental, pp. 169–172. 2 figs, eng R, Editorial Científico-Técnica, La Habana, 1983.
- BREZSNYÁNSZKY K.—HAAS J.: A szenon nekézsényi konglomerátum formáció sztratotípus szelvényének szedimentológiai és tektonikai vizsgálata — The Nekézsény Conglomerate Formation of Senonian Age: a sedimentological and tectonic study of the stratotype section — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 81–100. 8 figs, 3 pls, eng R
- BREZSNYÁNSZKY K.—ITURRALDE-VINENT, M. A.: Paleogeografia del Paleógeno de Cuba Oriental — Contribución a la geología de Cuba Oriental, pp. 115–126. 5 ábra. Editorial Científico-Técnica, La Habana, 1983.
- BREZSNYÁNSZKY K.—NAGY Elemér: Sravnitelnoe izuchenie seriy kart „tektonika” i „vremya deformacij” Vostochnoy Kuby — Abstracts, vol. III. pp. 145–146. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- BREZSNYÁNSZKY K.: lásd: NAGY Elemér
- BRUKNER-WEIN A.—VETŐ I.: Extracts from open and closed pores of an Upper Triassic series of W-Hungary — a contribution to the problem of primary migration (Abstract) — 10th Internat. Meeting Organic Geochemistry, Bergen, 1981. Programme and Abstracts, pp. 86–87.
- BRUKNERNÉ-WEIN Alice: IR — spectroscopy in HC-exploration — 7th Czechoslovak Spectroscopic Conference and VIII. CANAS 1984. 2. p. 72.
- BRUKNERNÉ-WEIN Alice: Kőzetek oldható szerves anyagának IR spektroszkópiás vizsgálata CH-kutatási célból — XXVII. Magyar Szinképelemző Vándorgyűlés előadásai, Szombathely, 1984. 1. pp. 37–42. 5 ábra
- BRUKNERNÉ WEIN Alice—DUDICH E.—VETŐ I.: Az üledékképződési környezet változásai Magyarországon az ecenoligocén határon, néhány magfúrás szerves- és szervetlen geokémiai vizsgálata alapján — Paleoenvironmental changes at the E/O boundary in Hungary as revealed by organic and inorganic geochemical study of some boreholes — Ősl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 75–78; 79–80. 2 figs
- BUDA E.: Tapasztalatok hasznosítása néhány magyarországi és külföldi gázkitörés elhárításából — Experiences from the control of several Hungarian and foreigner blowouts — Földt. Kut. XXVII. 2. 1984. pp. 55–69.
- BUJDOSONÉ LENGYEL E.: lásd: RÁCZ D.
- CHANISHVILI, Z. V.—KROPAČEK, V.—LASHTOVICHKOVA, M.: Korrelacija teplovih i elektricheskikh svojstv basaltovih gornyh porod s ih sostavom — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 55–56.
- CHELIDZE, T. L.—GELADZE, G. G.: O kombinirovanii konduktometrii i DTA pri vysokotemperaturnyh issledovanijah gornyh porod — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 49–50.
- CHIKÁN Gézáné—KÓKAY A.: Adatok a Pécsi-víz (Fekete-víz) völgyének negyedidőszaki fejlődéstörténetéhez — Contribution to the Quaternary History of the Pécsi-víz (Fekete-víz) Valley — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 337–346. 5 figs, eng R
- CHIKÁN G.—TOMKA Gy.: A törökkoppányi durvakéramiák nyersanyag földtani-technológiai vizsgálata — Geological and technological testing of raw materials for coarse ceramics from Törökkoppány — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről pp. 217–225. 3 figs, eng R
- CHIKÁN G.—WÉBER B.: A Dinnyeberki térképező 2. sz. (Büt. 11.) fúrás földtani eredményei — Geological results from survey borehole Dinnyeberki 2. (Büt. 11.), Mecsek Mts. — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 227–230. 2 figs, eng R
- CHOLNOKY J.: Budapest, a legérdekesebb barlangok városa (Posztumusz tanul-

- mány) — Budapest, capital of the most interesting caves (Posthumous work) — *Karszt és Barlang* 1982. I. pp. 9–16. 6 figs, eng, rus R
- CHOLNOKY J.: lásd: BALÁZS D.
- CHUMACHENKO B. A.—MARCHENKO V. V.—NEMIROVSKY E. A.—YAKOVLEV V. A.—LADUNGA I. (Hungary) — BUGAETS A. N.: Dialogue systems for mineral resources forecasting — Abstracts, vol. VIII. pp. 342–343. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984. rus R
- CICHA I.: Eocén-oligocén határszelvények a külsőkárpáti flistakorban (Csehszlovákia) — Eocene/Oligocene boundary sections from external Flysch Nappes (Czechoslovakia) — *Ösl. Viták (Discussions palaeont.)* 31. 1984. pp. 125–126; 127–128.
- CORNIDES I.: Néhány új feladat a hazai izotópegokémiai kutatás területén — Korszerű ásványtani és geokémiai anyagvizsgáló módszerek. A Magyarhoni Földtani Társulat kiadása, Budapest, 1979. pp. 5–11.
- CORNIDES I.—KECSKÉS Á.: Deep-seated dioxide in Slovakia: the problem of its origin — *Geol. Zbornik* 33. 2. pp. 183–190. Bratislava, 1982.
- CRONAN, D. S.: lásd: MINDSZENTY A.
- CZABALAY L.: Chondrodonták a zirci mészkő formációban — Chondrodonten in der Zirc-Kalk Formation — *Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 369–374. 2 plates, ger R
- CZIFRA F.: Bányászseizmikus műszerfejlesztés — Instrument development for in-mine seismics — *Razrabotka sakhtnoy seysmicheskoy stantsii* — *Az ELGI* 1983. Évi Jel. pp. 66–70.; 146–148.; 199–202; 2 figs
- CZIGLINA V.: Meddőhányók rekultivációjánál nyert tapasztalatok — Recultivation experiences of dead wastes pits — *Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review)* 31. 1983. pp. 183–199. 1 table, eng, rus R
- CSABA J.—FÜLÖP M.: A geofizikai és a mechanikai szelvények közti kapcsolatok — Relationship between geophysical and mechanical logs — *Kőolaj és földgáz* 15. (115.) Különszám, 1982. május, pp. 29–31. 6 ábra, rus, ger, eng R
- CSABA J.—ZSÓKA I.: A geotermikus energia használatának kiterjesztése és ennek lehetőségei — Possibilities of extending the use of geothermal energy in Hungary — *BKL Bányászat Kőolaj és földgáz* 17. (117.) 10. 1984. pp. 300–317. 20 figs, 5 tables, rus, ger, eng R
- CSÁKI F.: A felszín alatti vizek nitrát-szennyezettségéről — *Hidr. Tájékoztató* 1984. okt. pp. 10–12. 3 tábl.
- CSÁKI F.—BALÁSHÁZY L.: Method for the classification and qualification of the ground-water quality in Hungary — Abstracts, vol. VII. pp. 378–379. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984
- CSALAGOVITS I.—DUDICH E.: Sostoyanie geokhimicheskikh poiskovykh robot provodimyykh Vengriim Geologicheskim Institutom v Vengrii — *Problemy prikladnoy geokhimii*, pp. 115–118. Novosibirsk, Izd. Nauka, 1983. Sibirskoe otdelenie
- CSAFÓ G.—POLLHAMMER M.—SÁRHIDAI A.—SZABÓ Z.: Geodéziai gravimetria — Geodetic gravimetry — *Geodeticheskaya gravimetriya* — *Az ELGI* 1983. Évi Jel. pp. 119–120; p. 171.; p. 231.; 1 fig.
- CSÁSZÁR G.: Magyarázó a Bakony-hegység 20 000-es földtani térképsorozatához; Borzavár: 1–138.; 6 ábra, MÁFI kiadása, Budapest, 1984.
- CSÁSZÁR G.: Ajka pótléasa érdekében a prognózistól az előkutatási jelentésig — From prediction to prospecting report for making up for the deficiency due to depletion of the Ajka coal deposit — *Földt. Kut. XXVII.* 3. 1984. pp. 1–6. 2 figs
- CSÁSZÁR G.: Paleogeographic conditions in the Mid-Cretaceous sedimentary cycle of the Transdanubian Central Range — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. I. pp. 34–35. 1 fig., Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- CSÁSZÁR G.—FARKAS L.: Újabb bauxit-szintre utaló indikációk a Villány-hegységben — Indications of a new bauxite horizon in the Villány Mountains — *Földt. Int. Évi Jel.* 1982-ről, 1984. pp. 237–244. 6 figs, eng R
- CSÁSZÁR G.—HAAS J.—BILIK I.—GÉCZY B.—GÓCZÁN F.—HETÉNYI R.—KASSAI M.—KONDA J.—KOVÁCS S.—MISZLIVÉCZ E.—NAGY E.—NAGY I.—ORAVECZ-SCHEFFER A.—PÓLAI Gy.—RÁLISCH Lné—SZABÓ I.—SZABÓ Z.: Excursion 104, Mesozoic Formations in Hungary — Internat. Geol. Congress XXVIIth Session Moscow, USSR 1984, Guidebook pp. 1–92. 43 figs
- CSÁSZÁR G.: lásd: BREZSNYÁNSZKY K.
- CSÁSZÁR G.: lásd: FÜLÖP J.
- CSÁSZÁR G.: lásd: HAAS J.
- CSÁSZÁR G.: lásd: HUNTER, R. E.
- CSATH B.: ZSIGMONDY Vilmos — A Borsodi Szénbányák „Péché Antal” Miniatűr-könyv gyűjtők Klubja gondozásában, Miskolc, 1981. 148 old, 8 kép

- CSATH B.: Vilmos ZSIGMONDY — Ibid. Miskolc, 1981. 56 p. 8 Bilder, ger
- CSATH B.: Artéziakút-katasztrófák a múlt században — *Vizkutatás* 1982. 1. 26—27. 2 ábra
- CSATH B.: A hőmezővászárhelyi kútfúró dinasztiák kialakulásának története — *Vizkutatás* 1982. 2. pp. 21—25., 9 ábra
- CSATH B.: 50 éve fejeződött be a Debrecen I. fúrás — *Bohrung Debrecen I. niedergebacht vor 50 Jahren — Kőolaj és földgáz* 15. (115.) 11. 1982. pp. 347—350. 4 ábra
- CSATH B.: A debreceni hévíz fél évszázad előtti feltárása — *Exploration of thermal water at Debrecen fifty years ago — Hidr. Közl.* 64. 2. 1984. pp. 123—128., 5 figs
- CSATH B.: A Zsigmondyak szerepe a magyar vizkutatás és fúrás történetében — *Vízügyi történeti füzetek* 12. Budapest, 1983. 100 oldal, 42 ábra, 2 függelék
- CSATH B.: A vizkutatás múltjából — *Vizkutatás* 1984. 1. pp. 26—27. 3 ábra
- CSATH B.: Beszámoló a sárvári kútépítési munkáról — *Vizkutatás* 1984. 5. pp. 3—4. 4 ábra
- CSATH B.: Savazásos rétegkezelés szénhidrogénkutató fúrásokban — *Vizkutatás* 1984. 5. pp. 5—11. 11 ábra, 2 táblázat
- CSATH B.: Magyarország vizkutatói. MAZALÁN Pálra emlékezve — *Vizkutatás* 1984. 5. pp. 25—27. 4 ábra
- CSATH B.: Savazási eljárások, a sósavoldat előírás szerinti előkészítése (receptúrák) — *Vizkutatás*, 1984. 6. pp. 3—10. 1 ábra, 9 tábl.
- CSATHÓ B.—FARKAS I.—MÉSZÁROS I.: A Gerecse hegység DK-i előtere — *Az ELGI* 1983. Évi Jel. pp. 20—22. 3 figs, eng, rus R
- CSEBÉNYI F. lásd: HOLCZER P.
- CSEBÉNYI R.: Természetvédelmünk mostoha gyermekei — *A földtani értékek — Búvár* 1984. 4. pp. 161—162. 6 ábra
- CSEBÉNYI L.—MAJOR I.: Mi lesz veled, Aggtelek? — *Élet és Tudomány* XXXIX. 16. 1984. pp. 483—485. 3 ábra
- CSEBÉNYI T.: Inzhenerno-geologicheskaya kharakteristika obrazovany pannonnogo vozrasta v rayone ozera Balaton — *Abstracts, vol. VIII. p. 29. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- CSEBÉNYI T.: Relation of clay content and some lithophysical characteristics of Upper Pannonian sedimentary rocks based on the evidence obtained in the course of mapping of the surrounding of Lake Balaton — *Proc. 6th Conference on Soil Mech. and Found. Eng.* 1984. pp. 21—26. 2 figs, 1 table
- CSEBÉNYI T.: lásd: RAINCSÁKNÉ KOSÁRY Zs.
- CSETÉNYI J.—BALOGH Gy.: Kályhacsempégyártás samottpótló anyagok felhasználásával — *Építőanyag, XXXVI.* 1. 1984. pp. 10—11. 3 táblázat
- CSIGÁS NÉ ANDREY Tünde: A Rudas fürdő úszómedencéjének rekonstrukciója — *Hidr. Tájékoztató* 1984. ápr. pp. 5—7. 2 ábra
- CSIKY G.: Megemlékezés ZIPSER Keresztély Andrásról, születésének 200. évfordulóján — *In memoriam A. K. Zipser, on the 200th anniversary of his birth — Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 231—234. 1 fig, eng R
- CSIKY G.: ZIPSER Keresztély András — *Természet Világa* 115. évf. 5. sz. 1984. 1 ábra
- CSIKY G.: A nagyalföldi kőolaj- és földgázkutatások története és eredménye (1918—1958) — *Die Geschichte und das Ergebnis der Erdöl- und Erdgasforschungen auf der Grossen Ungarischen Tiefebene (1918—1958) — Kapitel aus der Geschichte der ungarischen Erdölforschungen — Közlemények a magyarországi ásványi nyersanyagok történetéből II.* Miskolc, 1984. pp. 7—50. 13 Fig. ger R
- CSIKY G.: Forerunners of mining-geological mapping in Hungary in the 18th century — *Contributions to the History of Geological Mapping. Proc. of the Xth INHIGEO Symposium, 16—22 Aug. 1982. Budapest, Hungary. Ed. Dudich E. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984. pp. 399—410. 7 figs*
- CSIKY G.: The history and development of mineralogy in Hungary till 1825 — *Abstracts, vol. VIII. p. 445. 27th Internat; Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- CSIKY G.: Az Erdélyi-medence földgázának feltárása — *Development of natural gas reservoirs in the Transylvanian Basin, Hungary — BKL Kőolaj és földgáz* 17. (117.) 4. 1984. pp. 107—109. rus, ger, eng R
- CSIKY G.: Beszámoló és megemlékezések az 1979. évről — *Report and commemorations, 1979 — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—1981. (8.) 1983. pp. 7—20.*
- CSIKY G.: Beszámoló és megemlékezések az 1980. évről — *Report and commemorations, 1980 — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 21—36.*
- CSIKY G.: Luigi Ferdinando MARSIGLI, a magyar föld felfedezője (Emlékezés halálának 250. évfordulóján) — *L. F. MARSIGLI, the „Discoverer of Hungary”*

- (Commemoration on the occasion of the 250th anniversary of his death) — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 85—96. 2 figs, eng R
- CSIKY G.: A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlései — The „Wander Meetings” of Hungarian Physicians and Naturalists — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 157—173. eng R
- CSIKY G.: Emlékezés BALOGH Ernőre születésének 100. évfordulóján — Commemoration on Ernő BALOGH on the 100th anniversary of his birth — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 221—228. eng R
- CSIKY G.—DUDICH E.—PÓKA T.: Az első magyar természettudományos szakegyesület és az első magyar természettudományi kutatóintézet (a Magyarhoni Földtani Társulat és a Magyar Királyi Földtani Intézet) szerepe — Role of the first specialized scientific society and of the first scientific research institute in Hungary (Hungarian Geol. Society and Hungarian Royal Geol. Institute) — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 207—214. eng R
- CSIKY G.: TELEGDY ROTH Károly emlékülés (Zirci Földtani Napok) — Meeting to the memory of K. TELEGDY ROTH — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 275—277.
- CSIKY G.: Krónika az 1980. évről — Chronicle of the year 1980 — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 279—285.
- CSILLAG J.—FÖLDESSY J.—ZELENKA T.—BALÁZS E.: The plate tectonic setting of the Eocene volcanic belt in the Carpathian Basin — Proc. 17th Assembly of the European Seismol. Commission. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. pp. 589—599. 5 figs, 1 table
- CSOBAY Zoltánné—SZEBÉNYI L.: Pécs—Mohács regionális vízmű tervezési kérdései — Planning problems at the regional water works of Pécs and Mohács — Hidr. Közl. 64. 5. 1984. pp. 272—282. 12 figs, eng R
- CSONGRÁDI J.: Hidrotermális kőzetelváltozások és színesfém-eloszlás a gyöngyösszolymosi üstötkői higany-indikációs zónában — Hydrothermale Gesteinsveränderungen und Buntmetallverteilung in der Quecksilberindikationszone von Gyöngyösszolymos-Üstötkő — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 113—121. 5 figs, ger R
- CSONGRÁDI J.: Epi-termális Hg-Sb indikáció az Asztagkő-Üstötkő környékén — An epi- to telethermal Hg-Sb indication in the Asztagkő-Üstötkő area, N Hungary — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről 1984. pp. 119—137. eng R
- CSONKA E.: lásd: NEMES NAGY J.
- CSORDÁS I.: A dolomitkőzetek termolumineszcenciás vizsgálata — In: HEGYI I.-né PAKÓ J.—PODÁNYI T.—VITÁLIS Gy.: A dolomit bányászata és felhasználása. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1984. pp. 202—223. 20 ábra, 2 táblázat
- CSÖRGEI J.: lásd: ERKEL A.
- DANK V.: Geological bases and perspectives of hydrocarbon exploration in Hungary — Acta Geol. Hung. 26. 3—4. 1983. pp. 227—249. 8 figs
- DANK V.—HOLZHACKER K.—KONCZ I.—FISCH I.: Carbon isotopic characterization of high carbon dioxide content natural gases in Hungary — Abstracts, vol. V. p. 246. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- DANK V.—KÓKAI J.: Case history of the exploration in a mature oil and gas province: the Hungarian part of the Pannonian Basin — Abstracts, vol. VII. p. 26. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- DANK V.: Előadójelentés az MTA dísztermében — BKL Közl. és Földgáz 17. (117.) 10. 1984. pp. 317—319.
- DANK V.: lásd: BÉRCZI I.
- DANKÓ Zs.: lásd: GERBER P.
- DARIDÁNÉ TICHY M.—HORVÁTH I.—FARKAS L.—FÖLDVÁRI M.: Az andezitmagmatizmushoz kapcsolódó kőzetelváltozások a Velencei-hegység keleti részén — Rock alterations of andesitic magmatites on the eastern margin of the Velence Mts — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 271—288. 4 figs, 6 tables, eng R
- DARIDÁNÉ TICHY M.: lásd: HORVÁTH I.
- DEÁK Lászlóné: lásd: BALASHÁZY L.
- DÉNES Gy.: Dr. LÁNG Sándor (1913—1982) — In memoriam Dr. Sándor LÁNG (1913—1982) — Karszt és Barlang 1982. I. pp. 61—63. 2 ábra, eng, rus R
- DÉNES Gy.: Budapest új természeti kincse a Józsefhegyi-barlang — Élet és Tudomány XXXIX. 26. 1984. pp. 803—805. 6 ábra
- DERCOURT J.—GEYSSANT J.—LEPURIER C.—BALLA Z.—KOVÁCS S.: Environnement structural du bassin pannonique: le Massif de Bükk et le décrochement de

- Darnó (Hongrie) — 9e Réun. ann. Sc. Terre, Paris, 1983. p. 202.
- DERCSÉNYI L.: Analysis of sedimentary sequence by Markov-chain — Abstracts, vol. VIII, p. 348. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- ÉRSEI J.: Újabb eredmények a hidrogeológiában. Beszélgetés MIKE Károly tudományos főmunkatárral — Magyar Vizgazdálkodás 1984/5. p. 27.
- DETRE Cs.: Pierre TEILHARD de CHARDIN és az evolúcióelmélet (Megemlékezés születésének 100. évfordulóján) — P. TEILHARD DE CHARDIN and the theory of evolution — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 103—119. eng R
- DETRE Cs.: Morphological criteria of the uniqueness of progressive evolution — Evolution and Morphogenesis, IVth. Internat. Meeting on Evolutionary Biology. Abstracts, p. 27., Plzen, 1984. Czechoslov. Ac. of Sci.
- DETRE Cs. — SZENTE E. — LORBERER-SZENTES I.: Morfometria kaj statistika taksonomia studo pri hungarlandaj kunajoj de la Mez-Triasa Brachiopodo-specio *Coenothyris vulgaris* (Schloth.) — *A C. vulgaris* (Schloth.) Brachiopoda-faj (középső triász) magyarországi együttesei-nek morfológiai és statisztikai-rendszertani vizsgálat — *Geologia Internacia*, vol. 5. pp. 85—100. 12 figs, 1 tab. hung R
- DIANISKA L.: lásd: HOLCZER P.
- DIENES I.: Experience with comparison of different geological clocks (Experience obtained in various geographical regions with various quantitative methods for ranking and scaling stratigraphic events and for estimating sample ages) — *Acta Geol. Hung.* 26. 3—4. 1983. pp. 187—195. 8 figs
- DITTFELD H. — J. — VARGA P.: Joint measurements of two Askania gravimeters at Potsdam gravimetric observatory — Subproject 14. 3. Study of the Earth tides, Bulletin No. 5., pp. 31—53. 3 figs, 4 tables, Budapest, 1984.
- DMITRIEV, A. P. — NOVIK, G. J. — SILBERSCHMIDT, M. G.: New techniques and results of rock behaviour mechanism study at high thermodynamic parameters — *Ált. Földt. Szemle* (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 57—59. (in Russ.)
- DOBOS I.: A két Horusitzky vízföldtani tevékenysége. Horusitzky Ferenc születésének 80. évfordulójára — H. Horusitzky and F. Horusitzky in Hungarian hydrogeology — *Földt. Tudománytört. Évk.* (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 175—181. eng R
- DOBOS I.: Über den XVIII. Kongress der Internationalen Gesellschaft für Hydrothermaltechnik, 1982 (Société Internat. de Technique Hydrothermale) — Balneohistorická Konferencia 1983, Piestany, pp. 89—92.
- DOBOS I.: A new mineral water from Budapest: Apenta — *New Hungarian Exporter* (Special edition), 1984. p. 14.
- DOBOS I.: Gondolatok Bél Mátyás születésének 300. évfordulóján — *Hidr. Tájékoztató* 1984. okt. pp. 3—5. 3 ábra
- DOBOS I.: A bükkszéki *Salvus* gyógyvíz — *Kőolaj és földgáz* 15. (115.) 3. 1982. p. 87. 1 ábra
- DOBOS I.: Gyógyító ásványvizek. A budai keserűvizek — *Kőolaj és földgáz* 15. (115.) 12. 1982. pp. 381—383. 1 ábra
- DOBOS I.: Geotermikus anomálián a „Kerekdombi ásványvíz” — *BKL Kőolaj és földgáz* 17. (117.) 11. 1984.
- DOBOS I.: A budai keserűvizek — *Vízkiutás* 1982. 1. pp. 21—24. 6 ábra
- DOBOS I.: A parádi gyógyvíz — *Vízkiutás*, 1982. 2. pp. 7—11. 4 ábra, 1 tábl.
- DOBOS I.: Vitális István emlékmű avatása — *Vízkiutás* 1982. 3. pp. 17—18. 3 ábra
- DOBOS Irma: A „Kerekdombi ásványvíz” — *Vízkiutás* 1984. 1. pp. 16—19. 5 ábra
- DOBOS Irma: A II. Szlovák Balneotörténeti Konferencia — *Vízkiutás* 1984. 2. p. 13. 2 ábra
- DOBOS Irma: A szívbetegnek Mekkája Balatonfüred — *Vízkiutás* 1984. 3. pp. 18—20. 4 ábra
- DOBOSI G.: lásd: NAGY Béla
- DOBRETSOV N. L.: lásd: BALLA Z.
- DÓCZI I. — VÁNDORFI R.: Geological data base of the oil exploring company — *Acta Geol. Hung.* 26. 3—4. 1983. pp. 277—283.
- DÓCZI A. — VÁNDORFI R.: Geológiai adatbázis a Szolnoki Kőolajkutató Vállalatnál — *Eine geologische Datenbasis beim Erdölerkundungsunternehmen* — *Földt. Kut.* XXVII. 1. 1984. pp. 9—15. 3 ábra
- DÓNYI I.: High resolution transmission electron microscopical study of polytypism in stilpnomelane, 1984 — in PHILLIPS: The application of electron microscopes for research in biology, medicine and technology, 6 figs
- DÓNYI I. — BALOG Anna: Mineralogical study on Vaterite and other related minerals of thermal water origin — *Ann. Univ. Sci. Budapestin. R. Eötvös nom. Sect. Geol.* XXIV. 1984. pp. 63—71. 6 figs

- DÓDONY I.—DIMOV V.—LOVAS Gy. A.: Polytypism of Chloritoid: A new three-modification — EUREM 1984, Budapest, vol 2., pp. 1029—1030. 4 figs
- DÓDONY I.—MALEW M.: Chain periodicity fault terminations in Rhodonite — EUREM 1984, Budapest, Vol. 2., pp. 1027—1028. 4 figs
- DÓDONY I.—SOÓS M.: Crystalchemical relations in the mica-illite series — EUREM 1984, Budapest, Vol 2., pp. 1031—1032. 3 figs
- DÓDONY I.—WEISZBURG T.: The structure of a „Word” sample from Dognancea (Rumania) — Ann. Univ. Sci. Budapestin. R. Eötvös nom. Sect. Geol. XXIV. 1984. pp. 53—62. 10 figs
- DÓDONY I.: lásd: MINDSZETY A.
- DOMOKOS T.: Adatok a kardoskúti Fehértó holocén Mollusca faunájának vizsgálatához — Contribution to the investigation of the Holocene Mollusca fauna of the Fehértó near Kardoskút — Alföldi Tanulmányok VIII. 1984. Békéscsaba, pp. 59—80. 11 figs, 1 table, eng, rus R
- DORKÓ R.: Spectral measurement of natural gamma rays under model and borehole conditions — Természetes gamma sugárzás spektrális mérése modell és fúróluk viszonyok között — Izmerenie estestvennogo gamma-izluczeniya v modelnykh i skvazhinnykh usloviyakh — Geofiz. Közl. (Geophys. Transactions) 30. 1. 1984. pp. 73—82. 7 figs
- DORMÁN J.: Nehezítőanyagok szerepe a korszerű öblítőfolyadék-technológiában — Rolle der Beschwerungstoffe in der modernen Spülflüssigkeitstechnologie — Földt. Kut. XXVII. 2. 1984. pp. 49—54. 8 figs, 3 tables
- DÖVÉNYI P.: lásd: HORVÁTH F.
- DÖVÉNYI P.: lásd: VETŐ I.
- DRASKOVITS P.—HOBOT J.: A gerjesztett polarizációs módszer alkalmazása negyedkori homokos-agyagcs víztároló összetek kutatásában — Magyar Geofizika XXV. 2—3. 1984. pp. 81—90. 8 figs, eng, rus R
- DRASKOVITS P.: lásd: HOBOT J.
- DRIMUSZ L.: lásd: HEGYMEGI L.
- DROBNE K.—ŠIKIĆ L.—PAVLOVEC R.—CIMERMAN F.—DROBNE F.: Felsőeocén és alsóligocén képződmények a Pannon-medence nyugati szegélyén — Upper Eocene and basal Oligocene beds of the western margin of the Pannonian basin — Ösl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 115—120; 121—124. 1 fig
- DUDÁS J.: lásd: HOBOT J.
- DUDICH E.: A 26. Nemzetközi Geológuskongresszus (Párizs, 1980 július) 19. (Tudománytörténet) szekciója — 26th Internat. Geol. Congress (Paris 1980) Section S. 19. (History of Geology) — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 273—274.
- DUDICH E.—BÁRDOSY Gy.: Karst Bauxites, Bauxite Deposits on Carbonate Rocks — Acta Geol. Hung. 26. pp. 375—376. Budapest, 1983.
- DUDICH E.: A X. Nemzetközi INHIGEO Szimpózium (Beszámoló) — Földt. Közl. 113. 1983. p. 178.
- DUDICH E.: Kion faras Hungara Geologia Instituto — A Magyar Állami Földtani Intézet tevékenysége — Geologio Internacia Vol. 5. Budapest, 1984. pp. 7—12. hung R
- DUDICH E.: Impact of the dawn of space age on geological mapping — 10th INHIGEO Symposium. pp. 61—69. Budapest, 1984
- DUDICH E.: Ču vi konas la teron? Čapitroj el la geologiaj sciencoj — SEC — UEA Budapest, 1983. 1—150 old., 46 ábra, 17 tábl.
- DUDICH E.: From alchemy through geochemistry to cosmochemistry — Abstracts, vol. VIII. pp. 445—446. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- DUDICH E.: Ot alkhimii cherez geokhimiyu k kosmokhimiü — Proc. 27th Internat. Geol. Congress, Sectio 21., pp. 16—21. Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- DUDICH E.: Megemlékezés Taeger Henrik-ről születésének 100. évfordulójára — Commemoration on Henrik Taeger (1881—1939) — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 147—156. bibliography, eng R
- DUDICH E.—MINDSZENTY A.: Contributions to the petrology and geochemistry of the Villány (South Hungary) and Apuseni (Romania) bauxites — a comparison — An. Inst. Geol. Geofiz., LXII. 1983. Bucuresti, pp. 229—244. 2 figs, 6 tables
- DUDICH E.—MINDSZENTY A.: Ásványkőzettani-geokémiai adatok a Villányi-hegység és az Erdélyi-középhegység bauxitjainak összehasonlításához — Contribution to the comparative geochemistry, mineralogy and petrology of bauxites in the Villány Mts (SE Transdanubia, Hungary) and in the Padurea Craiului-Bihor Mts area (W Transylvania, Rumania) — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 1—18. 2 figs, 6 tables, 4 pls, eng R
- DUDICH E.: lásd: BRUKNERÉ WEIN Alice
- DUDICH E.: lásd: CSALAGOVITS I.
- DUDICH E.: lásd: CSÍKY G.
- DUDKO A.: Magmás képződmények kutatása mágneses módszerrel Nagykovácsi

- környékén — Kartirovanie magmaticheskih porod Budayskikh gor s pomoshchi magnitorazvedki — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 263—269. 6 figs, rus R
- DUDKO A.: lásd: HORVÁTH I.
- DUMA Gy.: Kristályszerkezetből álló diszperz rendszerek üvegekben és mázakban — Dispersed systems made of Crystalline grains in glasses and glazes — Építőanyag, XXXVI. 10. 1984. pp. 312—320. 1 fig. 5 tables, rus, ger, eng R
- DUNAY S.—HÉDERVÁRI P.: Földi figyelő. 1984 tavasza — Élet és Tudomány XXXIX. 26. 1984. pp. 810—812. 3 ábra
- EGERER F.: Dr. POJÁK Tibor (1920—1983) — Borsodi Gazdasági Élet XXIX. 1. 1984. pp. 37—38.
- EGERER F.: Nekotorye mineralogicheskie i petrograficheskie problemy elektroprovodimosti mezhdú zernami gornyh porod — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 71—74. 1 ábra
- EGERER F.: lásd: POJÁK T.
- ELEK I.: Adalékok a boni bauxitok radio-geokémiai vizsgálatához — Contribution aux recherches radiogéochimiques de bauxites hongroises — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 321—334. 3 figs, 1 table, fre R
- ELEK I.: A komádi alapfúrás mikromineralógiai vizsgálata — Földt. Int. Évi Jel. 1980-ról, pp. 81—92. Budapest, 1982.
- EL-FISHAWI, N. M.—MOLNÁR Béla: Variation of beach sands with seasons, beach slope and shore dynamics on the Nile Delta Coast — Acta Miner. Petr., Szeged 26. 1. 1983. pp. 5—17. 8 figs, 4 tables
- EL-FISHAWI, N. M.—MOLNÁR Béla: Distinction of the Nile Delta coastal environments by scanning electron microscopy: A statistical evaluation — Acta Miner. Petr., Szeged, 26. 2. 1984. pp. 247—259. 2 figs, 2 tables, 5 plates
- EMBEY-ISZTIN A.: Major element pattern in Hungarian basaltic rocks. An approach to determine their tectonic settings — Proc. 17th Assembly of the European Seismol. Commission. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. pp. 601—607. 4 figs
- EMBEY-ISZTIN A.: Megemlékezés SEMSEY Andorról születésének 150. és halálának 60. évfordulóján — Zum Gedächtnis an den 150. Geburtstag und die 60. Jahreswende des Todes von A. Semsey — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 385—386.
- EMBEY-ISZTIN A.: Texture types and their relative frequencies in ultramafic and mafic xenoliths from Hungarian alkali basaltic rocks — Annls. histnat. Mus. Natn. hung. 76. 1984. pp. 27—42. 5 figs, 1 table, 3 plates
- EMBEY-ISZTIN A.—NOSKE-FAZEKAS Gabriella—KURAT, Gero: Genesis of garnets in some magmatic rocks from Hungary — Abstracts, vol. IV., p. 301. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- EMBEY-ISZTIN A.—NOSKENÉ FAZEKAS G.: Adatok a Börzsönyi vulkanitok magmafejlődésének korai, bazaltos szakaszához — Data on the presence of basaltic magmatites at greater depth in the Börzsöny Mts., N Hungary — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 171—187. 6 figs, 4 tables, 4 pls, eng R
- ENYEDI L.: Kulcsfontosságú új metrószakasz — Élet és Tudomány XXXIX. 43. 1984. pp. 1352—1354. 4 ábra
- ERDÉLYI M.: Investigation of the groundwater movement using indirect methods — Internat. Conf. on Groundwater and Man, Sydney, 1983. Australia Water Resources Council conference, Series 8, Vol. 1, pp. 89—100. 6 maps, 7 figs
- ERDÉLYI M.: Geothermics and deep flow-system of the Hungarian Basin — IUGG Interdisciplinary symposia Programme and Abstracts, vol. 1. p. 493. Hamburg, 15—27. August, 1983.
- ERDÉLYI M.: Ifj. LÓCZY Lajos 1891—1980 — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 235—239. 1 fig. bibliogr.
- ERDÉLYI M.: A toxikus anyagok eltemetésének hidrológiai és hidrodinamikai vonatkozásai — Hydrogeological and hydrodynamic aspects in the permanent disposal of highly toxic wastes — Hidr. Közl. 64. 2. 1984. pp. 103—107. 5 figs, ger, eng R
- ERDÉLYI M.: Az Iraki Alföld hidrogeológiai. Az öntözésfejlesztés problémái a Tigris és az Eufrates térségében — MTESz ankét, 1983. nov. 17. pp. 97—107. 4 ábra, 1984.
- ERDÉLYI M.: Dr. BENEFY László a geológus és hidrológus — Vasi Szemle XXXVIII. 4. 1984. pp. 616—617.
- ERDÉLYI M.: Dr. BENEFY László emléktáblájának leleplezése — Hidr. Tájékoztató 1984. okt. pp. 39—40. 2 ábra
- ERDÉLYI M.: A Győri medence természeti gazdasági értékei és a tervezett vízelépcső — Földr. Ért. XXXII. 3—4. 1984. pp. 475—490. 11 ábra, eng R
- ERDÉLYI M.: Budapest víztartalékai — Water reserves of Budapest — Budapest XXII. 8. 1984. pp. 6—8. 5 figs, 1 table
- ERKEL A.—CSÖRGEI J.—HOBOT J.—NEMESI L.—VARGA G.—VERŐ L.: Geoelectrical methods in hydrocarbon exploration — Proc. of the 29th Internat. Geophys. Symposium, Varna, 1984. Sept. 5—8. pp. 620—627. 5 figs, Sofia, 1984. eng., rus. R

- ERKEL A.—CSÖRGEI J.: Szénhidrogén-kutatás geoelektromos módszerekkel — Hydrocarbon exploration by means of geoelectric methods — Poiski i razvedka nefti i gaza geoelektricheskimii metodami — Az ÉLGI 1983. Évi Jel. pp. 71—77.; 149—151.; 203—205. 6 figs
- FAICS I.: lásd: BADINSZKY P.
- FARKAS I.: lásd: CSATHÓ B.
- FARKAS J.—KABAI I.: Fejtési rézsűknél előforduló rétegesűszások — Layer slips at mining slopes — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 47—68. 12 figs, 2 tables, eng, rus R
- FARKAS L.—KÜRTHYÉ KOMLÓSI J.: Az alumínium szerkezeti vizsgálata röntgen-difrakciós és termoanalitikai módszerrel — Földt. Int. Évi Jel. 1979-ről, pp. 515—523. Budapest, 1981.
- FARKAS L.: lásd: CSÁSZÁR G.
- FARKAS L.: lásd: DARIDÁNÉ TICHY M.
- FÁY Cs.: A geotermikus energiatermelés szivattyúzási kérdései — Energiagazdálkodás XXV. 3. 1984. pp. 113—117. 4 ábra
- FAZEKAS S.: lásd: NEMES NAGY J.
- FEJÉR L.: Az emberi tényező szerepe a kőszénbányászati földtani munkában — The role of the human factor in the geological work of the coal mining — BKL Bányászat 117. 12. 1984. pp. 811—813. rus, ger, eng, fre R
- FEJES I.: lásd: HOBOT J.
- FEKE S.: Közvetítőréteges vízszintsúlyozási módszer és üzemvitelének grafikus programozása — Intermediate-layer dewatering and graphical programming of its operation — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 157—174. 4 ábra, eng, rus R
- FEKETE L.-né: A veszprémi dolomitmurva alkalmazása szerkezeti betonok készítéséhez — Építőanyag, XXXVI. 6. 1984. pp. 188—189. 2 tábl.
- FÉLSZERFALVI J.: lásd: BORSY Z.
- FISCH I.: lásd: DANK V.
- FISCH I.: lásd: SZOLNOKI J.
- FODOR Tamásné—SCHEUER Gy.: A tihanyi forrásüledékek paleohidrologiai viszonyainak rekonstrukciója — Rekonstruktion der paläohydrologischen Verhältnisse in den Quellsedimenten der Halbinsel Tihany — Hidr. Köz. 64. 2. 1984. pp. 80—90. 13 figs, 2 tabs, ger R
- FODOR Tamásné—SCHEUER Gy.—SCHWEITZER F.: A Gerecse hegység északi területének felszínmozgásai — Surface movements of the Gerecse mountains northern part — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 107—125. 4 figs, eng, rus R
- FÖLDESSY J.: Számok és tendenciák a világ kőszénvagyonáról, — bányászatáról és kereskedelméről — Figures and trends of the world coal reserves, mining and trade — Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 95—98. 1 table
- FÖLDESSY J.: lásd: CSILLAG J.
- FÖLDVÁRI M.—BALOGH Kadosa: K/Ar kormeghatározások módszertani elemzése magyarországi glaukonitos üledékeken — Methodological analysis of K/Ar dating on sedimentary glauconites from Hungary — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 479—489. 2 figs, 1 table, eng R
- FÖLDVÁRI M.—KOCsÁRDY É.: A kaolinit kristályos állapotának infravörös-spektrometriás meghatározását befolyásoló tényezők — Factors influencing the IR spectrometric determination of the crystallinity state of kaolinite — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 417—422. 2 figs, eng R
- FÖLDVÁRI M.: lásd: DARIDÁNÉ TICHY M.
- FÖLDVÁRI-VOGL M.: Theory and practice of regional geochemical exploration — Akadémiai Kiadó, Budapest 1978.
- FÖRDÖSNÉ BOZÓ Magdolna: lásd: BOHN P.
- FÖZY I.—LANTAI Cs.—SOÓS M.: Geológiai séta Sümegprága környékén — Geological excursion in the vicinity of Sümegprága — Föld és Ég XIX. 6. 1984. pp. 176—179. 7 ábra
- FRANCO G. L.—NAGY E.—RADÓCZ Gy.: Desarrolló de las facies coralinas desde el Oligoceno hasta el Reciente en Cuba — Contribucion a la geología de Cuba oriental, pp. 217—238. 8 tables, 1 map, eng R, La Habana, 1983. La Habana-Cuba Editorial Científica-Técnica
- FRANCO G. L.—RADÓCZ Gy.: Acerca de los sedimentos marinos recientes — Contribucion a la geologica de Cuba oriental, pp. 163—168. 1. fig, eng R La Habana-Cuba, Ed. Científ.-Tecn. 1983.
- FRANK, S.—STILLER, H.: O dinamike i energetike v jadre Zemli — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. p. 29.
- FUCHS P.: lásd: SZABÓ Imre
- FÜGEDI P. U.—KUTI L.: Kísérleti mikroelem-vizsgálatok a Mórahalom környéki talajokon — Földt. Int. Évi Jel. 1980-ról, pp. 93—102. Bp. 1982.
- FÜKÖH L.: LEGÁNYI Ferenc tudományos öröksége — The scientific heritage of F. LEGÁNYI — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 131—145. 7 figs, eng R
- FÜKÖH L.—KROLOPP E.: A Csúnya-völgy I. sz. sziklaüreg mollusca-faunája —

- Mollusc fauna of the Csúnya-völgy I. rock shelter — *Malakológiai Tájékoztató* 4. 1984, Budapest, pp. 54–58. 1 table, eng R
- FÜLÖP J.—CSÁSZÁR G.—HAAS J.: On the present state of stratigraphic research in Hungary — *Acta Geol. Hung.* 26. 3–4. 1983. pp. 171–186.
- FÜLÖP J.—CSÁSZÁR G.: Natural lithologic units and lithostratigraphy — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. I. pp. 45–46. *Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- FÜLÖP M.: lásd: CSABA J.
- GÁDOROS M.: A víz útja. A jósvafői Vass Imre-barlang — in: KORDOS L.: Magyarország barlangjai. Gondolat kiadó, Budapest, 1984., pp. 61–66. 121–124.
- GAJDOS I.—PAP S.—SOMFAI A.—VÖLGYI L.: Az alföldi pannóniai (s. l.) képződmények litosztratiográfiai egységei — A Magyar Áll. Földtani Intézet alkalmi kiadványa Bp., 1983. pp. 1–70. 28 ábra
- GAJDOS I.—PAP S.—SZENTGYÖRGYI K.: Exploration methodological results of the comprehensive hydrocarbon-geological interpretation of the North-Békés region — *Acta Geol. Hung.* 26. 3–4. 1983. pp. 251–275. 11 figs, 1 table
- GAJDOS I.: lásd: BÉRCZI I.
- GÁL-SOLYOS Kamilla: lásd: KUBOVICS I.
- GALÁZ A.: Ammonites and stratigraphy of the Bathonian at Ófalu, eastern Mecsek Mountains (S. Hungary) — *Ann. Univ. Sci. Budapestin, R. Eötvös, Sect. geol.* t. XXIV. 1982. pp. 167–187. 4 plates, Budapest, 1984.
- GALÁZ A.: Tectonically-controlled sediment types in the Jurassic of the Transdanubian Central Range, Hungary — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. II. p. 58., *Izd. Nauka, Moscow, 1984*
- GALÁZ A.: lásd: MINDSZENTY A.
- GALÁZ A.: lásd: VÖRÖS A.
- GÁLOS M.: Critique des essais petrophysiques et de la qualification des granulats en Hongrie, proposition de modification — *Bull. Internat. Assoc. Engineering Geol. (IAEG)* No 30. Paris 1984. pp. 51–54. 2 figs, 5 tables, eng R
- GÁLOS M.—KAUSAY T.—KERTÉSZ P.—MÁREK I.: Zútottkövek mikro-Deval aprózódási vizsgálata — *Micro-Deval comminution testing of crushed rocks — Épitőanyag, XXXVI.* 9. 1984. pp. 278–288. 4 figs, 15 tables, rus, ger, eng R
- GÁLOS M.—KERTÉSZ P.: Thermodynamische Grundlagen der Felsmechanik in der Bestimmung der Stoffkonstanten — A kőzetmechanika termodinamikai alapjai az anyagjellemzők meghatározásában — *Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review)* 19. 1983. pp. 107–109. (magyarul és németül)
- GARAGUNIS C.—KARAGUNIS M.—STEGENA L.—DRASKOVITS Zs.: Map of geothermic, hydrothermic and balneotherapeutic areas of Greece — *Geographia Medica, Internat. Journ. of Geography of Health* 14. 1984. pp. 230–234.
- GÉCZY B.: Európa jura ammonitesz provinciái — *Jurassic ammonite provinces of Europe — Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 257–262. eng R
- GÉCZY B.: Jurassic Ammonite provinces of Europe — *Acta Geol. Hung.* 27. 1–2. 1984. pp. 67–73.
- GÉCZY B.: Az evolúciós szemlélet változásai és a rétegtani gyakorlat — *Természettudomány, világnézet, kultúra. ELTE TTK Filoz. Tanszék kiadványa, Budapest, 1984.* pp. 95–97.
- GÉCZY B.: Óslénytani — *Tankönyvkiadó, Budapest, 1984.* pp. 1–474. 239 ábra, 20 tábla
- GÉCZY B.: SCHLATTER R.: Über Prothioceras und Tmaegophioceras Spath (Ammonoides) aus dem Sinemurium Ungarns — *Paläont. Z.* 58. 1–2. 1984. pp. 89–98. 4 figs
- GÉCZY B.: Villány, Templom quarry — *Excursion 104 Guidebook, Internat. Geol. Congress XXVII. Sess. Hungary, pp. 30–33. 1984.*
- GÉCZY B.: The Jurassic ammonites of Villány — *Ann. Univ. Sci. Budapestin. R. Eötvös, Sect. geol. tom. XXIV.* 1982. pp. 189–198. Budapest, 1984.
- GÉCZY B.: Provincialism of Jurassic ammonites. Examples from Hungarian faunas — *Abstr. Internat. Symp. Jurassic. Strat. Erlangen, 1984.* p. 25.
- GÉCZY B.: A Burgess-pala különös állatvilága — *Természet Világa* 115. 10. 1984. pp. 457–461., 10 figs
- GÉCZY B.: lásd: CSÁSZÁR G.
- GÉCZY B.: lásd: HAAS J.
- GEIGER J.: Reconstruction of sedimentary evolution of sandstones by statistical methods — *Abstracts, vol. VII.* pp. 40–41. 27th Internat. Geol. Congress., *Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- GEIGER J.—SZEDERKÉNYI T.: An attempt for distinction of amphibolites based on statistical analysis of their bulk composition — *Acta Miner. Petr. Univ. Szeged XXVI.* 2. 1984. pp. 155–170.
- GEIGER J.: lásd: BÉRCZI I.
- GELLAI M.—KNAUER J.—TÓTH K.: Mikro-fatsíj podstílayushchikh i pokryvayushchikh porod mestorozhdeniy boksitov v gorakh Bakony (Vengriya) — *Abstracts, vol. II.* pp. 59–60. 27th Internat. Geol. Congress, *Izd. Nauka, Moscow, 1984.*

- GERBER P.—SOÓKY I.: Geologicheskaya struktura i geokhimiya burougolnogo basseyna „Gerecse-Yug” — Abstracts, vol. VII. p. 167. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- GERBER P.—HARSÁNYI A.—DANKÓ Zs.: Az első vízbetörés az épülő Mányi bányüzemben és annak elzárása — The first water inrush event in the coal mine under development at Mány and the connected water exclusion operation — BKL Bányászat 117. 12. 1984. pp. 835—842. 7 figs, rus, ger, eng, fre R
- GERBER P.: lásd: LEFLER J.
- GEREI László—REMÉNYI Miklósné—ZENTAY Tibor: A Duna—Tisza köze déli része homoktalajai tápanyaghordozó ásványainak vizsgálata a homokterületek hasznosítása, meliorálhatósága szempontjából — Földr. Ért. XXXII. 3—4. 1983. pp. 509—510. 1 ábra
- GEREI L.: lásd: PÉCSI M.
- GERSTENECKER C.: lásd: VARGA P.
- GESZLERNÉ SZENTPÁLI Á.: A Dunántúli Középhegység karsztvíztárolójának hőmérségle — Heat balance of the karstic water reservoir of the Transdanubian Central Range — BKL Bányászat 117. 2. 1984. pp. 85—88. 1 fig. 3 tables, rus, ger, eng, fre R
- GEYSSANT J.: lásd: BERGERAT F.
- GEYSSANT J.: lásd: DERCOURT J.
- GHEITH A.: A dévanyáji fúrásban feltárt üledékek eredete geokémiai és ásványtani vizsgálatok alapján — Földt. Int. Évi Jel. 1979-ről, pp. 169—179. Budapest, 1981.
- GIDAI L.: A Héreg-tarjani medence eocén képződményei — Les formations éocènes de Bassin de Héreg-Tarján — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 297—307. 9 figs, fre R
- GIDAI L.: A pusztamaróti szerkezeti süllyedék eocén kőzse — Eocene of the Pusztamarót depression — Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 13—17. 4 figs
- GIDAI L.: A Bokod-Császárs-Márkushegy közötti terület eocén korú kőzsen-clófordulásának elemzése — An analysis of the eocene coal deposit in the area Bokod-Császárs-Márkushegy — BKL Bányászat 117. 9. 1984. pp. 597—603. 8 figs, 1 table, rus, ger, eng, fre R
- GIDAI L.: lásd: HAAS J.
- GÓCZÁN F.: lásd: HAAS J.
- GÓCZÁN F.: lásd: CSÁSZÁR G.
- GRASSELLY Gy.: Ásványtani, közzetani és geokémiai helyzetkép 1973—1976 — M. Tud. Akadémia X. Öszt. Közl. II. 1978. pp. 63—84.
- GRASSELLY Gy.: A geokémia alapjai. Egyetemi jegyzet, Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem. 288. p. Tankönyvkiadó, Budapest, 1982.
- GRASSELLY Gy.: lásd: HETÉNYI M.
- GRASSELLY Gy.: lásd: VARENTSOV, I. M.
- GRECULA, P.—KARAMATA, S.—SZEDERKÉNYI T.—VARGA I.—VOZÁR J.: Correlation of Pre-Mesozoic units along the geotraverse Dubrovnik—Novi Sad-Bükk Mts.—High Tatra Mts. — Ann. Inst. Geol. Geofiz. LXI. pp. 31—36. Bucharest, 1983.
- GROMA G. (szerk.): Az anyagtudomány korszerű eszközei és alkalmazási lehetőségei. ALUTERV-FKI, Budapest, 1980
- GRÓNAY M.: lásd: BALLA K.
- GRÓNAY Istvánné: lásd: BÉRCZI I.
- GROTEN E.: lásd: VARGA P.
- GYARMATI P.: lásd: BALOGH Kadosa
- GYARMATI P.: lásd: SZÉKY-FUX V.
- GYENIS Gy.: A piltdowni lelet — Természet Világa 115. 1. 1984. pp. 33—34. 1 ábra
- GYÖRGY L.: Gaia — Élet és Tudomány XXXIX. 32. 1984. pp. 998—999. 1 ábra
- GYURASICS T.—KASZÁS M.—SZOMBATFALVI Z.—ZONG L.: Hazai gyártmányú mátrixprocesszor illesztése R-35 számítógéphez — Számítástechnika 1984. 1. sz
- GYURICZA Gy.: A harmadik világ országainak ásványi nyersanyagvagyona és bányászata. I. k.: Amerika, Afrika, II. k. Ázsia, Óceánia. 1—283, 284—511 p. 47 + 37 ábra, 100 + 84 tábl. Budapest, 1984.
- GYURKÓ P.—KARDEVÁN P.—REZESSY G.—SZABADVÁRY L.: Multifrekvenciás elektromágneses szondázás (MFS) — Multifrequency electromagnetic sounding (MFS) — Mnohochastotnoe elektromagnitnoe zondirovanie (MFS) — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 123—128; 174—176; 234—237; 5 figs
- HAAS J.: Nemzetközi Paleooceanográfiai Konferencia Zürichben (1983. VI. 18—22.) — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 246—247.
- HAAS J.: Mezozoós képződményeink néhány faciesértelmezési kérdése a tengerkutatók tükrében — Some questions of facies interpretation of the Hungarian mesozoic formations on the light of new oceanographic data — Alt. Földt. Szemle (General Geol. Review) 20. 1983. pp. 29—54. 6 ábra, eng R
- HAAS J.: Sedimentological analysis and environmental interpretation of a Senonian rudist limestone formation (Abstract) — Intern. Ass. Sedimentologists, Ist European Regional Meeting, Bochum, 1980. pp. 199—202.
- HAAS J.: Paleogeographic and geochronologic circumstances of bauxite genera-

- tion in Hungary — Acta Geol. Hung. 27. 1—2. 1984. pp. 23—40. 8 figs
- HAAS J.: Paleogeographic, earth historic circumstances of the bauxite formation in Hungary — Abstracts, vol. VI. pp. 129—130. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- HAAS J.—CSÁSZÁR G.—BILIK I.—GÉCZY B.—GÓCZÁN F.—HETÉNYI R.—KASSAI M.—KONDA J.—KOVÁCS S.—MISZLIVÉCZ E.—NAGY E.—NAGY I.—ORAVECZ-SCHEFFER A.—PÓLAI Gy.—RÁLISCH L.—SZABÓ I.—SZABÓ Z.: Excursion 104 Mesozoic Formations in Hungary — Internat. Geol. Congress XXVII. th. Session Moscow, USSR 1984. Guidebook 43 tables
- HAAS J.—JOCHA-EDELENYI E.—PARTÉNYI Z.—CSÁSZÁR G.: Coal marsh conditions in the Transdanubian Upper Cretaceous — Abstracts, vol. VII. p. 169. 27th Internat. Geol. Congress. Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- HAAS J.—JOCHÁNÉ EDELENYI E.—GIDAI L.—KAISER M.—KREZTOI M.—ORAVECZ J.: Sümeg és környékének földtani felépítése — Geol. Hung. Ser. Geol. Tom 20. 1984. pp. 1—353. 94 ábra, LVII tábl.
- HAAS J.: lásd: ÁDÁM O.
- HAAS J.: lásd: BREZSNYÁNSZKY K.
- HAAS J.: lásd: CSÁSZÁR G.
- HAAS J.: lásd: FÜLÖP J.
- HABLY Lilla: A Tardi Agyag Formáció flórája és éghajlati változások az eocén-oligocén határon — The flora of the Tard Clay and climatic changes around the turn of the Eocene/Oligocene — Ősl. Viták (Discussions palaeont.) 31. 1984. pp. 109—110., eng R
- HABLY L.: Az oligocén flórakutatás újabb eredményei — Recent results of Oligocene floristic studies — Botan. Közlem. 70. 1—2. 1983. pp. 5—11. 2 figs
- HABLY Lilla: Ipolytarnóc ősi növényvilága — Természet Világa 115. 3. 1984. pp. 133—135. 13 kép
- HAHN Gy.: Magyarország tőzeg- és láp-földvagyona — The peat and peaty earth resources of Hungary — Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 85—94. 2 figs, 3 tables
- HAJDÚ D.: lásd: BÉRCZI MÁK A.
- HALASI L.: lásd: BOHN P.
- HÁMOR G.: Paleogeographic reconstruction of Neogene plate movements in the Paratethyan realm — Acta Geol. Hung. 27. 1—2. 1984. pp. 5—21., 6 figs, table I.
- HÁMOR G.: Paleogeographic reconstruction of Neogene plate movements in the Paratethyan realm — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. I. p. 62. Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- HARGITAI L.—VITÁLIS Gy.: Die landwirtschaftliche Nutzung des Dolomits — TÍZ (Tonindustrie Zeitung) — Fachberichte 108. 1984. pp. 173—175.; 1 Fig, 1 Tab., eng R Coburg (NSZK) 1984. Sprechsaal Verlag
- HARMAT P.: Száz éves a megújult „Nagy András János” kút — Magyar Vizgazdálkodás 1984/7. pp. 22—23. 3 ábra
- HARSÁNYI A.: lásd: GERBER P.
- HAVAS L.: A perkupai szerpentinit eredete és helyzete — Ursprung und Lage des Serpentinites von Perkupa (N-Ungarn) — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 109—112. 2 tables
- HAVAS P.—SZABLYÁR P.: Új eszközök a barlangterképezésben — New tools for cave-mapping — Karszt és Barlang 1982. II. pp. 107—108. 4 ábra
- HÉDERVÁRI P.: Törökországi földrendések — Természet Világa 115. 1. 1984. p. 31., 1 ábra
- HÉDERVÁRI P.: Az El Chichon kitörésének hatása — Természet Világa 115. 2. 1984. p. 78.
- HÉDERVÁRI P.: Különleges vulkánkitörések — Természet Világa 115. 4. pp. 170—171.
- HÉDERVÁRI P.: Katasztrófa fenyegeti Mammoth Lakes környékét? — Természet Világa 115. 7. 1984. pp. 329—330. 4 ábra
- HÉDERVÁRI P.: A földrendéssfények káros hatása — Természet Világa 115. 10. 1984. pp. 464—465.
- HÉDERVÁRI P.: Újabb földrendés Közép-Ázsiában — Élet és Tudomány XXXIX., 15. 1984. pp. 456—457. 3 ábra
- HÉDERVÁRI P.: Ha megrendül a föld... — Budapest XXII. évf. 6. sz. 1984. VI. pp. 4—5. 2 figs
- HÉDERVÁRI P.—NOSZTICZIUS Z.: The importance of the observation of earthquake lights as precursory phenomena of impending earthquakes — Proc. of the 17th Assembly of the European Seismol. Commission, Akadémiai Kiadó, Budapest 1983. pp. 35—39.
- HÉDERVÁRI P.: lásd: ALMÁR I.
- HÉDERVÁRI P.: lásd: DUNAY S.
- HEGEDŰS Gy.—HORVÁTH Gy.: Folytatódott a Baradla-Alsó-barlang feltárása — Further exploration of the Lower-Short Baradla Cave — Karszt és Barlang 1982. II. p. 120.
- HEGEDŰSNÉ KONCZ M.: lásd: BÁRDOSY Gy.
- HEGEDŰSNÉ KONCZ M.: lásd: SZANTNER F.
- HEGYI I.—NÉ PAKÓ J.—PODÁNYI T.—VITÁLIS Gy.: A dolomit bányászata és felhasználása. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1984. pp. 1—312. 152 ábra, 32 táblázat

- HEGYINÉ PAKÓ J. — VITÁLIS Gy. — WOJNÁROVITSNÉ HRAPKA I.: Magyarországi triász dolomitok pásztázó elektronmikroszkópi vizsgálata — Scanning electron microscope testing of Hungarian dolomites — Építőanyag, XXXVI. 11. 1984. pp. 339—342. 18 figs, rus, ger R
- HEGYMEGI L. — DRIMUSZ L.: An Intelligent Digital Magnetic Recording System (DIMARS) — Geophysical Surveys, 6. 1984. pp. 317—321. 2 figs, D. Reidel Publishing Co. Dordrecht (Hollandia), Boston (USA)
- HEGYMEGI L. — KÖRMENDI A. — LOMNICZI T. — SZABÓ Z.: A földmágneses tér vizsgálata — Investigation of the geomagnetic field — Issledovanie geomagnitnogo polya — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 101—102.; 221—222.; 165—166.
- HERMESZ M.: A Nógrádi Szénbányák földtani kutatási és termelési lehetőségei — Potentialities in the geological exploration and coal production of the Nógrád Coal Mines — BKL Bányászat 117. 10. 1984. pp. 652—654. 2 figs, rus, ger, eng, fre R
- HERTELENDI E.: lásd: BALOGH Kadosa
- HETÉNYI M. — GRASSELLY Gy. — PÁPAY L.: Type and evolution state of Hungarian oil shale kerogens — Abstracts, vol. VII. p. 54. 27th Internat. Geol. Congress., Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- HETÉNYI R.: lásd: CSÁSZÁR G.
- HETÉNYI R.: lásd: HAAS J.
- HETESI L.: lásd: BISZTRICSÁNY E.
- HEYDEMANN, A.: lásd: KOCSÁRDY Éva
- HIR J.: Ásatás a répáshutai Pungor-lyukban — Excavations in the „Pungor-gap” of Répáshuta — Föld és Ég XIX. 10. pp. 311—313. 8 ábra
- HOBOT J.: lásd: DRASKOVITS P.
- HOBOT J.: lásd: ERKEL A.
- HOBOT J. — NEMESI L. — DUDÁS J. — DRASKOVITS P. — FEJES I.: A Kisalföld regionális komplex kutatása — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 27—31. 6 figs, eng, rus R
- HOFFMANN L.: Ritkaföldfémek egymás közötti zavaró hatásának tanulmányozása elektrotermikus atomabszorpció módszerrel — XXVII. Magyar Színképelemző Vándorgyűlés kiadványa 1984. jún. 4—7. Szombathely, p. 109.
- HOFFMANN L. — FÓRIZS K. — ANDÓ J.: Talajok humusz (összes szervesanyag) tartalmának meghatározása reflexiós módszerrel a közeli infravörös tartományban — XXVII. Magyar Színképelemző Vándorgyűlés kiadványa 1984. jún. 4—7. Szombathely, p. 113.
- HOLCZER P. — SZÉPHELYI E. — DIANISKA L. — CSERCSEK F.: ESS-01-24 műszerrel készített szeizmikus felvételek beadása R-35 típusú számítógéphez — Input of the ESS-01-24 field records to the RYAD-35 Computer — Vvod seismicheskikh dannykh, poluchennykh ot apparatury ISN-01-24, EVM típusú ES-1035 — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 61—62.; 142—143.; 194—196.; 1 fig
- HOLCZHACKER K.: lásd: DANK V.
- HOLLÓSI I.: Tétéles jog és jogi népszokás a régi magyar bányajogban — Földt. Kut. XXVII. 1. 1984. p. 86. és p. 80.
- HORN J. — KÁLI Z. (szerk): A földtani kutatások gazdaságtanának terminológiai kézikönyve. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1983.
- HORUSITZKY F.: lásd: DOBOS I
- HORUSITZKY H.: lásd: DOBOS I
- HORVÁTH Árpád: Víz a budai Várban — Magyar Vizgazdálkodás 1984/2. pp. 26—27., 2 ábra
- HORVÁTH F.: Neotectonic model of the central Alpine-Mediterranean region — Abstracts, vol. IV. p. 99., 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- HORVÁTH F. — JOSEPOVITS Gy. — SZONGOTH G.: Digitális műszerfejlesztés — Digital apparatus design — Razrabotka tsifrovyykh karotazhnykh ustanovok — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 96—97.; 160—161.; 215—217.; 1 fig
- HORVÁTH F. — SZALAY Á. — DÖVÉNYI P. — STEGENA L. — LACZÓ I. — VARGA E. — HORVÁTH Z.: Interpretation of Hungarian vitrinite reflectance data from the Pannonian Basin (Abstract) — Evolution of extensional basins within regions of compression, with emphasis on the Intra-Carpathians. Workshop/Discussion Meeting, Veszprém, 1982. pp. 70—71.
- HORVÁTH F.: lásd: RUMPLER J.
- HORVÁTH F.: lásd: STEGENA L.
- HORVÁTH F.: lásd: VÖRÖS A.
- HORVÁTH Gy.: lásd: HEGEDŰS Gy.
- HORVÁTH H. — RENNER J. — SIKLÓS A.: Minőségorientált termelésirányítás az MTA 1527—2000 típusú Ipari Gyorselemző Automatával — XXI. Ipari elektronikus mérés és szabályozás szimpózium, pp. 19—29. 1 fig., Budapest, 1984.
- HORVÁTH I. — ÓDOR L.: Alkaline ultrabasic rocks and associated silicocarbonates in the NE part of the Transdanubian Mts (Hungary) — Mineralia slovacca 16 (1) 1984. pp. 115—119. 3 figs Csehszlovákia. Alfa eng, rus R
- HORVÁTH I. — ÓDOR L. — DUDKÓ A. — DARIDÁNÉ TICHY M. — BHARI D.: A Mecsek — Villányi-hegység és környéke széndioxid-geológiai értékelése — Földt. Int. Évi Jel. 1980-ról, pp. 229—242. Budapest, 1982.

- HORVÁTH I.—PÉTER Z.: Geokhímicheskoe issledovanie boksitov mestorozhdeniya Itharkút — Abstracts, vol. V. p. 294. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- HORVÁTH I.—lásd: DARIDÁNÉ TICHY M.
- HORVÁTH I.: lásd: ÓDOR L.
- HORVÁTH J.—ZÓLYOMI L.: Vízbázisok elhelyezési lehetőségeinek vizsgálata a Maros hordalékkúp területén — Investigation of the deployment of water bases in the area of the talus of the Maros river — Hidr. Közl. 64. 5. 1984. pp. 265—271. 4 figs, eng R
- HORVÁTH-KOLLÁNYI K.: The possibility of a biostratigraphic correlation between the Lutetian of the Paris Basin and of Mollusc and Nummulite bearing clayey sand of Dudar (Central Hungary) on the basis of benthic Microforaminifera — Benthos '83, second Internat. Symposium on Benthic Foraminifera (Pau, 1983.) pp. 307—308. 1 tábl. Pau et Bordeaux, 1984. Elf Aquitaine, ESSO REP, Total CFP
- HORVÁTH Mária: Az eocén/oligocén határól plankton Foraminifera alapján Magyarországon — Eocene/oligocene boundary and the terminal Eocene events on the basis of planktonic Foraminifera — Ősl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 33—35., eng R
- HORVÁTH Mária: lásd: BÁLDI T.
- HORVÁTH T.—TARDY J.: Beszámoló az UIS VII. nemzetközi speleoterápiai szimpóziumról — VIIIth International Symposium of the UIS on speleotherapeutics — Karszt és Barlang 1982. II. pp. 123—126. 1 fig, eng, rus R
- HORVÁTH Z. A.: lásd: SÁJGÓ Cs.
- HORVÁTH Zoltán: lásd: VARGA E.
- HORVÁTH Zsolt: A kommunális hulladéklerakóhelyek felszínalatti környezet-szennyezésének értékelése — Valuation of subsurface pollution from landfill sites — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 32. 1984. pp. 67—86 7 figs, 4 tables, eng, rus R
- HORVÁTH Zsolt: Otsenka zagrazneniya podzemnoy sredy vokrug otvalov bytovykh otkhodov — Abstracts, vol. VIII. p. 29. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- HOTYÁ J.: Huminanyagok a délföldi ivóvizekben — Humín substance in the drinking water supplied to South-Plains communities — Hidr. Közl. 64. 1. 1984. pp. 50—52. 3 figs, eng, rus R
- HÖNIG W.: lásd: VARGA P.
- HUNTER R. E.—CLIFTON H. E.—HALL N. T.—CSÁSZÁR G.—RICHMOND B. M. 1984. Pliocene and Pleistocene coastal and shelf deposits of the Merced Formation and associated beds, northwestern San Francisco Peninsula, California — SEPM Field Trip Guidebook 1984. Midyear Meeting No. 3. pp. 1—29.; 52 ábra, 67 irod. hivatk. TuIns (USA)
- IKRÉNYI K.—BARTHA A.: Effects of cooling of a nitrous oxide — acetylene burner in atomic absorption spectrometry — Anal. Chim. Acta 142. pp. 339—343. Amsterdam, 1982.
- IVÁN Z.—PAPP I.—SZÁNTÓ I.: Halmaztelepekbe a vízbeáramlás és a földtani készlet meghatározása a termelési múlt alapján — Determination of water encroachment into mass-type reservoirs and of the geological reserves on the basis of production history — BKL Kőolaj és földgáz 17. (117.) 9. 1984. pp. 275—263. 4 figs, 2 tables, rus, ger, eng R
- JAKAB G.—BALÁZS É.—SZŐÖR Gy.: Unionidae héjak termoeanalitikai vizsgálata kemotaxonomiai kiértékeléssel (Bivalvia) — Soosiana 12. 1984. pp. 43—48. 10 ábra, 2 tábl., eng R
- JAKUCS L.: Barlangjaink születése és halála — in: KORDOS L.: Magyarország barlangjai. Gondolat kiadó, Budapest, 1984. pp. 27—38.
- JAKUCS L.: Az aggteleki Baradla-Domica barlangrendszer — in: KORDOS L.: Magyarország barlangjai. Gondolat kiadó, Budapest, 1984. pp. 88—109.
- JAKUCS L.: Béke barlang — in: KORDOS L.: Magyarország barlangjai. Gondolat kiadó, Budapest, 1984., pp. 109—118.
- JAKUCS L.: Válasza (MAUCHA L. megjegyzéseire) — Természet Világa 115. 12. 1984. p. 569.
- JÁMBOR Á.: lásd: BALOGH Kadosa
- JÁMBOR Á.: Adolf PAPP 1914—1983 — Földt. Közl. 114. 1984. p. 242.
- JÁNOSSY D.: Beiträge zur Nahrung des Sakerfalken (Falco cherrug) — Adatok a kerecsensólyom (Falco cherrug) táplálkozásához — Pusztá, 1/10. 1983. pp. 5—10. Budapest
- JÁNOSSY D.: Die mittelpleistozäne Vogel fauna von Prezelice bei Prag (CSSR) — Schriftenr. geol. Wiss. Berlin, 19/20. 1983. pp. 247—267. 2 Taf.
- JÁNOSSY D.: Lemming-remain from the Older Pleistocene of Southern Hungary (Villány, Somssich-hegy 2) — Fragm. Min. et Palaeont. 11. 1984. pp. 55—60. 2 figs, Budapest
- JÁNOSSY D.: Die Jungmittelpleistozäne Vogelfauna von Hunas (Hartmannsdorff) — in: Quartärbibliothek 4. 1983. Höhlenruine von Hunas, Erlangen. pp. 265—288. 2 Fig.

- JÁNOSSY D.: Humeri of Central European smaller Passeriformes — *Fragm. Min. et Palaeont.* 11. 1984. pp. 85—112. 11 pls
- JÁNOSSY D.—KORDOS L.—KROLOPP E.: A Fügő-kői-barlang (Mátraszőlős) felsőpleisztocén és holocén faunája — *Upper-Pleistocene and Holocene fauna from the cave of Fügő-Kő (Mátraszőlős)* — *Fol. Hist. nat. Mus. Matr.* 8. 1982—83. Gyöngyös, 1984. pp. 47—61. 5 figs
- JÁNOSSY D.: Száz éve született KORMOS Tivadar — Tivadar Kormos was born 100 years ago — *Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology)* 1980—81. (9.) 1983. pp. 127—130. eng R
- JASKÓ S.: A harmadidőszaki letarolódás hatása a kőszén- és bauxitlepekre a Dunántúli-középhegység délkeleti peremén — The effect of Tertiary denudation upon the coal and bauxite deposits on the southeast margin of the Transdanubian Central Range — *Földt. Kut.* XXVII. 3. 1984. pp. 7—11. 2 figs
- JASKÓ S.: Neogén hegységmozgás és letarolódás a Dunántúli-Középhegység délkeleti peremén — *Földt. Int. Évi Jelent. az 1982. évről*, 1984. pp. 184—201.
- JASKÓ S.: Dr. Szentess Ferenc emlékezete — *Földt. Int. Évi Jelent. az 1982. évről*, 1984. pp. 23—30.
- JENEYNE JAMBRİK Rozália: A Délkelet-Tiszántúl geotermikus viszonyai — The geothermal regime of the SE Tiszántúl (area east of the River Tisza) — *Földt. Kut.* XXVII. 1. 1984. pp. 17—21. 9 ábra
- JENEYNE JAMBRİK Rozália: A pleisztocén víztartók vízének minősége a DK-Tiszántúlon — The water quality of Pleistocene aquifers in SE Transisza Region — *Hidr. Közl.* 64. 5. 1984. pp. 311—314. 7 figs, ger R
- JOCHA-EDELÉNYI E.: lásd: HAAS J.
- JOCHÁNE EDELÉNYI E.: lásd: HAAS J.
- JOÓ T.—SROGICZA Iné: Távértékelési módszerek gyakorlati alkalmazása a Máza-dél kutatási területen — The application of photogrammetric exploration methods in the area Máza-South — *BKL Bányászat* 117. 8. 1984. pp. 539—544. 5 figs, rus, ger, eng, fre R
- JOSEPOVITS Gy.: lásd: HORVÁTH F.
- JUHÁSZ A.: Borshodskoye upravlenie ugolnykh shakht, VNR — *Abstracts, vol. III.* p. 471. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- JUHÁSZ A.: A kék bolygó. Népszava kiadó, Budapest, 1984. 1—117 p., 52 figs, 16 old. színes mell.
- JUHÁSZ A.: Tágulási hasadékok az óceánfenéken — *Természet Világa* 115. 1. 1984. p. 28.
- JUHÁSZ Á.: Kozmikus örökségünk — *Természet Világa* 115. 4. p. 180. 1 ábra
- JUHÁSZ Á.: Hőáramlások a földköpenyben — *Természet Világa* 115. 7. 1984. pp. 314—316. 3 ábra
- JUHÁSZ Á.: A sóskúti mézskőbánya. Pillanattfelvétel a késői miocén korról — *Der Kalkstein von Sós-kút — Föld és Ég* XIX. 3. 1984. pp. 92—93. 5 ábra
- JUHÁSZ Á.: Körkép az ásványi nyersanyagokról — *Überblick über Mineralrohstoffe — Föld és Ég* XIX. 5. 1984. pp. 139—141. 4 ábra
- JUHÁSZ Á.: „Séták” a Csendes-óceán aljzatán — *Élet és Tudomány* XXXIX. 32. 1984. pp. 1001—1004. 2 ábra
- JUHÁSZ J.: A fővárosi hévízkészlet és célszerű hasznosítása — *Thermalwasserressourcen der Hauptstadt Budapest und deren gezielte Nutzung — Hidr. Közl.* 64. 2. 1984. pp. 65—77. 8 figs, 1 tabl., ger R
- JUHÁSZ M.: Palynostratigraphie zonation of the Transdanubian Middle Cretaceous — *Acta Geol. Hung.* 26. 1. 1983. pp. 41—68.
- JUHÁSZ M.: Spores of Hungarian Middle Cretaceous and its botanical relationship — *Acta Biol. Szeged*, 29. 1983. pp. 89—99.
- JUHÁSZ Z.: Mechanochemische Erscheinungen beim Feinmahlen von Tonmineralen — *TIZ-Fachberichte* 108. 7. 1984. pp. 444—452. 17 figs
- JUHÁSZ Z.—SOMOGYI A.: Mahlversuche mit Illit — *Keramische Zeitschrift* 36. 12. 1984. pp. 659—662. 6 figs, 1 table
- JUHÁSZ Z.—WOJNÁROVITS I.: Unterschiede zwischen thermischer und mechanischer Dehydroxylation von Kaolinit — The difference between thermal and mechanical dehydroxylation of kaolinite — *efi/Ber. DKG.* 61. 3. 1984. pp. 131—139. 10 figs, 1 table
- JURATOVICS A.: A termálvíz termelés optimális viszonyai, a hasznosított termálvíz elhelyezése — Optimum conditions of thermal water production. Storing the thermal water utilized — *BKL Kőolaj és földgáz* 17. (117.) 3. 1984. pp. 69—74. 2 figs, rus, ger, eng R
- KABAI I.: lásd: FARKAS J.
- KADICÓ O.: lásd: BOGSCH L.
- KAISER M.: lásd: HAAS J.
- KAISER M.: lásd: RAINCSÁK Gy.
- KAKAS K.: lásd: BODRI Gy.
- KAKAS K.: lásd: SZANTNER F.
- KÁLI Z.: lásd: HORN J.
- KALININ, V. A.—TOMASHEVSKAJA, I. S.—RODKIN, M. V.: On the rheological properties of solids during phase transfor-

- mations and their relation to geodynamical processes — *Ált. Földt. Szemle* (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 19–21. eng R (in Russ)
- KÁNTOR T.: lásd: BÉNYÓ BALOGH J.
- KAPITÁNY F.: A szénhidrogén-bányászati fúrások kutatás 2000-ig szóló fejlesztési elképzelései — Some conceptions about development the drilling activity of hydrocarbon mining until the year 2000 — *Földt. Kut. XXVII. 2.* 1984. pp. 1–4. 1 table
- KAPITÁNY F.: A mélyfúrási tevékenység fejlesztése Világbank-hitel segítségével — Development of drilling activity using up World Bank's credit — *Földt. Kut. XXVII. 2.* 1984. pp. 5–8.
- KARÁCSONYI S.: Kulfejtések és bányagödörök felhagyásának és rekultiválásának általános kérdései — General questions of abandonment and recultivation of surface mining and mine pits — *Mérnök-geol. Szemle* (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 175–181. eng, rus R
- KARÁCSONYI S.: A hévízhasznosítás előrevizsgálata Szegeden — *ÉGSZI Gyorsjelentés* 1984. 21. Budapest, pp. 89–98., 8 figs, 2 tables
- KARÁCSONYI S.: Az építő- és építőanyagipari ásványvagyongazdálkodás 1983. évi eredményei I. — *Szilikástechnika* 1984. 3. pp. 49–54. 2 ábra, 7 tábl.
- KARÁCSONYI S.: Az építő- és építőanyagipari ásványvagyongazdálkodás 1983. évi eredményei II. — *Szilikástechnika* 1984. 4. pp. 73–75. 1 tábl.
- KARÁCSONYI S.—BERNÁTH Z.: Experiments of the geostatistical tests of gravel occurrences — *Abstracts, vol. VIII.* pp. 373–374. 27th Internat. Geol. Congress. *Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- KARÁCSONYI S.—BERNÁTH Z.: Evaluation by computer of the prospecting of gravel deposits — *Sciences de la Terre, Nancy* 1984. ápr., 12 p. 11 figs, 2 tables, fre R
- KARÁCSONYI S.: lásd: AUJESZKY G.
- KARÁCSONYI S.: lásd: TAKÁCS
- KARAMATA, S.: lásd: GRECULA, P.
- KARAS GY.: lásd: KISS József
- KARAS GY.—BIHARI Lné—MÉSZÁROS F.—SZALAI M.: Szénminősítő programrendszer továbbfejlesztése — Development of the coal qualification program system — *Sovershenstvovanie programmy sistema dlya kvalifikatsii ugley* — *Az ELGI* 1983. Évi Jel. pp. 85–87.; p. 156.; 210–211; 2 figs
- KARDEVÁN P.: lásd: GYURKÓ P.
- KARDEVÁN P.—PRÁCSEER E.: A topográfia hatása a Maxi-Probe EMR-16 berendezéssel végzett frekvencia-szondázásokra — Effect of topography on the frequency-sounding made by the Maxi-Probe EMR-16 equipment — *Vliyanie reliefa na rezultaty chastotnogo zondirovaniya apparatury Maxi-Probe EMP-16* — *Az ELGI* 1983. Évi jel. pp. 77–81.; 151–154.; 206–208; 2 figs
- KÁRPÁT J.: A csereszegtomaji kútbarlang — The wellcave at Csereszegtomaj — *Karszt és Barlang* 1982. I. pp. 35–40. 5 ábra, eng, rus R
- KÁRPÁT J.: Az izometrikus barlangterképekről — Izometric cave-maps — *Karszt és Barlang* 1982. II. pp. 89–92. 4 ábra, eng, rus R
- KÁRPÁT J.: Újabb feltárások a Mátyás-hegyi barlangban — New explorations in the Mátyás-hegyi Cave — *Karszt és Barlang* 1982. II. pp. 120–121. 2 ábra
- KASSAI F.: A geofizikai és a mechanikai szelvények közti kapcsolatok — *Vizkutatás* 1984. évf. 1. sz. p. 11.
- KASSAI M.: lásd: CSÁSZÁR G.
- KASSAI M.: lásd: HAAS J.
- KASZAP A.: VARGA Imre 1931–1982 — *Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 123–124. 1 fig., bibliogr.
- KASZÁS M.: lásd: GYURASICA T.
- KATONA J.: Polimer-fémkomplex folyadékrendszerek alkalmazásának tapasztalatai és távlati lehetőségei — Field experience gained with crosslinked polymer systems and future possibilities thereof — *Földt. Kut. XXVII. 2.* 1984. pp. 41–47. 12 tables
- KAZAHASVILI Z. H.—KACHARAVA Z.: Az eocén-oligocén határ helyzete az Ahaltzsiheh-medencében (Grúzia) — The Eocene/Oligocene boundary in the Akhaltsikhe depression (Georgia, Soviet Union) — *Ösl. Viták* (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 129–131. eng R
- KÁZMÉR M.: A Bakony horizontális elmozdulása a paleocénben — Continental escape of the Bakony-Drauzug unit in the paleocene — *Ált. Földt. Szemle* (General Geol. Review) 20. 1983. pp. 55–102, 9 ábra, eng R
- KÁZMÉR M.: A budai felsőeocén mészkő mikrofaciásmodellje — Microfacies of Upper Eocene carbonate rocks in Budapest, Hungary — *Ösl. Viták* (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 59–62; 63–64., 2 figs
- KÁZMÉR M.: Folyamatos és hízagos felsőeocén rétegsorok tektonikai jelentősége a Budai-hegységben — Continuous and discontinuous Upper Eocene sequences in the Buda Mts. (Hungary) and their tectonic implications — *Ösl. Viták* (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 65–67; 68–69.
- KÁZMÉR M.: Az eocén-oligocén határképződmények az edimentológiája a Kiscell-1

- sz. fúrásban — Sedimentology of an Eocene/Oligocene boundary profile: Kiscell — 1 borehole (Budapest, Hungary) — Ösl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 71—74. 2 figs, eng R
- KÁZMÉR M.: Kirándulások Nyugat-Európában. Geológiai kalauz — Természet Világa 115. 6. 1984. pp. 263—266. 7 ábra
- KÁZMÉR M.: Upper Carboniferous phylloid algal carbonate buildup in the Auering Beds of Bükk Mts., Northern Hungary — Reef Newsletter 10. p. 27. Cardiff, 1984.
- KÁZMÉR M.: Paleogen history of the Periadriatic lineament — a Hungarian point of view — Abstracts, vol. III. p. 254. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- KÁZMÉR M.—KOVÁCS S.—PÉRÓ Cs.: Tanulmánytón a Fennini-szirtövényben és a Lengyel-Tátrában — Geology of the Pieniny Klippen Belt and the Tatra Mts. in Poland — *Alt. Földt. Szemle* (General Geol. Review) 20. 1983. pp. 103—144. 8 ábra, eng R
- KECSKEMÉTI T.—VARGA P.: Az eocén-oligocén határ kérdése nagyforaminiférák alapján a Noszvaj-síkfőkúti szelvényben (É-Magyarország) — The Eocene/Oligocene boundary in the Síkfőkút profile (N. Hungary) as revealed by the study of larger Foraminifera — *Ösl. Viták* (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 37—39; 40—41.
- KECSKEMÉTI T.—VARGA P.: Contribution to the Eocene/Oligocene boundary problem in new profiles in Hungary on the basis of large foraminiferas — *Acta Geol. Hung.* 27. 1—2. 1984. pp. 125—141. 6 figs
- KECSKEMÉTI N. KÖRMENDY A.: Magyarországi eocén „Modiola-félék” és ultrastrukturális felépítésük — „Modiola” shells from the Hungarian Eocene and their ultrastructure — *Földt. Int. Évi Jel.* 1982-ről, 1984. pp. 353—401. 5 figs, eng R
- KECSKÉS Á.: lásd: CORNIDES I.
- KERESZTES N. T.—PIKÓ J.: Geológiai eszköz- és módszerfejlesztési eredmények a Kőolajkutató Vállalatnál — The progress of geological methods and techniques at the Lowlands Petroleum Exploration Company — *Földt. Kut. XXVII.* 2. 1984. pp. 9—28. 16 figs
- KERESZTI F.—KOMJÁTHY J.—LAZAROVITS Gy.—MÉRY T.—MOLNÁR Imre—MOLNÁR István—PÁHI L.—RÁCZ I.: R-11 bázisú szeizmikus adatgyűjtő és feldolgozó rendszer — Seismic data acquisition and processing system based on the VT-600 (VT-6000) computer — *Geofizicheskaya obrabatyvayushchaya sistema na baze* EVM ES-1011 — *Az ELGI* 1983. *Évi Jel.* pp. 63—66.; 143—146.; 196—199.; 1 fig
- KÉRI J.—KNEIFEL F.: A toxikus anyagok lerakásának földtani kritériumai — Geological criteria of the deposition of toxic materials — *Mérnökgeol. Szemle* (Engineering Geol. Review) 32. 1984. pp. 7—18. eng, rus R
- KERTÉSZ P.: A függőfolyosók közelembefelülvizsgálatának közettani-közetfizikai követelményei — *Építés-Minőség* 1984. 2. pp. 1—5., 1 ábra
- KERTÉSZ P.: lásd: GÁLÓS M.
- KESSLER H.: Über den Versickerungsbeitrag in Karstgebieten, Höhlenforschung im Dienste der Wasserversorgung — *Die Höhle*, 35. 3—4. 1984. pp. 191—198. 5 figs, 1 table, Wien
- KIS K.: lásd: MESKÓ A.
- KISDINÉ BULLA J.—RAINCSÁKNÉ KOSÁRY Zs.—SZABÓNÉ DRUBINA M.: Budapest területének földtani térképe; fedetlen földtani térképe; felszín alatti első vízadó képződményének térképe; építésalkalmassági térképe. M = 1:40 000. MÁFI. Budapest, 1984.
- KISGYÖRGY Z.: Kitért a kovászai Pokolsár — Élet és Tudomány XXXIX. 46. 1984. pp. 1448—1449. 1 ábra
- KISHÁZI P.: lásd: VARGA E.
- KISS Bertalan: A Kőolajkutató Vállalat mélyfúrásai geofizikai tevékenysége és eredményei — Well-logging activity and results at the oil exploring company — *Földt. Kut. XXVII.* 2. 1984. pp. 71—81. 9 figs
- KISS Cs.: Duna menti vázlatok. Vörös iszap, szőke múza — *Magyar Vízgazdálkodás* 1984/2. pp. 16—17. 2 ábra
- KISS J.—NAGY Dné—KARAS Gy.—VERBŐCZI J.: Kísérleti termokarotázs-mérések a Mecseki-Szénbányák Pécs bányáüzemében — Experimental thermo-logging at the Pécs Colliery of the Mecsek Coal Mines — *BKL Bányászat* 117. 9. 1984. pp. 611—614. 3 figs, rus, ger, eng, fre R
- KISS József: Adatok, elemzések a mecseki kőszénelőfordulás jellemzéséhez és a termelést segítő kutatás kérdéséhez — Data and test results for the characterization of the coal deposits of the Mecsek Area and explorations promoting coal production — *BKL Bányászat* 117. 8. 1984. pp. 522—528. 8 figs, 3 tables, rus, ger, eng, fre R
- KISS József — MAJOR G.—SZÉLES L.: A mecseki feketekőszén-előfordulás néhány bányaföldtani jellemzőjének matematikai-statisztikai feldolgoása — Some mining geological characteristics of the Mecsek coal deposit: a mathematical-

- statistical treatment and planning for mining exploration — Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 19–27. 6 figs, 2 tables
- KISS Klára: lásd: BOHN P.
- KLESPITZ J.: Próbatermeléssel végzett diszkrét tömbkutatás az Erdőmecskei Gránitbányában — Survey for decorative block stones in the Erdőmecskei Granit Quarry — Építőanyag, XXXVI. 5. 1984. pp. 151–156. 8 figs, ger, eng, rus R
- KNAUER J.: Rekoneblo kaj karakterizo de la kalcionelideaj zonoj en Transdanuba Mezomontaro — Geologia Internacia vol. 5. Budapest, 1984. pp. 101–106. 1 táblázat, hung R
- KNAUER J.: lásd: GELLAI M.
- KNAUER J.: lásd: MINDSZENTY A.
- KNAUER J.: lásd: SZANTNER F.
- KNEIFEL F.: Felszínközeli kőzettípusok szennyeződéserőssége Komárom megyében — Pollution-sensibility of rock types near the surface in county Komárom — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 32. 1984. pp. 19–34. eng, rus R
- KNEIFEL F.: lásd: KÉRI J.
- KOCSÁRDY É.—HEYDEMANN, A.: Characterization of kaolin minerals of different origin — Acta Miner. — Petrogr. Szeged 24. Suppl. pp. 91–99.
- KOCSÁRDY É.: lásd: FÖLDVÁRI M.
- KÓKAI J.: lásd: BÉRCZI I.
- KÓKAI J.: lásd: DANK V.
- KÓKAY A.: lásd: CHIKÁN Gézáné
- KÓKAY J.: Újabb adatok a moldvai mozgásokkal kapcsolatban — New information on Moldavian movements — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 501–503. 1 fig, eng R
- KÓKAY J.: Connections of the karstern and the Central Paratethys in the Upper Badenien, based on malacological, event stratigraphical and paleogeographical investigations (Reference) — RCMNS Interim colloquium etc. (collected abstracts) Univ of Athens. 1 (ang. res. Athen, 1984. University of Athens)
- KÓKAY J.—MIHÁLY S.—MÜLLER P.: Bádeni korú rétegek a budapesti Őrs vezér tere környékén — Badenian layers at the Eastern part of Budapest — Földt. Köz. 114. 1984. pp. 285–295. 2 figs, eng R
- KOMJÁTHY J.: lásd: KERESZTI F.
- KOMJÁTHY J.: lásd: POSGAY K.
- KONCZ I.: A pirofízisvizsgálatok eredményeinek felhasználása a szénhidrogénképződés folyamatának megismerésére a neogén üledékes kőzetekben — Use of the results of pyrolysis examinations for studying the process of hydrocarbon genesis in Neogene sedimentary rocks — Kőolaj és földgáz 12. (112). 12. 1979. pp. 353–360. 10 figs, rus, ger, eng R
- KONCZ I.: Examination of factors affecting the results of high temperature pyrolysis studies used to characterize non-soluble disperse organic material in sedimentary rocks. Critical evaluation of Gransch and Eisma's method — Acta Miner. — Petrogr. Szeged 24. 1. pp. 125–136
- KONCZ I.: The stable carbon isotop composition of the hydrocarbon and carbon dioxide components of Hungarian natural gases — Acta Mineralogica — Petrographica, Szeged, XXVI. 1. 1983. pp. 33–43. 10 figs, 5. tables
- KONCZ I.: Comparison of the Lopatin methods and their critical evaluation — Acta Mineralogica — Petrographica, Szeged, XXVI. 1. 1983. pp. 51–71. 9 figs, 3 tables
- KONCZ I.: lásd: BALÁZS Á.
- KONCZ I.: lásd: BOBOK E.
- KONCZ I.: lásd: DANK V.
- KONCZ I.: lásd: RÁCZ D.
- KONCZ I.: lásd: VETŐ I.
- KONDA J.—MÉSZÁROS M.: A magyarországi építő-diszítókutatás stratégiája és eredményei — Strategie und Ergebnisse der Suche und Erkundung von Bausteinen und dekorativen Steinen in Ungarn — Földt. Kut. XXVII. 1. 1984. pp. 43–54. 2 ábra, 1 tábl.
- KONDA J.: lásd: CSÁSZÁR G.
- KONDA J.: lásd: HAAS J.
- KONOPLJANTSEV A. A.—VSEVOLOZHSKY V. A.—FIDELLI I. F.—ZEKTSER I. S.—POPOV O. V.—KOLJAGO C.—KRASNY I.—SZÉKELY F. et al.: Regularities of formation and principles of mapping of ground water discharge in the area of Central and Eastern Europe — Abstracts, vol. VII. p. 432., 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984. rus R
- KORDOS L.: Magyarország barlangjai. Gondolat kiadó, Budapest, 1984. 326 old. 34 ábra, 48 fekete és 12 színes mell., 6 térkép
- KORDOS L.: Paleoclimatologic and Biostratigraphic Studies in Holocene Small Mammals — Geol. Jb. A. 71. 1984. pp. 339–353. 4 Fig. Hannover
- KORDOS L.: Kígyók és őrdögkőröm — Élet és Tudomány XXXIX. 23. 1984. pp. 874–875. 3. ábra
- KORDOS L.: Az újra jó radiokarbon módszer — Természet Világa 115. 2. 1984. pp. 82–83. 1 ábra
- KORDOS L.—SOLT P.: A magyarországi miocén tengeri gerinces faunaszintek vázlata — An outline of Hungary's Miocene marine vertebrate faunal hori-

- zons — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 354—374. eng R
- KORDOS L.: lásd: BÁCSKAY E.
- KORDOS L.: lásd: JÁNOSY D.
- KORDOSNÉ SZAKÁLY Márta: Dendroklimatológia — Természet Világa 115. 4. 1984. pp. 186—188. 4 ábra
- KORIM K.: A Vikov 10 éve Szlovákiában — BKL Kőolaj és földgáz 17. (117). 7. 1984. pp. 249—251. 1 táblázat
- KORIM K.: Az ausztráliai Nagy Artézi medence — BKL Kőolaj és földgáz 17. (117). 11. 1984. pp. 348—439. 1 ábra
- KORIM K.: Különleges geotermikus vizsgálatok nagy mélységű fúrásban — Vizkutatás 1982. 3. pp. 2—4., 2 ábra
- KORIM K.: Ausztria hévízelőfordulási viszonyai a hazánkhoz közel eső területeken — Vizkutatás 1984. 4. pp. 7—9. 3 ábra
- KORIM K.: A geotermikus energiák felszámolásának és hasznosításának gyors fejlődése Franciaországban — Vizkutatás 1984. 5. pp. 11—13. 3 ábra
- KORIM K.: A 27. Nemzetközi Geológiai Kongresszus — Vizkutatás, 1984. 6. pp. 21—24. 6 ábra
- KORIM K.: Geothermal energy resources in Hungary — Abstracts, vol. IX. part 1. pp. 187—188. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- KORMOS Tivadar: lásd: JÁNOSY D.
- KORODI G.—LISZT F.—NAGY M.—SZENTPÁLY M.: Nukleáris és elektromos műszerfejlesztés — Nuclear and electric apparatus design — Razrabotka yadernoy i elektricheskoy apparatury — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 92—95.; 158—160.; 213—215. 3 figs
- KORVIN G.: Shale compaction and statistical physics — Abstracts, vol. VIII. pp. 377—378., 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- KORVIN G.: Shale compaction and statistical physics — Geoph. J. Roy. Astr. Soc. 78. London, 1984. pp. 35—50. 2 figs, eng R
- KOTSIS L.—SZOLCSÁNYI P.—KUTICS K.—ARGYELÁN J.—HANÁK L.: A hazai természetes zeolitok felhasználhatósága oldószergezők megkötésére — Application of Hungarian Zeolites for the adsorption of solvent vapours — Építőanyag, XXXVI. 7. 1984. pp. 214—218. 4 figs, 3 tables, rus, ger, eng R
- KOVÁCS F.: lásd: MESKÓ A.
- KOVÁCS G.: lásd: BERNHARD B.
- KOVÁCS János: A Kárpát-medencei bauxit felfedezése és termelésének megindítása — Discovery and early exploitation of bauxites in the Carpathian Basin — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 215—219. eng R
- KOVÁCSNÉ HÓDI N.—PANDINÉ SZEGEDI Sz.: Szénhidrogénkutató fúrásokban végzett rétegdőlés-mérések gépi feldolgozása — Computer processing of dipmeter survey data of hydrocarbon exploration wells — Automatizirovannaya obrabotka dannykh o naklonye plastov, poluchennykh v neftegazovykh skvazhinakh — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 83—85.; p. 155., 209—210. 2 figs
- KOVÁCS Sándor: Tiszia-probléma és lemeztektonika — kritikai elemzés a koramezőzős fácieszónák eloszlása alapján — The Tisia problem and plate tectonics: a critical analysis based on the Early Mesozoic distribution of facies zones — Földt. Kut. XXVII. 1. 1984. pp. 55—72. 8 ábra
- KOVÁCS Sándor: The „Tisia Problem” and the Plate Tectonic Concept. Contributions Based on the Distribution of Early Mesozoic Facies Zones — An. Inst. Geol. Geof. 60. pp. 75—83. 3 figs, București, 1983.
- KOVÁCS Sándor: Major events of the tectone-sedimentary development of the North Hungarian Paleo-Mesozoic — Abstracts, vol II. p. 106. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- KOVÁCS Sándor—PÉRO Cs: Tectonic front of a Dinaric-Type Paleozoic in North-Hungary — Annuarul Inst. Geol. Geofiz. vol. LX. Lucr. congr. XII. asoc. geol. carpato-balcan. București, 1983. pp. 85—94. 5 figs
- KOVÁCS Sándor—PÉRO Cs.: Report on stratigraphical investigation in the Bükkium (Northern Hungary) — IGCP No 5. Newsletter, Vol. 5. (1983) Padova, 1984. pp. 58—65. 4 figs
- KOVÁCS Sándor: lásd: CSÁSZÁR G.
- KOVÁCS Sándor: lásd: DERCOURT J.
- KOVÁCS Sándor: lásd: HAAS J.
- KOVÁCS Sándor: lásd: KÁZMÉR M.
- KOVÁCS Sándor: lásd: LELKESNÉ FELVÁRI Gy.
- KOZÁK M.: lásd: SZÉKYNÉ FUX Vilma
- KOZUR, H.: A Nagybátóny-324. sz. fúrás oligocén előtti képződményeinek rétegtani besorolása és tektonikus értékelése — Die stratigraphische Einstufung der voroligozänen Schichtenfolge der Bohrung Nagybátóny-324 und ihre tektonische Auswertung — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 61—79. 2 figs, 6 plts, ger R
- KOZUR, H.: Megjegyzések a Bükk hegység felsőperm orthocén Nautiloideaival kapcsolatban — Bemerkungen zu den orthocenen Nautiloidea des Bükk-Gebirges (Nordungarn) — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 357—361. 1 plate, ger R

- KOZUR, H.: The Middle and Upper Permian Ostracode zonation of the Bükk Mts, northern Hungary, and the problem of the Permian-Triassic boundary — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. I. p. 92. Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- KOZUR, H.: The stage subdivision of the Permian system and the correlation of the continental Rotliegend facies with the marine Permian stages — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. I. pp. 92—93. Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- KOZUR H.: Die Verbreitung der limnischen Meduse *Medusina limnica* MÜLLER, 1978 im Rotliegenden Mitteleuropas. — Paläont. Zeitschrift 58. (1/2) 1984. pp. 41—50. 2 Fig. 1 Tab. ger R
- KOZUR H.: The Triassic radiolarian genus, *Triassocrucella* gen. nov. and the Jurassic *Hagiastrum* Haekel, 1982 — J. Micro-paleont. 3. (1). 1984. pp. 33—35. 1 Tab. eng R
- KOZUR H.: Biostratigraphic evolution of the Upper Paleozoic conodonts, ostracods and holothurian sclerites of the Bükk Mts. Part I. Carboniferous conodonts and holothurian sclerites — Acta Geol. Hungarica 27. (1—2) 1984. pp. 143—162. 1 table, 10 plates
- KOZUR H.: Some new stratigraphical and paleogeographical data in the Paleozoic and Mesozoic of the Pannonian Median Massif and Adjacent areas — Acta Geodaet., Geophys. et Montanist. Hung. 19. (1—2). 1984. pp. 93—106. 2 tables
- KOZUR H.: New radiolarian taxa from the Triassic and Jurassic — Geol. Pal. Mitt. Innsbruck 13. (2). 1984. pp. 49—88. 7 tables, ger R
- KOZUR H.: lásd: BALOGH Kálmán
- KÖRMENDI A.: lásd: HEGYMEGI L.
- KÖRÖSSY L.: Die tektonische Karte Ungarns in Masstab 1:500 000. — An. Inst. Geol. Geofiz. LX. pp. 95—106. Bucuresti 1983
- KÖRÖSSY L.: lásd: RÓNAI A.
- KÖVES J.: A keceli általános iskolától a tudományos akadémiai tagsáig. Köszöntjük a 60 éves PÉCSI Mártont — Von der Keceker Grundschule bis zur Mitgliedschaft der Akademie der Wissenschaften. Begrüssung des 60 jährigen Márton PÉCSI — Földrajztanítás XXVII. 3. 1984. pp. 65—72. portréval
- KRAFT, A.: Otnoshenie mezhdu strukturoj i svojtvmi mineralov i kristallicheskih veshchestv pri vysokih davlenijah i temperaturah — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. p. 27.
- KRAUS S.: A Budai-hegység hévizes barlangjainak fejlődéstörténete — Evolution of the hydrothermal caves in the Buda Mountains — Karszt és Barlang 1982. I. pp. 29—34. 4 ábra, eng, rus R
- KREMSZNER M.: Mélyfúrásgeofizikai módszerek alkalmazása vízkutak felderítő vizsgálatánál — Vízkutatás 1982. 1. pp. 4—9. 10 ábra, 1 tábl.
- KRETZOI M.: lásd: HAAS J.
- KROLOPP E.: Magyarországi pleisztocén és recens malakológiai bibliográfia. Szerk. MELÉNYI L. Budapest, pp. 116 (kézirat) (Könyvismertetés) — Soosiana 12. 1984. pp. 125—126. Budapest
- KROLOPP E.: A magyarországi pleisztocén Molluscafauna jellemvonásai — Die Charakterzüge der ungarischen pleistozänen Molluskenfauna — Soosiana 12. 1984. pp. 7—10. 3 mellékl. ger R
- KROLOPP E.: Kvartermalakológiai kollokvium az U. M. VIII. Kongresszusán Budapesten (1983. aug. 29.) — Quartermalacological colloquy of the VIIIth congress of Unitas Malacologica in Budapest (29. aug. 1983.) — Malakológiai tájékoztató 4. 1984. pp. 72—75. eng R
- KROLOPP E.—SZÓNOKY M.: A Kettős-Körös völgye két jellegzetes faciesének üledéktani és paleoökológiai összehasonlítása — Sedimentological and palaeocological comparison of two typical facies in the Double-Körös valley — Alföldi Tanulmányok VIII. Szeged, 1984. pp. 43—57. 3 figs, 2 tables, 2 plates; eng, rus R
- KROLOPP E.: lásd: JÁNOSY D.
- K. T.: Fosszilis odúk — Természet Világa 115. 3. 1984. p. 123.
- KUBOVICS I.: On the petrogenesis of the North Hungarian basic-ultrabasic magmatic rocks — Acta Geol. Hung. 27. 1—2. 1984. pp. 163—189. 10 figs, 1 table, 3 plates
- KUBOVICS I.: Crystallization of artificial ultrabasic silicate melt as a function of temperature and oxidation degree — Abstracts, vol. IV., p. 366. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- KUBOVICS I.—BILIK I.: Hungarian National IAVCEI-Report Researches in Petrography and Volcanology, 1979—1982 — Report of the Hungarian National Committee of IUGG for the XVIIIth General Assembly, Hamburg 1983 — Sopron 1983. pp. 65—81.
- KUBOVICS I.—GÁL-SOLYMOS Kamilla—SZABÓ Csaba: Petrological and geochemical investigation on the ultramafic xenoliths of mafic rocks from Hungary and Burgenland (Ausztria) — Abstracts, vol. IV. pp. 366—367. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- KUBOVICS I.—PALÁNKAI T.—POMÁZI L.: Az egyetemi kutatás szervezeti keretei — in: A magyar felsőoktatás helyzete. Oktatókutatató Intézet kiadása, 1983. pp. 181—188.

- KUBOVICS I.: lásd: NEMES NAGY J.
- KUN M.: A kútjavítási tevékenység jelenlegi helyzete és problémái a Kőolajkutató Vállalatnál — Workover of the Lowlands Petroleum Exploration Company today — Földt. Kut. XXVII. 2. 1984. pp. 87—89. 1 fig
- KURAT, GERO: lásd: EMBEY-ISZTIN A.
- KURUCZ B.: lásd: BÉRCZI MAKK A.
- KUTI L.: lásd: FÜGEDI P. U.
- KÜRTHYÉNYÉ KOMLÓSI J.: lásd: FARKAS L.
- LACZÓ I.: A magyarországi triász képződmények vitrintreflexió (Ro) értékei és földtani jelentőségük — Ro values of the triassic formation of Hung. and their geological implications — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 403—416. 4 figs, 9 tables; eng R
- LAGUNGA I.: lásd: CHUMACHENKO, B. A.
- LAKATOS S.: A szűrőmenti hozamalakulás — Vízkutatás 1984. évf. 1. sz. pp. 7—9. 3 ábra
- LAMOS J.—MIHÁLYFI GY.: A sárisápi kaolinis homokkő mágneses vastalanítási lehetősége — Magnetic iron removal from China Clay containing sandstone — Építőanyag, XXXVI. 9. 1984. pp. 262—267, 6 figs, 3 tables, rus, ger, eng R
- LÁNG S.: lásd: DÉNES GY.
- LANTAI CS.: lásd: FÖZY I.
- LASSAN J.: A nógrádi szénmedence kezdeti időszakának története — History of the Nógrád Coal Field up to the time of the development of extensive coal mining — BKL Bányászat 117. 6. 1984. pp. 415—417, 1 fig, 1 table, rus, ger, eng, fre R
- LASSAN J.: Kányás akna déli, szén-dioxid-gáz-veszélyes bányamezejének bányaművelésével kapcsolatos gondolatok — Reflections as to the working of the Southern mine of the Kányás Colliery, prone to blows of carbon dioxide — BKL Bányászat 117. 3. 1984. pp. 145—153. 5 figs, 2 tables, rus, ger, eng, fre R
- LÁSZLÓ J.: 100 éves a Magyar Állami Földtani Intézet önálló őslénytani gyűjteménye — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 55—57.
- LAZAROVITS GY.: lásd: KERESZTI F.
- LEBEDEV, T. S.—KORCHIN, V. A.—BURTONY, P. A.: A model of the mineral matter elastic state of the lithosphere by laboratory P—T data — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 89—91. eng R (in Russ.)
- LEBEDEV, T. S.—SAVENKO, B. Y.: Mineral matter remanent magnetization in deep crustal zones — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 93—95., 1 table., eng R (in Russ.)
- LEBEDEV, T. S.—SZAPOVAL, V. I.—PRAVDIVY, A. A.: — T—P studies of thermal features of some rocks — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 83—88. 3 ábra, eng R (in Russ.)
- LEBEDEV, T. S.—SZAPOVAL, V. I.—SAVENKO, B. Y.—KORCHIN, V. A.—SHEPEL, S. I.—VASILYAKA, V. T.—PRAVDIVY, A. A.: Instrument and method development associated with P—T studies of mineral matter physical properties — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 75—83. 3 ábra, eng R (in Russ.)
- LEBEDEV, T. S.—SHEPEL, S. I.: Electric characteristics of granitoids under various P—T conditions — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 103—106., 1 fig. eng R (in Russ.)
- LEÉL-ÖSSY SZabolcs: Barrande és a Barrandium — Barrande und das Barrandium — Föld és Ég XIX. 2. 1984. pp. 39—42. 8 ábra
- LEFLER J.: lásd: SAJGÓ CS.
- LEFLER J.—MÁTYÁS B.—GERBER P.: A nagygyeházi szénmedence eocén korú barnaszenei vanádiumtartalmának geostatistikai vizsgálata — Geostatistical analysis of the vanadium content in the Eocene brown coals of the Nagygyeháza Coal Field — BKL Bányászat 117. 12. 1984. pp. 815—823. 11 figs, 5 tables, rus, ger, eng, fre R
- LEGÁNYI FERENC: lásd: FÜKÖH L.
- LELKES A.: lásd: RÁCZ D.
- LELKES GY.—MÜLLER P.: Foraminifera-alga onkoidok a budapesti miocénban — Foraminiferal-algal oncoids from the Miocene of Budapest — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 349—356. 4 plates, eng R
- LELKES-FELVÁRI GY.: lásd: ALBANI, R.
- LELKESNE FELVÁRI GY.—KOVÁCS Sándor — MAJOROS Gy.: Alsó-devon pelágikus mészkő a Kékkút-4. sz. fúrásban — Lower Devonian pelagic limestone in borehole Kékkút 4. Bakony Mts. — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 289—315. 3 figs, 8 tables, eng R
- LÉNÁRT L.: Számvetés a szervezett miskolci barlangkutatók 30 évi munkájáról — Account of the 30 years work of the organised speleologists of Miskolc — Karszt és Barlang 1982. I. pp. 23—28. eng, rus R
- LEPVRIER C.: lásd: BERGERAT F.
- LEPVRIER C.: lásd: DERCOURT J.
- LIEBE P.—LORBERER Á.—TÓTH Gy.: Thermal waters of Hungary — Excursion Guidebook. 27th Internat. Geol. Congress Moscow, USSR, 1984. pp. 1—53. 24 figs, Budapest, 1984.
- LIEBE P.—LORBERER Á.—TÓTH Gy.: Termálne vody Vengrii — Excursion Guidebook, 27th Internat. Geol. Congress

- Moscow, URSS, 1984. pp. 1—52. 24 figs, Budapest, 1984.
- LISZT F.: lásd: KORODI G.
- LÓCZY Lajos: A Krakatau-vulkán kitörése — *Természet Világa* 115. 3. 1984. pp. 131—132. 2 ábra
- LÓCZY L. ifj.: lásd: ERDÉLYI M.
- LOCZKA József: lásd: BIDLÓ G.
- LOMNICZI T.: lásd: HEGYMEGI L.
- LORBERER A.: lásd: LIEBE P.
- LORBERER-SZENTESI I.: lásd: DETRE Cs.
- LOVAS Gy. A.: lásd: DÓDONY I.
- MACH P.: Economic evaluation of mineral resources in Hungary — *Acta Geol. Hung.* 27. 1—2. 1984. pp. 109—123.
- MAJKEUTH T.: lásd: BERNHARD B.
- MAJOR G.: lásd: KISS József
- MAJOR I.: lásd: CSERNAVÖLGYI L.
- MAJOROS Gy.: lásd: LELKESNÉ FELVÁRI Gy.
- MAKRA Zs.: A geotermikus energia jövője — *The future of geothermic energy — Föld és Ég* XIX. 8. 1984. pp. 239—241. 8 ábra
- MAMEDOV, A. L. PARKHOMENKO, A. I.: Pressure determination in apparatus of piston-cylinder type at high temperatures — *Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review)* 19. 1983. pp. 35—37. 1 table, eng R (in Russ.)
- MAREK M.: lásd: GÁLOS M.
- MARÓ L.: A metamorfizálás porozitásának meghatározása mélyfúrású geofizikai szelvényekből — Porosity determination in metamorphic rocks from well logs — *Kőolaj és Földgáz* 15. (115.) Különszám, 1982. május, pp. 22—25. 5 figs, rus, ger, eng R
- MARLE R.: Automatikus sebességanalízis — *Magyar Geofizika* 25. 2—3. 1984. pp. 106—114. 7 figs, rus, eng R
- MARLE R.: New finite difference schemes for wave equation migration — Újabb differencia-sémák a hullámegyenlet migrációhoz — *Novye differencialnye skhemy dlya migracii po volnomu uravneniyu — Geofiz. Közl. (Geophys. Transactions)* 30. 2. 1984. pp. 157—166.
- MARSIGLI, L. F.: lásd: CSÍKY G.
- MARTON L.: A deutérium és az oxigén-18 adatok interpretálása a hidrogeológiai kutatásokban — Interpretation of deuterium and oxygen-18 data in hydrogeological reserach — *Hidr. Közl.* 62. 4. 1982. pp. 180—191. 4 figs, 2 tables, eng, rus R
- MÁRTON Emő: Palaeomagnetism and tectonics in the Mediterranean region — *Abstracts, vol. IV. p. 147. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- MÁRTON E.: Palaeomagnetism of paleozoic granitoids and connected metamorphic rocks in Hungary — *IGCP Newsletter*, 6. 1984. pp. 65—71. 5 figs, Barcelona
- MÁRTON E.—MÁRTON P.: Jurassic lower Cretaceous magnetostratigraphy in Hungary — *Annal Inst. Geol. Geofiz.* 63. 1984. pp. 95—100. 7 figs, Bucuresti
- MÁRTONNÉ SZALAY E.: Paleomágneses kutatás — Paleomagnetice investigations — *Paleomagnetnye issledovaniya — Az ELGI 1983. Évi Jel.* pp. 111—118. 169—170.; 227—229; 5 figs
- MÁRTONNÉ SZALAY E.: A Velencei-hegység magmás kőzeteinek paleomágnessége — *Magyar Geofizika XXV. 2—3. pp. 48—55. 4 figs, 1 table, rus, eng R*
- MÁRTON P.: lásd: MÁRTON E.
- MÁTHÉ L.: lásd: SZUROVY G.
- MÁTYÁS B.: lásd: LEFLER J.
- MÁTYÁS E.: Guide to excursion in the Tokaj Mountains — 10th Internat. Kaolin Symposium, Budapest, 1979. Mád
- MÁTYÁS E.: Kibontakozó kaolinbányászat a mádi Királyhegyen — A developing kaoline mining on the Király-Hill at Mád — *BKL Bányászat* 117. 6. 1984. pp. 361—377. 21 figs, 3 tables, rus, ger, eng, fre R
- MÁTYÁS E.: Hidrogeológiai kutatások a mádi Bonboly-völgyben — Hydrogeological investigations in the Bomboly valley at Mád (NE Hungary) — *Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 29—47. 17 figs, 1 table*
- MAUCHA L.: Huszonöt éves a jósvafői karsztkutató állomás — 25th anniversary of the Karst Research Station in Jósvafő — *Karszt és Barlang* 1982. II. pp. 118—119. 1 ábra
- MAUCHA L.: Megjegyzések a „megkezdődött a cseppkőbarlangok pusztulásának korszaka?” c. cikkhez — *Természet Világa* 115. 12. pp. 567—568. 1 tabla.
- MAURITZ Béla: lásd: SZTRÓKAY K.
- MECSNÓBER M.: Nagytérőjű vízmentesítő fúrások a magyar bauxitbányászatban — Great-diameter water control drilling in Hungarian bauxite mining — *Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 81—84. 7 figs*
- MEGYERI M.: Hidrodinamikai tároló paraméterek meghatározásának módszerei — Methods of determining of the hydrodynamical parameters — *BKL Kőolaj és földgáz* 17. (117). 4. 1984. pp. 110—112. rus, ger, eng R
- MEGYERI M.—SZITTÁR A.—TÓTH B.: A Nagylyngyel tároló hidrodinamikai vizsgálatainak tapasztalatai — Erfahrungen bei den hydrodynamischen Untersuchungen im Erdölfeld Nagylyngyel — *Kőolaj és földgáz* 15. (115.) 5. pp. 149—154. 1 fig., 4 tabl., rus, ger, eng R
- MÉHES Gyula: lásd: SZÉLES Margit

- MÉHES K.: Urántartalmú kőszenek genetikai típusai — Genetic types of uraniferous coals — *Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 215—223. 2 figs, 1 table, eng R
- MÉHES K.: Orbitolinás képződmények korrelációja a Tethys övezetében — Correlation of Orbitolinabearing deposits in the Tethyan realm — *Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 363—367. 1 fig, 1 plate, eng R
- MÉHES K.: Tűzhányók ostromlója — *Búvár XXXIX.* 11. 1984. pp. 506—508. 10 ábra
- MÉRY T.: lásd: KERESZTI F.
- MESKÓ A.—KIS K.—KOVÁCS F.: Die Interpretation von gravimetrischen Meßdaten mit praktischen Anwendungen. Teil I: Die Anwendung von zweidimensionalen digitalen Filtern bei der Berechnung von gravimetrischen Restfeldern — Data interpretation of gravimetric measurements with practical applications. Part I: Application of two-dimensional digital filters at the calculation of gravimetric residual disturbances — *Zeitschr. angew. Geol.*, Berlin 30. 2. 1984. pp. 75—84. 20 figs, rus, eng R
- MÉSZÁROS E.: Hogyan keletkezett Földünk légköre? — *Élet és Tudomány XXXIX.* 1. 1984. pp. 12—14. 3 ábra
- MÉSZÁROS F.: lásd: KARAS Gy.
- MÉSZÁROS I.: lásd: CSATNÓ B.
- MÉSZÁROS J.: A Kárpát-medence ollós bezáródási öve — The Carpathian Basin's scissors-closing zone — *Földt. Int. Évi Jel.* 1982-r/61, 1984. pp. 491—500. eng R
- MÉSZÁROS M.: lásd: KONDA J.
- MÉSZÁROS M.: A téglai-pari földtani kutatások általános kérdései — in: a téglai és cserépipari bányaműszaki-bányaföldtani továbbképző tanfolyam, az ÉVM Földtani Szolgálat kiadványa, Budapest, 1983., pp. 8—25. 2 tábl.
- MICZEK Gy.: Szentendre természeti képe — The physiography of Szentendre — *Föld és Ég XIX.* 6. 1984. pp. 182—186. 16 ábra
- MIHÁLY S.: lásd: KÓKAY J.
- MIHÁLY S.: lásd: RAINCSÁK-KOSÁRY Zs.
- MIHÁLY S.—VINCZE P.: Újabb paleoökológiai megfigyelések a gánti középsőeocénből — New paleoecological remarks concerning the Middle Eocene beds of the Bagoly-hegy at Gánt, Transdanubia, Hungary — *Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 263—283. 5 figs, 10 pls, eng R
- MIKE K.: lásd: DÉRI J.
- MINDSZENTY A.: Textural differences between karstic and lateritic bauxites — Abstracts, vol VI. p. 206. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- MINDSZENTY A.: Some bauxitic textures and their genetic interpretation — *Geologica Carpathica* Vol. 34. 6. pp. 665—674. 28 figs, Bratislava, 1984.
- MINDSZENTY A.: Late Senonian morphological evolution of the Iharkút karst area as reconstructed on the basis of sedimentological features of the bauxites — *Travaux de ICSOBA* Vol. 13. No. 18. 1984. pp. 61—68. 26 figs, Zagreb, eng, croat R
- MINDSZENTY A.—BÉRCI J.: Contribution to the wathering of diasporites — *Annales Univ. Sci. Budapestin. Sect. Geol.* Tom XXIV. 1984. pp. 40—46. 3 figs, 3 tables
- MINDSZENTY A.—GALÁCZ A.—DÓDONY I.—CRONAN, D. S.: Paleoenvironmental significance of ferromanganese oxide concretions from the Hungarian Jurassic — Abstracts, vol. VI. pp. 206—207. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- MINDSZENTY A.—KNAUER J.—SZANTNER F.: Az iharkúti bauxit üledékföldtani jellegi és felhalmozási körülményei — Sedimentological features and the conditions of accumulation of the Iharkút bauxite deposit — *Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 19—48. 13 figs, 3 pls, eng R
- MINDSZENTY A.: lásd: DUDICH E.
- MINDSZENTY A.: lásd: SZANTNER F.
- MISZLIVECZ E.: lásd: CSÁSZÁR G.
- MISZLIVECZ E.: lásd: HAAS J.
- MÓGA J.: Karsztos toronyhegyek Nyugat-Malajziában — Tower karst in West-Malaysia — *Karszt és Barlang* 1982. II. 93—96. 6 ábra, eng, rus R
- MÓGA J.: Trópusi karsztok Dél-Ázsiában — *Természet Világa* 115. 11. 1984. pp. 516—518., 4 figs
- MOLDVAI L.: Kisbolygórobbanás a Bakonyban? A magyarpolányi kavicsok keletkezése — *Élet és Tudomány XXXIX.* 2. 1984. pp. 35—37. 7 ábra
- MOLNÁR B.: A Föld és az élet fejlődése — Tankönyvkiadó, Budapest, 1984. pp. 1—351. 254 ábra, 9 táblázat, 8 tábla
- MOLNÁR B.: A Duna—Tisza közti tavak keletkezése és hasznosítása — Tud. doktori értekezés tézisei, Szeged, 1984. pp. 1—12.
- MOLNÁR B.: lásd: EL-FISHAWI, N. M.
- MOLNÁR G.-né: lásd: ALGAY I.
- MOLNÁR I.: A külfejtéses bányaműveletekhez kapcsolódó mérnökgeológiai jellegű feladatok — Engineering geological tasks concerning surface mine exploitation — *Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review)* 31. 1983. pp. 127—246. 6 ábra, 2 táblázat, eng, rus R
- MOLNÁR L.: lásd: KERESZTI F.

- MOLNÁR J.: Hungary — International Mining Yearbook, pp. 136—137. 1 table, Brussels, 1984.
- MOLNÁR J.: Coal from mine waste with Hungarian process — Mining Magazine, Vol. 150. No. 1. pp. 9—10. 1 fig., London, 1984.
- MOLNÁR J.: Control of water in Hungarian bauxite mines — Mining Magazine, Vol. 150. No. 9. pp. 169—171. 1 fig. London, 1984.
- MOLNÁR J.: Hungary — Mining Annual Review 1984. pp. 485—486., 1 table, London, 1984.
- MONOSTORI M.: Eocénvégi események hatása a magyarországi Ostracoda-faunákra — The influence of the terminal Eocene events on the Ostracoda faunas in Hungary — Ősl. Viták (Discussions palaeont.) 31. 1984. pp. 111—114. eng R
- MONOSTORI M.: The problem of extinction — Ann. Univ. Sci. Budapestin. R. Eötvös nom., Sect. Geol. XXIV. 1984. pp. 199—206.
- MONTANARI A.—ALVAREZ W.—BICE D.—CURTIS G.—DRAKE R.—LOWRIE W.—MCWILLIAMS M.: Vulkáni eredetű csillámok K/Ar kormeghatározása eocén/oligocén határszélvények pelágikus mészkövében (Gubbio, Olaszország) — K—Ar dating of volcanic micas in pelagic limestones bracketing the Eocene/Oligocene boundary in the Gubbio sequence, Italy — Ősl. Viták (Discussions palaeont.) 31. 1984. pp. 53—55; 56—57. 1 fig.
- MOROZOV, V. N.: Macropolar theory of rock destruction. High temperature relaxation of stresses — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 97—101. 1 fig. eng R (in Russ.)
- MUCSÁNYI J.—SMOHAI F.: A porozitás és sűrűség várható értékének közelítése geostatisztikai polinomokkal — Approximation of porosity and density values to be expected by geostatistical polynomials — Kőolaj és földgáz 15. (115.) Különszám, 1982. május pp. 26—27. 3 ábra, rus, ger, eng R
- MÜLLER G.: Felkészülés hazai szenek alkalmazására az újabb cementgyárakban — Építőanyag, XXXVI. 3. 1984. pp. 65—67.
- MÜLLER, H. J.: Issledovanija uprugih svojtstv granulitov pri vysokih davlenija i temperaturah — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. p. 25.
- MÜLLER P.: A badeni emelet tizlábú rákjai — Decapod crustacea of the Badenian — Geol. Hung. ser. Palaeont. 42. pp. 1—124. 97 figs, 4 tables, Budapest, 1984. eng R
- MÜLLER P.: lásd: KÓKAY J.
- MÜLLER P.: lásd: LELKES Gy.
- NAGY BALOGH J.—KÁNTOR T.: Investigation of homogeneity by laser microspectral LMA 1. — Microbeam methods and application (Selected papers) — Faculty of Mining and Geology (ULEMA), Belgrade, 1983. pp. 57—64. 3 tables
- NAGY B.: A nagybörzsőny ércbányászat és ércskutatás története — Die Geschichte des Erzbergbaues und der Erzprospektion von Nagybörzsöny (Deutsch Pilsen) — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 387—403. 7 figs, ger R
- NAGY B.—DOBOSI G.: A nagybörzsőnyi Rózsa-bánya egyes érceinek mikro-szonadás vizsgálata — Electron microprobe testing of some ores from the Rózsa-bánya deposit at Nagybörzsöny — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 431—467. 1 fig. 4 tables, 14 encl. eng R
- NAGY Dné: lásd: KISS József
- NAGY E.: Ensayo de las zonas estructuro-faciales de Cuba Oriental — Contribución a la Geología de Cuba Oriental; Edit. Científico-Técnica, pp. 9—16. La Habana, 1983.
- NAGY E.—BREZSNYÁNSZKY K.: La depresión palagénica de Baracoa-Mata — Contribución a la Geología de Cuba Oriental, pp. 134—137. La Habana, 1983. Edit. Científico-Técnica
- NAGY E.: lásd: ALBU I.
- NAGY E.: lásd: BREZSNYÁNSZKY K.
- NAGY E.: lásd: CSÁSZÁR G.
- NAGY E.: lásd: FRANCO, G. L.
- NAGY E.: lásd: HAAS J.
- NAGY G.: Computer programs for quantitative electron microprobe analysis developed for geological applications — Proc. of the Eighth European Congress on Electron Microscopy, Budapest, 1984. Vol. 2. pp. 1041—1042.
- NAGY G.: Tovább lépés az elektron-mikroszonadás ritkaföldfém elemzés területén — Gépipari Tud. Egyesület XXVII. Szinképelemző Vándorgyűlése, Szombathely, 1984. előadásai, pp. 231—232.
- NAGY G.: Cooling history of young Hungarian basalts based on zoning of olivine phenocrysts — Acta Geol. Hung. 26. 3—4. pp. 321—339. 7 figs, 2 tables
- NAGY István: A Magyar Állami Földtani Intézet Gyűjteményének és Országos Földtani Adattárának újjáalakítása — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 67—72. 3 ábra
- NAGY István: lásd: CSÁSZÁR G.
- NAGY István: lásd: HAAS J.
- NAGY István Z.: Musea Rerum Naturalium — Természet Világa 115. 1. 1984., pp. 22—26. 4 ábra
- NAGY István Z.: A természettudományok „katedrálisa”: A British Museum — Ter-

- mészet Világa 115. 11. 1984. pp. 482–486. 10 ábra
- NAGY István Z.: Az Ashmolean Museum három évszázada — *Természet Világa* 115. 12. 1984. p. 561.
- NAGY M.: lásd: KORÓDI G.
- NAGY Z.—POGÁCSÁS Gy.—RUMPLER J.—SZANYI B.: Some representative seismic section in the Pannonian basin of Hungary — *Acta Geodaet., Geophys. et Montanist. Hung. c. 19.* (1–2). 1984. p. 135.
- NAGYMAROSY A.: Mészvázú nannoplankton a magyarországi alsóoligocénben és az eocén-oligocén határképződményekben — *Calcareous nannoplankton in Lower Oligocene and Eocene/Oligocene boundary formations of Hungary — Ősl. Viták (Discussiones palaeont.)* 31. 1984. pp. 25–28. eng R
- NAGYMAROSY A.: Mono- és duospecifikus nanoflorák a magyarországi alsóoligocén üledékekben — Mono- and duospecific nanofloras in the Lower Oligocene sediments of Hungary — *Ősl. Viták (Discussiones palaeont.)* 31. 1984. pp. 29–31. eng R
- NAGYMAROSY A.: lásd: BÁLDI T.
- NEMECZ E.: Clay minerals. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.
- NEMECZ E.: Pyrophyllite ITC occurrence at Pázmánd (Hungary) in fluorine-activated environment — *Acta Geol. Hung.* 27. 1–2. 1984. pp. 191–202. 6 figs, 1 table
- NEMECZ E.: Kaolinite occurrences in Hungary — *Acta Miner.-Petrogr. Szeged* 24. 1984. Suppl. pp. 9–18.
- NÉMEDI VARGA Z.: A Mecsek hegység szerkezetalakulása az alpi hegységképződési ciklusban — *Structural history of the Mecsek Mountains in the Alpine Orogenic Cycle — Földt. Int. Évi Jel.* 1981-ről, 1983. pp. 467–484. 2 figs, 1 map, eng R
- NÉMEDI VARGA Z.: Diagenizálódott lejtőtörmelék és fosszilis talaj a komlói amfibolandezit fekvőjéből — *Diagenized scree and fossil soil from the footwall of the hornblende andesite of Komló — Nehézipari Műsz. Egyetem Közl. I. sorozat, Bányászat, 32. köt. 1–4. füz. Miskolc, 1984.* pp. 129–140., 6 figs, eng, ger, rus R
- NÉMEDI VARGA Z.: A mecsek hegységi feketekőszénterületek fúrásos kutatásának áttekintése — *Die Bohrerkundung der Steinkohlengebiete im Mecsek-Gebirge — eine historische Übersicht — in: Közlemények a magyarországi ásványi nyersanyagok történetéből II. köt. pp. 51–82. 7 fig. Nehézipari Műsz. Egyetem kiadványa, Miskolc, 1984., ger R*
- NEMES NAGY J.—ÓVÁRY I.—CSONKA E.—KUBOVICS I.—FAZEKAS S.—NÉMETH I.: Space domain of Pixels in monolayer tussue cultures. Morphometric analysis I., — *Acta Agronomica Acad. Sci. Hung.* 31. 1982. pp. 305–316. 6 figs
- NEMESÁNSZKY K.: lásd: POJJÁK T.
- NEMESI L.—POLCZ I.—SZEIDOVITZ Zs.: Szerkezetkutató mérések Kecskemét D—Kiskunfélegyháza—Alpár környékén — *Az ELGI 1983. Évi Jel.* pp. 45–52. 11 figs, eng, rus R
- NEMESI L.: lásd: ÁDÁM O.
- NEMESI L.: lásd: ERKEL A.
- NEMESI L.: lásd: HOBOT J.
- NÉMETH G.: Egy reneszánsz tudós a 20. században. Beszélgetés Szádeczky-Kardoss Elemérrel — *Természet Világa* 115. 3. 1984. pp. 110–113. 5 ábra
- NÉMETH G.: „Mente et malleo”. Beszélgetés A. Jansin akadémikussal — *Természet Világa* 115. 8. 1984. pp. 350–352. 3 ábra
- NÉMETH G.: A hányóanyag talajfizikai tulajdonságainak időbeli változása — *Temporal chagement of soil mechanical characteristics of cliff debris—Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review)* 31. 1983. pp. 69–84. 8 ábra, eng, rus R
- NÉMETH G.: lásd: BÉRCZI I.
- NÉMETH I.: lásd: NEMES NAGY J.
- NÉMETH R.: Hátráló természetvédelem — *Élet és Tudomány XXXIX.* 47. 1984. p. 1497.
- NEPPEL F.: Beszámoló a Fertő környék felszínalatti vizeinek magyar és osztrák szakemberek által közösen végzett kutatásáról — *Hidr. Tájékoztató* 1984. okt. pp. 15–18. 2 ábra
- NIKOLAEV V. G.—VAS D.—POGÁCSÁS Gy.: Neogene-anthropogene Pannonian basin-structure of labigenic type — *Abstracts, vol. X. part 1.* pp. 28–30., (in Russian also) 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- NICORA Alda—KOVÁCS Sándor: Conodont fauna from the Rotelliforme, Meeki and Occidentalis zones (Middle Triassic) of Humboldt Range, Nevada, Western North America — *Rivista Italiana Paleont. Stratigr.* 90. 2. Milano, 1984. pp. 135–164. 3. figs, 4 tables
- NICORA Alda: lásd: KOVÁCS Sándor
- N. LÁSZLÓ E.: Aranyosás a Felső-Tisza vidékén — *Magyar Vizgazdálkodás 1984/7.* pp. 19–21. 2 ábra
- N. LÁSZLÓ E.: Négy aranyosos központ — *Magyar Vizgazdálkodás 1984/6.* pp. 24–25. 3 ábra
- NOSKE-FAZEKAS G.: lásd: EMBEY-ISZTIN A.
- NOSKÉNÉ FAZEKAS G.: Universal stage measurements of plagioclase feldspars originating from gabbroic inclusions of

- the Bondoró-hegy alkali basalts (Hungary) — *Annls hist. nat. Mus. natn. hung.* 76. 1984. pp. 19–25. 2 figs, 2 tables, 3 plates
- NOSSZICZIUS Z.: lásd: HÉDERVÁRI P.
 NUSSZER A.: lásd: BALOGH Kadosa
 NYERGES L.: lásd: SZANTNER F.
 NYERGES L.: lásd: TAKÁCS E.
 NYITRAI T.: lásd: HOFFER E.
- OLÁH J.: Kombinált rekultiváció a mátrai szénbányák külfejtési bányahányóin — Combined reclamation on the open-pit dumps of the coal mines Mátraija — *Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review)* 31. 1983. pp. 201–216. 1 table, eng, rus R
- ORAVECZ J.: lásd: HAAS J.
 ORAVECZ-SCHEFFER A.: Foraminiferal stratigraphy of the Triassic in the Transdanubian Central Range — *Acta Geol. Hung.* 26. 3–4. 1983. pp. 213–226. 1 table, 2 plates
- ORAVECZ-SCHEFFER A.: lásd: CSÁSZÁR G.
 ORAVECZ-SCHEFFER A.: lásd: HAAS J.
- OSWALD Gy. et al.: Ugolnye baseyny i mestorozhdeniya Vengerskoy Narodnoy Respubliki — Ugolnye baseyny i mestorozhdeniya stran-chlenov SÉV i SFRYu — Moskva, 1984. pp. 162–193., 1 ábra, 8 tábl.
- OSWALD Gy.—SZÉLES L.—KISS J.—RADÓCZ Gy.—MAKRAI L.—NÉMEDI VARGA Z.—FALUS G.—KÓPEK G.—JUHÁSZ A.—VÁRKONYI J.—MADAI L.—KÓKAY J.—CSÁSZÁR G.: A KGST tagországok és a Jugoszláv SzSzK szénmedencéi és lelőhelyei — Soviet ekomicheskoj vzyaypomoshchi, Moskva, 1984. pp. 184–186., 2 tabl. eng R
- ÓVÁRY I.: lásd: Nemes Nagy J.
- ÖRKÉNYINÉ BONDOR L.: Formulas for the determination of Euler angles of plagioclasses — *Annales Univ. Sci. Bud. Sec. Geol.* XXIV. 1982. pp. 73–78. 6 figs, 1984.
- ÓSZ Á.: A 11. Kőolaj Világkongresszus — Vízkiutató 1984. 3. pp. 20–22. 3 ábra
- PAÁL T.: Hozzászólás a reziduális nyírószilárdság kérdéséhez — *Contribution — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review)* 31. 1983. pp. 103–106. 1 ábra
- PAÁL T.: Bányabetöltések hatása a talajvízre — *Contribution — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review)* 31. 1983. pp. 241–243. 2 ábra
- PAÁL T.: Urban impact on ground water — *Abstracts, vol. VIII, p. 121., 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- PAÁL T.: A budapesti talajvízváltozás trendvizsgálata — *Trenduntersuchung der Änderungen im Grundwasser von Budapest — Hidr. Közl.* 64. 4. 1984. pp. 249–255. 6 figs, 2 tabs, ger R
- PÁHI L.: lásd: KERESZTI F.
 PÁHI L.: lásd: POSGAY K.
 PÁL I.: lásd: RADNAINÉ GYÖNGYÖS Zs.
 PALÁNKAI T.: lásd: KUBOVICS I.
 PALLA Gy.: A tiribesi széndioxid előfordulása és gazdasági hasznosítása — *Hidr. Tájékoztató* 1984. ápr. pp. 31–33. 1 ábra
- PANDINÉ SZEGEDI Sz.: lásd: KOVÁCSNÉ HÓDI N.
- PANTÓ Gy.: Trace element geochemistry of the Cenozoic volcanism in Hungary — *Abstracts, vol. V, pp. 366–367. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- PAP S.: lásd: BÉRCZI I.
 PÁP S.: lásd: GAJDOS I.
 PÁPAY L.: lásd: HETÉNYI M.
 PAPP, Adolf: lásd: JÁMBOR Á.
- PARKHOMENKO, E. I.: O vozmozhnoj prirode zon povyshennoj elektroprovodnosti v litosfere po laboratornym dannym — *Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review)* 19. 1983. pp. 11–13. 2 ábra
- PARKHOMENKO, E. I.: Correlative dependence between the electrical parameters of the mineral matter in the broad range of temperatures — *Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review)* 19. 1983. pp. 22–24. 2 ábra (in Russ.)
- PARTÉNYI Z.: lásd: BALOGH Kadosa
 PARTÉNYI Z.: lásd: HAAS J.
 PÉCSI M.: lásd: KÖVES J.
 PÉCSI M.—ZENTAY T.—GEREI L.—REMÉNYI, M.: Relationship of the geomorphological position, genetic, physical, chemical and mineralogical features of sand soils with their fertility — *Lithology and Stratigraphy of Loess and Paleosols. Proc. of the Symposium org. by INQUA, Commission on Loess and Paleopedology. Budapest, 1984. pp. 291–303. 3 figs, 3 tables*
- PÉCSI-DONÁTH É.: Heavy metals sorption peculiarities of the zeolite-bearing rocks from Tokaj Mts, NE-Hungary — *Abstracts, vol. VII, pp. 290–291. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.*
- PÉCSINÉ DONÁTH É.: Hegylábfelszíni üledékben kialakult fosszilis talajok és közetes üledékek újabb elemző vizsgálata — *Földr. Közl. XXXII. 3–4. 1983. pp. 399–431. 3 tábl.*
- PÉCSINÉ DONÁTH É.: Egy sokarcú ásványi nyersanyag — a zeolit — Magyar Tudomány, 1984. 7–8. pp. 537–548. 9 ábra, 1 tábl.
- PÉCSINÉ DONÁTH ÉVA: A Tokaji-hegységi

- zeolitos kőzetek szerepe a vízminőség védelmében — Hidr. Tájékoztató 1984. okt. pp. 27—31. 2 ábra, 5 tábl.
- PÉCSKAY Z.: lásd: BALOGH Kadosa
- PÉCSKAY Z.: lásd: SZÉKY-FUX V.
- PELIKÁN P.: lásd: BALOGH Kálmán
- PELIKÁN P.: lásd: BÉRCZINÉ MAKK A.
- PÉRO Cs.: lásd: KÁZMÉR M.
- PÉRO Cs.: lásd: KOVÁCS S.
- PESTY L.: Experimental modelling of palaeogeography — Abstracts, vol. IV. p. 422. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- PESTY L.: Experimentalpetrographische Modelluntersuchung der Palaeonitbildung — *Alt. Földt. Szemle (General Geol. Review)* 19. 1983. p. 115. (in Russ.)
- PESTY L.—TÓTH M.: Kristallicheskie fazy andesitsteklovih obrazcov, formirujushchihsia v atmosfere vody pri vysokim sostojanien pt — *Alt. Földt. Szemle (General Geol. Review)* 19. 1983. p. 17. (in Russ.)
- PÉTER Z.: lásd: HORVÁTH I.
- PETŰÓ A.: Rezultaty issledovanii po geokhimii mikroelementov i vozmozhnosti ikh primeneniya v razvedke uglevodorodov v Vengrii — *Práce Vyzkumného Ústavu Geologického Inženýrsvi* 35. 1B. pp. 479—492. Brno, 1978.
- PETRIK B.: Mélyfúrási cementzőanyagok fejlesztése a Magyar Szénhidrogénipari Kutató Fejlesztő Intézetben, 1983-ban — Development of cementing materials for deep drillings in the Hungarian Hydrocarbon Institute in 1983 — *Földt. Kut.* XXVII. 2. 1984. pp. 91—93.
- PEYBERNES B.: Découverte des algues floridées du „Facies de Vimpont” dans l’Albien des Monts Bakony (Hongrie) et données biostratigraphiques nouvelles sur le Mesocrétacé hongrois — *Geobios* v. 10. fasc. 1. Lyon, 1977. pp. 113—116., eng R
- PHILLIPS, L. R.: lásd: BÉRCZI I.
- PIKÓ J.: lásd: KERESZTES N. T.
- PINCZÉS Z.: Examination of the grain-size composition of periglacial piedmont sediments in the Hungarian medium-height mountains — *Quaternary Studies in Hungary*, pp. 209—221., INQUA Hungarian National Committee, Budapest, 1982.
- PLESZKÁTS T.: lásd: POSGAY K.
- PODÁNYI T.: lásd: HEGYI INÉ PARÓ J.
- POGÁCSÁS Gy.—VARGA I.: Characteristic evolution of the Cenozoic structure of the Pannonian Basin as proved by reflection seismic measurements — *Proc. 17th Assembly of the European Seismol. Commission. Akadémiai Kiadó Budapest*, 1983. pp. 639—647. 7 figs
- POGÁCSÁS Gy.: Results of seismic stratigraphy in Hungary — *Acta Geol. Hung.* 27. 1—2. 1984. pp. 91—108., 14 figs
- POGÁCSÁS Gy.: Geological interpretation of the seismic macro-structure of Neogene-Quaternary sediments in the deep depressions of the Pannonian Basin — *Abstracts, vol. II.* pp. 163—164. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- POGÁCSÁS Gy.: Seismic Stratigraphy in Hungary (extended abstract) — *Acta Geodact., Geophys. et Montanist. Hung.* 19. (1—2). 1984. pp. 137—138.
- POGÁCSÁS Gy.: Seismic stratigraphy characteristics of Neogene deep depressions in the Pannonian basin and their hydrocarbon geology interpretation — 29th Internat. Geophys. Symposium, Varna. *Proc.* 1984. pp. 122—138.
- POGÁCSÁS Gy.: Stratigrafiaj ekzamenadoj persimaj en la Pannonia-Baseno — In: E. DUDICH: *Cu vi konas la teron? Scienca Eldona Centro de Universala Esperanto-Asocio, Budapest*, 1984.
- POGÁCSÁS Gy.: A Központi Kaukázus és az Elbrusz geológiája — *Geology of Central-Kaukasus and Elbrus — Föld és Ég XIX.* 12. 1984. pp. 360—364. 13 figs
- POGÁCSÁS Gy.: lásd: BÉRCZI I.
- POGÁCSÁS Gy.: lásd: BERKES Z.
- POGÁCSÁS Gy.: lásd: NAGY Z.
- POGÁCSÁS Gy.: lásd: NIKOLAEV, V. G.
- POGÁNY L.: Az ásványi nyersanyagok földtani kutatásának és kitermelésének hosszú távú tervezése — *Langfristige Planung der geologischen Forschung und Produktion mineralischer Rohstoffe — Kőolaj és földgáz* 15. (115.) 4. 1982. pp. 120—125. 1 figs, 3 tabl., rus, ger, eng. R
- POJJÁK T.—EGERER F.—NEMESÁNSZKY K.—BAKHNEVA D.—STOYNOVA M.—STOYNOV S.: Sravnitel'naya kharakteristika tretiechnogo kislogo vulkanizma Centralnykh Rodop (Bolgariya) i Severo-Vostochnoy Vengrii — *Godishnik na Visshiya Minno-Geolozhki Institut Sofiya*, t. XXX. (1983—1984), sv. II.
- POJJÁK Tibor: lásd: EGERER F.
- PÓKA T.: A földtudományok módszertana — *The methodology of geological sciences — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology)* 1980—81. (9.) 1983. pp. 37—48. 1 table, eng R
- PÓKA T.: Development of the cartographic representation of igneous formations — *Contributions to the History of Geological Mapping. Proc. of the Xth INHIGEO Symposium*, 16—22 Aug. 1982. Budapest, Hungary. Ed. DUDICH E. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984. pp. 237—247. 6 figs

- PÓKA T.: Development of Mineralogy in Hungary in the 19th century — Abstracts, vol. VIII. pp. 460—461. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- PÓKA T.: lásd: CSÍKY G.
- PÓLAI Gy.: lásd: CSASZÁR G.
- PÓLAI Gy.: lásd: HAAS J.
- POLCZ I.: lásd: NEMESI L.
- POLLHAMMER M.: lásd: CSAPÓ G.
- POLLHAMMER M.: lásd: SZABÓ Z.
- POMÁZI L.: lásd: KUBOVICS I.
- POMEROL Ch.: Az eocénvégi események és az eocén/oligocén határ Északnyugat-Európában — The terminal Eocene events and the Eocene-Oligocene boundary in Northwestern Europe — Ósl. Viták (Discusiones palaeont.) 31. 1984. pp. 17—20; 21—24. 1 table
- POFITY J.: lásd: TÓTH ALMOS
- POPOV S. V.—VORONINA A. A.—ANDREVA-GRIGOROVICH A. S.—TER-GRIGORJANC L. S.: Az eocén-oligocén határ és a Keleti-Paratethys oligocén története — The Eocene/Oligocene boundary and the Oligocene history of the Eastern Paratethys — Ósl. Viták (Discusiones palaeont.) 31. 1984. pp. 133—134; 135—136.
- POSGAY K.: Kéreg- és felsőkőpeny-szerkezet kutatása szeizmikus módszerrel — MTA Föld- és Bányászat Tud. Oszt. Közleményei, 15. 3—4. 1984. pp. 237—247. 8 figs
- POSGAY K.: A geofizika alkalmazása a szénbányászatban. Alkalmazott geofizika a földtani kutatás és a bányászat szolgálatában — MTA Föld- és Bányászati Tud. Oszt., 1982. évi közgyűléséhez kapcsolódó tudományos ülés előadásai, 1982. május 5. Budapest, pp. 193—217. 13 figs
- POSGAY K.—ALBU I.: Investigation of the earth's crust and upper mantle structure by the seismic reflection method in Hungary — Abstracts, vol. IV. p. 175., 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- POSGAY K.—KOMJÁTHY J.—PLESZKÁTS T.—PÁHI L.—RÁCZ I.: Razrabotka bortovoy geofizicheskoy sistemy na baze EVM i voprosy eo dalneyshogo razvitiya. Problemy izucheniya i osvoeniya mineralnykh resursov mirovogo okeana — Sbornik nauchnykh trudov; Ministerstvo geologii SSSR PGO „Sevmorgeologiya” pp. 113—116. Leningrad, 1984.
- PRÁCSER E.: lásd: KARDEVÁN P.
- PRACZNER A.—WINTER J.: A csapadék hatása a talajvízre Budapesten — Niederschlagseinflüsse auf das Grundwasser in Budapest — Hidr. Közl. 64. 1. 1984. pp. 27—32, 10 fig, rus, ger R
- PRALAT, A.: System for electrical resistivity measurement of rock samples — Alt. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 39—41., 2 figs, eng R (in Russ.)
- PRINZ Gyula: lásd: SZEDERKÉNYI T.
- RÁCZ D.—KONCZ I.—BUJDOSÓNÉ LENGYEL E.—LELKES A.: Issledovanie rezultatov issledovaniy vodorastvorennykh organicheskikh veschchestv i gazov pri poiskakh i razvedke nefi i gaza — Práce Vyzkumného Ústavu Geologického Inženýrství 35. 1B. pp. 509—527. Brno, 1978.
- RÁCZ D.: lásd: SZOLNOKI J.
- RÁCZ I.: lásd: KERESZTI F.
- RÁCZ I.: lásd: POSGAY K.
- RADNAINÉ GYÖNGYÖS Zs.—BÁNHEGYI M.—PÁL I.: Az eruptív intrúzió hatása a kőszenek fizikai és kémiai sajátosságaira — Influence of eruptive intrusions on the physical and chemical properties of coals — BKL Bányászat 117. 5. 1984. pp. 313—322. 5 figs, 1 table, rus, ger, eng, fre R
- RADÓCZ Gy.: A Szilárd Ásványi Nyersanyag Prognózis Osztály célkitűzése és tevékenysége — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 37—42.
- RADÓCZ Gy.—NAGY E.: Algunas novedades paleontológicas de Cuba oriental — Contribucion a la geología de Cuba oriental. pp. 199—205. 1 tabl. eng R La Habana-Cuba, 1983. Editorial Científico-Tecnica
- RADÓCZ Gy.—NAGY E.: Manifestaciones carboníferas en la molasa de Cretacico Superior de Cuba oriental — Contribucion a la geología de Cuba oriental pp. 186—191. 1 fig., 1 tabl., eng R La Habana-Cuba. Ed. Cien-T.
- RADÓCZ Gy.: lásd: BREZSNYÁNSZKY K.
- RADÓCZ Gy.: lásd: FRANCO, G. L.
- RAINCSÁK Gy.: Alsótriász sztratifórm érc-képződés lehetőségének vizsgálata Veszprém-Litér-Sóly között és az Izsza-hegy környékén — A Study on the possibility of early triassic stratiform ore mineralization in the Veszprém-Litér—Sóly zone and the vicinity of Izsza-hegy. (Transdanubian Central Range) — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 245—261. 5 figs, 2 tables, eng R
- RAINCSÁK Gy.—KAISER M.: Magyarázó a Bakony-hegység 20 000-es földtani térképsorozatához. Csőr — A Magyar All. Földtani Int. kiadványa, pp. 1—69. Budapest, 1984.
- RAINCSÁK-KOSÁRY Zs.—MIHÁLY S.: Der geologische Bau des Szendrőer-Gebietes (Nordungarn) — Öst. Akad. Wissensch. Schriftenreihe der Erdwissenschaftlichen

- Kommissionen. Sci. Results of Austrian Projects of the IGCP 1. pp. 251–261. Wien, 1978, New York. Spring. Verl.
- RAINCSÁKNÉ KOSÁRY Zs.—CSERNY T.: A Balaton környékének építésföldtani térképezése — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 49–54.
- RAINCSÁKNÉ KOSÁRY Zs.: lásd: KISDINÉ BULLA J.
- RAKHMANOV, V. P.: lásd: VARENTSOV, I. M.
- RÁKOSI L.: A magyarországi eocén—oligocén határszélvénnyek phytoplankton és palynológiai vizsgálata — Phytoplankton and palynological study of the Eocene/Oligocene boundary — Ősl. Viták (Discussiones Palaeont.) 31. 1984. pp. 105–108. hung R.
- RÁLISCH Lné: lásd: CSÁSZÁR G.
- RÁLISCH Lné: lásd: HAAS J.
- RÁNER G.: lásd: ÁDÁM O.
- RAVASZ-BARANYAI L.: lásd: BALOGH Kadosa
- REDLERNÉ TÁTRAI M.: lásd: ÁDÁM O.
- REMÉNYI M.: lásd: PÉCSI M.
- REMÉNYI Mné: lásd: GEREI L.
- RENNER J.: lásd: BESZEDA T.
- RENNER J.: lásd: HORVÁTH H.
- RENNER J.—SIKLÓS A.—TÓTH L.: Prime-nenie kompleksnoy yadernoy analiticheskoj sistemy dlja ekspressanaliza glubokozodnyx osadkov i konkretnii — Sbornik nauchnykh trudov; Ministerstvo geologii SSSR PGO „Sevmorgeologiya” pp. 117–124. 2 figs, 2 tables, Leningrad, 1984.
- RÉTHÁTI L.: Groundwater in Civil Engineering. Akadémiai Kiadó, Budapest. 478 old. (Közös kiadás az Elsevier Sci. Publ. Companyval, Amsterdam—Oxford—New York)
- RÉTHÁTI L.: Tévhitke a talajvízről — Élet és Tudomány XXXIX. 20. 1984. pp. 618–620., 3 ábra
- RÉTHÁTI L.: Talajvíz a város alatt — Élet és Tudomány XXXIX. 24. 1984. pp. 746–748. 3 ábra
- RÉVÉSZ I.: Az algyői Maros-Szöreg szénhidrogéntelepek üledékföldtani modellje — egy fosszilis delta fejlődésmenete — A sedimentological model of the Algyő Maros-Szöreg hydrocarbon reservoirs — Evolution of a fossil delta — Kőolaj és földgáz 15. (115.) 6. 1982. pp. 176–177. rus, ger, eng R.
- RÉVÉSZ I.: Post-Miocene delta formation in the south eastern part of the Great Hungarian Plain — Abstracts, vol. VII. p. 213. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- RÉVÉSZ J.: lásd: BÉRCZI I.
- RÉZ F.: lásd: BARLAI Z.
- REZESSY G.: lásd: BERNHARD B.
- REZESSY G.: lásd: GYURKÓ P.
- RISCHÁK G.: Reakciókinetikai kalkulátor — Földt. Int. Évi Jel. 1980-ról, pp. 479–486. Budapest, 1982.
- RISCHÁK G.: A tarkaagyagok képződésének egyes geokémiai tényezői — Some geochemical factors of the formation of variegated clays — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 469–477. 3 tables, eng R.
- RÓNAI A.: A negyedidőszaki és felső-pliocén sülyedés menete a Körös-medencében — Földt. Int. Évi Jel. 1980-ról, pp. 77–80. Budapest, 1982.
- RÓNAI A.: Vertical movements in the Great Hungarian Plain. Examples of magnetostratigraphic correlation — Proc. 17th Assembly of the European Seismol. Commission. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. pp. 435–440. 3 figs, 1 table
- RÓNAI A.: The development of the Quaternary geology in Hungary — Acta Geol. Hung. 27. 1–2. 1984. pp. 75–90. figs 7
- RÓNAI A.: Quaternary stratigraphy and the N/Q boundary in the Pannonian Basin. A case study in continental stratigraphy — 27th Internat. Geol. Congress, Abstracts, vol. I. pp. 412–413. Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- RÓNAI A.: Ballenegger Róbert kapcsolata az agrogeológiával — Agrokémia és Talajtan 32. (3–4) 1984. pp. 634–636.
- RÓNAI A.: Teleki Géza 1911–1983 — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 240–241., 1 fig, bibliogr.
- RÓNAI A.: The development of the Quaternary Geology in Hungary — Acta Geol. Hung. 27 (1–2) 1984. pp. 75–90. 20 figs
- RÓNAI A.: Osnovy chetvertichestnoy stratigrafii Pannonskoy Baseyna — Mezhdunarodny Geol. Congress 27. 1984. Sectio 03, Doklady, Moskva, pp. 31–37. 1 ábra
- RÓNAI A.: A plio-pleisztocén határ a nemzetközi és hazai irodalomban — The Pliocene /Pleistocene Boundary in the International and Hungarian Literature — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 167–172.
- RÓNAI A.—HÁMOR G.—NAGY E.—FÜLÖP J.—CSÁSZÁR G.—JÁMBOR Á.—HETÉNYI R.—DEÁK M.—GYARMATI P.: Magyarország földtani térképe, M = 1 : 500 000 — Geological Map of Hungary. M = 1 500 000. Budapest, 1984.
- RÓNAI A.—KÖRÖSSY L.—SZEPESHÁZI K.: Az Alföld földtani atlasza. Békéscsaba. Magyaró. M. Áll. Földtani Int. kiadása, Budapest, 1981.
- ROZNAI I.: Magyar bányászati és kohászati érvek 1526–1982 — Orsz. M. Bá-

- nyászati és Kohászati Egyesület kiadása, Budapest, 1983. 110 old. 58 tábla
- RÓZSA L.: Metróalagutak a talajvízben — Élet és Tudomány XXXIX. 37. 1984. pp. 1155—1157. 6 ábra
- RÓZSÁNÉ NAGYDIÓSI S.: A mészkövek korának meghatározására szolgáló U/Th módszer kidolgozásának lehetőségeiről — Földt. Int. Évi Jel. 1980-ról pp. 457—470. Budapest, 1982.
- RUDNYÁNSZKY P.: Perlitkonferencia '83 — Székesfehérvár — Építőanyag, XXXVI. 6. 1984. pp. 183—187. 1 ábra
- RUMPLER J.: lásd: BÉRCZI I.
- RUMPLER J.: lásd: NAGY Z.
- RUMPLER J.—HORVÁTH F.: Extenziós tektonika szeizmikus szelvényeken és ennek kőolajkutatói jelentősége a Pannon medencében — Extension tectonics as reflected on seismic logs and its significance for oil exploration in the Pannonian Basin — Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 49—61. 11 figs
- RUSU A.: Megjegyzések az erdélyi eocén/oligocén határról — Remarks on the Eocene/Oligocene boundary in Transsylvania — Öst. Viták (Discussions paleont.) 31. 1984. pp. 101—102.; 103—104.
- SÁG L.: Szíria földtana, ásványi nyersanyagai és bányászata, pp. 1—82. 4 ábra, 11 tábl. 41 irod. hivatk. Budapest, 1984.
- SAJGÓ Cs.: Hydrocarbon generation in a super-thick Neogene sequence in Southeast Hungary. A study of the extractable organic matter — Advances in Organic Geochemistry 1979. pp. 103—113. Pergamon Press, Oxford etc., 1980
- SAJGÓ Cs.—LEFLER J.—HORVÁTH Z. A.: Applicability of different organic maturation parameters — Acta Geodaet. Geophys. et Montanist. Hung. 19. 1—2. 1984. pp. 145—146.
- SALAMIN P.: A Magyar Tudományos Akadémián minősített kutatók a hidrológia és rokantudományai területen — Hidr. Tájékoztató 1984. okt. pp. 8—10.
- SALAMON B.: Líbiai karotázs mérések — Well logging in Libya — Karotazhnye raboty v Livii — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 121—122.; 173—174.; 233—234.; 1 fig.
- SÁRHHIDAI A.: lásd: CSAPÓ G.
- SASSI, F. P.—SZEDERKÉNYI T.: Newsletter of IGCP Project No. 5, Vol. 5. 1983. pp. 1—288. Sassi—Szederkényi Edition, Padova—Szeged.
- SCHUEUR Gy.: Atektonikus deformációs és törésszerkezetek a gerecei és a budai-hegységi édesvízi mészkövekben — Atektonische Deformations- und Bruchstrukturen in den Süßwasserkalken des Gerece- und Budaer Gebirges — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 101—108., 6 figs, ger R
- SCHUEUR Gy.—SZLABÓCZKY P.: Új szökésvény hévforrások a pesti oldalon — Hidr. Tájékoztató 1984. okt. pp. 23—25. 3 ábra
- SCHUEUR Gy.—TÓTHNÉ NÉMETH I.: A budai-hegységi magaspártok építés-hidrologiai viszonyai — Hidr. Tájékoztató 1984. ápr. pp. 24—26. 2 ábra
- SCHUEUR Gy.: lásd: AUJESZKY G.
- SCHUEUR Gy. lásd: FODOR Tamásné
- SCHMIEDER A.: A védőréteg vízhozamkorlátozó hatása és hasznosítása — The rate of water flow limiting effect of protective layers and utilization of the same — BKL Bányászat 117. 3. 1984. pp. 157—165. 5 figs, rus., ger, eng, fre. R.
- SCHMIDT Sándor: lásd: BIDLÓ G.
- SCHOPPEL J.: Az esztergomi szénmedence bányászata összefüggésben a bányák vízmentesítésének fejlődésével — Mining in the Esztergom Coal Field and the development of water control in its mines — BKL Bányászat 117. 1. 1984. pp. 1—10. 9 figs, rus, ger eng, fre R
- SCHWEITZER F.: lásd: FODOR Tamásné
- SEMSEY Andor: lásd: EMBEY-ISZTIN A.
- SIEGLNÉ-FARKAS Ágnes: Az Upponyi-hegység felső kréta képződményeinek palynostratigráfiája — Palynostratigraphy of the upper cretaceous in the Uppony Mts. — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 101—117. 2 figs, 3 tables, eng R
- SÍKHEGYI F.: A kislétföld regionális komplex földtani vizsgálata — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 43—48. 2 ábra
- SÍKHEGYI F.: Applications of remote sensing techniques to the solution of the geologic and structural problems of the Transdanubian Central Mountains — Abstracts, vol. VIII. p. 253. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- SÍKLÓS A.: lásd: BESZEDA T.
- SÍKLÓS A.: lásd: HORVÁTH H.
- SÍKLÓS A.: lásd: BÉRCZI I.
- SPOSS Z.: Bazaltos kőzetterületek vízföldtani térképi értékelése és ábrázolása — XX. Hidr. Tájékoztató 1984. ápr. pp. 20—21. 2 ábra
- SMOHAI F.: lásd: MUCSÁNYI J.
- SOLT P.: lásd: KORDOS L.
- SOLTI G.: lásd: BALOGH Kadosa
- SOMFAI A.: lásd: BÉRCZI I.
- SOMFAI A.: lásd: GAJDOS I.
- SOMOGYI A.: lásd: JUHÁSZ Z.
- SOMOGYI J.: lásd: VINCZE J.
- SOMOGYI J.: lásd: VINCZE J.

- SOMOGYI S.: River channel and flood plain evolution of the Great Plain section of the Danube, based on map evidence between 1782 and 1950 — Quaternary Studies in Hungary, pp. 285—299. INQUA Hungarian National Committee, Budapest, 1982.
- SOMOS L.: A Magyar Állami Földtani Intézet földtani információs rendszere (FIRE-1.) Terepi makro alrendszer. pp. 1—89. Budapest, 1984.
- SOMOS L.: A simple two-dimensional model for complex geomorphological land forms — Abstracts, vol. VIII. p. 422. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- SOÓKY I.: lásd: GERBER P.
- SOÓS M.: lásd: DÓDONYI I.
- SOÓS M.: lásd: FÖZY I.
- STEGENA L.: Geophysical and geodynamic models of the lithosphere of the Carpatho-Balkan Region — Acta Geodaet. Geophys. et Montanist. Hung. 19. (1—2). 1984. pp. 3—4.
- STEGENA L.: Applications of geothermic in petroleum researches — in: The O.G.S. Silver Anniversary Volume 1958—1983. Antonio Brambati and Dario Slejko eds, Trieste, 1984. pp. 189—196.
- STEGENA L.—HORVÁTH F.: Review of the Pannonian basin — Acta Geodaet. Geophys. et Montanist. Hung. 19. (1—2), 1984. pp. 153—160.
- STEGENA L.: lásd: GARAGUNIS, C.
- STOGICZA Iné: lásd: JOÓ T.
- SÜTÖNÉ SZENTAI M.: Szervesvázú mikroplankton vizsgálatok a Mecsek hegység környékének pannóniai rétegeiből — Folia Comloensis, Tom. 1. Komló, 1984. pp. 55—77. 4 tábla, 2 táblázat, ger R
- SZABADVÁRY L.: Komplex geofizikai kutatás a Dunántúli Középhegységben — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 13—16. 1 fig. eng, rus R
- SZABADVÁRY L.: lásd: GYURKÓ P.
- SZABADVÁRY L.: lásd: SZANTNER F.
- SZABLYÁR P.: A homoródalmási barlang — The cave in Homoródalmás — Föld és Ég XIX. 5. pp. 135—138. 1984. 8 figs
- SZABLYÁR P.: lásd: HAVAS P.
- SZABÓ Csaba: lásd: KUBOVICS I.
- SZABÓ Cs.—SZABÓNÉ BALOG A.: Eocén-oligocén határszelvények vulkánai törmelések közetének ásványközettani vizsgálata — Mineralogical-petrographical investigation of volcanoclastic rocks from Eocene/Oligocene boundary sections of Hungary — Ősl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 85—86 eng R.
- SZABÓ E.: lásd: BÁRDOSSY Gy.
- SZABÓ I.: lásd: BISZTRICZÁNYI E.
- SZABÓ I.: lásd: CSÁSZÁR G.
- SZABÓ I.: lásd: HAAS J.
- SZABÓ Ilona: Kőtárgyak telettetése — Élet és Tudomány XXXIX. 49. 1984. p. 1566. 1 ábra
- SZABÓ Imre: Ipari hulladékhányók elhelyezésének hatása a kőzetek fizikai tulajdonságaira — Effect of deposition of industrial dumps to the physical parameters of rocks — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 32. 1984. pp. 35—45. 4 figs, eng, rus R
- SZABÓ Imre—FUCHS P.: Rézszállékony-sági vizsgálatok összehasonlító elemzése — Comparing analysis of stability tests of slopes — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 85—101., 9 ábra, 1 tábl., eng, rus R
- SZABÓ J.: Two new archeogastropod genera from the Tethyan Liassic — Annals. hist.-nat. Mus. natn. hung. 76. 1984. pp. 65—71. 3 figs
- SZABÓ Jánosné: Az őshüllők társas élete — Élet és Tudomány XXXIX. 43. 1984. pp. 1347—1349. 3 ábra
- SZABÓ Z.—POLLHAMMER M.: Gravity measurements to monitor mass redistribution of an oil field — Proc. of the UGGI General Assembly, Hamburg, 1983. auf. 15—27. Publication of the Ohio State University; Columbus, Ohio, USA
- SZABÓ Z.: lásd: CSAPÓ G.
- SZABÓ Z.: lásd: CSÁSZÁR G.
- SZABÓ Z.: lásd: HAAS J.
- SZABÓ Z.: lásd: HEGYMEGI L.
- SZABÓNÉ BALOG A.: lásd: SZABÓ Cs.
- SZABÓNÉ DRUBINA M.: lásd: KISDINÉ BULLA J.
- SZÁDECZKY-KARDOSS E.: lásd: NÉMETH G.
- SZAKÁCS I.: Újabb kénhidrogénes termál-víz Szlovákiában — Vízkutatás 1984. 4. pp. 10—12. 2 ábra
- SZALAY Á.: A túlnyomás okai és a paleopórusnyomás becslése — Ursachen der Überdrücke und Schätzung des Paläoporendrucks — Kőolaj és földgáz 15. (115). 2. 1982. pp. 41—46. 9 figs, rus, ger R
- SZALAY Á.: Metasomatic alteration of metamorphic, granitoid rocks in the basement of the Great Plain — Acta Geol. Hung. 26. 3—4. 1983. pp. 359—374. 4 plates
- SZALAY Á.: Folyamatkövető kutatási módszerek a szénhidrogén-kutatásban — Reconstruction methods in the hydrocarbon exploration — Földt. Kut. XXVII. 2. 1984. pp. 35—40., 2 figs
- SZALAY Á.: lásd: BOBOK E.
- SZALAY Á.: lásd: VÁNDORFI R.

- SZALAY M.: lásd: KARAS Gy.
 SZALAY T.: lásd: BOGSCH L.
 SZANTNER F.—HEGEDŰSNÉ KONCZ M.—KNAUER J.—MINDSZENTY A.: Reserves-prediction oriented evaluation of Hungarian bauxite deposits — Abstracts, vol. VI. pp. 320–321., 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moskov, 1984.
 SZANTNER F.—NYERGES L.—SZABADVÁRI L.—KAKAS K.: Komplexno-geologo-geofizicheskaya sistema v poiskakh i razvedke boksitov Vengrii — Abstracts, vol. IV. pp. 184–185. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
 SZANTNER F.: lásd: BÁRDOSY Gy.
 SZANTNER F.: lásd: MINDSZENTY A.
 SZANYI B.: lásd: BERKES Z.
 SZANYI B.: lásd: NAGY Z.
 SZEBÉNYI L.: lásd: CSOBAY Zoltánné
 SZEDERKÉNYI T.: PRINZ Gyula és a magyar földtan — Gyula PRINZ und die ungarische Geologie — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 375–383. 2 figs
 SZEDERKÉNYI T.: lásd: GEIGER J.
 SZEDERKÉNYI T.: lásd: GRECULA, P.
 SZEDERKÉNYI T.: lásd: SASSI, F. P.
 SZEIDOVITZ Gy.: Microtremor measurements in Budapest (Abstract) — Proc. 17th Assembly of the European Seismol. Commission, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983. p. 59.
 SZEIDOVITZ Gy.: Néhány magyarországi földrengek epicentrális intenzitásának és fészekmélységének újraértékelése — Re-interpretation of the epicentral intensities and of the depth of the hypocentre of some Hungarian earthquakes — Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 71–80. 4 figs
 SZEIDOVITZ Gy.: lásd: BISZTRICSÁNY E.
 SZEIDOVITZ Zs.: lásd: NEMESI L.
 SZÉKELY F.: lásd: KONOPLYANTSEV A. A. et al.
 SZÉKELY Kinga: A Környezetvédelmi Intézet barlangtani osztályának barlangnyilvántartási rendszere — The cave-register system of the Speleological Department of the Institute for Environmental Protection (Hungary) — Karszt és Barlang 1982. II. pp. 101–106. 8 ábra, eng, rus R
 SZEKÉR E.: Forrásavatás Balatonfűreden — Föld és Ég XIX. 2. 1984. p. 61. 3 ábra
 SEKERES Z.: Kirándulás a geozóok világába — Búvár XXXIX. 6. 1984. p. 279. 2 ábra
 SZÉKY-FUX V.—GYARMATI P.—BALOGH Kadosa—PÉCSKAY Z.: Volcanisme miocène affleurant et recouvert du Nord-Est de la Hongrie — Travaux du XIIème Congrès de l'Assoc. Géol. Carpatho-Balcanique, Bucarest 1981. Annuaire de l'Inst. Géol. Géophys. Vol. LXI. 1984. pp. 263–271. 2 figs
 SZÉKY-FUX V.: lásd: BALOGH Kadosa
 SZÉKYNÉ FUX V.: 50 évés a debreceni Kossuth L. Tudományegyetem Ásvány-és Földtani Tanszéke (1929–1979) — Mineralogical and Geological Department of Kossuth University of Science in Debrecen (Hungary) fifty years old (1929–1979) — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980–81. (9.) 1983. pp. 67–83. eng R
 SZÉKYNÉ FUX V.: Telkibánya aranya nyomában — in: Zempléni Tájvédelmi Körzet, Miskolc, 1984. pp. 16–18.
 SZÉKYNÉ FUX V.—KOZÁK M.: A Nyírség mélyszintű neogén vulkanizmusa — Deep-situated Neogene volcanism in the Nyírség, NE Hungary — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 147–159. 2 figs, 4 tables, eng R
 SZÉLES L.: Ásványvagyongazdálkodás a hazai szénbányászatban — Mineral resources management in Hungarian coal mining — Földt. Kut. XXVII. 1. 1984. pp. 1–7. 8 ábra, 3 tábl.
 SZÉLES L.: lásd: KISS József
 SZÉLES M.: MÉHES GYULA emlékezete (1881–1959) — In memoriam Gyula MÉHES (1881–1959) — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980–81. (9.) 1983. pp. 121–125. bibliography, eng R
 SZENDRŐ D.: Special „cross-plots” computed from logs to interpret the presence of raw materials — Proc. of the 29th Internat. Geophys. Symposium, Varna, 1984. sept. 5–8., pp. 355–363. 6 figs, eng, rus R. Sofia, 1984.
 SZENDRŐ D.: ASZOIGISZ rendszer adaptálása — Adaptation of the ASOIGIS system — Adaptatsiya sistemy ASOIGIS — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 88–91.; 156–158.; 211–212.; 2 figs
 SZENTE E.: lásd: DETRE Cs.
 SZENTES Gy.: A kubachi kristálybarlang — The Kubach Crystal Cave — Karszt és Barlang 1982. I. pp. 47–50. 6 ábra, eng R
 SZENTES F.: lásd: JASKÓ S.
 SZENTGYÖRGYI K.: Az alföldi felsőkréta képződmények rétegtani, faciális és ősföldrajzi kapcsolatai — Stratigraphic and facial connections of Upper Cretaceous formations in the Alföld (E-Hungary) — Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review) 20. 1983. pp. 5–27. 4 ábra, eng R
 SZENTGYÖRGYI K.: Lithostratigraphic units of the epicontinental senonian in

- the Great Plain — Acta Geol. Hung. 26. 3–4. 1983. pp. 197–211. 6 figs
- SEZTGYÖRGYI K.: Adatok az alföldi cenomanán és turon képződmények ismeretéhez — Contribution to the knowledge of the Cenomanian and Turonian in the Great Hungarian Plain — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 49–60. 5 figs, eng R
- SEZTGYÖRGYI K.: Formatsii senonskogo vozrasta vostochnoy chasti Pannonskogo basseyna i ikh facialnaya svyaz — Abstracts, vol. II. pp. 188–189. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- SEZTGYÖRGYI K.: lásd: GAJDOS I.
- SEZTİMREY B.: Húszéves a dunaiújvárosi partvédelem — Természet Világa 115. 9. 1984. pp. 422–424. 4 ábra
- SEZTNPÁLY M.: lásd: KORODI G.
- SEZPESHÁZI K.: lásd: RÓNAI A.
- SZÉPFELHYI E.: lásd: HOLCZER P.
- SZERENCSI L.: Az Alsószolcai Vízmű hidrogeológiai védőidomának meghatározása — Hidr. Tájékoztató 1984. okt. pp. 25–27. 2 ábra
- SZILÁGYI F.: A Baradla Rövid-Alsó-barlangjának feltárása — The exploration of the Short Lower Baradla Cave — Karst és Barlang 1982. II. pp. 65–70. 6 ábra, eng, rus R
- SZILÁRD J.: Eötvös Loránd csavarási-ingájának bevezetése a földtani kutatásba — Introduction of the Eötvös torsion balance into mineral exploration — Földt. Kut. XXVII. 3. 1984. pp. 63–69.
- SZILI J.: A környei szénbányászat története — A history of the coal mining at Környe — BKL Bányászat 117. 4. 1984. pp. 244–254. 8 figs, 8 tables, rus, ger, fre, eng R
- SZITTÁR A. — BIRÓ Z.: A szén-dioxidos művelés eredményei DNY-Magyarországon — Results of oil production using CO₂ in SW Hungary — BKL Kőolaj és földgáz 17. (117.) I. 1984. pp. 1–8., 7 ábra, 1 tábl., rus, ger, eng R
- SZITTÁR A.: lásd: MEGYERI M.
- SZLABÓCZKY P.: Fúrásokból nyerhető mérnökgeológiai információk — Engineering geological informations obtained from borings — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 23–33. 4 figs, eng, rus R
- SZLABÓCZKY P.: lásd: SCHEUER Gy.
- SZOLNOKI J. — RÁCZ D. — FISCH I.: Erkundung von Kohlenwasserstoff-Lagerstätten durch mikrobiologische und direkte geochemische Methoden in der Umgebung von Mórahalom — Práce V ýzkumného Ústavu Geologického Inženýrství 35. 1B. pp. 619–629. Brno, 1978.
- SZOMBATFALVI Z.: lásd: GYURASICS T.
- SZONGOTH G.: lásd: HORVÁTH F.
- SZÖÖR Gy.: Comparative derivatographic analysis, chronological and taxonomic evaluation of the malacological material of Pannonian localities — Acta Geogr. Debrec., XXI. 1984. pp. 121–134. 5 figs, 4 tables
- SZÖÖR Gy. — BALÁZS É. — BOHÁTKA S.: Agyagásványok, karbonátok, szulfátok együttes meghatározása összetett termoanalitikai módszerekkel — Joint determination of clay minerals, carbonates and sulfates by complex thermoanalytical methods — Építőanyag, XXXVI. 9. 1984. pp. 274–277. 8 figs, rus, ger, eng R
- SZÖÖR Gy. — BALÁZS É. — BÁTHORY S.: A termoanalízis gyakorlati alkalmazása és jelentősége az építőipari minőségellenőrzés néhány területén — Építés-Minőség, 1984. pp. 19–29. 15 ábra
- SZÖÖR Gy.: lásd: Jakab G.
- SZÖRÉNYI Z.: A Keszthelyi-hegység ÉNY-i előtere — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 23–24. 1 fig, eng, rus R
- SZÖRÉNYI Z.: lásd: Hoffer E.
- SZTRÓKAY K. — MAURITZ BÉLA születésének centenáriuma — Béla MAURITZ was born 100 years ago — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980–81. (9.) 1983. pp. 97–102. eng R
- SZUNYOGH G.: A hévizes eredetű gömbfülkék kioldódásának elméleti vizsgálata — Theory of the dissolving of spherical cavities formed by thermalwater — Karst és Barlang 1982. II. pp. 83–88. 5 ábra, eng, rus R
- SZUROVY G. — MÁTHÉ L.: Fények a Szaharában — Gondolat Kiadó, Budapest, 1984. 245 old. + 8 oldal színes és 32 oldal fekete-fehér melléklet
- SZUROVY G.: Néhány gondolat — Ázsia hegységeit járva — Természet Világa 115. 9. 1984. pp. 403–406. 8 ábra
- SZUROVY G.: Kőolajüzem a tenger fenékén — Élet és Tudomány XXXIX. 11. 1984. pp. 342–343. 2 ábra
- SZUROVY G.: A muzulmán világ kincse a kőolaj — Élet és Tudomány XXXIX. 34. 1984. pp. 1064–1066. 5 ábra
- TÁBORSZKY Gy.: lásd: BERNHARD B.
- TAEGER Henrik: lásd: DUDICH E.
- TAKÁCS A.: SCHAFARZIK emlékérem kitüntetettje: KARACSONYI Sándor — Magyar Vizgazdálkodás 1984/2. pp. 20–21. 1 ábra
- TAKÁCS E. — NYERGES L. — PETHŐ G.: Adatok hazai bauxitok mágneseles sajátosságairól — Magyar Geofizika XXIV. 4. 1984. pp. 148–160. 15 ábra, eng, rus R
- TAKÁCSNÉ BOLNER K.: A Harz-hegység déli előterének gipszkarsztja — The

- gypsum-karst in the Southern foreground of the Harz Mountains — Karst und Barlang 1982. 1. pp. 41–46. 7 ábra
- TAMÁS G.: lásd: VITÁLIS Gy.
- TARDY J.: Gyógyító barlangok — in: KORDOS L.: Magyarország barlangjai. Gondolat kiadó, Budapest, 1984. pp. 66–74.
- TARDY J.: lásd: HORVÁTH T.
- TARNÓCZY I.: Ósvilági lábnymok — Élet és Tudomány XXXIX. 20. 1984. pp. 611–613. 6 ábra
- T. BIRÓ K.: lásd: BÁCSKAY E.
- TEILHARD DE CHARDIN, P.: lásd: DETRE Cs.
- TELEKI Géza: lásd: RÓNAI A.
- TENKEI S.: Geochemical investigations of hydrocarbon prognostics — Acta Geol. Hung. 26. 3–4. 1983. pp. 301–311.
- TENKEI S.: lásd: BALLA K.
- T. GEÇSE ÉVA: Ciklusos felépítésű felső-triász képződmények Fenyőfő, Csesznek, Bakonyoszlop, Dudar, Sur környékén — Cyclic Upper Triassic formation in the neighbourhood of Fenyőfő, Csesznek, Bakonyoszlop, Dudar and Sur — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 317–335. 9 figs, 1 table, 2 plates, eng R
- T. GEÇSE ÉVA: lásd: TÓTH Almos
- THURÓCZY Cs.: Egy 35 millió éves ősfürkés — Természet Világa 115. évf. 1. sz. 1984. p. 40. 3 ábra
- TILESCH L.: A medencealjzart metamorf kőzetekben megismert szénhidrogéntelepek rezervoárgéológiai és művelési kérdései c. ankétról — Kőolaj és földgáz 15. (115.) 1. 1982. pp. 26–29.
- TIMÁR Z.: SzDSz-3 programrendszer az ELGI szeizmikus feldolgozásában — Role of the SDS-3 program package in ELGI's seismic processing — Sistema programm SDS-3 v obrabotke sejsmicheskikh dannyyh ELGI — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 55–61.; 139–142.; 191–194.; 6 figs
- T. KOVÁCS G.: A gőzkutatás elméleti alapja és gyakorlata — Theoretical basis and practice of steam exploration — BKL Kőolaj és földgáz 17. (117.) 3. pp. 75–77. 5 figs, rus, eng R
- TOKODY László: lásd: VINCZE-SZEBERÉNYI H.
- TOMKA Gy.: lásd: CHUKÁN G.
- TONGIORGI M.: lásd: ALBANI R.
- TORMA A. E.—BÁNHÉGYI I. G.: Biotechnology in hydrometallurgical processes — Trends in Biotechnology, 2. 1. Amsterdam, 1984. pp. 13–15., 3 figs, 1 table
- TÓTH Almos—T. GEÇSE É.—POPITY J.: Aluminit és basaluminit a csordakúti bauxitban — Aluminit and basaluminit in the bauxite of Csordakút — Földt. Int. Évi Jel. 1982-ről, 1984. pp. 423–430. 8 figs, eng R
- TÓTH B.: lásd: MEGYERI M.
- TÓTH Géza: A Magas-Bükk déli peremén fakadó időszakos karstforrások karst-hidrográfiai jellemzése — Karsthydrologische Kennzeichnung der am Südrand des Hohen Bükk's entspringenden periodischen Karstquellen — Hidr. Köz. 64. 3. 1984. pp. 169–178. 12 figs, 1 tab. ger. R.
- TÓTH Gy.: lásd: LIEBE P.
- TÓTH J.: Die Möglichkeiten der geochemischen Kohlenwasserstoff-Prognose in Ungarn — Práce Vyzkumného Ústavu Geologického Inženýrství 35. 18. pp. 643–656. Brno, 1978.
- TÓTH J.: Beszámoló a MTA Geokémiai Tudományos Bizottsága Szerves Geokémiai Munkabizottságának 1977–79. évi munkájáról — M. Tud. Akadémia X. Oszt. Köz. 13. 2–4. pp. 353–362. Budapest, 1980.
- TÓTH János: BÖHM Ferenc munkássága — F. BÖHM, sein Leben und Tätigkeit — Kőolaj és Földgáz 15. (115.) Különszám, 1982. május, pp. 92–96. 5 figs, rus, ger, eng R
- TÓTH K.: lásd: GELLAI M.
- TÓTH L.: lásd: RENNER J.
- TÓTH M.: lásd: PESTY L.
- TÓTH M.—FALLER G.—PRUZSINA J.—TÓTH J.: Az ásványvagyon gazdálkodás alapjai — Műszaki Könyvkiadó, 168 old. 39 ábra, 121 letölt. iród., Budapest, 1982.
- TÓTH Mária: Crystallinity of Hungarian kaolinites of different genetics — Abstracts, vol. VII. p. 317. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- TÓTH M. N.: X-ray variance method to determine the domain size and lattice distortion of ground kaolinite samples — Acta Miner. — Petrogr. Szeged 24. Suppl. pp. 115–119.
- TÓTH M. N.: lásd: ÁRKAI P.
- TÓTHNÉ NÉMETH I.: lásd: SCHEUER Gy.
- TÓZSA I.: Török fürdők Budán — Élet és Tudomány XXXIX. 48. 1984. pp. 1520–1522. 5 ábra
- VAJDA L.: Kőbányák telepítésének és üzemeltetésének mérnökgeológiai vonatkozásai — Engineering geol. aspects of settlement and work of quarries — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 147–156. eng, rus R
- VÁNDORFI R.—BÉLDI L.—SZALAI Á.: Perspektív neftegazonosító neogén-nyerszéntartó Pannonskó Basseyna — Abstracts, vol. VII. pp. 124–125. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.

- VÁNDORFI R.: lásd: DÓCZI I.
- VARENTSOV, I. M.—RAKHEMANOV, V. P.—GRASSELY Gy.: Genetic aspects of manganese deposits formation in the geological history of the earth crust — Abstracts. vol. VI. pp. 339—341. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984. rus R
- VARGA E.—KISHÁZI P.—HORVÁTH Z.: Characterization of the Meesek bituminous coal basin from the viewpoint of coal petrography, with special regard to the contact metamorphism of coal seams — Abstracts, vol. VII. p. 223. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- VARGA G.: Comparison of magnetotelluric data processing by convolutional filtering and FFT — Konvolúciós szűrésen, illetve transformáción alapuló magnetotellurikus feldolgozási eljárások összehasonlítása — Soposztavlenie rezul'tatov obrabotki dannykh MTZ, poluchennykh uskopolosovoy filtratsiyey tipa svertki i bystrym preobrazovaniem — Geofiz. Közl. (Geophys. Transactions) 30. 3. 1984. pp. 289—305. 8 figs
- VARGA G.: lásd: ÁDÁM O.
- VARGA G.: lásd: ERKEL A.
- VARGA Gyula: lásd: MÉHES K.
- VARGA Imre: lásd: GRECULA, P.
- VARGA Imre: lásd: KASZAP A.
- VARGA Imre: lásd: POGÁCSÁS Gy.
- VARGA M.: Az ivóvízellátás bányavízgazdálkodással összefüggő kérdései az eocén-programmal érintett térségben — Bergwassernutzung und Trinkwasserversorgung — Hidr. Közl. 64. 1. 1984. pp. 1—7. 2 figs, 2 tabs ger, rus R
- VARGA P.: Biogén mészkőképződés a Bükkben a késői eocén és a korai oligocén folyamán — Microfacies of Late Eocene biogenic limestones in the Bükk Mts. — Ősl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 87—89; 90—92.
- VARGA P.: Mésztrubidites betelepülések a budai márgában és a tardi anyagban — Turbiditic limestone intercalations of the Buda Marl and Tard Clay — Ősl. Viták (Discussiones palaeont.) 31. 1984. pp. 93—96; 97—99.
- VARGA P.: lásd: BALDI T.
- VARGA P.: lásd: KECSKEMÉTI T.
- VARGA P.: Gravity and height anomalies generated by stresses acting within the Earth — Proc. of the UGGI General Assembly. Hamburg, 1983. aug. 15—27. Publication of the Ohio State University; Columbus, Ohio, USA
- VARGA P.: Long-term variations recorded by extensometers — Journal of Geophysics, 55. 1984. pp. 68—70. 1 table, eng R
- VARGA P.—GERSTENECKER C.—GROTEN E.—HÖNIG W.: Observation of gravity Earth tide variations at Tihany station (Hungary) — Mares Terrestres, Bulletin d'Informations, 91. 1984. pp. 6001—6010. 5 tables, eng R
- VARGA P.: Geodinamikai vizsgálatok — Geodynamic investigations — Geodinamicheskie issledovaniya — Az ELGI 1983. Évi Jel. pp. 103—109.; 167—168.; 223—225. 2 figs, 5 tables
- VARGA P.: lásd: DITTFELD H.—J.
- VARGÁNÉ MAJZIK A.: A Magyar Állami Földtani Intézet szerepe, hatása a természetudományok hazai fejlődésében — The Hungarian Geological Institute's role and influence on the development of the country's natural sciences — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980—81. (9.) 1983. pp. 199—205. eng R
- VARGHA J.: Hévíz vagy bauxit? Beszélgetés Pécsi Márton akadémikussal — Élet és Tudomány XXXIX. 40. 1984. pp. 1254—1255. 1 ábra
- VÁRSZEGI K.: Baranya megye felszínmozgásos területeinek mérnökgeológiai értékelése — Engineering geological evaluation of the areas with surface movements of county Baranya — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 32. 1984. pp. 87—97. 2 figs, eng, rus R
- VASS D.: lásd: NIKOLAEV, V. G.
- VÉGH S.: Kolumbia földtana, ásványi nyersanyagai és bányászata, pp. 1—43. 5 ábra, 2 tábl. 37 irod. hivatk. Budapest, 1984.
- VERBÓCI J.: lásd: KISS József
- VERESS M.: Adatok a Hárskúti-fennsík karsztmorfogenetikájához — Contribution to the karstmorphogenesis of the Hárskút Plateau — Karszt és Barlang 1982. II. pp. 71—82., 12 ábra, 2 tábl. eng, rus R
- VERŐ L.: lásd: ALBU I.
- VERŐ L.: lásd: ERKEL A.
- VERRASZTÓ Z.: Víz Maglódon — Vízkutatás 1984. 4. pp. 6—7.
- VÉRTESI Péterné: BENDEFFY LÁSZLÓ. Vasi Életrajzi Bibliográfiák IX. Kiadja a Savaria Múzeum, Berzsényi Dániel Könyvtár. Készítette sokszorosított formában a Berzsényi D. Megyei Könyvtár rotatizeme. 500 pl., A/5 méret, 133 oldal, Szombathely, 1983.
- VERŐ I.: An examination of the timing of catagenesis of organic matter using three published methods — Advances in Organic Geochemistry 1979, pp. 163—169. Pergamon Press, Oxford etc., 1980
- VERŐ I.—DÖVÉNYI P.—KONCZ I.: Critical comparison of some methods for the geothermal reconstruction on the basis of vitrinite reflectance — Acta Geodae-

- tica, Geophys. et Montanistica Hung., 19. 1–2. 1984. pp. 161–171. 9 figs
- VEERÓ I.: lásd: BRUKNERNÉ WEIN Alice
- VICZIÁN I.: Clay mineralogy of Mesozoic carbonate rocks of Central Transdanubia (Hungary). (Abstract). — 4th Meeting European Clay Groups, Freising, 1980. p. 163.
- VICZIÁN I.: Duzzadó, kevert szerkezetű agyagásvány a Pusztatotlaka I/P. jelű fúrás felső-pannóniai — pleisztocén finomtörmelékű kőzeteiben — Földt. Int. Évi Jel. 1980-ról, pp. 449–456. Budapest, 1982.
- VICZIÁN I.: Zur Ausgangsphase der diagenetischen Mineralaktion Illit/Smektit — Illit — The starting material of the diagenetic transformation reaction illite/smectite — illite. — Z. geol. Wiss. 12 (4) pp. 469–475. 4 figs, eng, rus R
- VICZIÁN I.: Clay mineralogy of Tertiary molasse-type basins adjacent to the Alp-Carpathian system — Abstracts, vol. II. p. 221. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984
- VINCZE J.—SOMOGYI J.: A mecseki felső-permi homokkő uránércesedési formái és fácieskapcsolataik (I. rész) — The Upper Permian Sandstones of the Mecsek: form elements of uranium ore mineralization and facies relations — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 189–213. 5 figs, 3 tables, 10 pls, eng R
- VINCZE J.—SOMOGYI J.: A mecseki felső-permi homokkő uránércesedési formái és fácieskapcsolataik (II. rész) — The Upper Permian sandstones of the Mecsek: form elements of uranium ore mineralization and facies relations (Part II) — Földt. Közl. 114. 1984. pp. 309–319. 5 figs, 3 tables, eng R
- VINCZE P.: lásd: MIHÁLY S.
- VINCZE-SZEBERÉNYI H.: Dr. László TOKODYS Andenken (1898–1964) — Annls hist.-nat. Mus. natn. hung. 76. 1984. pp. 9–10. 1 Fig.
- VINCZE-SZEBERÉNYI H.: Optische Eigenschaften der Anortoklas Megakristalle der Nógráder Basalte (Ungarn) — Annls hist.-nat. Mus. Natn. hung. 76. 1984. pp. 11–18., 1 Fig., 2 Tab., 2 Taf., eng R
- VINCZÉNÉ SZEBERÉNYI H.: Kristályos kincsek — Élet és Tudomány XXXVIII. 20. 1983. p. 626. 3 ábra
- VITÁLIS Gy.: A bányafelügyés, rekultiválás mérnökgeológiája (Hozzászólás) — Contribution — Mérnökgeol. Szemle (Engineering Geol. Review) 31. 1983. pp. 233–239.
- VITÁLIS Gy.: Szilikátipari nyersanyagok — Szilikátipar — Építőanyagipar 3. Építési Tájékoztatói Központ, Budapest, 1984. 1–208 old. 116 ábra, 25 táblázat
- VITÁLIS Gy.—HEGYINÉ-PAKÓ J.: A dolomit felhasználási területei és minőségi követelményei — Építőanyag XXXVI. 5. 1984. pp. 139–143. 1 ábra, 1 tábl.
- VITÁLIS Gy.—TAMÁS G.—ZILAHY J. P.: Möglichkeiten der EDV für den Rohstoffkataster im Bauwesen einschließlich der Baustoffindustrie — TIZ (Tonindustrie Zeitung) — Fachberichte 108. 5. 1984. Coburg (NSZK), pp. 308–312. 4 Fig. 1 Tab. eng R Sprechaal Verlag
- VITÁLIS Gy.: lásd: HARGITAI L.
- VITÁLIS Gy.: lásd: HEGYI INÉ PAKÓ J.
- VITÁLIS Gy.: lásd: HEGYINÉ PAKÓ J.
- VITÁLIS I.: lásd: DOBOS Irma
- VITÁLIS S.: A geológus feladata és kötelessége — Tasks and duties of the geologist — Földt. Tudománytört. Évk. (Annals of the History of Hung. Geology) 1980–81. (9.) 1983. pp. 229–261. eng R
- VOGL M.: A nagyolvaspontos ritkafémek geokémiai sajátosságai és természetes előfordulásainak főbb típusai — M. Tud. Akadémia X. Oszt. Közl. 12. 4. pp. 361–370. Budapest, 1979.
- VOGL M.: Hazai bazaltelőfordulásaink geokémiai vizsgálata. 1. Kisalföldi bazaltok. 2. A Déli-Bakony bazaltjai — Földt. Int. Évi Jel. 1977-ről pp. 343–361. Budapest, 1979.
- VOGL M.: Hazai bazaltelőfordulások geokémiai vizsgálata. 3. Tátika csoport — Földt. Int. Évi Jel. 1978-ról, pp. 333–341. Budapest, 1980.
- VOGL M.: Beszámoló az MTA Geokémiai Tudományos Bizottság Általános és Izotópgéokémiai Munkabizottságának hároméves tevékenységéről — M. Tud. Akadémia X. Oszt. Közl. 13. 2–4. pp. 349–352. Budapest, 1980.
- VOLAROVICH, M. P.—EFIMOVA, G. E.—BALACANYAN V. S.: Velocities of elastic waves at high pressures for Armenian granitoids of different age and genesis — Alt. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 3–5. 2 figs (in Russ.)
- VOLAROVICH, M. P.—EFIMOVA, G. A.—FOLSTADT, H.—MÜLLER, H.: Anisotropy of longitudinal and shear wave's velocities for microcline to 20 kilobars — Alt. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 6–9. 1 fig. (in Russ.)
- VOLAROVICH, M. P.—EFIMOVA, G. A.—KIREENKOVA, S. M.—SAFAROV, I. B.: Anomal behavior of elastic characteristics of clynopyroxens at high pressure — Alt. Földt. Szemle (General Geol. Review) 19. 1983. pp. 15–17. 3 figs (in Russ.)
- VOZÁR J.: lásd: GRECULA, P

- VÖLGYESI I.: Vízvezető rétegek anizotrópiája — Anisotropy of pervious layers — *Hidr. Közl.* 64. 1. 1984. pp. 8—15. 8 figs, rus, ger R
- VÖLGYI L.: Review of the computation methods of hydrocarbon-geological prognostics — *Acta Geol. Hung.* 26. 3—4. 1983. pp. 285—299.
- VÖLGYI L.: A Nyírség potenciális szénhidrogénföldtana — Potential hydrocarbon geology of the Nyírség, NE Hungary — *Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 161—169. 3 figs, eng R
- VÖLGYI L.: lásd: GAJDOS I.
- VÖRÖS A.: Lower and Middle Jurassic brachiopod provinces in the western Tethys — *Ann. Univ. Sci. Budapest, Sec. Geol.*, 24. 1984. pp. 207—233. 14 figs, 1 table
- VÖRÖS A.—HORVÁTH F.—GALÁCZ A.: Facies analysis and mesozoic paleogeography of the Bakony Mts. — Abstracts, vol. II, pp. 222—223. 27th Internat. Geol. Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984.
- WÉBER B.: Kőszéntelepesség a Mecsek hegységi felsőtriászban — Kohlenserie in der Obertrias des Mecsek-Gebirges — *Földt. Közl.* 114. 1984. pp. 225—230. 4 figs, 1 table, ger R
- WÉBER B.: lásd: CHÁN G.
- WEISBURG T.: lásd: DÓDONY I.
- WILDE Gy.: Oxigén előállítása levegőből — zeolittal — *Természet Világa* 115. 3. 1984. pp. 136—137. 2 ábra, 1 táblázat
- WINTER J.: lásd: PRAJCZER A.
- WOJNÁROVITS I.: lásd: JUHÁSZ Z.
- WOJNÁROVITSNÉ HRAPKA I.: Szervetlen szintetikus szilíciumanyagok vizes korróziójának jellemzői. I. Bazaltgyapot vizsgálata — Aqueous corrosion characteristics of artificial inorganic fibrous materials, I. Examination of basalt wool — *Építőanyag*, XXXVI. 10. 1984. pp. 302—311. 18 figs, 3 tables, rus, ger, eng R
- WOJNÁROVITSNÉ HRAPKA I.: lásd: HEGYI-NÉ PAKÓ I.
- ZANORYKINA, T. G.—SILBERSCHMIDT, M. G.—RJAPOLOV, A. N.: Mechanism of changes of ferruginous quartzites properties under the influence of high dynamic leads — *Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review)* 19. 1983. pp. 61—63. (in Russ.)
- ZELENKÁ T.: lásd: ALBU I.
- ZELENKÁ T.: lásd: CSILLAG J.
- ZELINKA T.—GEJDA P.: Vibracionnyj magnitometricheskij metod izmerenija harakteristik namagnichivanija gornyh porod — *Ált. Földt. Szemle (General Geol. Review)* 19. 1983. pp. 51—53. 1 fig, eng R
- ZENTAY T.—RISCHÁK G.: A Duna—Tisza közti homoktalajok és fekvő kőzetek talajásványtani és kémiai vizsgálata. I. Röntgendiffrakciós vizsgálatok — Mineralogical and chemical analyses of the sandy soils and the underlying rocks between the rivers Danube and Tisza I. Studies with X-Ray Diffraction Analysis — *Agrókémia és Talajtan* 32. (1—2) 1983. pp. 177—192. 1 fig, 2 tables, eng, ger, rus R
- ZENTAY T.—RISCHÁK G.: A Duna—Tisza közti homoktalajok és fekvő kőzetek talajásványtani és kémiai vizsgálata II. Ásványtani és kémiai vizsgálatok — Mineralogical and chemical analyses of the sandy soils and the underlying rocks between the rivers Danube and Tisza II. Mineralogical and Chemical Analyses — *Agrókémia és Talajtan* 32 (1—2) 1983. pp. 193—205. 1 fig, eng, ger, rus R
- ZENTAY T.: A talaj környezetvédelmének geológiai kérdései — *Agrókémia és Talajtan* 32. 3—4. 1983. pp. 489—491.
- ZENTAY T.: Hévízhasznosítás a Szovjetunióban — *Hidrologiai Közlöny* 64. (4) 1984. p. 235.
- ZENTAY T.: Földtani nyersanyagok mezőgazdasági felhasználási lehetőségei — A Tessedik Sámuel mezőgazd. nyári egyetem előadásainak kompéndiuma. A TIT Békés megyei Szervezetének kiadványa. Szarvas, 1984. pp. 48—59. 2 táblázat
- ZENTAY T.: Földtani nyersanyagok mezőgazdasági hasznosítási lehetőségei — Possibilities for the agricultural use of mineral raw materials — *Földt. Kut.* XXVII. 1. 1984. pp. 23—42. 7 ábra, 5 tábl.
- ZENTAY T.: lásd: GEREI L.
- ZENTAY T.: lásd: PÉCSI M.
- ZILAHY J. P.: lásd: VITÁLIS Gy.
- ZIPSER K. A.: lásd: CSIKY G.
- ZÓLYOMI B.: lásd: BARABÁS Z.
- ZÓLYOMI B.: lásd: BÉLLI B.
- ZÓLYOMI L.: lásd: HORVÁTH J.
- ZONG L.: lásd: GYURASICS T.
- ZSENGELLÉR I.: A hazai szénhidrogén ipar helyzete és fejlesztésének távlatai — Present status of the Hungarian hydrocarbon industry and perspectives of its development — *BKL Közlaj földgaz.* 17. (117). 8. 1984. pp. 225—228. rus, ger, eng R
- ZSENGELLÉR I.: A hazai szénhidrogénipar helyzete és fejlesztésének távlatai — State and prospects of development of the domestic natural gas and mineral

- oil industry — BKL Bányászat 117. 9. 1984. pp. 577—580. rus, ger, eng, fre R
- ZSILÁK Gy. L.—JÓZSA G.: Veszélyes hulladékok elhelyezésének komplex földtani előkészítése — Agrokémia és Talajtan 32. (3—4). 1984. pp. 484—489.; 6 ábra, 3 melléklet
- ZSILINSZKY R.: Kokszolható szeneink pi-
rittartalmának kérdéseiről — On the
pyrite content of the Hungarian cokable
coals — BKL Bányászat 117. 9. 1984.
pp. 615—618. 3 figs, 4 tables, rus, ger,
eng, fre R

Összeállította: KASZAF ANDRÁS

HÍREK, ISMERTETÉSEK

Személyi hírek

A Minisztertanács 1038/1984 (VIII. 22.) sz. határozata a Tudományos Minősítő Bizottság személyi összetételéről a tagok között felsorolja GRASSELLY Gyula, az MTA rendes tagja és KOVÁCS György, az MTA levelező tagja nevét.

(Magyar Közlöny 1984/34.)

A Société Géologique de France 1985. január elején tartott tisztújító közgyűlésén *alelnökké* választotta meg BÁRDOSSY György tagtársunkat.

ALFÖLDI Lászlót, az OVH Vízgazdálkodási Főosztályának vezetőjét — eddig végzett eredményes munkáját megköszönve — e munkakörének ellátása alól 1984. XII. 31-i hatállyal felmentette, egyidejűleg, 1985. I. 1-i hatállyal a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Központ (VITUKI) főigazgatójává — 1989. XII. 31-ig terjedő időre — kinevezte.

(Vízügyi Értesítő 1985/1 (II. 12.))

BALOGH Kadosa: A K/Ar földtani kor meghatározási módszer hazai bevezetése és alkalmazásának eredményei c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. II. 14-én du. 14 h-kor volt az Akadémia nagytérképében.

VÁNDORFI Róbert tagtársunknak az OMBKE 1984. III. 9-i közgyűlésén a ZSIGMONDY Vilmos emlékérmét adományozta.

MÁRTON Péterné: A Mecsek hegység és a Velencei-hegység egymás közeleinek paleomagnessége c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. III. 27-én de. 10 h-kor volt az Akadémia Kisterképében. Az értekezés opponensei SZEDERKÉNYI Tibor, a földtudomány doktora és ÁDÁM Antal, a műszaki tudomány doktora voltak.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa határozata alapján hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából, 1985. IV. 4-én, *Állami díjat* kapott:

HÁMOR Géza geológus, a földtudomány kandidátusa, a Magyar Állami Földtani Intézet igazgatója;

KOVÁCS Endre, a Mecseki Szénbányák geológus-mérnöke;

NAGY Elemér geológus, a földtudomány kandidátusa, a MÁFI főosztályvezetője;

NÉMEDI VARGA Zoltán geológus mérnök, a földtudomány kandidátusa, a Nehézipari Műszaki Egyetem docense;

SOMSSICH Lászlóné geológus, a MSzMP Komló Városi Bizottsága titkára

a hazai feketekőszén-vagyton kutatásában és feltárásában elért kiemelkedő eredményekért, megosztva.

STEFANOVITS Pál akadémikus, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem tanszékvezető tanára

az általános talajtan és a környezetvédelem területén végzett kiemelkedő oktató, kutató és irodalmi munkásságáért.

FALLER Gusztáv bányamérnök, a műszaki tudomány doktora, az Ipari Minisztérium főtanácsosa:

TAMÁSY István bányamérnök, a műszaki tudomány kandidátusa, a Bányászati Egyesülés vezérigazgatója:

TÓTH Miklós bányamérnök, a műszaki tudomány doktora, a Központi Földtani Hivatal ny. elnökhelyettese

a hazai szénbányászat irányításában és fejlesztésében végzett több évtizedes kimagasló tevékenységükért, megosztva.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából, 1985. IV. 4-én az *Április Negyediké Érdemrendet* adományozta Dr. MARCZIS Józsefnek.

A Központi Földtani Hivatal elnöke hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából, 1985. IV. 4-én, *Kiváló Munkáért* kitüntetést adományozott:

GÉBER Zsuzsannának, Társulatunk ügyvezető titkáranak és Dr. HETÉNYI Magdolna, Dr. MÁRTON Péterné, SOHA Ist-

vánné, HERMESZ Miklós, HODONSZKY Kázmér, Dr. JUHÁSZ András, Dr. LORBERER Árpád, FORGÓ László, HARSÁNYI Alfréd, MÉSZÁROS László, RADOVITS László, Dr. SZALAY Árpád tagtársainknak.

Az Országos Vízügyi Hivatal elnöke SOMLAI Ferencet, a Vízkutató és Fúró Vállalat geológusát *elnöki dícséret* kitüntetésben részesítette. 1984. IV. 4-én.

MOLNÁR György: Nempermanens felszín alatti vízmozgás modellezése véges elem módszerrel c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. IV. 25-én de. 10 h-kor volt az Akadémia Kistermében.

SOMOSVÁRI Zsolt: Kőzet- és gázkiterések keletkezésének mechanizmusa c. *doktori* értekezésének nyilvános vitája 1985. IV. 25-én du. 14 h-kor volt a Központi Bányászati Fejlesztési Intézet vezérigazgatói tanácstermében (Budapest, II. Varsányi I. u. 40–44).

MINDSZENTY Andrea: Az iharkúti bauxit litológiai jellegei, üledékföldtana és felhalmozódási körülményei c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. V. 3-án volt az Akadémia Kistermében. Az értekezés opponensei CSÁSZÁR Géza és HAAS János, a földtudomány kandidátusai voltak.

A Magyar Tudományos Akadémia 145. közgyűlésén (1985. V. 10.) az *elnökség tagjává* választották FÜLÖP Józsefet. Az Akadémia *rendes tagja* lett KLIBURSZKYNÉ VOGL Mária és KAPOLYI László.

TÖRÖK Endre: Budapest környéki kavics-előfordulások anyagának halmazszilárdsága c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. V. 20-án volt az Akadémia Nagytermében.

ZENTAY Tibor: A Duna–Tisza köze déli részén levő homoktalajok agrogeológiai vizsgálatának eredményei c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. V. 22-én de. 10 h-kor volt az Akadémia Nagytermében.

VÖRÖS Attila: A bakonyi pliensbachi brachiopoda fauna paleoökológiája, paleobiogeográfiája és biosztratigráfiája c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. V. 31-én du. 14 h-kor volt az Akadémia Kistermében. Az értekezés opponensei GÉCZY Barnabás, a földtudomány doktora és KONDA József, a földtudomány kandidátusa voltak.

*

DR. MIHÁLY SÁNDORNÉ, GOMBOS ILDIKÓ geológus technikus tagtársunk 1984.

XII. 19-én 37 éves korában elhunyt. Az újpesti temetőben 1985. I. 7-én helyezték örök nyugalomra.

GOMBOS I. 1947. II. 18-án született Budapesten. A Szabó J. Geológus Technikumot elvégezve 1965-től a Földtani Intézet öslénytanai osztályán dolgozott, ahol OROSZNÉ DR. HAJÓS Márta mellett elsajátította a Diatomák vizsgálatát. Mint jobbkeze, mindvégig OROSZNÉ mellett dolgozott, aki új fajt is elnevezett róla (*Coscinodiscus údicoi* HAJÓS). 1970-ben lett DR. MIHÁLY S. paleontológus felesége, akit példás szakmaszeretettel segített munkájában. Társulatunkban előadást tartott a bulgáriai szármata Diatomák önálló fel dolgozásáról. Férjével 13 éven át rendezték a zirci Természettudományi Múzeum geológiai gyűjteményét, elkészítették az ősmaradványok katalógusát. Publikációi:

1. MIHÁLYNÉ GOMBOS I.: Szarmata Diatomák Bulgária és a Középső-Paratethys területén — MAFI Evi Jel. 1973-ról, pp. 447–473. Budapest, 1976.
2. MIHÁLY S.—MIHÁLYNÉ GOMBOS I.: A Bakonyi Természettudományi Múzeum geológiai gyűjteményének története és a soron következő gyűjteményfejlesztési feladatok — A VI. Bakonykutató Ankét. Bakonyi Term. Tud. Műz. Zirc, 1978. pp. 3–10.
3. MIHÁLY S.—MIHÁLYNÉ GOMBOS I.: A Bakonyi Természettudományi Múzeum gyűjteményének ősmaradvány katalógusa — A Bakonyi Term. tud. Kutatásának Eredményei, Zirc (in press).

BÖSZÖRMÉNYI NAGY KÁROLY, Dzseki bácsi, bányamérnök, ny. egyetemi adjunktus életének 85. évében, 1985. II. 21-én elhunyt. Temetése III. 5-én a soproni Pozsonyi úti temetőben, a bányász hagyományokhoz híven, ünnepélyes volt. Utolsó útjára nagyon sokan kísérték el.

DR. MÉSZÁROS JÓZSEF geológus, tudományos főmunkatárs 1985. III. 20-án, 49 éves korában tragikus hirtelenséggel meghalt. Temetése IV. 11-én volt a rákoskeresztúri Újköztetőben, a Földtani Intézet saját halottjaként. Munkatársai nevében NAGY Elemér, diáktársai és barátai nevében BOGNÁR László búcsúztatták néhai tagtársunkat.

MÉSZÁROS J. 1955-ben végezte a geológiai technikumot s azt követően a Földtani Intézetben technikusként dolgozott 1960-ig. Az 1960–65. években a leningrádi Bányászati Egyetem hallgatója s 1965-től haláláig a MAFI tudományos munkatársa. Társulatunkban néhány héttel halála előtt

tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást s a halálakor már elkészült programfüzet IV. 17-én Szolnokon tartandó előadását

(A későbbre ta apuseni megagyrűri jelentősége a flis képződésében és a kőolajkutatásban) hirdette meg.

Dr. h.c. Vadász Elemér születésének centenáriuma

VADÁSZ ELEMÉR professzor születésének századik évfordulója alkalmából 1984 végén emlékbizottság alakult, amely elhatározta, hogy a centenáriumot ünneppé teszi.

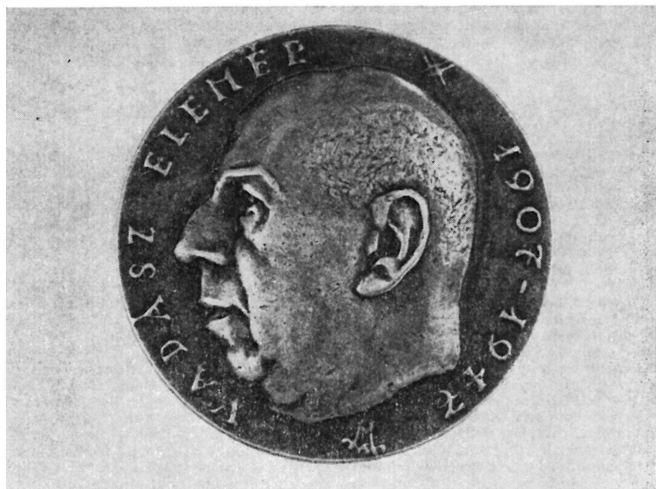
1985. II. 27-én este a magyar rádióban KRIVÁN P. emlékezése volt az eseménysorozat nyitánya. 28-án Társulatunk ünnepi keretek között koszorút helyezett el VADÁSZ professzor sírján. Ugyanezen a napon Székesfehérváron, Ybl Miklós utcai szobránál és emléktáblájánál helyeztek el koszorút, többek között a város tanácsa nevében is. Ez alkalommal BALDI T. egyetemi tanár mondott ünnepi beszédet. A mintegy 100 főnyi résztvevő a csikorgó hidegben a Földtani Intézet, az egyetem Természettudományi Kara, a Bauxitkutató Vállalat, Társulatunk Dunántúli Területi Szervezetei köréből került ki zömmel. Az eseményről a Fejér megyei Hírlap másnapi száma fényképes közleményben tudósított.

Március 1-én, a centenárium napján de. 10 órákor az Eötvös L. Tudományegyetem Természettudományi Karán, az „A” épület III. emeletén, a Földtani Tanszék tantermének ajtaja és KOCH Antal emléktáblája mellett KUBOVICS I. tanszékcsoport vezető ünnepi beszéde után FÜLÖP J. rektor leleplezte VADÁSZ ELEMÉR emléktábláját. Ezt követően BALDI T. és HORVÁTH Mária a Tanszék, DANK V. és HÁMOR G. Társulatunk nevében megkoszorúzták azt. A tanszéken VADÁSZ professzorra emlékeztető tárgyakból álló kiállítás fokozta a helyreállított környezetben amúgy is jelen volt ünnepélyességet.

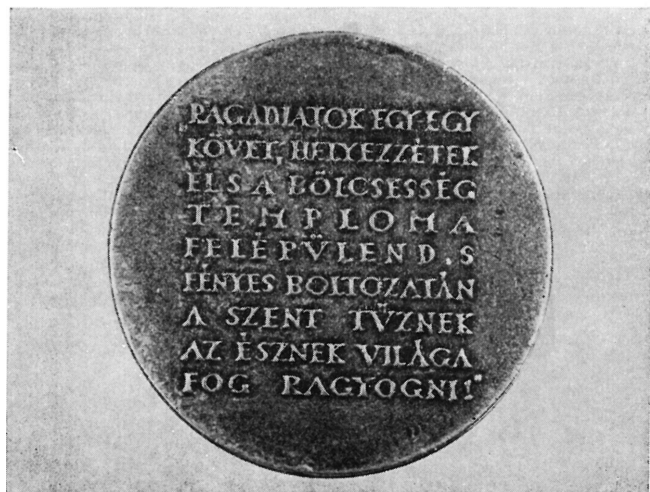
Ugyanezen a napon délután fél hatkor a Tudományegyetem ugyancsak frissen renovált aulájában az Egyetem, Társulatunk, és a Magyar Tudományos Akadémia ünnepi ülést tartott Dr. h. c. VADÁSZ Elemér akadémikus, egyetemi tanár, a Magyarhoni Földtani Társulat örökös díszelnöke, a rendszeres geológusképzés megteremtője születésének 100. évfordulója alkalmából. Az ülésen társulatunk elnöke, DANK V. elnökölt. Az ünnepi előadást FÜLÖP J. rektor tartotta: „VADÁSZ Elemér és a XX. századi magyar földtan” címmel. Ezt követően MARTOS Ferenc, az Akadémia Föld és Bányászati Tudományok osztályának elnöke, RAKONCZAI Zoltán, az Orsz. Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökhelyettese és BÍRÓ Gyula, a Magyar-Szovjet Baráti Társaság főtítkára ismertették VADÁSZ E. tevékenységét és érdemeit az általuk képviselt intézményekben és szervezetekben.

Az ünnepi ülést követően, 19 órákor a Kárpátia étterem különtermében baráti vacsorán ült fehér asztal mellé az ünnepi ülés résztvevőinek egy része, csaknem 50 egykori tanítvány, s szentelte az estét a VADÁSZ professzorról való emlékezésnek.

VADÁSZ E. doktorrá avatásának 40. évfordulóján — 1947-ben — MADARASSY Walter szobrászművész emlékérmeket készített (1. és 2. ábra). Társulatunk a művész-szel elkészíttette a centenáriumi emlékérmeket, amely több alapvonásában hasonló a 38 év előttihez, és elkészülte után minden tagtársunk és egykori tanítvány megveheti.

1. ábra

2. ábra

Emlékezés Vadász Elemér professzorra, születésének 100. évfordulóján*

A kiemelkedő egyéniségek, köztük a tudósok, pedagógusok tevékenységének, emberi tulajdonságainak megítélése — főleg a kortársak részéről — pozitív és negatív vonatkozásban egyaránt többnyire szubjektivitással terhelt. Az utókor és utódok értékelése azonban egyre inkább a reális, helyesebben a valóságos személyiséget állítja elének, és a valós érdemeket emeli ki. Az a tény, hogy VADÁSZ professzor 100. születésnapjának megünneplésére lényegében az egész magyar geológus-társadalom megmozdult, továbbá az a tény, hogy a földtani tanszék ötödik vezető professzorának emléktáblája másodikként avatattik fel, egyaránt azt tükrözi, hogy az utódok, a geológus közvélemény a kiemelkedők között is — méltán — a legnagyobbak közé sorolja. A tudást, a magatartást, az emberi egyéniséget, az egyén adottságai és a környezet, a társadalom, annak változó és változatos hatásai együttesen alakítják ki. VADÁSZ professzor kiemelkedő személyiséggé válásában élete végéig mindkét tényezőnek egyformán döntő szerepe volt. A szinte türelmetlen reformtörékvéseinek kialakításában az akkori iskolai és oktatási rendszer félvállszázas elmaradottsága, a földtani oktatás — ebből adódóan a földtani szemlélet, földtani gondolkodás — hiányossága meghatározó volt. De a kor társadalmi ellentmondásossága, továbbá a múlt század végi iskolareformkezdeményezések, és különösen annak élharcosa, a felvilágosult EÖTVÖS Loránd tudománypolitikai tevékenysége, állásfoglalásai is maradandóan befolyásolták a fiatal VADÁSZ gondolatvilágát.

EÖTVÖS Lorándnak a múlt század végén lefektetett javaslatai, megállapításai sok vonatkozásban még ma is aktuálisak, sőt újrafelismert formában részben még megvalósulásra várnak. EÖTVÖS szerint — ezt VADÁSZ Elemér is vallotta — „csak azt mondhatjuk tudományosan képzettnek, aki elméjét egy vagy más szak beható tanulmányozása által a gondolkodásra általában képessé tette, és aki széles körű irodalmi ismereteket szerzett magának, úgyhogy a tudományban vagy az életben felmerülő feladatokat talán csak hosszú megfontolás után és sok segédeszközzel, de végre is meg tudja oldani”. „Ilyen esetek megítélésére a gondolkodásban való önállóság szükséges...”. „Ezért, ha az egyetemről elvár-

juk azt, hogy a hazának hasznavehető fiatalkat neveljen, feltétlenül kell megőriznünk az egyetemi tanítás tudományos jellegét”-írja EÖTVÖS L. 1887-ben. Ez a gondolkodásra nevelés — amit VADÁSZ E. professzorainál olyannyira hiányolt, s aminek a mai oktatásunkban-nevelésünkben is alapelvként kell érvényesülnie — VADÁSZ professzor egyetemi tevékenységének mindvégig vezérfonala volt. De hasonlóan hatottak rá EÖTVÖSnek a rendszeres, illetőleg a kötött képzésre vonatkozó javaslatai is. EÖTVÖS rendre, fegyelemre és színvonalas oktatásra-nevelésre törekedett, s már 1887-ben — tehát amikor Vadász E. még csak kétéves volt — lerögzítette: „állapítsanak meg az egyetemi szabályzatokban a különböző gyakorlati leltárlásra készülő első két évi tanfolyamára vonatkozólag olyan kötelező tanrendek, melyek a tudományos szakképzettséghez szükséges elméleti tantárgyakat helyes sorrendben magukba foglalják”. Továbbá, „köteleztesenek az e tanfolyamokat hallgató tanulóknak kivétel nélkül a tanrendben fölvetett tárgyakból az előadások folyamán többször kollokválni úgy, hogy csak az folytathassa érvényesen tanulmányait, s az bocsátásuk alá alapvizsgálatokra s előszorgólatokra — ki e kötelességének annak idejében jó sikerleletet”. Ez a szemlélet hatotta át VADÁSZ Elemér ifjúkori — az akkori közegben meghallgatásra nem talált — reformtörékvéseit is, amelyeket lényegében több mint negyedszázad múlva a földtani tanszék vezetőjeként és a Pázmány Péter Tudományegyetem rektoraként mint még mindig aktuális feladatokat megvalósíthatott. Talán a fentiekben vázolt, sok vonatkozásban azonos vagy hasonló szemlélet váltotta ki EÖTVÖSBől a mellőzött és meg nem értett VADÁSZ E. törékvéseinek, valamint egyéni ambícióinak támogatását. De, ha VADÁSZ E. küzdelmes pedagógusi tevékenységének jobb megismerése és megértése céljából EÖTVÖST idéztem, hadd utaljak azokra a 98 évvel ezelőtti, de még ma is rendkívül aktuális, csodálatosan előre látó megállapításaira, javaslataira, amelyek elsősorban, és főleg a felsőoktatás irányítóinak, valamint a felsőoktatási intézmények vezetőinek figyelmébe ajánlhatók. Eszerint „az egyetemi tanárt tanítói teendőinek túlságos szaporítása által a tudományos bűvárkodástól elvonni nem sza-

* Emléktábla-avatás az ELTE Természettudományi Karán 1985. március 1-én.

bad. Bizonyos dolog, hogy csak az lehet jó tanár, aki maga a tudománnyal foglalkozik, mások eszméit is csak az képes helyesen hirdetni, akinek magának eszméi vannak". Majd ugyancsak ezekkel összefüggésben megállapítja: „kívánatos, sőt szükséges, hogy a tanár anyagi jóléte tisztán az állása által biztosítva legyen, hogy így egészen feladatának élhessen". Meglepi, hogy a fenti gondolatok, javaslatok lerögzítése után száz évvel, egyes hivatalos szervek, főhatóságok részéről a szerteágazó — nem csak oktatási — feladatokkal erősen leterhelt oktatók további öraterhelésének igénye merül fel, aminek realizálódása semmiképpen sem növelhetné a képzés színvonalát.

VADÁSZ professzor harcolt a földtan elismertetéséért, amit részben az egyetemi földtanintézés korszerűsítésével, a tanárképzés tananyagától független, oknyomozó szemléletű földtan oktatásával, a fogalmak helyes, egyértelmű meghatározásával, és következetes használatával kívánt megvalósítani. Az egyéniségéből adódóan az oktatásban eluralkodott dogmatizmust elvetette, teljes meggyőződéssel vallotta, hogy csak a természet törvényeinek megismerésén alapulhat a helyes világszemlélet. Részben talán ennek bizonyításaként rögzítette le azt a meggyőző erejű, természettudományi világlépet tükröző megállapítását, hogy a Földön és benne végbemenő minden „változás és folyamat saját fejlődésének szoros tartozéka, logikus következménye, törvényszerű természeti saját-sága". A földtannak önálló iskolai tárgyként való bevezetését — a meggyőző érvelések és jelentős energiabefektetések ellenére — nem sikerült keresztül vinnie. Ennek egyik okát abban látta, „hogy a természettudományi műveltséget a múltban lebecsülték, és ezzel összefüggésben a természetismereti tárgyakat a humaniorákkal szemben háttérbe szorították". Másrészt, meggyőződése szerint ennek „oka volt az is, hogy a leíró és rendszerező természetrajz"-tanítás „mellett a földtan a maga oknyomozó és fejlődéstörténeti módszerével nem érvényesülhetett". Mindezekből következtetve is joggal bízott abban, hogy „az új demokratikus rendszerű és szellemű tanításban a természetismereti tárgyak nagyobb teret nyernek", mivel — megállapítása szerint „a természettudományos műveltség elengedhetetlen kelléke a népi műveltségnek". Ebből adódóan „a demokratikus nevelés szempontjából nagyon fontos az ifjúság tudatos természetismeretének és egységes természettudományi szemléletének kialakítása" — írja VADÁSZ E. 1949-ben. Ezek a vágyai sajnos a mai napig nem valósultak meg, a földtan tanítása a közoktatásban

nem nyert polgárjogot. Azonban a geológusképzés megszervezésével, és 1948-ban történt bevezetésével a törekvései, elképzelései — a kivételnél ugyan szűkebb területen, de lényegében maradéktalanul — megvalósulhattak.

VADÁSZ Elemér professzor a hihetetlen munkabírásának, de főleg a páratlan akaraterejének köszönhetően a legnagyobb megpróbáltatásokat is lényegében maradó nyomok nélkül elviselte. A legválságosabb körülmények közé valószínűleg 1944-ben került. A „sok keserűséggel teli legsötétebb lelki elnyomtatása idején", kilátástalanul nehéz, reménytelennek látszó helyzetben már az elmúlás, a fizikai megsemmisülés gondolata foglalkoztatta, s ebből szinte önkéntelenül is következett az addigi tevékenységének, ezen keresztül a magyar geológia elmúlt négy évtizedének az értékelése, bírálata. Az utólag (1948-ban) „Időszerűtlen gondolatok" címen megjelent tanulmányában (visszaemlékezésében) lemondóan állapítja meg, hogy „Bár az idő átsuhant rajtam, a mai, új világot építő, egyelőre minden eszményt megsemmisítő átmeneti-idők szemléletét sem tartósnak, sem irányadónak nem gondolom. Mindezek számomra csak elméleti kérdések maradtak. Szerettem volna egykor tanító-geológus lenni. Tanításaim, amik voltak, meddő talajra hulltak." „Eltértült hivatásom meghíusította a tervszerű továbbhaladást, és a gyakorlati élet csapongásra kényszerített a földtani kérdések sokfélesége között". E zárszámadásnak, vagy ahogy VADÁSZ professzor is megfogalmazta: „önnekrológ"-nak is minősíthető visszaemlékezés befejező szavai már a teljes lemondást, egy szakmai életpálya vágyakkal teli befejezetlen befejezését tükrözik. A vágyakozás és a lemondás, a nyugtalanság és a megnyugvás ellentmondásosságával, de a sorssal való látszólagos megbékéléssel rögzíti le, hogy: „És most, további alkotási kilátások nélkül, mégis azt mondhatom Vergilius-sal: Boldog voltam, mert hivatali rang és cím, minden elismerés, hírnév, erkölcsi sikerek és anyagi eredmények nélkül, magam elgondolása szerint, mások befolyása nélkül, szaktudományommal foglalkozhattam."

A fenti teljes önélszámolás, önlemondás után VADÁSZ E. hatvanegyévesen saját maga és geológus nemzedékek számára tenniakarással, tevékenységgel teli fiatalos lendületre jellemző, eredménytelen gazdag, tartalmas új életet teremtett. És ami néhány hónapja még megsemmisült vágyalom volt, az mintegy almaiból felebredt valósággá vált: VADÁSZ E. örök vágyainak megfelelően „tanító-geológus" lett, s az egykor „meddő talajra hullt" tanításából

olyan iskola bontakozott ki, amely az érvényre juttatott reformtörvényeit óhajánál megfelelően töretlenül viszi tovább. A „vadászi” iskola fogalommal vált. S az egykori megteremtője, az „ön-nekrológ” befejező mondatában foglaltaktól eltérően, élete utolsó évtizedeiben a nem remélt, de megérdemelt hivatalos elismerést, a „hivatali rangot, címet”, magas kitüntetések is megkapta, s a munkatársainak, tanítványainak tiszteletével-szeretetével övezetten, valódi megnyugvással fejezhette be a geológusi-pedagógusi pályafutását.

VADÁSZ Elemérben a tudós és a nevelő egyéniség egymással ötvöződött, a kettő egymást feltételezte, együtt alkotott egységes egészet. Az egyik elmaradása lehetetlenné tette az egyéniség teljes kibontakozását. Hatvanéves koráig az egyik fél sérülése okozta az állandó szakmai hiányérzetet. Ezért írta az önvallomásnak is tekinthető visszaemlékezésében, hogy „Kevészet tanultam, eleget nem tudtam, nem

sokat dolgoztam, mert a tanítás megtermékenyítése hiányzott ahhoz, hogy jó geológus legyek.” A felszabadult VADÁSZban az egyéniségeknek e két oldala kölcsönösen „megtermékenyítette egymást”, s ez teremtet számára új világot, nagy lehetőségekkel és sokoldalú, kiemelkedő eredményekkel.

VADÁSZ E. nagy volt, mint tudós geológus, mint nevelő, de talán még ennél is nagyobb volt emberi létében, mert ember volt a fogalom legnemesebb értelmében. Ezt a ránk hagyott örökséget, ezt a szemléletet kívánjuk mi is továbbvinni és utódainkba, tanítványainkba átültetni.

Ezen gondolatokkal adom át a Földtani Tanszéknek VADÁSZ Elemér emléktábláját, hogy emlékeztessen a Tanszék ötödik professzorának életútjára és tanításaira. Egyben felkérem FÜLÖP József professzort a tábla leleplezésére.

DR. KUBOVICS IMRE

A II. Nemzetközi Paleobotanikai Konferencia (1984. aug. 18–26.) és a VI. Nemzetközi Palynológiai Konferencia (1984. aug. 26—sept. 1.) Kanadában

A II. Nemzetközi Paleobotanikai Konferencia szervezői Dr. Ruth A. STOCKETY az edmontoni egyetem (Alberta, Kanada) és Dr. Thomas N. TAYLOR az ohioi egyetem (Columbus, USA) botanikai tanszékének vezetői, paleobotanikus professzorai és munkatársaik vettek részt. A konferenciát 4 napos kirándulás előzte meg, amely Calgaryból indult a Dinosaurius Nemzeti Parkokat (Red Deer és Drumheller és az ősmaradványokat bemutató és feldolgozó múzeumot), a Paskapoo formációt (kréta — terciér határ), a Rocky Mountains kanadai szakaszából az ún. „Central Foothills” a „First Range” és „Second Range” területének legszebb részeit járta be. Ez magában foglalta a Casper Nemzeti Parkot az Athabasca gleccserrel, továbbá a jégárakkal kapcsolatos, ezek által a pleisztocénben létrehozott tövídéket is (Goldeye, Wabamun és Moonlight tavak). A Paleobotanikai Konferencia színhelye Edmontonban az Egyetemi város volt. Az előadások száma 99 volt, amiket 2 szekcióban tartottak. Tárnyuk paleobotanikai és palynológiai, valamint általános paleoklimatológiai, kőszénképződésre vonatkozóak voltak. A Konferenciát igen gazdag, az egész földtörténetet átfogó, poszter kiállítás egészítette ki. A résztvevők száma 200 volt, a világ minden kontinenséről (24 országból). A Paleobotanikai Konferencia

alkalmából a Nemzetközi Paleobotanikai Szervezet két alkalommal is tartott megbeszélést. A megbeszélések alkalmából meghívták a résztvevőket 1987-re Berlinbe, a Nemzetközi Botanikai Kongresszusra, amikor is a következő Paleobotanikai Konferencia megszervezését tervezik.

A VI. Palynológiai Konferencia színhelye Calgaryban szintén az Egyetemi város volt. A Konferencia fő szervezője Dr. Jan JANSONIUS, az Ezzo Olajtársaság palynológusa volt (Calgary).

Az előadások számos szekcióban a következő témakörökben folytak: paleogeográfia, pollenanalízis és az öskörnyezet rekonstrukciója a terciérben, paleozoos spórák, mezozoos és terciér spóra-pollenek rétegtana, felső pleisztocén vegetáció és klíma, paleoklíma és az eljegesedés története, pollenanalysis és az emberiség története, palynofácies analysis, pollenekspóráknak, mint a növényrendszertan elemeinek jellemzése, pollen biokémia és a molekuláris biológia, pollen ultrastruktúra, palynostatistika és komputer alkalmazása, chitinozoák, acritarchok, Dinoflagellata rétegtan, aerobiológia és allergia, angiosperma evolúciója, preparációs technika, sarkvidék és alpin quarter vegetációtörténet, rétegtani határok palynológiája, palynomorphák, mint hidrokarbon-

források indikátorai, trópusi területek harmad- és negyedidőszaki palynológiája, gombaspórák, megaspórák, nömenklatúra. E mellett számos esti előadás és poszterkiállítás egészítette ki a konferenciát.

A résztvevők száma kb. 600 volt (listát nem adtak ki).

Az eddigi International Commission for Palynology (ICP) — a vezetőség előterjesztése nyomán — átalakult International Federation for Palynology (IFC) szervezetté.

A következő konferencia a megállapodás alapján 1988-ban lesz Brisbane-ban (Ausztrália).

DR. NAGY LÁSZLÓNÉ

Beszámoló

a Nemzetközi Szedimentológiai Asszociáció (IAS) 6. Európai Konferenciájáról, Lerida (Spanyolország), 1985. ápr. 15—17.

A Központi Földtani Hivatal kiküldetésével, az IAS tagjaként résztvettem a szervezet 6. Európai Konferenciáján, amit együtt a spanyolországi Leridában rendeztek meg.

A rendezvény a résztvevők számát és tudományos színvonalát tekintve is minden eddigit felülmúlt. A konferencián mintegy 500-an vettek részt, ebből kb. 300 külföldi. A résztvevők között szinte valamennyi nyugat-európai ország szakemberei megtalálhatók voltak, legtöbbször Olaszországból, Franciaországból és az NSZK-ból. Mintegy 10 fő vett részt a Szovjetunióból, hasonló létszámban Jugoszláviából, néhányan Lengyelországból. Az európaiakon kívül számos észak-afrikai, és észak-amerikai résztvevő volt.

Az előadások száma 140 volt, és azt három szekcióban bonyolították le, párhuzamosan. Igen színvonalas poszter bemutatót is szerveztek, amelyen mintegy 60, igen gazdagon illusztrált tablót vett részt.

Az előadásokat 3 fő témakörbe (szekcióba) csoportosították: 1. A szedimentológia és a tektonika kapcsolata, 2. Karbonátok és evaporitok szedimentológiája, 3. Törmelékes kőzetek szedimentológiája.

A konferencia jó betekintést nyújtott a tudományág nemzetközi fejlődésébe. A legfontosabb tendenciák tapasztalataim szerint a következők:

1. A szedimentológusokat továbbra is intenzíven foglalkoztatja a tektonika és a szedimentológia kapcsolata, elsősorban az árkok szerkezetek, a sülyedékek, a medencék kialakulása és az azokat kitöltő üledékek közti összefüggések kérdésköre.

2. Egyre nagyobb figyelmet kap a globális, illetve helyi tengerszintingadozások hatásainak nyomozása. A spanyol kutatók például bemutatták az ibériai skálát összevetve a Vail-féle „világ”-görbével.

3. A törmelékes üledékképződésben elsősorban a delta fejlődés került az érdeklődés középpontjába, bár ebben a helyszínen is lehet szerepe, hiszen az Ibériai-félsziget kitűnően tanulmányozható példait adja a delta szedimentációknak.

4. Nagyon fontos előadást tartott PURSER a törmelékes és karbonátos arid környezetek együttes megjelenéséről, recens Vörös-tengeri megfigyelései alapján. Úgy tűnik, hogy előtérbe kerül az eddig elhanyagolt vegyes összetételű—átmeneti kőzettípusok genetikájának a kérdése.

5. A karbonátos üledékeknél egyértelműen a diagenézis egzakta vizsgálata a leggyorsabban fejlődő irányzat. Ebben döntő szerepet kap az O és C stabil izotópos vizsgálat, amely döntő ad a tenger alatti, a túlsós és az édesvízi diagenézis elkülönítésére; a katódlumineszcenciás vizsgálat, amely lehetővé teszi a pátit generációk elkülönítését, és a SEM felvételek értékelése is.

A legközelebbi konferencia egyik fő témája lesz a diagenézistörténet rekonstrukciója. Ez különösen a szénhidrogénkutatás szempontjából döntő fontosságú.

6. A karbonát és evaporit szedimentációban és a diagenézisben növekvő szerepet tulajdonítanak a bakteriális hatásnak. Előadások foglalkoztak a *Baccinella*-szerkezetek jelentőségével.

7. Helyet kapott a karbonát üledékek áthalmazódásának kérdése, sőt SLACKA igen értékes előadásában sókőzetek nagymértékű reszimentációját bizonyította a wielickai sóbányában tett vizsgálataival alapján.

8. Szinte minden előadás és tabló eljuttat a szedimentációs környezet igen szemléletes, rajzos modelljének kialakításához. Ezek alapvetően támaszkodnak az irodalomban található általános modellekre, az

aktuálgeológiai megfigyelésekre, de összegzi az egyedi, a konkrét esetben megfigyelt jelenségeket is.

Összefoglalva azt írhatom, hogy folytatódik az Európai Konferenciák hagyományosan magas színvonala, jó hangulata. Az előadások és a személyes beszélgetések egyedülálló lehetőséget adnak a kutatók közti véleménycserére, az új irányzatok, gondolatok kiforrásására, nemzetközi kutatási feladatok felvetésére. Igen nagy kár, hogy a szocialista országok szakemberei,

különösen a fiatalok, mind ez ideig nem tudtak kellő számban részt venni e találkozókon. Ez igen nagy, szinte behozhatatlan hátrányt jelent számunkra a szedimentológia tudományterületének művelésében.

A következő konferencia 1986 tavaszán Krakkóban lesz. Úgy gondolom, meg kellene ragadni az alkalmat arra, hogy minél több fiatal kutató aktívan szerepeljen ezen a konferencián.

HAAS JÁNOS

Könyvismertetés

DR. VITÁLIS GYÖRGY: Szilikátipari nyersanyagok. Szilikátipar-Építőanyagipar 3. — Építészügyi Tájékoztatói Központ. 400 példány, B/5 méret, 207 oldal, 88 ábra, 28 kép, 25 táblázat. Budapest, 1984.

A szerző közel két évtizedes munkáját és a teljes szilikátipari nyersanyag kutatásra vonatkozó legfontosabb hazai földtani ismereteket foglalja össze a nemrég megjelent kézikönyv. Az összeállítást egyrészt a sok részletfeldolgozás szétszórtsága, másrészt a 30 éves Szilikátipari Központi Kutató és Tervező Intézet (SZIKKTI) tevékenységének bemutatása is indokolta.

A nem érces nyersanyagok ebben a formában való feldolgozása és közreadása már nagyon időszerű volt, hiszen a többi ásványi nyersanyag mellett mindig háttérbe szorultak. Annak ellenére, hogy felhasználásuk jóformán egyidős az emberiséggel és alkalmazásuk állandóan szélesedik, sőt új — eddig ismeretlen — anyagokkal bővül az egyébként is széles skálájú nyersanyagok köre, a szükségesnél kevesebb figyelmet fordítottunk rájuk. Mind ez ideig ilyen jellegű, a teljes témakört feldolgozó mű még az országban nem jelent meg, ezért is nagy örömmel üdvözljük a *Szilikátipari nyersanyagok* című kézikönyvet.

Mintegy emlékeztetőül kapjuk a nyersanyagokat létrehozó földtani folyamatokon belül a szilárd földkéreg felépítésének, a földtani erők és erőtevézők, valamint a magyar föld földtani fejlődéstörténeti vázlatát, hogy lehetőség legyen a tárgyalásra kerülő nyersanyagok pontos helyének kijelölésére. A kötetek tárgyalásából kiderül, hogy jóformán minden közetfeleséget valamilyen formában hasznosítanak, s ezek legnagyobb része a címben jelölt nyersanyag-csoportba tartozik.

A bevezetőnek tekinthető első részt, a tulajdonképpeni nyersanyagok *iparágan-*

kénti részletes ismertetése követi. Ez képezi a kötet második (fő) részét. Az ismertetések sora a cementipari nyersanyagokkal kezdődik, majd az azbeszt-, a durvakeramiai, a finomkerámiai, a kő-, a kavics-, az üveg-, a szigetelőanyagipari és befecskészési az egyéb iparágak nem érces nyersanyagai követeznek. A földtani leírások a minőségi követelményekkel, és azok gazdaságföldtani adottságaival egészülnek ki. A régóta jól ismert ásványi nyersanyagok mellett az újabb kutatási eredményekről is tájékoztatást kapunk ebben a részben, így a perlitről, a pumicitről, és nem utolsósorban az olajpaláról.

A kötet harmadik (záró) része az első két részre épülve a hazai *nyersanyagbázis növelésének lehetőségeivel* foglalkozik. Az első közelítésben a nyersanyagkatasztrofizés, valamint a prognóziskészítésre épül, majd bemutatja a nyersanyagkutatás földtani és geofizikai módszereit.

A jelenleg rendelkezésre álló földtani adatok alapján is megállapítható, hogy a tárgyalt nyersanyagok feltárásának és termelésének fokozására nagy lehetőségeink vannak. Gazdaságossági és tájvédelmi szempontból hívja fel a szerző a figyelmet a *meddőhányók és a feldolgozási melléktermékek hasznosításának* szükségességére.

A kötetet gazdag ábra anyag (térkép, szelvény) és 28 kézetmikroszkópi, illetve pásztázó elektronmikroszkópi kép egészíti ki. A részletesebb vizsgálatot igénylők részére a 290 tételt tartalmazó irodalomjegyzék ad útmutatást. A kéziratot tanulmányok közlésétől — hely hiánya miatt — el kellett tekinteni.

Úgy tűnik, hogy a gyakorlati szakemberek kivül az oktatás is nagyon eredményesen tudja majd használni ezt a teljesre törekvő, legkorszerűbb kutatási módszereket és eredményeket magában foglaló kézikönyvet.

DR. DOBOS IRMA

GÉCZY BARNABÁS: Őslénytan. Tankönyvkiadó, Budapest, 1984. 474 oldal, 54 Ft.

Ezeröttszáz példányban jelent meg ez a tankönyv, amelyet TELEGGI-ROTH KÁROLY emlékének ajánl a szerző. Magyarország egyetlen őslénytani tanszéke professzorának könyve tehát eljuthat az érdeklődő olvasókhoz is, túl a szűk szakmai körön. TELEGGI-ROTH K.: Ósállattan c. tankönyvét 1953-ban 800, ANDREÁNSZKY G. Ősnövénytanát pedig 1954-ben 500 példányban adták ki, szakmánk határain túl így alig váltak ismertté.

Az előszót követő 134 oldalon az „Általános rész” látja el az olvasót a szükséges alapismeretekkel. A tudomány története dióhéjban, majd rendre a fosszília, az azok kivételes lelőhelyei, a paleoökológia és a paleoichnológia következik. Mind ezekre, mind a következő fejezetekre (paleobiogeográfia, tafonómia, faciológia, rétegtan és az evolúciós elmélet) jellemző a fegyelmezett tömörség. A szerző mindig a lényegre mondja el, ekkor is, amikor ebben az általános részben elkülönült új rész tudományok kézikönyveinek anyagát kondenzálja néhány oldalra.

A rendszertani rész teszi ki a könyv zömét, s ebben most első ízben kapja kézbe magyar olvasó a teljes paleontológiát. Az élővilág rendszerében mintegy 40 oldalon a — ma élő és a fosszilis — növényvilág, majd 190 oldalon az állatvilág rendszerét találjuk. E rész terjedelme elárulja, hogy a legfontosabb alapismeretek elsajátítását szolgálja. Aki ezt az anyagot megtanulta, hozzáfoghat a szakirányú képzés számára írt tan- és kézikönyvek forgatásához. Ami a könyv e részét vonzóvá teszi, az a rendszeres következetes alkalmazása az egyes csoportok arányos terjedelmű tárgyalásával. Itt a szerző a saját munkássága nyomán szívéhez legközelebb álló korallokkal és Ammonitesekkel sem tesz kivételt.

„Történeti rész” a könyv harmadik nagy fejezete. Csaknem 70 oldalon a földtörténet alapjait találja az olvasó, a kriptozoikumtól a pleisztocén végéig. Rá kell mutatni arra, hogy ebbe a tömör ismeretanyagba belefért a hazai viszonyokra vonatkozó megannyi fontos utalás is. Napjainkban, amikor két földtörténeti tankönyv áll rendelkezésünkre, joggal látjuk — elsősorban a geológusok körén kívül állók, főként a biológus hallgatók számára — hasznosnak, hogy ez a kompendium is helyet kapott a könyvben.

Végezetül rövid „Összefoglalás” ad számot a könyvben foglaltak lényegéről, értelméről és hasznáról. A tájékoztató irodalom dicséretesen rövid jegyzéke után végezetül név- és tárgymutató zárja a kötetet.

A könyvet 239 ábra (zömmel rajz, kisebb részben fénykép) és 20 színes tábla illusztrálja. Az ábraanyag egyenként és egészében igen nagy gondnal és igénnyel végzett válogatást tükröz.

Tekintettel a várhatóan széles, de mindenképpen kezdő olvasói körre, a recenzens úgy véli, hogy jóval több ábrához kívánkozik oda a méretet mutató vonalszámítás. Sok esetben a Radiolaria, egy csiga vagy egy kagyló és egy óriáshüllő ábrája csaknem azonos nagyságú. A szövegbeli utalások a méretekre nem pótolják a méretarányt, kivált azok számára, akik nem kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy kezükbe, de legalább közelről szemügyre vehetnék magukat a képeket.

A borítók belső oldalain összefoglaló táblázatokat eredeti módon használják ki az általában fel nem használt helyet, egyszerűsített egyszerűvé teszik az olvasás közbeni tájékozódást a fő időbeli és rendszertani skálán.

Helyes és hasznos lenne, ha ez a természettudományi alapmű hosszú éveken át megtalálható volna a könyvesboltok polcain.

KASZAP A.

MOLNÁR BÉLA: A Föld és az élet fejlődése. Tankönyvkiadó, Budapest, 1984. 351 oldal, 41 Ft.

A földrajz és biológia szakos hallgatók részére készült egyetemi tankönyv teljes földtörténet ad. A „Bevezetés” után három fejezet következik a földtan tárgyáról és módszereiről, a történeti földtan speciális kutatási módszereiről és a fosszilizációról. A 36. oldalon kezdődik a földtörténet a prekambriummal. Ez, továbbá a paleozoikum, mezozoikum, harmadidőszak és negyedidőszak rákövetkező fejezetei az alábbi módon tagolódnak: ősföldrajzi viszonyok, éghajlat, az élővilág fejlődéstörténete (növényvilág, állatvilág), a kihalt kérdése, Magyarország megfelelő korú képződményei. Amint az a történeti földtan tankönyveiben általában szokásos, a klaszszikus kifejlődési területeket ismerteti a szerző, s ehhez viszonyítva ad képet más területekről és a hazai képződményekről. A lemeztektonika alapján adja a könyv a szerkezet-fejlődés áttekintését, amint azt az általános és középszintű tananyag is előírja. Ebben a tekintetben a könyv jelentős új összefoglalás, mert a Föld különböző területeinek ilyen új szemléletű értékelése ma is tart.

A kvarter tárgyalásában, kiváltképpen pedig a magyarországi kifejlődések ismer-

tetésében felismerhető, hogy a szerző itt saját tudományos munkaterületén jár.

A könyv mindvégig jó stílusú, amivel segít olvasójának eligazodni ebben a nehéz és szerteágazó anyagban. A könyv végén 7 oldal az irodalom felsorolása s a kötetet név- és tárgymutató zárja. 260 ábra, zöm-mel rajz, és 8 színes tábla, továbbá számos táblázat egészíti ki, illetve teszi szemléletessé a könyv szövegét. Az ábrák egy része kövületeket mutat be; ezeknél többnyire hiányzik az ábrázolt tárgy méreteire utaló vonalszakasz. Bár az egyetemi hallgatók többnyire hozzájuthatnak a paleontológiai gyűjtemények bemutató anyagához, és ezért számukra elegendő a néhány mérettel ellátott ábra, az esetleges kivilláló érdeklődő számára mindenképpen hiány marad, hogy nem tudja meg a fosszília valódi méreteit.

A 2000 példányban megjelent tankönyvtől azt várjuk, hogy a földrajz és biológia szakos tanárok — akiknek szánták — generációinak sűrűn forgatott segítője, eligazítója legyen.

KASZAP A.

Homokkő felhalmozódási környezetek. Sandstone Depositional Environments. Edited by Peter A. SCHOLLE and Darwin SPEARING. Published by the American Association of Petroleum Geologists, 1982. Beszerezhető: AAPG Bookstore P.O. Box 979. Tulsa Oklahoma 74104.

A neves szerzői gárdát felvonultató szép kiállítású könyvet örömmel tarthatja kezében az olvasó. A könnyű, olvasmányos stílus ellenére megfelelő magyar szakkifejezések híján a könyv olvasása — fordítása néhol nehézségeket okozhat geológiai értelmű szótár használatával nélkül. Mint a szerzők írják, könyvüket elsősorban olajgeológusoknak és azoknak a geológusoknak ajánlják, akik felhalmozódási környezet meghatározással, illetve közettest morfológia rekonstrukcióval foglalkoznak. Az egyes felhalmozódási környezetek ismertetésekor a könyv az aprólékos szedimentológiai elemzéseket elhagyva (azokra bőveges irodalomlistával utalva) a közettestek belső elrendeződését, felismerés számára fontos helyeit, külső morfológiáját, illetve az azt létrehozó folyamatok ismertetését tartja elsődleges feladatának, és ennek kitűnően eleget is tesz. A színes, fekete-fehér ábrák, közetfotók tömege messzemenően elősegíti a jobb megértést. Az egyes fejezetek végén a szerzők utalnak a felhalmozódási környezet közettesteinek szénhidrogén generáló, illetve csap-

daképző tulajdonságaira. Az egyes fejezetek részletességét, terjedelmét az egyes környezetek olajipari és egyéb ásványkutatási fontossága szerint alakították.

Az első fejezet a glaciális üledékek jellemvonásaival foglalkozik 10 oldalon keresztül, 27 ábrával. A második fejezet — 36 oldal, 25 ábrával — az eolikus közettesteket mutatja be. Az alluviális törmelékűtípusok felhalmozódásait 37 oldalon 52 ábrával ismerteti a könyv. Tavi, tóparti folyamatokkal és termékeikkel foglalkozik a következő fejezet (27 oldal 70 ábrával). A folyóvízi fácies modellekkel 22 oldal 59 ábrával foglalkozik. A delta felhalmozódási környezet ismertetésének terjedelme 39 oldal 29 ábrával. Esztuáriumi felhalmozódásokkal 10 oldal 24 ábrával foglalkozik. A következő fejezet az árapály-síkságokat és árapály-medreket ismerteti 54 oldalon 60 ábrával. A tengerparti környezetekkel 32 oldal 55 ábrával foglalkozik. 46 oldalon, 75 ábrával mutatják be a szerzők a kontinentális sültek üledéktesteit. A kontinentális lejtők üledékképződésével 35 oldal foglalkozik 77 ábrával szemléltetve. A tengerparti törmelékűtípusok üledékképződése zárja a sort 39 oldalon 121 ábrával.

A könyv minden üledékes közetekkel foglalkozó szakember számára hasznos. Különösen jó szolgáltatokat tehet az olajipari geológusoknak, akik munkájuk során tároló trendekkel, a rétegtani csapadék elő-rejelzésével, kutatásával foglalkoznak.

RÉVÉSZ ISTVÁN

COLLINSON, J. D.—THOMPSON, D. B.: Sedimentary structures (Üledékszerkezeti jegyek). George ALLEN and UNWIN, London, 1982.

Az üledékszerkezeti jegyek kellő ismerete igen fontos a szedimentológiában, mivel értékes információk forrásai lehetnek a fáciesmodellek kialakításában, a felhalmozódási környezetek rekonstrukciójában, és ezáltal közvetlen gazdasági hasznuk van az ásványi nyersanyagok kutatásában. E könyv 194 oldalon az üledékszerkezeti jegyek és az azokat létrehozó folyamatok átfogó ismertetését adja és ezért elmondhatjuk, hogy hézagpótló jelentőségű a geológiai szakirodalomban.

A szerzők az első fejezetben röviden áttekintik a rétegtani alapfogalmakat és alapelveket. Egy további fejezetet szentelnek az áramlási alapfogalmak és az üledék-szállítási módok összefoglalásának. E bevezető segítségével a következő fejezetek bárki számára érthetővé válnak, aki nem

rendelkezik megfelelő előtanulmányokkal, vagy más szakterületen dolgozik, de munkájához szükséges, vagy esetleg csak érdeklői a geológia.

A könyv további felépítése a fejezetek sorrendjében a következő:

Eróziós kőzetszerkezeti jegyek,
Üledékszerkezeti jegyek finomszemcsés kőzetekben,
Homok és homokkő üledékszerkezeti jegyei,

Kavics, konglomerátum és breccsa üledékszerkezeti jegyei,

Deformációs kőzetszerkezeti jegyek,

Az összegyűjtött üledékszerkezeti jegyek feldolgozása.

Az egyes fejezetek nagyon pontosan, részletesen leírják az előforduló üledékszerkezeti jegyek fő jellemzőit, elmagyarázzák, hogyan lehet ezen vonásokat könnyen megfigyelni, feljegyezni. Az üledékszerkezeti jegyek kialakulását létrehozó folyamatokat, azok okait részletesen feltárják, laboratóriumi reprodukálásukat adják. Kiemelik, hol hasznosíthatók e szer-

kezetek, javaslatokat tesznek a terepi, ill. laboratóriumi munkára vonatkozóan. Mindezt bőségesen illusztrálják és egyben érthetővé, szemléletesebbé teszik nagyon sok fotóval, ami még inkább kiemeli a szakkönyv jelentőségét.

Minden fejezet végén találhatunk további tanulmányokat javasoló, rendszerezett, megjegyzésekkel ellátott, igen részletes szakirodalmi áttekintést, amely egyben tanácsokkal is szolgál a terepi és laboratóriumi munkára, a megfelelő segéd-eszközök használatára stb. vonatkozóan.

Az utolsó fejezet rámutat, hogyan hasznosíthatjuk az értelmezés, feldolgozás során az üledékszerkezeti jegyek ismeretét. Tanácsokat ad a meglévő adattömeg feldolgozására, az analízisre, értelmezésre és értékelésre vonatkozóan.

A könyv hasznosan forgatható mind az egyetemi tanulmányaikat végző hallgatók, mind a gyakorlati életben dolgozók számára.

KÁDÁRNÉ JUHÁSZ GYÖRGYI

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó és Nyomda főigazgatója

Műszaki szerkesztő: Sándor István

A kézirat a nyomdába érkezett: 1985. VI. 23. — Terjedelem: 9,10 (A/5) fv,
86,14766 Akadémiai Kiadó és Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Hazai György

SZERZŐTÁRSAINKHOZ !

Kérjük, hogy a Földtani Közlöny Szerkesztőbizottságához beküldött kéziratokat az alábbiak szerint szíveskedjenek elkészíteni:

1. Minden oldal (az esetleges apróbetűs szedések is) kettes sorközzel, soronként 50 leütéssel, 25 sorral készüljön.
2. A fokozódó papírhány miatt és a hosszú átfutási idő lerövidítése érdekében egy-egy cikk max. 15 szabványoldal (lásd az 1. pontot) terjedelmű lehet, beleértve a táblázatokat és az idegen nyelvű rezümé szövegét is, ami max. 2—3 gépelt oldal legyen.
3. A cikkhez max. 8—10 ábra tarthat, a megfelelő feliratokkal és jelmagyarázattal (ez nem számít bele a 2. pontban említett 15 oldalba). Az ábracímeket és a jelmagyarázatokat külön (tehát nem a szövegben!) kérjük. Az ábrák helye a szövegben megjelölendő.
4. Amennyiben fénykép-tábla melléklet szükséges, kérjük, hogy pl. egy ősmaradvány vagy kristály (stb.) csak egy fényképen szerepeljen, a táblák száma sem lehet több 5—8-nál. A fényképek minősége kliséképes kell legyen.
5. A gépelt szövegben a szerző által kívánt kiemeléseket kérjük ceruzával megjelölni, minden más megkülönböztetést (pl. csupa nagybetű stb.) mellőzni kérünk.
6. A Földtani Közlönyben csak olyan cikket közlünk, amelyet megelőzőleg a Társulat fórumán előadtak és megvitattak. Ezt a címhez tartozó lábjegyzetben minden esetben fel kell tüntetni.
7. A lektorok kijelölése a szerkesztőbizottság feladata. Mellékelt lektori véleményt nem veszünk figyelembe.
8. A szerkesztőbizottság csak a fentieknek megfelelő kéziratot fogad el.
9. Kérjük Szerzőtársainkat, szíveskedjenek a közlés céljából kívánt postacímüket (irányítószámmal) megküldeni. Továbbá közölni pontos lakcímüket és személyi számukat, amely adatokra a szerzői díj kiutalásához van szükség.
10. A korrekktúrára visszaküldött levonatokat javítás után kérjük *minden esetben* DR. KASZAP ANDRÁS címére, és nem a Társulat titkárságára eljuttatni, ill. ajánlott küldeményként postára adni (1034 Budapest III. Nagyszombat u. 25. II. 87.).

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó és Nyomda főigazgatója

Műszaki szerkesztő: Sándor István

A kézirat a nyomdába érkezett: 1986. szeptember 4. — Terjedelem: 11,2 (A/5 ív)
87.15962 Akadémiai Kiadó és Nyomda, Budapest. — Felelős vezető: Hazai György

Ára: 24 Ft

Előfizetési díj egy évre: 96 Ft

ISSN 0015-542X

Felelős szerkesztő:

DANK VIKTOR

Technikai szerkesztő:

KASZAP ANDRÁS

A szerkesztőbizottság tagjai:

GÉCZY BARNABÁS, KLIBURSZKYNÉ VOGL MÁRIA, KONDA JÓZSEF, MÁTYÁS ERNŐ,
NÉMETH GUSZTÁV, SZÉKYNÉ FUX VILMA, SZILVÁGYI IMRE, ZELENKA TIBOR

✱

A Társulat címe — Address of the Society:

Magyarhoni Földtani Társulat
II-1061 Budapest VI., Anker köz I.

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1., 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetés bejelenthető az Akadémiai Kiadónál (1363 Budapest, Alkotmány utca 21. Telefon: 111-010).

Példányonként beszerezhető: az Akadémiai Kiadó STÚDIUM Könyvesboltjában (1052 Budapest, V. Gerlóczy u. 7. Telefon: 188-633).

Előfizetési díj egy évre: 96 Ft

1 szám ára: 24 Ft

Külföldön terjeszti a KULTURA Külkereskedelmi Vállalat,

H-1389 Budapest, Pf. 149.

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST